T.C
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

FARKLI ETNİK GRUPLARA AİT KONUT MİMARİSİNDE "ŞEFFAFLIK" KAVRAMININ "MAHREMİYET OLGUSU" AÇISINDAN İNCELENMESİ: "GELENEKSEL MİDYAT EVLERİ ÖRNEĞİ"

Mehmet Akif KUYUMCU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

DİYARBAKIR

Haziran 2019

T.C

DİCLE UNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

DİYARBAKIR

M. Akif KUYUMCU tarafından yapılan "FARKLI ETNİK GRUPLARA AİT KONUT MİMARİSİNDE "ŞEFFAFLIK" KAVRAMININ "MAHREMİYET OLGUSU" AÇISINDAN İNCELENMESİ: GELENEKSEL MİDYAT EVLERİ ÖRNEĞİ" konulu bu çalışma, jürimiz tarafından Mimarlık Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir

Jüri Üyesinin

Ünvanı	Adı Soyadı	
Prof. Dr.	F. Demet AYKAL	
Doç. Dr.	Filiz TAVŞAN	
Doç. Dr.	D. Türkan KEJANLI	

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 27/06/2019

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

.../...../20

Prof. Dr. Sevtap SÜMER EKER

ENSTİTÜ MÜDÜR V.

(MÜHÜR)

TEŞEKKÜR

"Farklı Etnik Gruplara Ait Konut Mimarisinde "Şeffaflık" Kavramının "Mahremiyet Olgusu" Açısından İncelenmesi: "Geleneksel Midyat Evleri Örneği"" başlıklı yüksek lisans çalışmamda tez çalışmamın yanı sıra, Yüksek Lisans eğitimim boyunca her türlü konuda bana yardımcı olan ve yönlendiren danışmanım Sn. Prof. Dr. Fatma Demet AYKAL'a, çalışmalarımda yardımlarını esirgemeyen Dr. Meltem ERBAŞ ÖZİL'e teşekkür ederim.

Saha çalışmasında konut kullanıcılarıyla iletişimime yardımcı olan ve anketlerim süresince kendi mahallelerinde bana eşlik eden Işıklar Mahalle Muhtarı Adnan ACAR'a ve Akçakaya Mahalle Muhtarı İbrahim AKSOY'a teşekkür ederim.

Ayrıca alan çalışması yaparken yanımda bulunan, alan çalışmalarımda bana yardımcı olan, büyük bir sabır ve özveriyle bana her süreçte destek olan eşim Mimar Aliye DEMİRCAN KUYUMCU'ya, çalışmamda beni maddi manevi her yönde destekleyen ve yardımlarını esirgemeyen babam Hasan KUYUMCU, annem Naime KUYUMCU ve tüm kardeşlerime çok teşekkür ederim.

(Mimar) Mehmet Akif KUYUMCU
Diyarbakır, 2019

.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR I
İÇİNDEKİLER II
ÖZET IV
ABSTRACT VI
ÇİZELGE LİSTESİ VIII
ŞEKİL LİSTESİ XI
EK LİSTESİ XIV
1. GİRİŞ 1
1.1. Çalışmanın Problemi 2
1.2. Çalışmanın Amacı ve Önemi 3
1.3. Çalışmanın Sınırlılıkları 4
2. KAYNAK ÖZETLERİ 7
3. MATERYAL VE METOT 15
3.1. Mimaride Şeffaflık Kavramı 18
3.1.1. Şeffaflık Kavramı 19
3.1.2. Şeffaflık Kavramı ve Görsel Algı İlişkisi 22
3.1.3. Şeffaflık Kavramı ve Çevresel Algı İlişkisi 23
3.1.4. Mimarlıkta Kullanılan Şeffaflık Türleri 25
3.1.4.1. Malzemenin Doğasından Gelen Şeffaflık 25
3.1.4.2. Kavramsal Şeffaflık 31
3.1.4.3. Organizasyonel Şeffaflık 33
3.1.4.4. Mekânsal Şeffaflık 36
3.1.4.5. Olgusal Şeffaflık 37
3.1.5. Mimaride Şeffaflığın Farklı Yorumları 38
3.1.5.1. Görsel Eleman Olarak Şeffaflık 39
3.1.5.2. Yapısal Boyutta Şeffaflık 40
3.1.5.3. Algısal Şeffaflık 41
3.1.5.4. Kültürel Anlamda Şeffaflık 43

3.1.5.5. Psikolojik Şeffaflık 45
3.1.5.6. Endüstriyel Düşünce Olarak Şeffaflık 46
3.2. Mimaride Mahremiyet Kavramı 47
3.2.1. Mahremiyet Olgusu 47
3.2.2. Mahremiyetin Farklı Yorumları 48
3.2.2.1. Mekânsal Boyutta Mahremiyet 48
3.2.2.2. Görsel Korunma ve Görsel Hakimiyet Açısından Mahremiyet 50
3.2.2.3. Mahremiyetin Davranışsal Görünümü 51
3.2.2.4. Mahremiyetin Kültüre Yansımaları 52
3.2.2.5. Mahremiyetin Psikolojik Görünümü 53
4. BULGULAR VE TARTIŞMA 55
4.1. Mahremiyet Olgusunun Şeffaflık Açısından Midyat Geleneksel Evlerine Yansımaları 55
4.1.1. Şeffaflık Kavramına Ait Yansımaların Müslüman Evlerinde İncelenmesi 56
4.1.2. Şeffaflık Kavramına Ait Yansımaların Süryani Evlerinde İncelenmesi 98
4.1.3. Şeffaflık Kavramına Ait Yansımaların Yezidi Evlerinde İncelenmesi 145
4.1.4. Müslüman, Süryani ve Yezidi Evlerinin Şeffaflık Açısından Karşılaştırılması 159
4.1.4.1. Kruskal Wallis Testine Ait Değerlendirme 159
4.1.4.2. Dunn Çoklu Karşılaştırma Testine Ait Değerlendirme 161
5. SONUÇ VE ÖNERİLER 173
6. KAYNAKLAR 181
EKLER 187
ÖZGEÇMİŞ 189

ÖZET

FARKLI ETNİK GRUPLARA AİT KONUT MİMARİSİNDE "ŞEFFAFLIK" KAVRAMININ "MAHREMİYET OLGUSU" AÇISINDAN İNCELENMESİ: "GELENEKSEL MİDYAT EVLERİ ÖRNEĞİ"

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet Akif KUYUMCU

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

2019

Toplumların sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel özellikleri birbirinden farklıdır. Her toplumun farklı yaşam tarzı, farklı dini inancı ve farklı kültürel öğeleri vardır. Bu farklılıklar toplumun mahremiyet olgusunu oluşturmaktadır. Toplumlara göre değişkenlik gösteren bu mahremiyet olgusu mimari yapılaşmada şeffaflık kavramının da değişkenlik göstermesine neden olmuştur. Bu değişkenliklerin elverdiği ölçüde mimarinin biçimlenmesini etkileyen şeffaflık kavramı, değişen dünya koşulları ve çağın gereksinmelerine uygun olarak kullanıcıyı yönlendirmekte olup, kullanıcıya işlevsel ve simgesel mesajlar vermektedir. Şeffaflık kavramı, kullanıcıda çağrıştırdığı düz anlam ve yan anlamlar sayesinde mimari yapıların kullanıcı tarafından algılanması ve bu yapıların yorumlanmasında çok önemli bir tasarım kriteridir.

Bu bağlamda çalışmada ilk olarak şeffaflık kavramı, mahremiyet olgusu ve Geleneksel Midyat Evleri ile ilgili kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Literatür çalışmasından elde edilen veriler sonucunda çalışmanın kapsamı, sınırlılıkları ve materyal olarak kullanılacak olan alan belirlenmiştir.

Çalışma kapsamında mahremiyet ve şeffaflık kavramları tanımlanarak, bu kavramların mimariyle olan ilişkisi ve mimariye yansıma türleri incelenmiştir. Mahremiyet olgusu açısından şeffaflık kavramının mimariye nasıl yansıdığı araştırılmıştır. Bu araştırmalardan elde edilen veriler sonucunda çalışma alanı olarak seçilen; farklı etnik yapı ve farklı kültürden birçok topluluğu içinde barındıran Midyat ilçesindeki Geleneksel Midyat Evleri incelenmiştir. Geleneksel Midyat Evleri; literatür taramaları, yerinde gözlem ve farklı kullanıcı profilleri ile yapılan anketler sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda değerlendirilerek, farklı etnik toplulukların mahremiyet olgusu ve yaşam tarzları

belirlenmiştir. Yaşam tarzlarına bağlı olarak oluşan bu mahremiyet ölçütlerinin şeffaflık açısından mimari yapıya yansımaları tespit edilmiştir. Bu kapsamda; Midyat'ta yaşayan farklı etnik grupların konutlarındaki şeffaflık anlayışları tespit edilerek bu anlayışlarının mimarlıkta kullanım şekilleri ve bunların nedenleri incelenerek örneklerle açıklanmıştır.

Sonuç olarak; Midyat'ta yaşayan farklı etnik gruplara, sosyo-kültürel yapılarını, inançlarını ve yaşam tarzlarını sorgulamak için uygulanan anketler, istatistiksel analizler için SPSS for Windows version 24.0 paket programı kullanılarak yüzdelerle değerlendirilmiştir. Sorulara verilen cevapların skorlarının normal dağılıma uygunluğu Shaphiro Wilk Testi ile test edilmiş, normal dağılıma sahip olmayan skorların 3 etnik grup arasında karşılaştırılmasında Kruskal Wallis Testi ve Kruskal Wallis Testine göre anlamlı bulunan skorların etnik gruplar karşılaştırılmasında ise Dunn Çoklu Karşılaştırma Testi yapılmıştır. Bu testler yapılırken $P<0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Etnik grupların mahremiyet anlayışlarının, Geleneksel Midyat Evleri'ne şeffaflık olarak görsel, yapısal, algısal, kültürel ve psikolojik boyutlarının hangisinde etkili olduğu araştırılmıştır. Daha sonra farklı etnik gruplara ait Geleneksel Midyat Evleri karşılaştırılarak; bu grupların kültürleri, inançları ve yaşam tarzlarına göre şekillenen mahremiyet olgularının konutlarının şeffaflığını nasıl etkilediği belirlenmiştir.

Çalışmada toplumların yaşam tarzı ve mahremiyet olgusunun; içinde yaşadıkları konutun biçimlenmesini, hem iç mekan düzenlemesinde hem de dış dünyayla olan bağlantıda yani cephelerdeki şeffaflık oranıyla etkilediği anlaşılmıştır. Bu bağlamda; bir mimari yapı tasarlanırken, o yapıda yaşayacak olan kullanıcı profilinin ait olduğu toplumun yapısı her yönüyle dikkate alınarak tasarım yapılmalıdır. Toplum yapısı dikkate alınarak tasarlanan mimari tasarımların kullanıcı konforu ve memnuniyetinin sağlanması açısından çok önem teşkil ettiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Midyat, Konut, Şeffaflık, Mahremiyet, Etnik Gruplar

ABSTRACT

ANALYZING THE CONCEPT OF ‘TRANSPARENCY’ IN THE DOMESTIC ARCHITECTURE OF VARIOUS ETHIC GROUPS IN TERMS OF ‘PRIVACY’: "EXAMPLES OF TRADITIONAL MIDYAT HOUSES”

MASTER’S THESIS

Mehmet Akif KUYUMCU

DICLE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SCIENCE
DEPARTMENT OF ARCHITECTURE

2019

Socio-economic and socio-cultural charasteristics of societies varies greatly. Every society has distinctive lifestyle, belief, and cultural elements. These differences constitute the concept of privacy within the society. This privacy conception, which changes from society to another, has also brought about an alternation in the concept of transparency. The transparency, which forms the architecture insofar as circumstances permit, rotates the occupant in accordance with the requirements of the time and changing world as well as representing functional and fictitious purposes. Thanks to the side-meanings that it evokes, the concept of transparency is a vital design criterion to be perceived and interpreted by the occupants.

In this context, a comprehensive literature survey was carried out on the concept of transparency, the phenomenon of privacy and the traditional Midyat houses. As a result of the data obtained from the literature study, the scope, limitations and the area used as material were determined.

Within the scope of the study, the concepts of privacy and transparency are defined and the relationship between these concepts and architecture and the types of reflection to architecture are examined. It has been investigated how the concept of transparency is reflected to architecture in terms of privacy. As a result of the data obtained from these researches; traditional Midyat Houses in Midyat district, which includes many communities of different ethnicity and different cultures, were examined. Traditional Midyat Houses; in the light of the data obtained as a result of literature surveys, on-site observation and surveys conducted with different user profiles, the privacy and lifestyles of different ethnic communities were

determined. The reflections of these privacy criteria on the architectural structure were determined in terms of transparency. In this context; the understanding of transparency in the houses of different ethnic groups living in Midyat was determined and the reasons for their use in architecture and their reasons were examined and explained with examples.

As a result; the questionnaires applied to different ethnic groups living in Midyat to question their socio-cultural structures, beliefs and lifestyles were evaluated with percentages using SPSS for Windows version 24.0 for statistical analysis. Shaphiro Wilk Test was used to compare the scores to the normal distribution of the answers given to the questions, and Krnkal Wallis Test was used to compare the scores with non-normal distribution among the 3 ethnic groups and Dunn Multiple Comparison Test was used to compare the scores that were found to be significant according to Kruskal Wallis Test. $P < 0.05$ was considered statistically significant when performing these tests. It has been researched which of the visual, structural, perceptual, cultural and psychological dimensions of ethnic groups' perception of privacy as transparency to Traditional Midyat Houses. Then the traditional Midyat Houses belonging to different ethnic groups were compared; it was determined how privacy phenomena shaped according to the cultures, beliefs and lifestyles of these groups affect the transparency of their houses.

In this study, it is understood that the concept of life style and privacy of societies affects the formation of the house in which they live, both in the internal space regulation and in the connection with the outside world, in other words with the ratio of transparency on the fronts. In this context, when designing an architectural structure, design should be done taking into account all aspects of the structure of the society in which the user profile belongs. It is thought that architectural designs considering the social structure are very important in terms of providing user comfort and satisfaction.

Keywords: Midyat, Housing, Transparency, Privacy, Ethnic Groups

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge No		Sayfa No
Çizelge 4.1.	Etnik Gruplara Ait Cinsiyet Dağılım Tablosu	55
Çizelge 4.2.	1 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	58
Çizelge 4.3.	2 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	60
Çizelge 4.4.	3 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	62
Çizelge 4.5.	4 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	64
Çizelge 4.6.	5 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	66
Çizelge 4.7.	6 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	68
Çizelge 4.8.	7 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	70
Çizelge 4.9.	8 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	72
Çizelge 4.10.	9 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	74
Çizelge 4.11.	10 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	76
Çizelge 4.12.	11 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	78
Çizelge 4.13.	12 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	80
Çizelge 4.14.	13 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	82
Çizelge 4.15.	14 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	84
Çizelge 4.16.	15 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	86
Çizelge 4.17.	16 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	89
Çizelge 4.18.	17 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	91
Çizelge 4.19.	18 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	93
Çizelge 4.20.	19 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	95
Çizelge 4.21.	20 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	97
Çizelge 4.22.	1 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	101
Çizelge 4.23.	2 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	103
Çizelge 4.24.	3 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi	105

Çizelge 4.25. 4 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 107

Çizelge 4.26. 5 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 109

Çizelge 4.27. 6 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 111

Çizelge 4.28. 7 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 113

Çizelge 4.29. 8 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 115

Çizelge 4.30. 9 nolu süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 117

Çizelge 4.31. 10 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 120

Çizelge 4.32. 11 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 122

Çizelge 4.33. 12 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 125

Çizelge 4.34. 13 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 127

Çizelge 4.35. 14 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 129

Çizelge 4.36. 15 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 131

Çizelge 4.37. 16 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 133

Çizelge 4.38. 17 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 135

Çizelge 4.39. 18 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 138

Çizelge 4.40. 19 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 141

Çizelge 4.41. 20 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 144

Çizelge 4.42. 1 nolu Yezidi evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 147

Çizelge 4.43. 2 nolu Yezidi evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 148

Çizelge 4.44. 3 nolu Yezidi evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 151

Çizelge 4.45. 4 nolu Yezidi evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 153

Çizelge 4.46. 5 nolu Yezidi evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 156

Çizelge 4.47. 6 nolu Yezidi evi gözleme dayalı şeffaflık analizi 158

Çizelge 4.48. Kruskal Wallis Değerlendirme Tablosu 159

Çizelge 5.1. Süryani evleri gözleme dayalı şeffaflık analizi 175

Çizelge 5.2. Müslüman evleri gözleme dayalı şeffaflık analizi 176

Çizelge 5.3. Yezidi evleri gözleme dayalı şeffaflık analizi 177

Çizelge 5.4. Müslüman, Süryani ve Yezidi evleri gözleme dayalı şeffaflık analizi 178

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil No		Sayfa
Şekil 3.1.	Çalışmanın strüktürü	17
Şekil 3.2.	Bauhaus binası, Walter Gropius, Dessau Almanya, 1926	21
Şekil 3.3.	Villa Stein, Le Corbusier, Fransa, 1926	22
Şekil 3.4.	Sığlık, derinlik ve yansıtıcılık özelliklerinin bir arada sergilenişine iki örnek:	26
Şekil 3.5.	Yarı şeffaf mimari örneği, 1970	28
Şekil 3.6.	Chartres Katedrali, Paris Fransa, 1220	29
Şekil 3.7.	Cam Pavyonu, Bruno Taut, Werkbund sergisi, Köln, Almanya, 1914	32
Şekil 3.8.	Altes Müzesi, Friedrich Schinkel, Berlin Almanya, 1824,	34
Şekil 3.9.	Stonehenge, Wilthshire, İngiltere, M.Ö 1600-1400	35
Şekil 3.10.	Mentuhotep Mezar Tapınağı, Mısır M.Ö 4000-2500; Parthenon Tapınağı, Atina, M.Ö 447	35
Şekil 3.11.	Ayasofya Camii, İstanbul 532-537 ve Süleymaniye Camii, İstanbul 1551-1558 Planları	37
Şekil 3.12.	Duncan House, Frank Lloyd Wright, Londra İngiltere, 1956	40
Şekil 3.13.	Algıda derinlik ve mesafe ilişkisi,	42
Şekil 3.14.	Newyork Cam Ev, Philip Johnson, Newyork ABD, 2007	45
Şekil 3.15.	Pompidou Center, Paris Fransa, 1977	46
Şekil 3.16.	Spiral Tokyo, Fumihiko Maki, Tokyo Japonya, 1985	47
Şekil 3.17.	Le Corbusier açık plan tasarımı	49
Şekil 3.18.	Diyarbakır evlerinde ahşap kafesli cumba pencereleri	51
Şekil 4.1.	1 nolu Müslüman evi	57
Şekil 4.2.	2 nolu Müslüman evi	59
Şekil 4.3.	3 nolu Müslüman evi	61
Şekil 4.4.	4 nolu Müslüman evi	63

Şekil 4.5. . 5 nolu Müslüman evi 65

Şekil 4.6. 6 nolu Müslüman evi 67

Şekil 4.7. 7 nolu Müslüman evi 69

Şekil 4.8. 8 nolu Müslüman evi 71

Şekil 4.9. 9 nolu Müslüman evi 73

Şekil 4.10. 10 nolu Müslüman evi 75

Şekil 4.11. 11 nolu Müslüman evi 77

Şekil 4.12. 12 nolu Müslüman evi 79

Şekil 4.13. 13 nolu Müslüman evi 81

Şekil 4.14. 14 nolu Müslüman evi 83

Şe**kil 4.15.** 15 Nolu Müslüman Evi 85

Şekil 4.16. 16 nolu Müslüman evi 87

Şekil 4.17. 7 nolu Müslüman evi 90

Şekil 4.18. 18 nolu Müslüman evi 92

Şekil 4.19. 19 nolu Müslüman evi 94

Şekil 4.20. 20 nolu Müslüman evi 96

Şekil 4.21. 1 nolu Süryani evi 99

Şekil 4.22. 2 nolu Süryani evi 102

Şekil 4.23. 3 nolu Süryani evi 104

Şekil 4.24. 4 nolu Süryani evi 106

Şekil 4.25. 5 nolu Süryani evi 108

Şekil 4.26. 6 nolu Süryani evi 110

Şekil 4.27. 7 nolu Süryani evi 112

Şekil 4.28. 8 nolu Süryani evi 114

Şekil 4.29. 9 nolu Süryani evi 116

Şekil 4.30. 10 nolu Süryani evi 118

Şekil 4.31. 11 nolu Süryani evi 121

Şekil 4.32. 12 nolu Süryani evi 123

Şekil 4.33. 13 nolu Süryani evi 126

Şekil 4.34. 14 nolu Süryani evi 128

Şekil 4.35. 15 nolu Süryani evi 130

Şekil 4.36. 16 nolu Süryani evi 132

Şekil 4.37. 17 nolu Süryani evi 134

Şekil 4.38. 18 nolu Süryani evi 136

Şekil 4.39. 19 nolu Süryani evi 139

Şekil 4.40. 20 nolu Süryani evi 142

Şekil 4.41. 1 nolu Yezidi evi 146

Şekil 4.42. 2 nolu Yezidi evi 148

Şekil 4.43. 3 nolu Yezidi evi 150

Şekil 4.44. 4 Nolu Yezidi evi 151

Ş**ekil 4.45.** 5 nolu Yezidi evi 155

Şekil 4.46. 6 nolu Yezidi evi 157

Şekil 4.47. 1 nolu soru analizi 162

Şekil 4.48. 2 nolu soru analizi 163

Şekil 4.49. 3 nolu soru analizi 164

Şekil 4.50. 4 nolu soru analizi 165

Şekil 4.51. 5 nolu soru analizi 166

Şekil 4.52. 6 nolu soru analizi 167

Şekil 4.53. 7 nolu soru analizi 168

Şekil 4.54. 8 nolu soru analizi 169

Şekil 4.55. 9 nolu soru analizi 170

Şekil 4.56. 10 nolu soru analizi 171

EK LİSTESİ

EK 1. Anket Formu 187

1. GİRİŞ

Toplumsal yaşam ve sosyal yaşantının bir sonucu olarak insanlar arasında karşılıklı ilişki ve iletişim kurma ihtiyacı doğmuştur. Bu ihtiyaç doğrultusunda insanlar içinde yaşadıkları çevreyi ve mekanları oluşturarak bunları tanımlamaktadırlar. İnsanlar bu mekanları oluştururken inançlarını, yaşam tarzlarını ve kültürlerini göz ardı edemezler. Çünkü içinde yaşamlarını sürdürecekleri konutların mimari biçimlenişi sahip oldukları mahremiyet olgusuna cevap vermelidir. Dolayısıyla bir konuttaki şeffaflık o konutta yaşayacak olan insanların mahremiyet anlayışlarına paralel olarak değişmektedir.

Çalışmada incelenen şeffaflık ve mahremiyet kavramları, sosyal alanda olduğu gibi mimarlık alanında da önemli bir yere sahiptir. Mimari yapının şekillenmesinde kullanıcı konforunun sağlanması açısından konut; içinde yaşayacak olan insanların yaşam tarzı ve inançlarına uygun olarak tasarlanmalıdır. Her toplumun farklı yaşam tarzı, farklı dini inancı ve farklı kültürel öğeleri vardır. Bu farklılıklar nedeniyle her toplumun mahremiyet olgusu birbirinden farklıdır. Toplumlara göre değişkenlik gösteren bu mahremiyet olgusu mimari yapılaşmada şeffaflık kavramının da değişkenlik göstermesine neden olmuştur. Bu nedenle farklı kültüre sahip toplumların mimari yapılarındaki şeffaflık anlayışı da farklı olmuştur. Geçmişten günümüze değişen dünya koşulları nedeniyle toplum yapısı ve yaşam tarzı da değişime uğramıştır. Toplumların uğradığı bu değişime paralel olarak gelişen ve değişime uğrayan bu kavramlar, mimari yapının biçimlenmesinde önemli bir tasarım kriteri olmaya başlamıştır.

Çalışmanın ilk bölümünde; çalışmanın problemi, sınırlılıkları, amacı ve önemi, açıklanmaktadır. 2. bölümde çalışmanın materyal ve yöntemine değinilmiştir. Mimaride şeffaflık ve mahremiyet kavramları ana başlıkları detaylandırılarak aktarılmıştır. Şeffaflık kavramı ve algılanması açıklanarak şeffaflığın algılanmasında etkili olan görsel algı ve çevresel algı kavramlarına yer verilmiştir. Mimarlıkta kullanılan şeffaflık türleri ve mimaride şeffaflığın farklı yorumları detaylı bir şekilde aktarılmıştır. Mahremiyet olgusu ve mimaride mahremiyetin farklı yorumları açıklanmıştır. 3. bölümde çalışma alanı olarak seçilen; farklı etnik yapı ve farklı kültürden birçok topluluğu içinde barındıran Midyat ilçesi ile ilgili bütün veriler yorumlanarak analizler yapılmıştır. Midyat'ta yaşayan farklı etnik gruplar ve bu grupların geleneksel konut mimarisi incelenmiştir.

Etnik grupların mahremiyet anlayışları çerçevesinde şekillenen Geleneksel Midyat Evleri'ndeki şeffaflık yansımaları görsel, yapısal, algısal, kültürel ve psikolojik şeffaflık açısından değerlendirilmiştir. Tasarım sürecinde çok önemli bir yere sahip olan şeffaflık kavramının mahremiyet olgusu açısından farklı etnik gruplara ait Geleneksel Midyat Evleri`ne nasıl yansıdığını tespit etmek için; 20 Süryani, 20 Müslüman, 6 Yezidi olmak üzere toplam 46 konutta inceleme yapılmıştır. Midyat merkez mahallelerinde 20 Müslüman ve 20 Süryani evi incelenmiştir. Çalışmanın başlangıcında her etnik gruptan eşit ve 20 konutun incelenmesi hedeflendi ancak, Yezidilerin etnik kimlikleri ve dini inanışlarından kaynaklı olarak diğer etnik grupların baskısından bölgeden göç etmiş olmalarından dolayı Midyat'taki tüm Yezidi köylerine gidilmesine rağmen toplam 6 Yezidi evinin aktif bir şekilde bölgede yaşadığı görülmüş olup, bu 6 konutta inceleme yapılmıştır. 46 konut kullanıcısına, her konutta bir kadın ve bir erkek olmak üzere toplam 92 anket uygulanmıştır. Anket sonuçları, istatistiksel analizler için SPSS for Windows version 24.0 paket programı kullanılarak yüzdelerle değerlendirilerek bu bölümde aktarılmıştır. 4. bölümde ise tüm bu çalışmalardan elde edilen verilerle çalışmanın sonuç ve öneriler bölümü oluşturulmuştur. Çalışmada elde edilen sonuçlara bağlı olarak kültürün mahremiyet üzerindeki etkilerine değinilerek, yeni tasarımlar için kültürün etkili olabileceği tasarım önerileri üretilmiştir.

1.1. Çalışmanın Problemi

Çalışmada Mardin ili Midyat ilçesindeki Geleneksel Midyat Evleri`nin şeffaflık açısından kullanıcılarının mahremiyet kültürlerine uygun olarak tasarlanıp tasarlanmadığına yönelik sorunlar belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan gözlemler sonucunda kültürlere göre mahremiyet olgusunun değişken olduğu ama bu değişkenliklerin konut yapılarına yansımadığı görülmüştür. Bu nedenle şeffaflık ve mahremiyet arasında bir problem olduğu tespit edilmiştir. Farklı etnik gruplara ait konut tasarımları yapılırken, grupların mahremiyet anlayışlarının konutun şeffaflığına etki edip etmediği ve kullanıcıların mahremiyet ölçütlerine göre yaşadıkları konuttan memnun olup olmadıkları sorusuyla yola çıkılmıştır. Bu soruna bağlı olarak;

- Müslüman gruba ait konutlarda, şeffaflığın dışa kapalı avluya açık olduğu,
- Yezidi gruba ait konutlarda, içe dönük ve kapalı bir yaşam tarzına sahip olmalarından dolayı görsel açıdan şeffaflığın olmadığı,

- Süryani gruba ait konutlarda, konutun dışa kapalı ve opak olmasına rağmen yaşam tarzı ve konut biçimlenmesinde şeffaf olduğu
- Evlerin bazılarında kadın erkek bölümlerinin ayrı olduğu,
- Evlerin bazılarında misafir odası olarak ikinci bir oturma odası olduğu,
- Süryani konutlarında zemin katta sokağa bakan pencerelerin küçük ve göz hizasının yukarısında olduğu, güvenlik nedeniyle bu pencerelerin demir korkuluklarla kapatıldığı,
- Mahremiyet anlayışları nedeniyle avlu duvarlarının yüksek yapıldığı,
- Geleneksel konutlarda kültürün şeffaflık düzeyini etkilediği,

gibi alt problemler üretilerek, çalışma bu problemleri test etmek ve yeni öneriler oluşturabilmek yönünde geliştirilmiştir.

1.2. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Sosyal yaşantı ve ilişkiler, mimarinin biçimlenmesine etki eden en önemli faktörlerdendir. Bu faktörler sürekli bir devinim halindedir. Dolayısıyla bu devinimden mimarlık ve mimarlığa ait olan kavramlar da etkilenmekte olup gün geçtikçe mimari yapılar değişerek yeniden şekillenmektedir. Çalışma kapsamında incelenen "Şeffaflık" kavramı, mimari yapıların tasarlanmasında mimarların kullandığı önemli argümanlardan biri olduğu için yaşamın ve dolayısıyla mimarlığın uğradığı bu değişimlerden etkilenmiştir. Bu nedenle yapılardaki şeffaflık çeşitlilik göstererek zamanla şekil değiştirmiş ve pek çok anlama ve kullanıma dönüşebilir hale gelmiştir.

Bu bağlamda düşünüldüğünde, farklı kültüre ve yaşam tarzına sahip toplumlarda mimari yapılardaki şeffaflık anlayışı: o toplumun sosyo-kültürel yapısı, yaşam tarzı ve mahremiyet olgusu doğrultusunda değişkenlik göstermektedir. Çalışmanın amacı; Midyat'ta yaşayan farklı etnik gruplara ait konut yapılarında bu değişkenliklerin mahremiyet olgusu açısından karşılaştırılarak incelenmesidir. Çalışmada; sosyo-kültürel yapı, inanç ve yaşam tarzına bağlı olarak şekillenen şeffaflık kavramının, Geleneksel Midyat Evleri`ne ne şekilde ve nasıl yansıdığını, evlerin kullanıcıların mahremiyet anlayışlarıyla örtüşüp örtüşmediğini tespit etmek hedeflenmektedir.

İnsanların yaşam tarzları, inançları ve kültürleri içinde yaşayacakları mekanın hem plan kurgusuna hem de yapının dış dünyayla olan ilişkisine yansımaktadır. İnsanların kendi inançları ve yaşam tarzlarına uygun olarak tasarlanan konutta daha mutlu

yaşayacakları düşünülmektedir. Bu da toplumun psikolojik ve sosyolojik açıdan daha iyi olmasını sağlar. Bu yüzden konut tasarlarken, bireyin ait olduğu toplumun sosyo-kültürel yapısı, inancı ve yaşam tarzı dikkate alınarak tasarım yapılması çok önem teşkil etmektedir. Dolayısıyla çalışmanın önemi; mimari yapı tasarlanmasında kullanıcı konforu ve memnuniyetinin sağlanması açısından yapının, içinde yaşayacak olan kullanıcının mahremiyet olgusu ve şeffaflık anlayışına uygun olarak tasarlanması gerektiğinin vurgulanmasıdır.

Çalışmanın diğer bir önemi ise; literatür taraması yapıldığında şeffaflık ve mahremiyet kavramlarıyla ilgili günümüze kadar yerli ve yabancı pek çok çalışma yapıldığı görülmüştür. Ancak yapılmış olan çalışmalarda bu kavramların; yapıların cephesinin algılanmasındaki önemi, yapıdaki ışık kontrolü, yapının mimari biçiminin oluşumundaki etkisi vb. konulara değinilmiştir. Geleneksel Midyat evlerinin şeffaflık kavramı açısından incelenmesini konu alan bu çalışmada ise; inancı, yaşam tarzı ve sosyo-kültürel yapısı farklı olan farklı etnik gruplarda mahremiyet olgusunun toplum üzerindeki sosyolojik ve psikolojik etkileri incelenmiştir. Bu etkilerin şeffaflık açısından mimari yapının biçimlenmesindeki rolü farklı etnik gruplara ait konut yapıları incelenerek tespit edilmiştir. Bu yönüyle günümüze kadar mimaride şeffaflık ve mahremiyet ile ilgili yapılmış olan çalışmalardan farklı olması bu çalışmanın önemini belirlemektedir.

1.3. Çalışmanın Sınırlılıkları

Çalışmada Midyat ilçesinde bulunan ve farklı etnik gruplara ait Geleneksel Midyat Evleri, şeffaflık açısından incelenmiştir. Yapılardaki şeffaflığı belirleyen pek çok parametre vardır. Ancak çalışmada şeffaflık, mahremiyet ölçütü ile sınırlandırılmıştır. Çalışmada şeffaflık parametreleri görsel, yapısal, algısal, kültürel, psikolojik ve endüstriyel şeffaflık olmasına rağmen alanda incelenen konutlar, tarihi olması nedeniyle endüstriyel boyutta şeffaflık değerlendirme dışı bırakılmıştır. Alanda yapılan incelemeler sonucunda çalışma, kullanıcı sayısının fazlalığı nedeniyle Müslümanlar, günümüzde geçmişe oranla sayısı azalan Süryaniler ve daha çok kırsal kesimde yaşamayı tercih eden Yezidilerin konutlarındaki şeffaflığın incelenmesiyle sınırlandırılmıştır. Tarihi geçmişi en az 60-65 yıl olan, müdahalelerin minimum düzeyde olduğu ve hala içinde o etnik grubun aktif bir şekilde yaşadığı evler seçilmiştir. Alanda Yezidi ve Süryani konutlarının az sayıda olması durumu dikkate alınarak incelenecek konut sayısı; Midyat merkezde

bulunan 20 Müslüman ve 20 Süryani evi, Midyat köylerinde bulunan 6 Yezidi evi olmak üzere toplam 46 konut olarak belirlenmiştir. Çalışmada her etnik gruptan eşit olacak şekilde evin incelenmesi hedeflenmiş ancak saha çalışması yapıldığında Midyat'taki tüm yezidi köylerine gidilmesine rağmen toplam 6 yezidi evinin aktif kullanıldığı tespit edilmiştir. Yezidilere ait Deyvanke mezrasında geleneksel konutta yaşayan Yezidi ailesi olmadığı, geleneksel konutların terk edildiği, Yezidilerin Avrupa`da yaşadığı görülmüştür. Bacıné (Güven) ve Taqa (Oyuklu) köylerinde geleneksel konutların onarılıp kullanıma uygun hale getirildiği görülmüş ancak sahiplerinin köylerde aktif yaşamadığı belli zamanlarda geldiği öğrenilmiştir. 3 ev Xerabya (Yenice), 2 ev Kefnas (Çayırlı) ve 1 ev Koçané (Koçan) köyünde olmak üzere toplam 6 yezidi evinin onarılıp iyileştirilerek bu evlerde yaşanıldığı görülmüş olup bu evler incelenmiştir. Bu evlerin şeffaflığı, mahremiyet olgusu doğrultusunda şekillenen; cephedeki şeffaflık (açıklık-kapalılık) ve iç mekan düzenlenmesindeki şeffaflık açısından incelenmiştir. Ayrıca şeffaflık ve mahremiyet kavramlarının tanımlanması ve incelenmesinde de sınırlamaya gidilmiştir. Sanat, edebiyat, moda vb. alanlarda da önemli bir yere sahip olan şeffaflık ve mahremiyet kavramlarının sadece mimari etkileri ele alınmıştır.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Çalışmanın temelini oluşturan mimaride şeffaflık kavramı ve mahremiyet kavramları ile ilgili literatürde bulunan çalışmalar ile çalışmaların sonuçları ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Eroğlu (2003), çalışmada, şeffaflık kavramını ve bu kavramla mimarlığın içinde bulunduğu ilişkiyi açıklanmıştır. Bunun yanında şeffaflık kavramı sosyal, kültürel ve fiziksel etkenlerle beraber ele alınarak kavramın insan yaşantısındaki yeri, kullanım amaç ve araçları incelenmiştir. Görsel algı ve buna etki eden faktörler üzerinde durularak şeffaflığın algılanması anlatılmıştır. Şeffaflık kavramı için farklı alanlarda yapılan tüm tanımlar ele alınarak bu tanımların mimarlıktaki yansımaları ve bunların nedenleri incelenmiş, buna bağlı olarak kavramın mimarlığa etkileri, mimarideki değişimler ve teknolojideki gelişmelerle beraber büründüğü roller gözler önüne serilmiş ve bu farklı kullanımlar mimari örneklerle açıklanmıştır. Bu kapsamda günümüz Türkiye'sindeki mimarların şeffaflık anlayışları da incelenmiş ve projeleri, tarifledikleri şeffaflık açısından irdelenmiştir.

İleriye (2007), çalışmasında saydamlık kavramı ve bu kavramın mimarlıkta kullanım şekillerini araştırdığı çalışmasında, Saydamlaşan ideolojiye sahip insanlık ve dolayısıyla mimarlığın, ilerleyen yıllarda teknolojiyle paralellik gösteren bir konumda olacağının tespit edildiği çalışmada, kalıcılık ve sürekliliği yadsıyan, hızlı tüketim kavramını beraberinde getiren teknoloji olgusu, gün geçtikçe saydamlığın sınırlarını değiştirecek ve ideolojiyi ürüne de yansıtarak bireyselliğin azalıp, toplumsallığın arttığı dünyamızda; kişiselliğini yitirmeden, kendini toplumdan gizlemeyen bireylerin gerek ideolojik, gerekse fiziksel olarak daha da saydamlaşacağı mekanlar ve ortamlar yaratacağı sonucuna ulaşmıştır.

Göker (2010) çalışmasında; saydamlık kavramının tanımı ve tanımlamanın içinde var olan yan kavramların fiziksel ve psikolojik etkileri incelemiş, ışık iletkenliğine ile ilgili açıklamalar yapmıştır. Bunun yanında çalışmada mimari yapılarda saydamlık kavramı ele alınmış, tarihsel süreç içindeki örnekler incelenmiş, saydamlığın mimarideki gelişiminin teknolojiyle olan bağlantısına vurgu yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda; duygusal faktörler dikkate alınarak, yapılardaki saydamlık oranlarının ve buna bağlı

oluşan aydınlık düzeylerinin uygun biçimde denetim altına alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Elmalı (2005), Mimaride Modern Dönemden sonra, şeffaflığın kullanımının artmasına ve opaklığın kullanımının azalmasına paralel olarak şeffaflığın kullanıcılar üzerindeki etkilerini incelenmiştir. Belirlenen probleme bağlı olarak şeffaflık ve opaklık kavramlarının cepheler üzerindeki anlamsal incelenmesi hedeflenen çalışmada, kullanıcının saydamlık ve opaklık kavramlarının nasıl algılandığı, saydam ve opak yüzeylerden işlevsel açıdan beklentilerinin neler olduğu, buna karşılık mevcut çevrede saydam ve opak yüzeylerin özdeşleştiği yapı türlerinin olup olmadığı, varsa bunların kullanıcıya dair neler ifade ettiği araştırılmıştır.

Elmalı Şen (2009) çalışmasının sonuçlarına göre, mimarlıkta algılama ve anlamlandırma konularının, mimari yapıların biçimlenmesinde oldukça etkili olan ve mimariye daha çok cephesel bir özellik olarak yansıyan şeffaflık ve opaklık kavramları üzerinden sorgulanması üzerine kurgulanmıştır. Çalışmada şeffaflık ve opaklık kavramlarının kullanıcıda çağrıştırdığı düz anlamların yanı sıra yan anlamlar da mimari çevrelerin dolayısıyla da yapıların hem yorumlanmasında hem de kullanıcı tarafından algılanmasında önemli bir faktör olarak dikkat çekilmektedir. Bunun yanında elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde; mimarlık alanında çalışan akademisyen ve uygulamacı mimarlar, opak ağırlıklı cephe tasarlamaya daha eğilimli olup, saydamlık-opaklıkla ilgili akademik çalışma yapanların sayısı oldukça azdır. Bunun yanı sıra tümü akademisyen-mimar olmaları nedeniyle uzman grup olarak nitelenen kullanıcılar, kavramları soyut olarak algılamakta ve yan anlam olarak anlamlandırmaktadırlar. Bu sonucun elde edilmesinde; kullanıcılara mimarlık bağlamında değerlendirmeleri için soyut kavramlar verilmesinin yanı sıra kavramların anlamlandırmada salt ve mutlak birimler olmaması ve mimarlığın yan anlam üretmeye yatkın bir sanat ve bilim dalı olması etkilidir. Ayrıca, tasarımcıların soyut çalışmalara ağırlık vermelerinin de bu sonuca varılmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Daher (2018), farklı kültürlerdeki mahremiyet kavramının bireylerin kafe gibi bir iç mekândaki tercih ve algılarını araştırmıştır. Alman, Türk, Mısırlı ve Çinli olmak üzere dört farklı milletten kullanıcılara sunulan likert ölçeğindeki maddelerin istatistiksel sonuçları farklı kültürlerdeki mahremiyet kavramının bireylerin kafe gibi bir iç

mekandaki tercihlerini nasıl etkilediğini açıklandığı çalışmanın sonucunda; mahremiyet kavramının, kafeterya gibi iç mekânda dört farklı milletten kullanıcı tercihlerini etkileyip etkilemediğini kontrol etmek için çok uluslu anket uygulanmıştır. Anketin sonuçları, katılımcıların seçimlerinin kültürler arası mahremiyet kavramına göre farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur.

Öztekin ve Öztekin (2010), modernleşme sürecinde mahremiyetin nasıl bir dönüşüme uğradığını, mahremiyetin modern devlet, kapitalist örgütler ve bizzat bireyin kendisi tarafından bilişim teknolojileri kanalıyla nasıl tehdit edildiğini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla modernleşme ve mahremiyet kavramları, modernleşme sürecinde mahremiyet kavramının yaşadığı dönüşüm ele alınmış, son olarak modern hayatta mahremiyete yönelik tehditlerin neler olduğu incelenmiştir.

Konçe (2014), mahrem alan ve oda kavramı ilişkisini, farklı sanatsal disiplinlere ait başlıklar altında ve sanat eserleri üzerinden çözümlemelerle sunmaktır. Mahremiyet kavramının yaşanılan dönemin özelliğine göre farklılıklar gösterdiği ve sanata yansımaları anlatılmıştır. Mahremiyetin ifşasına psikolojik ve sosyolojik açıdan örnekler verilmiştir.

Özarman (2012), bu amaçla, Trabzon kent merkezinde belirlenen 10 müstakil konut sitesinde kullanıcının mahremiyet tercihini belirlemeye yönelik toplam 105 konut kullanıcısıyla anket çalışması yapmıştır. Sonuç olarak, müstakil konut bahçelerinde, kullanıcıların mahremiyet tercihlerinin demografik verilere göre değişim göstermediği; mahremiyet sağlamak amacıyla çoğunlukla yapay elemanların tercih edildiği saptanmıştır. Ancak, kullanıcıların, dış mekanının kapalılık derecesine ilişkin tercihlerinin, görsel iletişimin kopmadığı alan düzenlemeleri doğrultusunda olduğu ortaya çıkmış ve bu bağlamda bitkilerin işlevsel özelliklerine dikkat çekilmiştir. Böylece ileride yapılacak bu tip mekanların tasarımında bitkisel materyallerin mahremiyet sağlama amacıyla nasıl kullanılması gerektiği ortaya konulmuş ve önerilerde bulunulmuştur.

Büyükçam ve Zorlu (2018), Güneydoğu Anadolu Bölgesinde geleneksel konut mimarisinde mahremiyet olgusuna dair yaptıkları çalışmada; yerleşim karakteri, mekân çeşitliliği ve mekân sentaksı (dizilimi) ile cephe kurgusu bağlamında ele alınan

geleneksel konutlarda mahremiyet olgusunun etkileri irdelenmiştir. Çalışma, mekân çeşitliliği ve sentaktik analizler erişim grafikleri üzerinden yapılmıştır. Bölge konutları yerleşim karakterinde; bitişik, içe dönük ve avlulu şekilde düzenlenmiştir. Konutların plan şemaları merkezi bir avlu etrafında dizili açık, yarı açık ve kapalı mekanlardan oluşmaktadırlar. Konutlarda sokağa bakan cepheler sağır olup mekanlar avluya yönelmiştir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi geleneksel konutlarının biçimlenmesinde iklim ve topografya gibi unsurların yanı sıra sosyo-kültürel bir faktör olarak mahremiyet olgusu da etkili olmuştur. Mahremiyet olgusunun konut biçimlenmesindeki yansımalarını yerleşim dokusu ölçeğinde, mekân örgütlenmesinde, cephe karakteristiğinde, mekân çeşitliliği ve kullanımında görmek mümkündür.

Zorlu ve Keskin (2017), Kültür-Konut Etkileşiminde Mahremiyet Olgusu'nu araştırdıkları çalışmalarında, geleneksel Türk evinin biçimlenmesinde de mahremiyet olgusu önemli bir yere sahip olduğu ve Türk kültüründeki mahremiyet olgusunun temelinde İslam dini inancının öğretileri yattığı sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmada İslamiyet'in konutlar üzerindeki en büyük etkisinin, kadının dış dünyadan gizlenmesi gerektiği düşüncesinin konuta yansıdığını belirtilmiş, ailenin ve özellikle kadının mahremiyetini sağlama ihtiyacının yansımaları, konutun yerleşim düzeninde, plan kurgusunda, cephe karakteristiğinde farklı düzenlemelerle gündeme gelmiştir. Yerleşim düzeninde özellikle konutun yönlenişi, plan şemalarında ise mekân çeşitlilikleri, dizilimleri, mekanlar arası hiyerarşi, mahremiyeti sağlamaya yönelik özel mekanlar/alanlar, işlevlerin katlara dağılımı, mekanların girişleri, yönlenişi vb., cephe kurgusunda ise, sınır elemanlarının doluluk boşluk oranlarında, niteliğinde, konumunda yapılan özel düzenlemeler ile elde edilmeye çalışılmıştır.

Şimşek (2013), konuta sahip olan her yeni jenerasyonun yaşadığı alanı kendi istek ve ihtiyaçlarına göre revize ettiğini belirtmiş ve yapılan bu revizeler ile konutlarda eski ve yeni kimliklerin çeliştiğini göstermiştir. Bu durum ile ilgili önerilerde de bulunan araştırmada; koruma alanında tescilli olmasına karşın konutlardaki bu değişimlere müsaade eden tasarılar gözden geçirilmesi gerektiğini ve sahip olunan bu miraslar, kullanıcı esaslı fakat mimar denetimli kontrol altında tutulması gerektiği vurgulanmıştır. Aksi taktirde değişimler geriye dönüştürülebilecek tarzda olmayıp, konut bütünlüğüne ve esaslarına zarar da verebileceği aktarılmıştır.

Karakaş (2011), Midyat-Haberli (Basibirn) Köyü‟nün gerçek kullanıcısının yurt dışına göçü ile konutların terk edilerek boş bırakılması ya da yeni sahiplerinin kültürel bilinçten yoksun ve eğitimsiz olması gibi nedenlerden dolayı, bu konutların hızlı bir bozulma sürecine girdiği belirtmiştir. Bulunduğu bölgenin fiziki şartlarını, kültürel yapısını, ait olduğu dönemin yaşam biçimini mekânlarına yansıtan, Midyat-Haberli (Basibirn) Köyü‟nde koruma çalışmalarının hızlandırılması gerektiği üzerinde duran araştırmada, yapılacak çalışmanın sadece köydeki yapıların mimari özelliklerinin korunmasının ötesinde, geçmişten günümüze kültür değeri taşıyan her türlü öğenin içinde olduğu kapsamlı bir çalışmayla, köyde yaşayan insanların sosyal ve kültürel açıdan bütünleştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Bekleyen vd (2014) geleneksel Mardin evlerini konu aldıkları çalışmalarında, mevsimlere göre mekânların (üst kattaki eyvan, teras ve odalardan biri; alt kattaki revak, kiler ve odalardan biri ile en üstteki dam) ortam sıcaklıklarına odaklanmaktadır. Amaç, çeşitli mevsimlerdeki en konforlu mekânları belirlemektir. Elde edilen bulgulara göre alt kattaki odanın sonbaharda en konforlu, kışın ise diğer mekânlarla karşılaştırıldığında en sıcak mekân olduğu saptanmıştır. Yazın hem alt kattaki odanın (temmuz) hem de eyvanın (haziran) en konforlu mekânlar olduğu belirlenmiştir.

Dalkılıç ve Aksulu (2004) yaptıkları çalışma kapsamında, Midyat kentsel sit alanındaki 119 geleneksel konutta incelemeler yapılmıştır. Evlerin genel yerleşim özellikleri, plan düzeni, cephe düzeni ve yapısal sistemi detaylı bir şekilde incelenmiş ve elde edilen sonuçlar sunulmuştur. Çalışma sonucunda Midyat'ın konumu ve turizm potansiyeli de göz önüne alınarak geleneksel dokuda yer alan nitelikli yapıların korunması için hemen çalışmalara başlanılması gerektiği belirtilmiştir. Bunun yanında son yıllarda tahribat oranı büyük oranda artan Midyat tarihi kentsel kesiminde, çevre ölçeğinde ve tek yapı ölçeğinde koruma çalışmalarının hızlandırılması, anıtsal yapılar ve geleneksel evler koruma altına alınması önerilmiştir.

Halifeoğlu ve Dalkılıç (2006), Mardin-Savur geleneksel kent dokusu ve evleri üzerine yaptıkları çalışmada, Mardin'in Savur ilçesinde geleneksel ve kültürel yaşamın devam ettiğini, geleneksel kent dokusunun ve evlerin; ilgisizlik, bakımsızlık yanlış restorasyonlar, çarpık kentleşme ve nüfus artışı nedeniyle özgün değerlerini yitirdiği sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmada ayrıca ilçenin çok sayıda geleneksel konuta sahip

olduğu fakat; bu konutlardan yalnız 12 tanesinin tescillendiği sonucuna ulaşılmıştır. İlçede tespit edilen evlerin geleneksel kent dokusu ile geleneksel evlerin mimari özellikleri hakkında bilgiler verilmiş ve evlerin yapısal sistemi, cephe elemanları, plan tipleri, plan düzeni ve mimari özellikleri ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Dinç (2015), geleneksel Mardin mimarisinde kullanılan malzeme ve uygulanan yapım tekniklerinin günümüz restorasyon uygulamalarındaki sürdürülebilirliğine yönelik çalışmasında, Mardin ve yakın çevresinde bulunan geleneksel mimari yapılar ve geleneksel yapım teknikleri incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, bölgede yaşayan Süryani ve Ermeni taş ustalarının çeşitli nedenlerle göç etmesi nedeniyle kalifiye taş ustalarının sayılarının azaldığı tespit edilmiştir. Bu durumun, mimari yapıların restorasyon ve yapım işlerinde geleneksel yapı özelliklerinin uzağında yapıların ortaya çıkmasına neden olduğu anlaşılmıştır.

Apak (2004), geleneksel Türk evi planlamasında iklim faktörünün Edirne ve Mardin evleri ile ilgili yapısal farklılıkların karşılaştırıldığı çalışmasında, iki farklı iklim kuşağında yer alan Edirne ve Mardin şehirlerinde geleneksel ev mekanlarının iklimsel etkiler nedeniyle değişiklik gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Bu farklılık Edirne'de yaz mevsimlerinde açık çıkma ve bahçe kullanımına ve Mardin'de ise teras eyvan ve avluların kullanımına imkân verdiği anlaşılmıştır. Ayrıca Edirne'de kış mevsiminde sofa kullanılırken; Mardin'de ise kış odası çıkmaların kullanıldığı tespit edilmiştir.

Dalkılıç (2008), geleneksel Mardin konutlarında kullanıcı mekân ilişkisinin araştırıldığı çalışmada, kullanıcı değişiminin geleneksel Midyat evlerindeki etkileri incelenmiştir. Çalışma sonucunda, özgün kullanıcıların, ailelerine, anılarına ve mazilerine dair izleri görebildikleri için, evlerini ve çevrelerini korumaya dair yüksek bir duyarlılığa sahip oldukları görülmüştür. Bu durum, Midyat'taki kültürel çeşitliliğin oluşturduğu geleneksel konut biriminin korunabilmesi için mimari ve sosyal yapının birlikte korunması gerekliliği hipotezini kanıtladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Şengül (2017), 19. yüzyıl sonunda Mardin kent merkezinde bulunan Müslüman, Hristiyan ve Yahudi evlerinin incelendiği çalışmada, ilgili mekanların geleneksel özelliklere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada ayrıca, konutlarda kullanılan;

taş malzeme, yapım teknikleri, iç mekân, cephe tasarımları ile plan tiplerinin geleneksel Mardin konut mimarisini yansıttığı aktarılmıştır.

Karagülle (2011), Mardin'de yerel veriler temel alınarak inşa edilmiş olan geleneksel konutlar ile son dönemde yapılmış yeni konutların karşılaştırmalı olarak değerlendirildiği çalışmada, Mardin kent siluetinin önemli bir parçası olarak görülen dam, teras, eyvan ve yaşama alanlarının kompakt yapısında iklimsel özelliklerin belirleyici olduğu, evlerde kullanılan kapı ve pencere çevresinde görünen taş bezemelerinde ve bazı evlerin sahip oldukları mihrap ve tavan gibi iç mekan süslemelerinde ağırlıklı olarak o dönemde yaşayan toplumuna ait kültürün etkilerini yansıttığı anlaşılmıştır. Ayrıca Mardin'de bulunan konutların estetik açıdan da inceleme konusu olduğu çalışmada, ülkenin diğer yerlerinde bulunan oran, form ve benzer çizgilere rastlanıldığı saptanmıştır. Bunun yanında, Mardin'deki yeni konut yapısının biçimlenmesinde iklim, topografya ve kültür gibi yerel veriler etkili olmadığı ve ülkenin her yerinde benzer forma sahip yeni konutların herhangi bir kimlik yapısını yansıtmadığı tespit edilmiştir.

3. MATERYAL VE METOT

Çalışmada materyal olarak; bir kültür mozaiği olması ve kültürün tasarımdaki etkisi açısından, farklı etnik yapı ve farklı kültürden birçok topluluğu içinde barındıran Midyat ilçesi seçilmiştir. Midyat ilçesinde alan analizleri yapılmış ve Geleneksel Midyat Evleri, fotoğraflama ve farklı kullanıcı profilleri ile yapılan anketler neticesinde elde edilen veriler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu alanda yaşamlarını sürdüren farklı topluluklardan, günümüzde sayıca fazla olması nedeniyle Müslümanlar, alana ilk yerleşmiş olmaları dolayısıyla geleneksel konutun biçimlenişinde önemli bir yere sahip olan Süryaniler ve daha çok kırsal kesimin konut mimarisinin şekillenmesinde etkili olan Yezidilere ait geleneksel evler ele alınmıştır.

Tarihi geçmişi en az 60-65 yıl olan ayrıca aralarında 100 yıllık tarihi geçmişinin olduğu ifade edilen evler kullanıcılardan alınan bilgilere bağlı olarak seçilmiştir. Çünkü bu evlerin tarihi geçmişlerine ait herhangi bir belgeye ulaşılamamıştır. İncelenen evlerin şeffaflık kavramı açısından biçimlenişi, orijinal planlarına bağlı kalınarak yapılmıştır.

Müslümanlar, Süryaniler ve Yezidiler ile anketler yapılarak her bir toplumun mahremiyet olgusu ve yaşam tarzı belirlenmiş ve yaşam tarzlarına bağlı olarak oluşan bu mahremiyet ölçütlerinin şeffaflık açısından konuta yansımaları tespit edilmiştir. Bu kapsamda;

- Midyat'ta yaşayan farklı etnik gruba ait insanların yaşam tarzları ve inançları,
- Bu insanların farklı yaşam tarzı ve inançlarına bağlı olarak oluşan mahremiyet anlayışları
- Bu mahremiyet anlayışlarının şeffaflık açısından mimari mekana yansımaları belirlenmiştir.

Bu çalışmanın metodolojisi 4 aşamadan oluşmaktadır.

Bunlardan birincisi literatür taramasıdır. Konuyla ilgili belirlenen anahtar kelimeler doğrultusunda kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Midyat, geleneksel konut, etnik grup, mahremiyet ve şeffaflık gibi kavramlar üzerinden araştırmalar yürütülmüştür. Bu konularla ilgili bu güne kadar yapılmış olan yerli ve yabancı yayınlar incelenerek değerlendirmeler yapılmıştır.

İkinci aşamada; yapılan literatür taramasından elde edilen verilerle mahremiyet ve şeffaflık kavramları tanımlanarak bu tanımların yaşantımızdaki kullanımı ortaya konulmuştur. Şeffaflık kavramının algılanması ve algılanmasında etkili olan görsel algı ve çevresel algı kavramları aktarılmıştır. Ayrıca mahremiyet ve şeffaflık kavramlarının mimariyle olan ilişkisi araştırılarak bu kavramların mimariye yansıma türleri ve mimarlıkta kullanılan farklı yorumları aktarılmıştır.

Üçüncü aşamada; çalışma alanı olarak seçilen Midyat ilçesinde incelemeler yapılmıştır. Geleneksel Midyat Evleri mahremiyet ve şeffaflık açısından incelenmiştir. Alanda yapılan analizler, gözlemler ve farklı etnik gruplara ait kullanıcılara uygulanan anketler sonucunda Midyat'ta yaşayan farklı etnik grupların mahremiyet olgusu ve bu olgu sonucunda şekillenen şeffaflık anlayışları tespit edilmiştir. Bu şeffaflık anlayışının, mahremiyet olgusu açısından farklı etnik gruplara ait Geleneksel Midyat Evleri`ne nasıl yansıdığını tespit etmek için; 20 Süryani, 20 Müslüman, 6 Yezidi olmak üzere toplam 46 evde inceleme yapılmıştır. Müslüman ve Süryanilere ait geleneksel evler Midyat merkez mahallelerinden sit alanı olan Işıklar ve Akçakaya mahallelerinde incelenmiştir. Midyat merkezde modern evlerde (apartman) yaşayan Yezidiler bulunsa da çalışmanın konusu gereği Midyat'a bağlı köylerde bulunan geleneksel evler ele alınmıştır. Çünkü Yezidilerin kültürlerini ve yaşam tarzlarını yansıtan geleneksel konutlar daha çok kırsal kesimde bulunmaktadır. Çalışmada her etnik gruptan eşit ve 20 evin incelenmesi hedeflenmiş ancak, Midyat'taki tüm Yezidi köylerine gidilmesine rağmen toplam 6 Yezidi evinin bölgede aktif olarak yaşadığı görülmüştür. Bundan dolayı Yezidilere ait 6 evde inceleme yapılmıştır. 46 konut kullanıcısına, her konutta bir kadın ve bir erkek olmak üzere, 5'li likert yöntemi kullanılarak hazırlanan 15 soruluk anket uygulanmıştır. Anket soruları kullanıcıların görsel şeffaflık, algısal şeffaflık, kültürel şeffaflık ve psikolojik şeffaflık kavramları adı altındaki yaklaşımlarını ölçmeye yönelik olarak gruplandırılmıştır. Anket 40 Müslüman, 40 Süryani ve 12 Yezidi olmak üzere toplam 92 kişi ile yapılmış ve bu kişilerin mahremiyet ölçütleri, yaşam tarzları ve şeffaflık anlayışları sorgulanmıştır. Bu kişilerin kullanıcı konforu ve memnuniyeti açısından içinde yaşadıkları konuttan memnun olup olmadıkları sorgulanmıştır. Anket sonuçları, istatistiksel analizler için SPSS for Windows version 24.0 paket programı kullanılarak yüzdelerle değerlendirilmiştir. Anket sorularına verilen cevapların skorlarının normal dağılıma uygunluğu Shaphiro Wilk Testi ile test edilmiş, normal dağılıma sahip olmayan skorların

3 etnik grup arasında karşılaştırılmasında Kruskal Wallis Testi ve Kruskal Wallis Testine göre anlamlı bulunan skorların etnik gruplar karşılaştırılmasında ise Dunn Çoklu Karşılaştırma Testi yapılmıştır. Etnik grupların cinsiyet bakımından dengeli olup olmadığın test edilmesinde Ki-Kare Testi kullanılmıştır. 3 farklı etnik grup arasında puanlar bakımından Kruskal Wallis Testine göre anlamlı fark bulunanlar için çoklu karşılaştırma testi yaparak farkın hangi etnik gruplar arasında olduğu incelenmiştir. Anlamlılığın varlığına P değerine bakarak karar verilmektedir. P<0,05 ise anlamlı farklılık vardır. Anket değerlendirilmesi ve gözlemler sonucunda Geleneksel Midyat Evleri ile ilgili tespitler yapılmıştır. Çalışmanın strüktürü aşağıdaki gibidir (Şekil 3.1).

Şekil 3.1. Çalışmanın strüktürü

Dördüncü aşama ise sonuç ve öneriler bölümüdür. Bu bölümde tezin önceki bölümlerinde yapılan tespitler ve incelemeler bağlamında düşünceler ortaya konulmuştur. Bu aşamada kullanıcılara uygulanan anketlerde; kullanıcıların mahremiyet ölçütleri, yaşam tarzları ve şeffaflık anlayışları ile ilgili veriler yüzdelerle değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda konut tasarımında sosyo-kültürel yapının, yaşam tarzının ve inançların tasarım açısından çok önemli parametreler olduğu ve konut tasarlarken

bunların dikkate alınması gerektiği önerilmiştir. Tasarımında bu kavramlar düşünülerek tasarlanan konutların kullanıcı konfor ve memnuniyeti açısından daha iyi olacağı ve psiko-sosyal anlamda daha kaliteli toplumların ortaya çıkacağı ileri sürülmüştür.

3.1. Mimaride Şeffaflık Kavramı

Şeffaflık kavramının tarihsel süreçte farklı tanımlamaları olmuştur. Zamanla değişime uğrayan bu tanımlar, şeffaflık kavramının da daha derin incelenmesine neden olmuştur. Şeffaflık tanım olarak 1591 yılında "saydam olma niteliği veya durumu"; şeffaflık, ışığı geçirgenlik olarak ya da özel, yarı şeffaf madde üzerinde, arkasından ışık verildiğinde görünür hale getirilen resim, baskı yazı veya işaret" şeklinde tanımlanmış, 1615 yılına gelindiğinde ise saydamlık kavram olarak "saydam olan" şeklinde açıklanmış; 1807 yılında ise "cam veya başka bir saydam madde üzerinde geçirdiği ışık yoluyla görülmesi tasarlanmış fotoğraf veya resim" şeklinde açıklanmıştır (Aytıs ve Göker 2010: s. 88).

Şeffaflık kavramının genel kullanımının yanında mimarlık alanında da oldukça sık kullanılması, bu kavramın mimarlık açısından da açıklanmasına olanak sağlamıştır. Buradan hareketle mimarlıkta incelenen şeffaflık kavramı da tıpkı yukarıda belirtildiği gibi farklı tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Bu yorumlarla birlikte mimaride şeffaflık kavramı fiziksel, örgütsel ve simgesel nitelikte bir kimliğe bürünmüştür (İleriye 2007: s. 41).

Hayatın birçok alanında var olan şeffaflık kavramı fiziksel ve kavramsal olarak duyu organlarıyla algılanır. İster görsel şeffaflık olsun ister kavramsal şeffaflık olsun şeffaflığın hissedilmesi algısal yolla gerçekleşir. Ertürk (1984), bilgiye dayalı algılama kuramında, algılamanın literal ve şematik adlarıyla tanımlanan iki düzeyde gerçekleştiğini belirtmiştir (Elmalı 2005: s. 37). Bu düzeylerden literal algı nesnel değerlere bağlıdır ve bu nesnel değerler, literal algının çevrenin fiziksel özelliklerine dayanan ve temel tasar derslerinde ele alınan yüzey, ölçü, biçim, renk, doku vb. tasar öğeleridir. Şematik algı ise öznel değerlere bağlıdır. Şematik algı öğeleri ise literal algının öğelerine bağlı olarak ortaya çıkan, anlam ve yarara dönük öğelerdir (Ertürk, 1984, s. 92).

Duyularla algılanabilen, ağırlığı olan nesne, öğe, unsur olarak ifade edilen madde, bir fiziksel varlık ifadesidir. Madde, belirli bir sınır içinde yer alan hacmin bir kütlesi

olduğunu tanımlar. En büyük boşluğu oluşturan evrende pek çok madde yer alır. Bu maddelerin her birinin etrafı ve iç hacimlerindeki boşluklar, sonsuz bir boşluk-doluluk (madde-boşluk) ilişkisi yaratmaktadır (Erdönmez 1999: s. 26).

Görsel geçirgenlik ise atmosferin bize sağlamış olduğu bir özelliktir. Görmemizi sağlayacak kadar şeffaf olan atmosfer, yaşamımızı sürdürebilmemiz için gerekli uygun koşulların oluşmasını sağlar. Sis gibi yarı şeffaf bir görüntü normal koşullarda görüş mesafesini azaltmakta şeffaf olan görüntünün yarı şeffaf hatta opak bir hal almasına neden olmaktadır. Bu atmosferik durum, boyut ve ölçüleri, ışığın özellikleri, formun bileşenleriyle tanımlanan mekânsal sınırların algılamasına dayanır (İleriye 2007: s.35).

3.1.1. Şeffaflık Kavramı

Literatür genel anlamda değerlendirildiğinde, şeffaflık kavramının birçok çalışmada saydam ya da saydamlık olarak değerlendirildiği ve kullanıldığı görülmüştür. Buradan hareketle çalışmanın ilerleyen kısımlarında saydamlık kavramı yerine şeffaflık kavramı kullanılacaktır.

'Saydam', T.D.K. sözlüğüne göre 'İçinden ışığın geçmesine ve arkasındaki şeylerin görülmesine engel olmayan (cisim), şeffaf, transparan' anlamına gelmektedir. Transparan sözcüğü ise Fransızca kökenli bir kelime olup "transparent" şeffaf anlamına gelmektedir. Şeffaflık kavramının taşıdığı yan anlam, mecaz anlam ise 'Açık seçik, belirgin'dir (www.tdk.gov.tr, Erişim Tarihi: 18.02.2019,20:30).

Şeffaf; yani saydam olma niteliği ya da durumu, sözlük tanımıyla, entelektüel bir zorunluluğun sonucu- kendiliğinden talebimizin maddesel bir koşulu; kişiliğin bir özelliği; kurnazlık, yapmacıklık veya ikiyüzlülükten yoksunluk; dolayısıyla saydam sıfatı, tümüyle fiziksel bir anlam tanımlayarak, eleştirel bir paye olarak işlev görerek ve hoş olmayan ahlaki imalardan uzakta olma durumuyla anlamlandırılmıştır (Eroğlu 2003: s. 2).

'Şeffaflık' sözcüğü kabul gören bu anlamları ve çağrıştırdığı yan anlamlar dışında geçmişten günümüze toplum hayatında sürekli değişerek insanoğlunun yaşamında farklı anlamlarda ve farklı görevlerde kullanılmıştır. Dolayısıyla şeffaflık fiziksel bir özellik olmakla birlikte kültürel ve sosyal bir kimlik haline gelmiştir. Şeffaflık, kimi zaman karamsarlık ve çelişkilere karşı duruluğun ve gerçeğin simgesi olurken, kimi zaman farklı yaşantı arayışlarının veya eleştirel yaklaşımların ana fikri haline gelmiştir. Bazen modada

gelip geçen bir esinti olan şeffaflık, bazen de toplumun ayıplarını örten perdeleri kaldırmak için oluşan tepkilerin temel söylemi olmuştur. Kısacası; modadan sanata, şiirden edebiyata, politikadan adalete kadar yaşantımızın her alanında kendini gösteren bir sıfat haline gelmiştir.

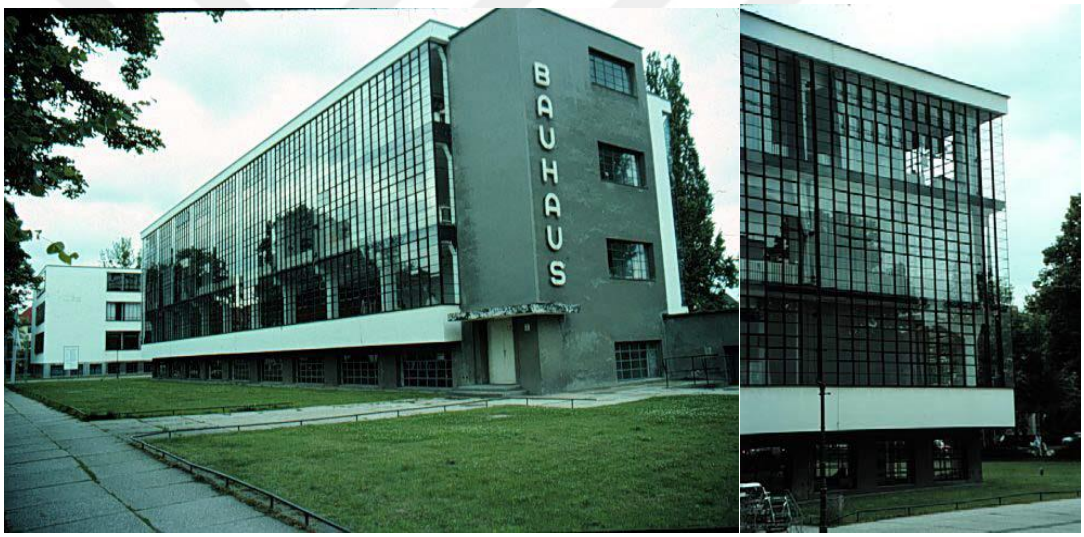
Bu ifadelere ek olarak: bir sanat eserinde keşfedilecek bir durum olarak nitelenen şeffaflık, Gyorgy Kepes'in (1995) " Görmenin Dili " (Language of Vision) adlı yapıtında daha ileri bir boyutta tanımlanmaktadır. “Eğer; aynı anda iki ya da daha fazla; birbirlerinin üzerinde yer alan figür görülebiliyorsa, mekânsal boyutların çelişmesiyle karşılaşılmış demektir. Bu çelişkiyi çözmek için yeni bir görsel özelliğin varlığını saymak gerekir.” Görsel engel oluşturmadan birbirlerinin içine tamamen girebilen figürler şeffaflığı kavrarlar. Ancak saydamlık görsel bir özellik olmaktan ötesini içerir, daha geniş bir mekansal düzeni belirtir (Rowe ve Slutzky, 1997, s. 43). Rowe ve Slutzky şeffaflıkla ilgili makalelerinde şeffaf olanı, tümüyle saydam olan düşüncesinden uzaklaştırıp bunun yerine apaçık, belirsiz olan şeklinde ifade etmişlerdir. Bu anlamda şeffaflık, maddenin kendine özgü bir niteliği olabileceği gibi farklı malzemelerin bir arada örgütlenmesiyle; algı boyutunda yaratılabilen bir kavram olarak da kabul edilebilir (Mızrak 2001: s. 17).

Rowe ve Slutzky, şeffaflık kavramını ‘somut, sıradan, gerçek’(literal) ve ‘görüngüsel, olgusal’ (phenomenal) olmak üzere iki farklı grupta incelemiştir. Rowe ve Slutzky' e göre, somut (literal) şeffaflık, sadece şeffaf malzemelerden oluşan, geçirgen etki üzerine kurulmuş ve arkadaki nesnelerin görünebilmesi durumudur. Somut şeffaflık düz anlamlı, sıradan, görünür ve kolaylıkla algılanabilir bir niteliktir. ‘Somut Saydamlık’ yalnız sıradan bakışla, bire bir olduğu gibi algılanabilen saydamlık olup, herhangi bir kurgusallık içermez (Rowe ve Slutzky 1997: s.16). Farklı anlamlara zemin hazırlayan görüngüsel (phenomenal) şeffaflık ise şeffaf olmayan malzemelerle de kurgulanabilen çok daha incelikli bir şeffaflık durumudur. Saydamlık, tıpkı düz camda maddenin kendiliğinden bir özelliği olabileceği gibi tel kafes örneğindeki gibi, bir örgütlenmenin sonucunda da elde edilebilir (Rowe ve Slutzky, 1997, s.17). Kepes'in tanımladığı şeffaflık kavramından yola çıkan Rowe ve Slutzky, görüngüsel saydamlığı “iç içe geçen nesneler görme ve her nesnenin paylaşılan parçayı kendine yorarak bütünlüğünü koruması durumu” olarak tanımladılar (Eroğlu 2003: s. 3).

Yapılan tüm bu farklı şeffaflık tanımlamalarının yanı sıra, hayatımızın her noktasına girmiş olan şeffaflık kavramı, çoğu zaman sosyal yaşantımızda da ortaya

çıkmaktadır. Hayatımızın tüm alanlarında var olan şeffaflığa sanat ve tasarım alanlarından örnekler verilebilir. Şeffaflık kavramı; edebiyat, moda, sanat, teknoloji, heykel, resim, adalet sistemi endüstriyel tasarım, mimari vb. alanlarda karşımıza çıkmaktadır. Konu kapsamında mimari alandaki şeffaflık kavramı ele alınmıştır.

Rowe ve Slutzky, Walter Gropius'un Bauhaus binasını ve Le Corbusier'nin Villa Stein yapısını somut ve olgusal saydamlık açısından karşılaştırmaktadırlar (İleriye 2007, s.7). Bauhaus binasındaki şeffaflık somut şeffaflık olup, sıradan bakışla kolayca algılanabilen sadece şeffaf malzemelerden oluşmuştur. Bu şeffaflık geçirgenlik üzerine kurulmuş olup, arkasındaki nesnelerin görünebilmesine olanak sağlamaktadır. Bauhaus binasındaki somut saydamlık yalnızca saydam malzeme kullanımıyla oluşturulmuştur (Rowe ve Slutzky 1997: s. 21) (Şekil 3.1).

Şekil 3.2. Bauhaus binası, Walter Gropius, Dessau Almanya, 1926

URL 1: https://www.arkitektuel.com/dessau-bauhaus/ (Erişim Tarihi: 02.03.2019, 21:53)

Le Corbusier'in Villa Stein yapısındaki şeffaflık ise olgusal şeffaflıktır. Bu yapıda Kepes'in şeffaflığın tanımına özgü mekânsal boyutların karşıtlığı görülmektedir. Yapıda görüngüsel anlatım vardır ve yapı sürekli bir geçişlilikle yorumlanır. Binanın hacmini, yatayda kesen dört ve düşey olarak bölen beş katman vardır. Bina, tamamıyla dikkat çekici bu ızgaralamasıyla, algısal yoruma açıktır (Rowe ve Slutzky 1997: s. 17) (Şekil 3.2).

Şekil 3.3. Villa Stein, Le Corbusier, Fransa, 1926

URL 2: https://artchist.wordpress.com/2016/11/03/villa-stein-in-garches-by-le-corbusier/villa-stein-in-garches-by-le-corbusier-7-2/ (Erişim Tarihi: 26.03.2019, 21:14)

Şeffaflık kavramını tanımlayan diğer bir olgu ise geçirgenliktir. Şeffaflık tanımında yer alan 'ışığı ve görüntüyü geçirebilen cisim' tanımından 'geçirgenlik' kavramı anlaşılmaktadır. Geçirgenlik hem maddenin fiziksel özelliğinden kaynaklanan bir nitelik olarak, hem de organizasyona dıştan yapılan bir etki olarak şeffaflığı yaratan kavramlardan biridir. Şeffaflık tanımındaki 'arkasını gösterebilme niteliği' geçirgen etki olarak nitelendirilir. Şeffaflığın derecelendirilmesi de bu geçirgenliğe bağlı olarak değişmektedir. Şeffaflık kavramını bu anlamda ele alındığında plan düzeyinde var olan bir geçirgenlikten söz edilebilir.

3.1.2. Şeffaflık Kavramı ve Görsel Algı İlişkisi

İnsan duyularından görme ve işitme duyuları, fiziksel çevrenin biçimlenişi ve ilişkilerin kavranabilmesi, mekânsal oluşumlar ve boyutların algılanabilmesinde en önemli kriterdir. Bu duyular dış dünyamızda gerçekleşen bütün sosyal aktivitelerimizde ve insanlarla ilişkilerimizde birincil derecede önem kazanmaktadır. Bu iki duyudan görme duyusu, çevredeki oluşumları algılamada farklılık göstermekte ve tasarım sürecini önemli ölçüde etkilemektedir.

Işık enerjisi biçiminde gelen görsel uyarıcıların beyne aktarılıp orada görme duygusu haline gelmesi ve daha önce değişik duyu organlarınca alınmış imgelerle birlikte değerlendirilmesine görsel algı denir (Güngör 2005: s. 28). Görsel algı, insanın çevredeki

fiziksel ve sosyal faktörler ile karmaşık etkileşimi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Algılama çift yönlü bir süreçtir yani algılamada önce dışardan gelen uyarıcıların algılanması davranışı etkiler, daha sonra bu davranış algılamayı etkilemektedir.

Görsel algıyı etkileyen görsel süreçler, insanın, farklı olguları içeren açık ve kapalı görüş olmak üzere iki türlü görmesine bağlıdır. Kapalı görüş biçiminde, insan daha önceden bildiği bir şeyi yani görmesi gereken şeyi görmektedir. İnsanı geçmişin görsel dizgelerine bağlayan tek bağ olan kapalı görüşte, yaşam, içeriğinden soyutlanarak ele alınır ve düzenlidir. Kapsamlı bir görme biçimi olan açık görüş ise seçmeci ve kurgucu bir görme biçimidir. Açık görüşe bağlı algılama, kişinin görsel olarak kendini adayıp ve etkinlik içinde bulunduğu bir algılamadır. Dolayısıyla bu görsel süreç etkin ve yaratıcıdır (Aydınlı 1986: s. 62). Gerek kapalı görüş gerekse açık görüşü etkileyen görsel algı, bazı öznel ve nesnel faktörlere bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Bu faktörler, uyarıcının sahip olduğu anlam, bakan kişinin uyarıcıyı daha önceden tanımış, bilmiş olması, kültür farklılığı, zihinsel süreçlerin oluşturduğu düzen farklılıkları şeklinde belirlenmektedir (Elmalı Şen 2009: s.56).

3.1.3. Şeffaflık Kavramı ve Çevresel Algı İlişkisi

İnsan içinde bulunduğu çevreyle etkileşim halindedir. Bu etkileşimde insan algılama yoluyla çevreden bilgi alır ve bu bilgileri zihninde değerlendirip yorumlar. Bunun sonucunda davranış yoluyla çevreye, alınan bilgiler doğrultusunda tepki verir. Fiziksel ve psikolojik bilgi edinme aktiviteleri sayesinde çevrenin çeşitli özellikleri algılanır ve beyinde çevre ile ilgili bazı haritalar oluşur. Küller, çevresel algıyı insan-çevre ilişkisinin algı ve bilişe ait bileşenleri ile zihinsel bir süreç olarak tanımlamaktadır (Ertürk 1984: s. 35).

Çevre ve insan arasındaki karşılıklı ilişki, bir taraftan kişisel düzenlemeleri çevre bünyesi içinde bütünleştirme; diğer taraftan bu düzenlemeleri somut mimari elemanlara dönüştürme çabalarını kapsamaktadır (Aydınlı 1986: s.39). Canter (1975) bu ilişkiyi – insanın fiziksel çevresinin, davranışı üzerindeki etkisini- Winston Churchill'in "Biz yapılarımızı biçimlendiririz ve daha sonra onlar bizi biçimlendirir" şeklindeki ifadesiyle açıklamıştır (İmamoğlu 1979: s. 12-13). Çevreyi algılama biçimi; çevreye verilen tepkilerde, çevrenin insana iyi veya kötü gelmesinde, hangi çevrelerin insana yararlı ve güzel olduğunu belirlemede yol gösterici bir nitelik olduğu için çok önemlidir. Bu

bağlamda, çevreyi anlamlandırmada ve çevreyle ilişki kurmada aracı olan algı kavramı, tasarımcılar için, çevreden elde edilen bilgiler doğrultusunda çevreyi değerlendirme ve kullanıcıların beklentilerini karşılamak üzere tasarım yapmak açısından, mimar-yapı-kullanıcı ilişkisinde geri beslemenin bir parçası olarak oldukça önemlidir.

Çevresel algının bir alt başlığı olan mekânsal algı, görsel çevre verilerinin üç boyutlu bir mekânsal düzenleme kapsamında ele alınmasında ortaya çıkmaktadır. Mekân kavramı, insan-çevre etkileşimleri için uygun koşulları sağlayan bir ortam olarak kabul edilmektedir. İnsan algıları vasıtasıyla, çevresini amaçlarıyla özdeşleştirerek ve aynı zamanda çevrenin sağladığı koşullara kendini uydurarak bulunduğu mekâna anlam kazandırmaktadır (Aydınlı 1986: s. 42). Kullanıcıyı duygusal yönden etkileyebilen bir mekân; genişlik, derinlik ve yükseklik dışında başka boyutları da beraberinde getirmektedir.

Mekânı belirleyen farklı fiziksel boyutlara bağlı olarak duyu organları sayesinde zihinde ortaya çıkan çeşitli algılama türleri mimari mekânın algılanması ve tanınmasını sağlamaktadır. Mekân algılanırken kişi, mimari mekanla ilgili daha önceki deneyimlerinden ve sahip olduğu kavramlardan yararlanır. Diğer bir ifadeyle mekânı algılama; mekânın fiziksel olarak verdiği mesajların (boyut, renk, doku, ışık, ses, koku, ritim, süreklilik, düzen, hareket vb.), algılayan kişi tarafından o mekâna ilişkin biriktirdikleri, yaşanmışlıkları, deneyimleriyle, kısaca tüm yaşantısıyla birlikte okunmasıdır (Aksugür ve Aksugür 1979: s. 16; İzgi 1999, s. 79; Gezer 2008: s. 117).

Mekânın görsel algılanmasında renk, doku çok önemli fiziksel kodlardır. Mekânı algılamada, mekâna ait fiziksel etkenlerle birlikte zihinde duygular ve bu duygulara gönderme yapan anılar da vardır. Mekânı algılarken daha önceki deneyimlerden bilinen ve zihinde birikmiş olan bilgiler tazelenmiş olur. Yeni bir mekâna girildiğinde, ilk defa girilen bir yer olsa bile kişinin o mekâna ait oluşmuş bir önyargısı ve şartlanmışlığı olmaktadır. Kişi mekâna girdiğinden kısa bir süre sonra o mekânda ona yakın gelen kodları kendisiyle ilişkilendirmektedir. Dolayısıyla insanın kültürel yapısı, sosyal yapısı ve psikolojisi çevreyi ve mekânı algılamada seçtiği unsurların belirlenmesinde çok önemlidir.

3.1.4. Mimarlıkta Kullanılan Şeffaflık Türleri

Teknolojik gelişmelere paralel bir şekilde değişime uğrayan mimaride şeffaflık kavramı, kullanım amacı bakımından çeşitli bölümlere ayrılabilir. Günümüzde mimari alanda kullanımı daha çok geçirgen olan veya olmayan malzemeler üzerine olan bu kavram, ışığın kullanımına bağlı olarak yapılarda farklı amaçlar için kullanılabilmektedir. Aşağıda şeffaflık türlerinin ayrıntılı olarak açıklaması yapılarak mimari alanda kullanılan şeffaflık türleri değerlendirilmektedir.

3.1.4.1. Malzemenin Doğasından Gelen Şeffaflık

Şeffaflık, bir yapı malzemesi olarak düşünüldüğünde en önemli husus geçirgenliktir. Kullanılan malzemenin ışığı geçirme düzeylerine göre tam şeffaf, yarı şeffaf ya da şeffaf olmayan (opak) şeklinde nitelendirilebileceği bu durum kullanım amacına göre yapılarda farklı özellikler olarak tanımlanabilmektedir. Özellikle günümüz teknolojisinin gelişim trendine uygun olarak mimari alanda kullanılan şeffaf malzemelerin yapısının güçlendirilmesi, şeffaf malzeme kullanım alanının da geniş bir alanda kullanılmasının önünü açmaktadır.

Tam Şeffaflık

Nesnelerin şekillerinde herhangi bir deforme olmaksızın ortaya çıkarılan şeffaflıktır. Tam şeffaflık durumunda geçirgenlik tamdır. Burada amaç geçirgenliği tam olarak sağlayan malzeme kullanarak görme sürecinde karşıdaki nesneyi arada herhangi bir madde yokmuş izlenimi yaratmaktır.

Bu durumun ortaya çıkarılmasında kullanılan saydam malzemeler, aynı zamanda yansıtıcı olduğu için, zaman zaman arkada görünen ve karşıdan yansıyan süperpoze bir görüntünün oluşmasına neden olur. Bu durumda yansıtıcı ve geçirgen özelliği olan saydam nesne, Rowe ve Slutzky'nin öne sürdüğü, saydamlığın eşanlılık işlevini çoklu bir yaklaşımla sergilemiş olur (İleriye 2007: s. 41).

Doğada birçok farklı şeffaf malzeme bulunmaktadır ancak en yaygın olarak kullanılan şeffaf malzeme, camdır. Tarih boyunca gelişen teknoloji camın kullanımını ve yapım tekniklerini değiştiren bir faktör olmuştur. Işığın iç mekâna alınmasını ve bunun gerçekleşmesi sırasında iklim koşullarından korunmayı sağlayan cam kullanımı ve ilk

pencere oluşumları, malzemenin doğasından gelen şeffaflığın mimarideki ilk örneklerindendir. Bu dönemde kullanılan şeffaflık tamamen işlevsel nedenlerden dolayı ortaya çıkmıştır.

İlk cam üretim teknikleriyle, yapıda küçük ölçeklerde ve çok destekle kullanılan cam, daha önceden mekânın ışık alması için bırakılan boşlukların doldurulması için kullanılmıştır. Geçirgenliği sayesinde bu madde yokmuş gibi hissedilerek ışığın içeri alınması sağlanmıştır. Ancak taşıyıcı sistemlerle daha büyük açıklıkların geçilmesi, yapının cephelerindeki doluluk-boşluk oranı dengesi ve malzeme teknolojisinin gelişmesine bağlı olarak cam daha büyük boyutlarda kullanılmaya başlanmıştır. Bu durum, "dış manzara" kavramını beraberinde getirmiş, böylece iç mekân ve dış mekân arasındaki iletişimin artması sağlanmıştır.

Endüstri devriminin getirdiği olanaklar, standardizasyon ve teknolojinin gelişmesiyle cam gibi şeffaf malzemelerin yapılardaki kullanım olanakları artmış, böylelikle şeffaflığın daha yaygın kullanılması sağlanmıştır. En eski malzemelerden biri olarak bilinen cam, günümüz mimarlığındaki yerini uzun bir gelişim süreci sonunda almıştır. İlk kez Roma hamamlarında yapı malzemesi olarak kullanılmaya başlanan cam, geçmişte Gotik katedrallerin vitray pencerelerinde şiirsel anlatımlar bulurken, 19. yüzyılda endüstri ve sera yapılarının vazgeçilmez bir örtü malzemesi haline gelmiş, 20. yüzyıl mimarlığında ise simgesel ve pratik anlatım biçimleri yakalayarak kullanım alanını neredeyse sınırsız bir çizgiye taşımıştır (Türkseven, 1998: s. 61) (Şekil 3.3).

Şekil 3.4. Sığlık, derinlik ve yansıtıcılık özelliklerinin bir arada sergilenişine iki örnek:

I. Cam Ev, Philiph Johnson, 1949; iç mekan ve dış görüntü içten bir bakışla saydam cam üzerinde süperpoze olmuş

II. Willis Faber ve Dumas Ofis Binası, Norman Foster, 1970; saydam bina kabuğu, iç mekan ve bakış noktasından yansıyanların süperpozisyonu

URL 3: https://www.generativedesign.com/tesi/016/scamb.htm (Erişim Tarihi: 22.03.2019, 21:20)

Şekil 3.3'de görüldüğü üzere belli belirsiz olan saydam maddenin varlığı "sığlık, derinlik ve yansıtıcılık" özelliklerini ortaya çıkarmaktadır. Kullanılan saydam maddenin belli belirsiz olan düzlemi "sığlık" halini ortaya çıkarır. Saydam maddenin gerisinde görünen mekan, bulunulduğu yerin bakış açısına göre "derinlik" özelliğini ön plana çıkarır. Aynı şekilde "yansıtıcılık" ise bulunulan yerin bakış açısına bağlı olarak değişir. Bakış açısına bağlı olarak sonsuz sayıda görünüm elde etmek mümkündür.

Taşıyıcı sistemdeki daha büyük açıklıkların geçilmesi, doluluk-boşluk oranları ve gelişen malzeme teknolojisine bağlı olarak camın daha büyük ebatlarda kullanılmaya başlanması, "dış manzara" olgusunu beraberinde getirmiş, bu sayede iç ve dış mekanlar arasındaki görselliğin ve iletişimin artmasına olanak sağlanmıştır.

Yarı Şeffaflık

Yarı şeffaflık durumu maddenin tam geçirgen olmama durumunu ifade etmektedir. Görüntü veya ışık tam şeffaflıktakinin aksine var olduğu gibi değil bazı deformasyonlara uğrayarak karşı tarafa yansır. Görme sürecinde görünen nesne arasına yarı saydam bir malzeme koyulmasıyla elde edilir. Buzlu cam, naylon poşet, tül perde gibi günlük kullanılan malzemelerden bakıldığında bu şekilde arka tarafta var olan nesneler görülebilir.

Yarı saydam maddeler özellikleri gereği üzerlerine düşen ışığın bir kısmını geçirebilirler. Yarı saydam bir maddenin arkasındaki nesne, saydam maddelerdeki netliğini yitirir ve adeta bir gölge görünümü yansıtır. Bunun nedeni ışığın yarı saydam maddenin içinden geçerken birçok kez yön değiştirmesi ve saçılmasıdır (Şekil 3.4).

Şekil 3.5. Yarı şeffaf mimari örneği, 1970

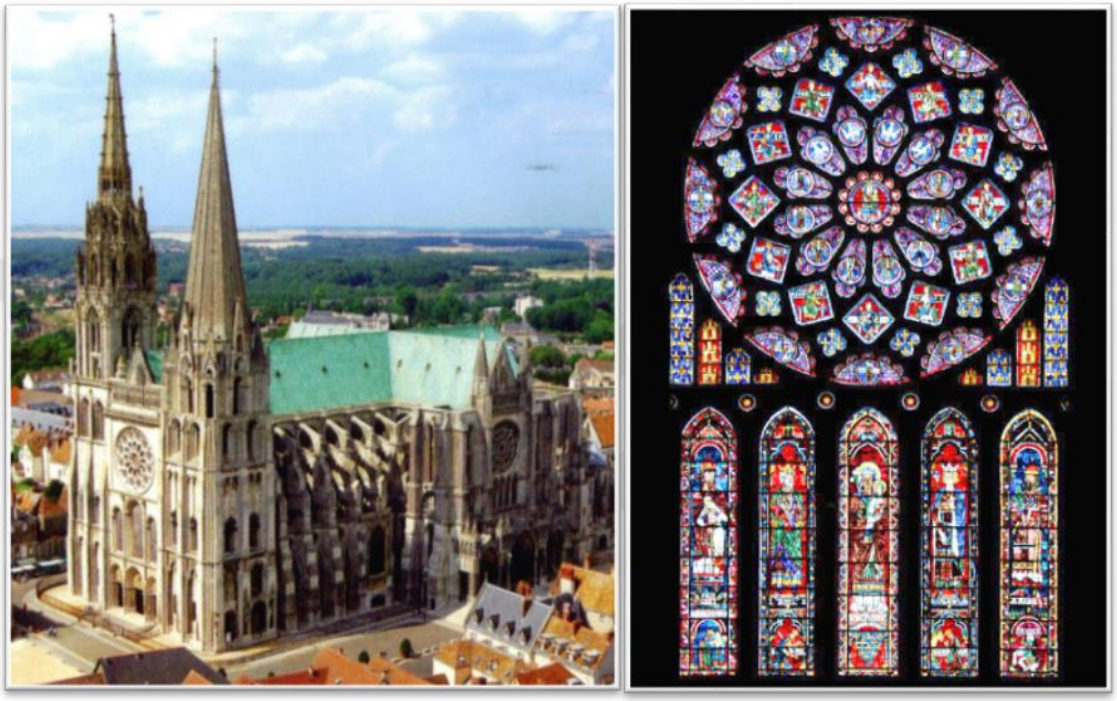
URL 4: https://www.icmimarlikdergisi.com/2017/11/24/yari-saydam-bir-konut-projesi-h102/ (Erişim Tarihi: 15.03.2019, 13:02)

Şekil 3.4'de görüldüğü üzere yarı şeffaf malzemelerden üretilen bu yapıda ışık kırılması ve yayılması ile iç mekânda ayrıntılar birer gölge gibi görünmekte ve bu şekilde yarı şeffaf materyallerle oluşturulan vitraylar yapı içinde mistik bir hava oluşturulmaktadır.

Nesne ile göz arasında engel olma ile olmama arasında gidip gelen yarı şeffaf malzemede ne her şey malzemenin şeffaflığındaki gibi açık ve nettir, ne de opaklığındaki gibi kapalı ve bilinmezdir. Bu iki zıt kutup arasında kararsız bir tavır sergileyen yarı şeffaf malzeme, arkada ne olduğunu hissettirip merak uyandırır ama detaylar hakkında bilgi vermez (İleriye, 2007: s. 2). Fakat dikkatli bakıldığında arkasındaki nesnelerin kavranabilir olduğu bir konuma sahiptir. Yarı şeffaflık, bir yandan gizlerken diğer yandan da içeriyi sezdiren doğasıyla yapıya gizem katar. Arkada ne olduğu merakını uyandıran yarı şeffaf malzemeler aynı zamanda renkli çeşitleriyle oluşturulan vitraylarla yapı içinde mistik bir hava yaratır.

Tarihi açıdan bakıldığında Gotik katedraller, ilk yarı şeffaf malzeme kullanımına iyi bir örnek olarak gösterilebilir. Pencere açıklıklarının boyutlarını sınırlayan masif duvarların aşılması isteğiyle, teknik sınırların en üst düzeyde deneyimlendiği Gotik Dönem, aşırı strüktürel bir yapı sergilemiştir (Elmalı, 2005: s. 45). Taş iskeletleri ve uçan

payandalarıyla, mücevher benzeri renkli camın çok sayıda kırık paçasının birleşiminden oluşan kavisli pencereleriyle Gotik katedral daha önceden bir örneği görülmemiş bir yüksekliğe erişirken, İncil'den hikayelerin resmedildiği yarı saydam renkli cam duvarlar, geniş ve cahil bir halk kitlesi için etkin bir iletişim aracı olmuştur (Elmalı 2005: s. 45) (Şekil 3.5).

Şekil 3.6. Chartres Katedrali, Paris Fransa, 1220

URL 5: http://informadik.blogspot.com/2014/08/yaratc-cam-virtuozu-louis-comfort.html (Erişim Tarihi: 04.04.2019, 00:13)

Saydamlık için mimari araştırmalar, derin Gotik katedrallerindeki renkli ışığın parlaklığını saçan zarların etkisiyle, hafiflik ve parlaklıkla başlamıştır (Slessor 1998: s. 11).

Şeffaf Olmama Durumu (Opaklık)

Bir nesnenin ışığı hiç geçirmemesi ve arkasında duran nesne hakkında hiçbir bilgi vermemesi durumudur. Işığı ve arkasında duran nesnelerin görüntülerini geçirmeyen malzemelerle oluşur. Görme sürecinde sadece şeffaf olmayan malzeme yer alır. Malzemenin arkasında bulunan nesne, malzemenin sahip olduğu hacimce tamamen örtülüdür. Malzemenin yoğunluğu yüksek olduğu için geçirgenlikten ve şeffaflıktan söz

edilemez. Gizli, kapalı ve bilinmez olan opaklık sürprizlerle doludur. Bilgin, bir duvarın opaklığını; saklayıcı, gizemli, kendisine ve arkasındakine ilişkin imalarla yüklü ve geçen zamana karşı dirençli olarak yorumlar (Bilgin 2002: s.14).

Opaklık kavram olarak şeffaflığın zıt hali şeklinde ifade edilebilir. Buradan harekete, saydam nesne açık ve ışığı tam olarak geçirebiliyorken, opak madde ise bunun tam tersi olarak gizli ve geçirimsiz bir özelliğe sahiptir. Her ne kadar bu iki kavram birbirine zıt özellikler gösterse de mimarlık da birbirlerini tamamlayan bir yapıdadırlar. Dolayısıyla her iki durumun da aynı anda olması mümkün değildir. Yani şeffaflığın olduğu yerde opaklık, opaklığın olduğu yerde de saydamlıktan bahsetmek mümkün değildir. Opaklık kavramını açıklarken bahsetmemiz gereken önemli noktalardan biri de opak maddelerinde saydam maddeye dönüştürülebileceğidir. Aynı şekilde saydam maddeler kullanılarak da opaklık yaratılabilir. Aynı zamanda yukarıda açıklanan yarı şeffaflık kavramları da aslında opaklık kavramına bir geçiş olarak da düşünülebilir. Bir maddenin yarı şeffaf olma durumu aynı zamanda yarı opak olma durumunu da göstermektedir (Elmalı 2005: s. 5).

Opaklık kavramıyla ilgili literatürde farklı çalışmalara rastlamak mümkündür. Öyle ki, çalışmalarda opaklık kavramıyla nitelendirilen alt kavramlarda sıfat çiftleri olarak aydınlık ve karanlık ile mahremiyet vb, kavramları da opaklık kavramıyla birlikte açıklanmıştır.

Mimari mekânda ışığın var olması ya da istenilen düzeyde olmaması yapının opaklık derecesi ile ilişkilendirilmekte ve mimari yapının aydınlık ve karanlık düzeyleri şeffalık veya opaklık dereceleri ile meydana getirilebilmektedir. Opaklık yerine saydamlığın tercih edilmesi ile ışık iç mekâna bir dış mekân izlenimi verir. Bunun yerine saydamlığın yerine opaklığın tercih edilmesi mekânın aydınlık seviyesini düşürerek loş bir ortam, boyutsuzluk hissi uyandırır ve aydınlıktan karanlığa geçilen bu süreçte, nitelikle nicelik arasında bir geçiş yaşanır.

Bunun yanında mimari mekânda opaklığın, mahremiyeti, kamusal alanla özel alanın ilişkilerini ve arasındaki hassas denge oluşumunda da kullanıldığı söylenebilir. Bu anlamda toplumsal gelenekler tarafından etkilenen, insanların birbirleriyle ilişkide olma ya da olmama isteğine göre değişen bir kontrol sürecinde opaklık kullanılarak alan düzenlemeleri yapılmaktadır.

Mahremiyet kavramının beraberinde getirdiği mekân düzenlemelerinde bir takım ayrı noktaların oluştuğu gözlemlenebilir. Bu ayrımlar geleneksel Türk evlerinde İslam dini anlayışı ile ailelerin hayatına gire haremlik ve selamlık alanlarının oluşmasına katkı sağlamıştır. Mimaride opaklık kavramının bu alanlarda kullanılması ile birlikte bu alanların dışa kapalılıkları sağlanmıştır.

Genel anlamda değerlendirildiğinde şeffaflık ve opaklık kavramlarının iç veya dış mekân düzenlemelerinde sıklıkla kullanıldığı gözlemlenmektedir. Bunun yanında geleneksel mimaride opaklığın, modern mimaride ise şeffaflığın daha fazla kullanıldığı söylenebilir. Özellikle mahremiyet kavramı ile birlikte opaklığın mekân tasarımlarında daha fazla kullanıldığı ve mahremiyet anlayışının opaklık derecesini arttırdığı gözlemlenebilir.

3.1.4.2. Kavramsal Şeffaflık

Kavramsal anlamda şeffaflık sözlükte belirlenen temel anlamının yerine mecaz anlamıyla kullanılan ve yorumlanan bir kavramdır. Mecaz anlamıyla şeffaflık, maddesel bir özellikten ziyade bu anlamının dışında farklı bir boyut ve anlamı ifade etmektedir. Bu anlamlar dürüstlük, açıklık, yalınlık, saflık gibi kavramlarla özdeşleştirilebilir. Gündelik hayatta daha çok kişilere atfedilen, kurnazlık, yapmacıklık veya iki yüzlülükten yoksunluk olarak ifade edilen kavram mimaride de aynı özellikleri yansıtmaktadır. Örneğin mimaride kullanılan sadelik, yalınlık, dürüstlük, açıklık kavramları kavramsal saydamlık olarak değerlendirilebilir (İleriye 2007: s. 18).

Tarihte kullanılagelen, cam ve kristal daha çok temiz bir ruhun, bilgeliğini berraklığın ve sevginin simgeleri olarak kullanılmış kavramsal şeffaflık örnekleridir (Akcan, 2000, s. 95). Kötülükler ve karamsarlıklara karşın saydamlaşma içgüdüsü camın bir simge olarak kullanılmasına imkân sağlamıştır.

Buradan anlaşılacağı üzere kavramsal şeffaflık kavramında karşımıza çıkan ilk olgu soyut düşünce, ikinci olgu ise soyut düşüncenin somuta indirgenmesinde kullanılan malzemenin cam olmasıdır.

Modern mimarlık tarihi boyunca cam, yalnızca kavramsal saydamlığın değil aynı zamanda başka simgelerinde ilhamı olarak kullanılmıştır. Örneğin şair Paul Scheebart ve

mimar Bruno Taut'un yazılarında ya da Cam Ütopyalarında, bu malzeme doğrudan bir saydamlık yaratmak için değil, imgeler için de kullanılmıştır (Akcan 2000: s. 91).

Paul Scheerbart, Cam ve Mimarlık isimli çalışmasında camın kültür evrimine etkisini şu şekilde ifade etmiştir (Akcan 2000: s. 92). "Çoğunlukla kapalı mekânda yaşarız. Kültürümüzün içinde geliştiği çevreyi bunlar biçimlendirir. Kültürümüz bir anlamda mimarlığımızın ürünüdür. Eğer kültür düzeyimizi yükseltmek istiyorsak, iyi ya da kötü, mimarlığımızı değiştirmek zorundayız. Ve bu ancak içinde yaşadığımız mekanların kapalılığını ortadan kaldırmakla olabilir. Odalarımıza güneşin, ayın ve yıldızların ışığını sadece birkaç pencereden değil, tümüyle camdan, renkli camdan yapılmış olabildiğince çok sayıda duvardan alan cam mimarlık bunun tek yoludur. Böylelikle yaratacağımız yeni çevre, yeni bir kültürü de beraberinde getirmelidir" (Condras 1991: s. 31).

Kavramsal şeffaflık'a örnek olarak Taut tarafından 1914 yılında Werkbund Sergisi için tasarlanan Cam Pavyon'da camla sınırlama yolu denenmiş ve duvarların, tavanların, merdivenlerin ve katların tamamı cam kullanılarak elde edilmiştir. Ekpresyonizim (Dışavurumculuk) düşüncesiyle oluşturulan bu yapıda camın mükemmel hali olan kristal, tamamlanmışlığı, dayanıklılığı, pırıltıyı, ışığı ve rengi ifade etmektedir (Bilgin 1997: s. 23) (Şekil 3.6).

Şekil 3.7. Cam Pavyonu, Bruno Taut, Werkbund sergisi, Köln, Almanya, 1914

URL 6: http://www.e-skop.com/skopbulten/bruno-taut-bir-utopya-duskunu/2260 (Erişim Tarihi: 04.03.2019, 16:54)

I. Dünya savaşına karşı bir tepki olan bu yapıya benzer başka bir yapı ise 1917 yılında Rusya'da yapılmıştır. Sosyalist devrim sonrası dönem mimarisinde kullanılan şeffaf malzemeler anlamsal olarak toplumun karamsarlık sonrası umutların ve çağrışımların simgesi haline gelmiştir. Rus devrimiyle farklılaşan ideoloji şeffaf hale gelmiş, kendine benzeyenleri benimsemiştir. Çelik, esnek ve hafif olmasıyla, cam, şeffaflığıyla yeni toplum yapısını yansıtan fiziksel çevrenin bir parçası haline gelmiştir. Bu dönemde kullanılan malzemenin şeffaf olması, bu ürünün niteliğinden çok, yansıttığı ideoloji, sembolleştirdiği toplumsal, ideolojik ve saydamlaşmadır (Eroğlu 2003: s. 2).

3.1.4.3. Organizasyonel Şeffaflık

Kendiliğinden geçirgenli olmayan malzemeler kullanılarak iç ve dış mekanlar arasında ve iç mekanların birbirleri ile ilişkili bir şekilde geçirgenlik sağlaması örgütsel/organizasyonel şeffaflık olarak ifade edilmektedir. Bu şeffaflığın elde edilebilmesi için mekanlar arasına bağlantı kurulmalı ve bir takım mimari elemanlar kullanılarak (kolonlar, yarı açık duvarlar, teraslar, iç pencereler, kayar kapılar, merdivenler, eşikler vb.) düzenlemeler yapılmalıdır. Buradan anlaşılacağı üzere saydamlık maddenin kendine özgü bir niteliği olabileceği gibi, farklı malzemelerin bir arada kullanılması ile algı boyutunda yaratılabilen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görme sürecinde madde, yarı saydam malzemede olduğu gibi hem arkada kalan nesneyi hem de saydam olmayan nesneyi kapsar. Burada şeffaflık kavramı yalnızca malzemeyle değil, örgütlenmedeki yüzeyin açık bıraktığı boşluklar aracılığı ile algılanır. Sürekli hareket halinde olan göz, doluluğun yanında boşlukları da algılar ve zaman faktörü ile birlikte birbirlerine yakın olan boşluklar beyin tarafından tamamen algılanmış olur. Boşluklarda var olan imajların üst üste binmesi, beynin bu boşluk kümelerini bir bütün olarak algılamasına neden olur (Elmalı 2005: s. 123) (Şekil 3.7).

Şekil 3.8. Altes Müzesi, Friedrich Schinkel, Berlin Almanya, 1824,

URL 7: https://www.germany.travel/cn/towns-cities-culture/unesco-world-heritage/gallery-berlinmuseum-island.html (Erişim Tarihi: 18.12.2018, 18:58)

Kral Friedrich Schinkel'in tasarımları temel alınarak 1823-1830 yılları arasına inşa edilen Eski Müze (Altes Museum), organizasyonel saydamlık olarak tanımlanan yapılar arasında en dikkat çekenidir. Schinkel, "böylesi saydamlığın, masif duvarlar olmadan yapılan opaklık gibi cam yüzeylere bağlı olmadığını" savunmaktadır. Schinkel'in kamu binaları masif duvarlar yerine platformları, merdivenleri ve kolonadları ile iç mekanları ve dış dünyalar arasında görsel ve fiziksel anlamada bir anlamlandırma yaratır. Buna örnek olarak kolonadlar iç ve dış arasında bir geçiş mekanını ortaya çıkarmışlardır (Savaş 1993: s. 12).

Mimari anlamda görülen ilk organizasyonel saydamlık örnekleri, tarih öncesi çağlarda oluşturulan anıtsal yapılar ve megalitlerdir. M.Ö oluşturulan bu yapıtlar normal anlamlarının dışında; menhir, kromlek ve dolmen olarak da adlandırılmaktadırlar. Daha çok mezarlar için kullanılan kromlek ve dolmen ayakta tutulan birkaç taş üzerine yatık taş lentoların yerleştirilmesi ile elde edilir. Ağırlıkları yaklaşık olarak 200 tona ulaşan ve yükseklikleri yaklaşık 24 metre olan menhirler, bazen tek bazen de diziler halinde dikilen taş anıtlardır (Elmalı Şen 2009: s. 62-63) Menhirler bir düzen halinde, boşluk bırakılması suretiyle oluşan yapılara örnek olarak Stonehenge gösterilebilir (Şekil 3.8).

Şekil 3.9. Stonehenge, Wilthshire, İngiltere, M.Ö 1600-1400

URL 8: https://tr.wikipedia.org/wiki/Stonehenge (Erişim Tarihi: 07.01.2019, 10:25)

Anıtı görmek isteyen gözlemci anıt etrafında döndüğünde ve ortadaki herhangi bir nesneye odaklandığında, turun sonunda cismin tamamını görmüş olur. Bu gözlem sırasında belirli aralıklarla görüntünün önünü kapatan taşlar, hız ve hareket nedeniyle beynin boşluklardaki görüntüyü tamamlamasını sağlayarak boşlukları saydamlaştırır (Mutlu 1996: s. 63) (Şekil 3.9).

Şekil 3.10. Mentuhotep Mezar Tapınağı, Mısır M.Ö 4000-2500; Parthenon Tapınağı, Atina, M.Ö 447

URL 9: https://yoldaolmak.com/hatsepsut-deir-el-bahari-teb.html (Erişim Tarihi 21.02.2019, 21:35)

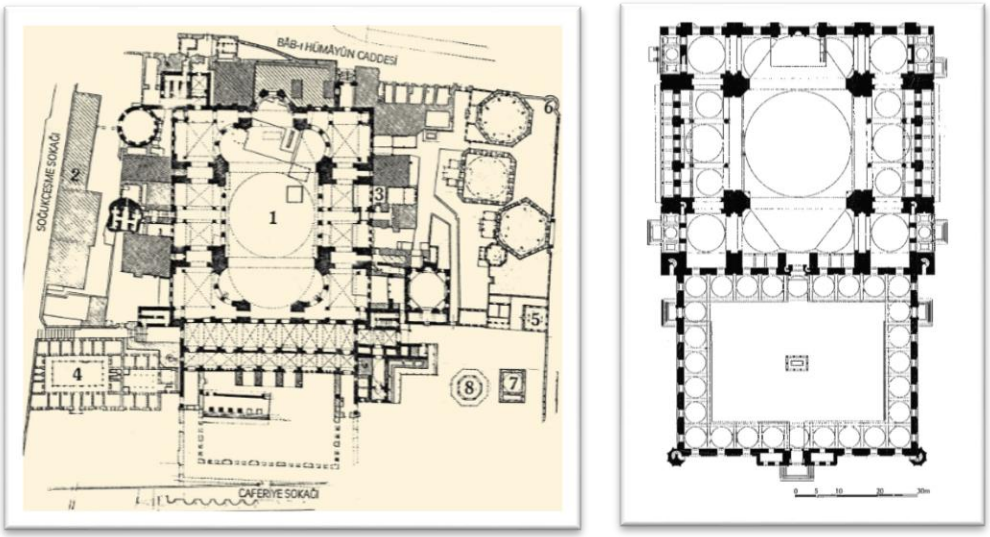
Mısır ve Roma dönemlerine ait olan tapınakların giriş cephelerinde ve Yunan Tapınakların genellikle dört cephesinde de bulunan kolonadlı revaklar ile arkadlı geçişler de aynı tür saydamlık özelliği göstermektedirler. Harekete bağlı olarak gerçekleşen bakış açıları mimari örneklerde örgütlenmiş bir saydamlık yaratmaktadır (Eroğlu 2003: s. 62).

3.1.4.4. Mekânsal Şeffaflık

Şeffaflık kavramı, mekânsal düzlemde temel özelliği olan geçirgenlik boyutuyla ele alındığında, mekânda görsel veya algısal anlamda sınırların azalması ve hafiflemesiyle oluşan bunun yanında artan geçirgenliğin bir tür şeffaflığa yol açtığı görülür. Belirgin sınırlara sahip olmayan ve birbirine akan mekanlardaki bu tür saydamlıkta da aynı şekilde eşzamanlı algı belirgin rol oynar (Mutlu 1996: s. 23).

Plan düzeyindeki geçirgenliğin ya da mekandaki akıcılığın yapı içindeki sınırlarının azaltılması hatta kaldırılması ile algılanan saydamlık, modern mimarlarca da yoğun bir şekilde kullanılan tümel mekân kavramı ile açıklanmaktadır. Düzlemler arasındaki görsel ve eylemsel bağları kuracak galeri boşlukları, kot farklılıkları, mekâna özel bölücü elemanlar ve donatılar gibi uygulamalar tümel mekân olma özelliklerini yansıtmaktadırlar. Tümel mekanlar hem görsel hem de eylemsel ilişkinin kolay bir şekilde kurulabildiği, aynı zamanda mekânda bütünlük, akıcılık ve süreklilik anlamları da taşımaktadırlar. Bu mekanlar, aralarında görsel bir engel olmaksızın tek noktadan bakıldığında tüm düzlemlerin görülebildiği mekanlardır. Bu tür mekanlarda düzlemler arası akıcılık ve süreklilik sağlanmak suretiyle saydamlığa ulaşmak mümkündür.

Yukarıda ifade edilen bu kavramı kısa bir şekilde ifade etmek gerekirse, plandaki sadelik ve esneklik şeffaflaşmanın da oluşmasına katkı sağlamaktadır. Çok belirgin bir dış sınır içerisinde akışkan, aynı zamanda değişime açık, alternatifleri kendi içerisinde barındıran bir tasarım yaklaşımı benimsendiğinde mekânın akıcılığı, algılanabilir ve ulaşılabilir olması fonksiyonel anlamda saydamlaşmanın önünü açmaktadır. Ancak bu algı, yalnızca cam bir yüzey ya da ona benzer arkasını gösteren cephelerle değil, mimari parametleri kullanarak da sağlanabilir (Mutlu 1996: s. 29) (Şekil 3.10).

Şekil 3.11. Ayasofya Camii, İstanbul 532-537 ve Süleymaniye Camii, İstanbul 1551-1558 Planları

URL 10: https://islamansiklopedisi.org.tr/suleymaniye-camii-ve-kulliyesi (Erişim Tarihi:27.02.2019, 19:30)

Yukarıda belirtilen bu özellik Sayın (1992) tarafından Ayasofya ve Süleymaniye camileri karşılaştırılarak şu şekilde açıklanmıştır "Ayasofya şeffaf olmayan bir mekân. Kendini çabuk ele vermez. İçeriye girdiğinizde orta neflerden yan neflere, oradan apsise veya sonra nartekse geçebilirsiniz. Geçirgenlik olsa bile, mekan kurgusu, düzeni, loşluğuyla sırlar dünyası gibidir Ayasofya. Süleymaniye'de tüm bu mekanlar kurgusuyla şeffaftır. Sizi sırlar dünyasına götürmez. Işıklı, açık tamamen şeffaf bir mekâna götürür. Cam ve benzeri saydam malzeme kullanılmaksızın mekânın örgütlenmesiyle oluşan bu şeffaflıktır bu*"* (Eroğlu 2003: s. 17).

Akcan (2000)'e göre ise deneyimsel saydamlık olarak da adlandırılabilecek bu tür saydamlık, binaya içeriden ya da dışarıdan tek bir açıyla bakılarak değil binanın içinde dolaşılarak, farklı zamanlardaki farklı biçimlerini deneyimleyerek yorumlanması şeklinde ifade edilebilir.

3.1.4.5. Olgusal Şeffaflık

Temelinde farklı anlamlar barındıran 'olgusal şeffaflık saydam olmayan malzemeler ile de kurgulanabilen, çok daha ince düşünce yetisi gerektiren bir deneyimi ifade etmektedir. Olgusal şeffaflık özünde gözün nasıl algıladığını barındırır. Şeffaflık,

tıpkı düz camda maddenin kendiliğinden bir özelliği olabileceği gibi, tel kafes örneğindeki gibi, bir örgütlemenin sonucunda da elde edilebilir (Rowe ve Slutzky 1997: s. 19).

Kepes (1969), "Görselliğin Dili" çalışmasında olgusal anlamda şeffaflığın tanımını şu şekilde yapmaktadır. "Eğer bakan göz üst üste gelen ve her biri kesişen parçasını kendi yorumuna katan ya da inkâr eden iki ya da daha fazla şekil görürse, yeni bir görsel niteliğin varlığını kabul etmelidir. Şeffaflığa sahip şekiller, birbirlerini görsel olarak bozmadan birbirlerinin içinden geçme becerisine sahiptirler. Başka bir deyişle şeffaflık görsel bir özellikten daha fazlasını ifade eder, daha geniş bir mekânsal düzen içerir. Bu nedenle saydamlık, sadece malzemenin fiziki durumunu göstermez aynı zamanda farklı mekânsal dizimlerin eşzamanlı algısını da ifade eder. Mekan geri çekilmekle kalmayarak sürekli etkinlik içinde dalgalanır. Saydam figürlerin konumları, her figürün bir daha yakındaki bir daha uzaktaki olarak görünmesiyle ikili bir anlam taşır"

Şeffaflık kavramını 'sıradan, gerçek, harfi' ve 'olgusal' adı altında iki farklı grupta inceleyen Rowe ve Slutzky (1963)'ye göre, yalnızca şeffaf malzemeden oluşan, daha çok geçirgenlik üzerine kurulu ve arkadaki nesnelerin görülebilir olmasını sağlayan düz saydamlık sıradandır. Oysa ki, farklı anlamların algılanmasını sağlayan şeffaflık, saydam olmayan malzemelerle de kurgulanabilen çok daha ince ayrıntılı bir durumdan ibarettir (Akcan 2000: s. 110). Tel bir ağ veya cam bir açıklıkta olduğu gibi maddenin doğal halini literal saydamlık oluşturur. Bunun yanında bir düzlemin bir başkasının ardından belli bir uzaklıkta sezilebildiği ve birincide olduğu gibi aynı görsel doğrultuda uzadığı gibi olabilir. Bu durum ise fenomal/olgusal şeffaflık olarak ifade edilebilir (Savaş 1993, s. 63).

3.1.5. Mimaride Şeffaflığın Farklı Yorumları

Mimaride kullanılan şeffaflık kavramı, çok farklı anlamlarda yorumlanmış ve bu yorumlarla birlikte şeffaflığın fiziksel, örgütsel ve simgesel niteliklerine vurgu yapılmıştır. İnsanlar tarafından hayatın her alanında kullanılan şeffaflık kavramı mimaride de farklı anlayışlar ile birlikte yorumlanmıştır.

3.1.5.1. Görsel Eleman Olarak Şeffaflık

XX. yüzyıla girilmesi ile birlikte şeffaflık kavramında da değişikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler şeffaf olan cephe mimarisini teknolojik yeniliklerle zamanın gerektiğine uygun bir şekilde uyarlamış ve yeni şeffaflık algılarının oluşmasına neden olmuştur. Şeffaflık kavramının bu evrimi özellikle son yüzyılda şeffaf cepheler ve düzenlemelerin hafif malzemelerle oluşturulmasına imkân tanımıştır. Bu durum günümüzde saydam malzeme olarak nitelendirilebilecek birçok ürünün keşfedilmesine ya da gelişmesine olanak sağlamıştır.

Günümüz mimarisinde görsel bir eleman olarak şeffaflık kavramının mimari ifade ile kullanılmaya başlaması, özellikle cam malzemesinin kullanımıyla ilişkilendirilmiştir. XX yy'da mimari söylemde cam, kimi zaman şeffaflığın görsel bir anlamı olarak ilişkilendirilmiş, kimi zamanda form ile malzemenin bütünlüğü ile ifade edilmiştir. Görsel olan özelliği arttırıcı etkisi bulunan cam malzemenin ışık ile birlikteliği, günümüz mimari anlayışının örnek teşkil edilebilecek başarılı örneklerle karşımıza çıkmaktadır (Asımgil 2006: s. 72-73).

Şeffaf mimarinin en temel özelliği olan ve bina bileşenlerinin birbirinden ayrılması ve bağımsızlaşması anlamına gelen 'kütlenin çözülmesi' özellikle teknolojik malzemelerin devreye girmesiyle mümkün olmuştur. Kütlenin çözülmesi ile birlikte ortadan kalkan mimarideki kapalılık, gün ışığının camdan ve çok sayıda duvardan içeri alınması ile birlikte cam, mimarlıkta yapı malzemesi olarak yeniden yorumlanmış ve cam ile mimarlık kesin bir bütünleşme içine girmiştir. Bu durumun mimaride 'iç ve dış' ın yeniden yorumlanarak şeffaflık kavramının farklı boyutlarda yeniden algılanmasına zemin oluşturduğu söylenebilir (Asımgil 2006: s. 73).

Camın yapısında meydana gelen değişiklikler ile birlikte cam kullanım olanaklarının geliştirilmesi, onun mimaride hem iç hem de dış alanlarda kullanımına olanak sağlamıştır. Bu sayede istenen şeffaflık hem dışarıdan içeriye hem de içeriden diğer alanlara doğru aktarılmıştır. Camın 'dış' ve 'iç' ışık unsurlarında kullanılması onu önemli bir tasarım unsuru haline getirmiştir (Şekil 3.11).

Şekil 3.12. Duncan House, Frank Lloyd Wright, Londra İngiltere, 1956

URL 11: https://innovationonthewalls.com/frank-lloyd-wright-ve-mimari-eserleri/ (Erişim Tarihi: 01.03.2019, 11:12)

Frank Lloyd Wright tarafından tasarlanan eserlerde de bu duruma sıklıkla karşılaşılabilmektedir. Wright'ın "camı materyalist olarak kullanım eğilimi" mimari alanda camın geometrisinin basitleştirmesini beraberinde getirmiş ve camın geometrik kullanımı basitleştirilerek şeffaflığın oluşturulması sağlanmıştır. Cam ve ışığın uyumundan hareketle mimari alanın bir uyum içerisinde hareket etmesi ayrıca ışığın dışarıdan içeriye ve oradan da diğer alanlara aktarımını kolaylaştırmıştır.

3.1.5.2. Yapısal Boyutta Şeffaflık

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'da yenilenme hareketi hızlanmıştır. Bu gelişmeye paralel olarak daha önceki yıllarda sadece limonluk ve sera gibi botanik bahçelerin oluşturulmasında kullanılan saydamlık, geçirgenlik kavramları, İkinci Dünya Savaşı sonrasında pavyonlar, kuleler ve daha sonra Avrupa'da Gotik kilise yapılarında kendini göstermiştir. Daha sonraki yıllarda da kütüphaneler, garlar, hava alanları gibi kullanımı genele açık mekanlarda şeffaflığın daha yoğun bir şekilde kullanıldığı görülmektedir.

Bu dönemde kullanılan metal konstrüksiyon sistemler dışarıdan yapıya monte edilmektedir. 1950'li yıllarda perde duvarlar ve cam duvarlar birbirleriyle kıyaslanır duruma gelmiştir. 50 ve 60'lı yıllarda teknolojinin gelişmesiyle cephelerde renkli camlar kullanılmaya başlanmıştır. Renkli reflektif camlar binalara yapısal olarak farklılık

getirdiği gibi gün ışığı ve güneş ışığının şiddetine göre pembeden mavi-kahverengiye ve bronza giden renkleriyle yapılara ayrıcalık kattığı görülür (Göker ve Aytıs 2010: s. 91).

XX. yüzyılın başlarından itibaren ve günümüzde şeffaflık denilince akıllarda cam ile enerji aynı anda yer almaktadır. Solar duvar sistemi tasarımı termal ısı kontrolünü ısıyı emerek ve yansıtarak elde etmeye dayanır. Modern yapılarda hem hafif hem de aydınlık sağlayan yapı elemanları ile ışık geçiren konstrüksiyon uygulamaları çalışılmıştır. Yapılarda kullanılan alüminyum, titanyum, cam, vb. malzemeler ile yaratılan açıklıklarla şeffaflık kavramı yoğun olarak hissettirilmektedir (Göker ve Aytıs 2010: s. 91).

Şeffaflık kavramı yapısal anlamda düşünüldüğünde çıkarılabilecek en önemli sonuç, teknolojinin gelişmesine paralel olarak yapılarda şeffaflık kullanımının artmasıdır. Kullanılan şeffaf malzemenin niteliğinin artması yapılarda hem kullanım alanını genişletmekte hem de daha fazla tercih edilir hale gelmektedir.

3.1.5.3. Algısal Şeffaflık

Dış dünyada meydana gelen soyut/somut nesnelere ilişkin aldığımız duyumsal (sensible) bilgi (information) algılama olarak tanımlanabilir. Algılamayı duyumsal bir bilgilenme olarak tanımladığımızda, duyma, tatma, görme, koklama, dokunma duyularından oluşan beş duyu organımız aracılığı ile ve bunlara ek olarak da hissetme duyusu yardımı ile dış dünyadan bilgi edinme sürecinden bahsetmiş oluruz (İnceoğlu 2010: s. 74).

Algılama sürecindeki ilk durum seçiciliktir. Çevresinde bulunan nesneleri gelişigüzel bir düzen içerisinde algılayan insan, duyuları ile elde ettiği verileri toplar, bir düzene sokar, ve onları anlamlandırır. Algılama boyunca çevresindeki nesneleri seçici bir biçimde algılayan insan, sahip olduğu uyarıcılarının tümünü kullanamamaktadır. Beynin duyu verilerinin kullanımı sınırlı olduğundan nesneler insan tarafından sürekli seçerek algılanmaktadır. Algısal seçimi etkileyen değişkenler ise uyarının ve algılayıcının özellikleriyle ilişkilidir. Uyarıcının büyüklüğü, şiddeti, hareketliliği; algılayıcının ise ilgi ve gereksinimi seçicilikte önem kazanmaktadır (İleriye 2007: s. 24).

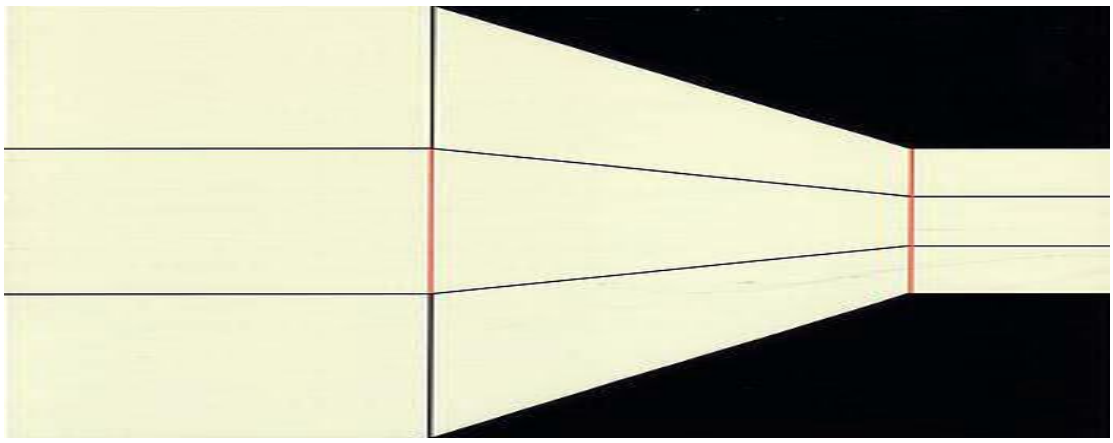
Algının insan tarafından nasıl anlamlandırıldığı ve çevresindeki nesnelere bu anlamlar neticesinde nasıl yaklaştığı mimarinin de temel konuları arasındadır. Nitekim

insan algısının oluşturduğu seçicilik algısı, içinde yaşadığı mimari yapı ile birlikte bir anlam kazanacak ve bütünleşme gerçekleştirilebilecektir.

Şeffaflığın algısında mesafenin de önemli bir yeri vardır. Şeffaf olan nesnenin arkasında bulunan diğer nesnenin algısının tekil olmamasını sağlayan, arkada kalan nesnenin önünde bir de şeffaf bir nesne olduğunu bize hissettiren etken mesafedir. Mesafe olarak algı, bir çeşit üç boyutlu görme olarak tanımlanabilir. Örüntülerde mesafe ve derinlik hissini uyandıran nesneler ise perspektif, gölge ve hareket olarak belirginleşen öğelerdir (İleriye 2007: s. 38).

Optik biliminde, mekân (space) algısı denilen bu algı şekli, çok karmaşık sistemlerle sağlanır. Bu sistem en basit şekliyle şöyle anlatılabilir: Aslında göze gelen görüntü sadece iki boyutludur. Yani yükseklik ve genişlik ölçülerine sahiptir. Göz merceğine gelen görüntülerin boyutlan ve iki gözün aynı anda iki farklı görüntü görmesi derinlik ve mesafe hissini oluşturur. Bir göze düşen görüntü, diğer göze gelen görüntüden açı, ışık gibi öğeler açısından farklıdır. Beyin bu iki farklı görüntüyü tek bir resim haline getirerek derinlik ve mesafe hissini oluşturur (İleriye 2007: s. 38).

Aşağıdaki şekilde belirgin bir şekilde görülen kırmızı çizgiler arka mesafede uzun yakın mesafede ise kısa görünmektedir. Oysa her iki çizgide aynı boyutlardadır. Kırmızı çizgilerin arkada uzun, yakında kısa olarak algılanmasının nedeni perspektif, ışık, gölge gibi etkenler insanların kimi nesneleri olduğundan farklı görmelerine neden olmasıdır (Şekil 3.12).

Şekil 3.13. Algıda derinlik ve mesafe ilişkisi, (İleriye 2007: s. 75)

Bu durumun yanında gölge ve ışık etkenleri de devreye girerek üç boyutlu görüntüyü tamamlarlar. Nitekim başarılı ressamların yaptığı resimleri hayranlıkla seyredilmesinin nedeni, gölge ve perspektif öğelerini kullanarak resme verdikleri derinlik ve gerçeklik hissidir. Perspektif, uzaktaki şeylerin, gören kişiye göre yakındaki şeylere oranla daha küçük olarak gözükmesinden kaynaklanır. Örneğin bir manzara resmine baktığımızda uzaktaki ağaçlar küçük, yakındaki ağaçlar büyük gözükür ya da arka plandaki dağ görüntüsü ön planda duran insan görüntüsünden daha küçük çizilir. Perspektifte ise ressamlar paralel çizgileri kullanırlar. Örneğin, tren rayları ufuk çizgisinde birleşerek mesafe ve derinlik hissini oluştururlar (Albal 1997: s. 42).

Şeffaflıkta algı olarak nitelendirilen bütün bu olgular mimari yapıların göreceli olarak insanlar tarafından 'güzel' olarak tanımlanmasının önünü açmaktadır. Mimari yapılardaki şeffaflığın duyular yoluyla algılanmasının sağlanması özgün ve derinlikli yapıların oluşmasına katkı sağlamaktadır.

3.1.5.4. Kültürel Anlamda Şeffaflık

İngilizce 'culture' olarak ifade edilen kültürün köken olarak, Latince bir kelime olan 'Cultura' kelimesinden türetildiği ifade edilmiştir. 'Cultura' kelimesi de 'cultus' kelimesi ile ilişkilidir. 'Cultus' kelimesi de 'Cult ve Worship' anlamlarına gelmektedir (Mendelhall vd, 1995: s. 70). Bu kelimeler Türkçe'de "tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü" anlamlarına gelmektedir (www.tdk.gov.tr, Erişim Tarihi: 18.03.2019, 13:30). Mezhep ya da grup kelimesinin kültürü daha fazla yansıttığı anlaşılmaktadır. Bunun nedeni, belli bir mezhep ya da gruptan olan kişilerin belli bir şeylere inanmaları ve tapınmalarıdır. Bu bağlamda kültürün, mezhep ile özdeşleştiği ifade edilmektedir.

Kültür kavramının bu katmanlı anlamlılığı şeffaflık kavramının da bu anlamlılık çerçevesinde, kültürlerde farklı yorumlanmasına neden olmuştur. Yakın toplumlardaki kültür ilişkileri nedeniyle oluşan küçük farklılıklar, birbirlerine uzak toplumlarda kesin bir şekilde ayrışmakta ve bu ayrışım keskin bir şekilde hissedilmektedir.

Mimari yapılarda oluşan ve kültürün etkisiyle toplumdan topluma farklılık gösteren bu durum "kültürel şeffaflık" olarak değerlendirilebilir. Mimaride kullanılan ve kültürler arasında farklılık gösteren bu kavram aynı zamanda kültür karakterleri hakkında da yol gösterici niteliktedir.

Toplum içinde yaşayan gözlemci, toplumun kültür ve değer yargısından doğrudan etkilenir. Mimari bir mekân içine giren insan, kullanılan malzemelerden, dokulardan, genel hacimden, sahip olduğu kültürel birikim ve etkileşim doğrultusunda sahip olduğu kendi toplumuna özgü izlenimler edinir. Işık ve ışığın var olmama durumu olan karanlık, mekâna ifade yüklenmesinde ve bütünlüğün sağlanmasında önemli rol oynar.

Şeffaflık karşımıza doğu ve batı kültürlerinde farklı yönleriyle çıkmaktadır. Şeffaflık toplumsal açıdan farklı olarak benimsendiğinden, camın malzeme olarak kullanımı doğu ülkelerinde batı ülkelerindeki kadar renkli değildir. İklim olarak sıcak ve kuraklık şeffaf olmayan bir mimarlığa kesin bir zemin hazırlamıştır. Orta Doğuda görülen geleneksel mimarlıkta, toplumsal olarak kapalı yaşamın etkisi, yapılarda şeffaflığa karşı bir tepki olarak gözlenmektedir (Göker ve Aytıs 2010: s. 83). Orta Doğu mimarisinde görülen bu durumun benzer etkilerini ülkemizde de görmek mümkündür. Geleneksel İslam kültürünün beraberinde getirdiği mahremiyet olgusuyla birlikte şekillenen ve mimari olarak da etkilerini gösteren bu kavram özellikle konut mimarisinde kendini hissettirmektedir. Ülkemiz konut mimarisinde yukarıda belirtilen fiziki şartların yanı sıra kültürel etkilerin de göz önüne alınarak yapıların oluşturulduğu söylenebilir. Fiziki şartlar ve kültürel etkilerle oluşan mimari yapılarda bulunan temel algı, mahremiyet algısıyla birleşmekte ve yapıların şeffaflık dereceleri bu eksenler çerçevesinde oluşturulmaktadır. Mimari yapıların kültürel algılarla oluşturulması ile birlikte özellikle şeffaflık kavramı en aza indirgenmekte ve şeffaf kısımlar opaklığa yakın bir şekilde kapatılabilmektedir. Bu durum kültür, mahremiyet ve şeffaflık ekseni etrafında değerlendirildiğinde; özellikle kültürün şeffaflığı, şeffaflığın ise mahremiyet olgusu üzerinde belirleyici etken olduğu söylenebilir.

Görüldüğü üzere mimaride şeffaflık kavramı toplum ve kültürlerde farklı olarak algılanabilmektedir. Yaşanılan toplumun mevcut yeri, gün ışığı ve görünebilirlik, geçirgenlik ve malzeme bağıntısı, iklim koşulları gibi etkenler kültür ile birlikte

şeffaflığın kullanımına da etki ederek mimari açıdan farklı şeffaf eserlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

3.1.5.5. Psikolojik Şeffaflık

Psikolojik şeffaflık, fiziksel bir özellik olmanın dışında ahlaki, yaşamsal ve zihinsel boyutları bünyesinde barındıran bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Şeffaflığın bir göstergesi olan sadelik insanlarda bencillikten, gösterişten, dünyevilikten uzak bir algı boyutu oluşturarak onların yaşam kalitelerine katkı sağlayabilmektedir. Psikolojik bir etki olarak bireylerde sadelik hissi uyandıran şeffaflığın mimari mekanlarda hayata geçirilmesi, insanları yaşamın karmaşıklığından uzaklaştıran, fazlalıklardan arındırmaya yönlendiren ve içsel huzura kavuşturan bir etki oluşturabilmektedir.

Mimarlıkta arınma ve özgürleşme temalarıyla oluşturulan yapıların temelinde bulunan şeffaflık olgusu, insanlarda bir arınma hissi meydana getirerek psikolojik anlamada rahatlama sağlayabilmektedir. Özellikle günümüzde insanların yaşadıkları yoğun temponun izlerinden sıyrılabilmesi ve etkilerinden kurtulabilmesi için tasarlanan mimari yapılarda bu olguya sıklıkla rastlamak mümkündür (Şekil 3.13).

Şekil 3.14. Newyork Cam Ev, Philip Johnson, Newyork ABD, 2007

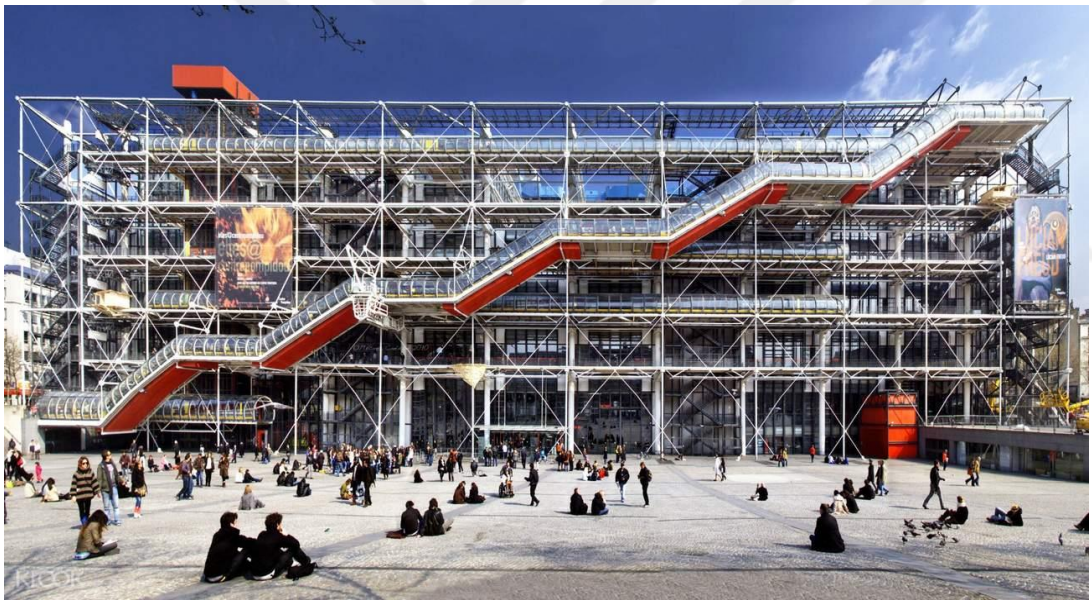
URL 12: http://modathecenter.blogspot.com/2014/06/new-york-cam-ev.html (Erişim Tarihi: 22.02.2019, 21:36)

Çelik konstrüksiyon ve camın birleşimi olarak oluşturulan bu mimari yapılarda kullanılan şeffaflık ile birlikte, insanlarda psikolojik etkilerin de oluşturulması

sağlanmaktadır. Mahremiyet olgusuna ters olarak adlandırılabilecek bu yapılarda özellikle kalabalık yerleşim yerlerinden uzak kalınarak şeffaflık etkisinin diğer psikolojik baskılardan arındırılması sağlanabilir. Böylelikle şeffaflığın içselleştirilmesinin sağlanması yoluyla psikolojik rahatlama sağlanabilmektedir.

3.1.5.6. Endüstriyel Düşünce Olarak Şeffaflık

Endüstriyel düşünce olarak şeffaflık kavramının kullanılması 1970'li yıllarda Richard Rogers ve Renzo Piano'nun yorumuyla başlamıştır (Beauborg-Pompidou). Şeffaflık kavramı modern mimari sürecinde farklı yorumlarla ele alınırken, Pompidou merkezinde olduğu gibi toplumsal anlamlarla da kullanılmaya başlanmıştır. Bu anlayışta yapılan mimari eserler herkesin rahatlıkla ulaşabileceği nesneler olarak görülmekte ve kamuya mal edilebilmektedir (Elmalı 2005: s. 73) (Şekil 3.14).

Şekil 3.15. Pompidou Center, Paris Fransa, 1977

URL 13: https://www.klook.com/id/activity/3994-pompidou-center-museum-ticket-paris/ (Erişim Tarihi:05.03.2019, 21:32)

Şeffaflık kavramının bir plan düzleminde yorumuna ise Fumihiko Maki'nin mimari projelerinde sıklıkla karşılaşılmaktadır. Bu eserlerde şeffaflık insan aktiviteleri ile ilişkili hale getirilmiştir. Eserde esneklik ve değişebilirlik temel kabul edilirken, aynı zamanda eser şehrin bir parçası olarak gösterilmiş ve bütünlük sağlanmıştır (Şekil 3.15).

Şekil 3.16. Spiral Tokyo, Fumihiko Maki, Tokyo Japonya, 1985

URL 14: http://architecturalmoleskine.blogspot.com/2011/11/fumihiko-maki-spiral-building.html (ErişimTarihi: 16.03.2019, 21:26)

3.2. Mimaride Mahremiyet Kavramı

Kapsam olarak değerlendirildiğinde toplumdan topluma ya da kültürden kültüre farklılık gösteren mahremiyet kavramı, tanım sınırı tam olarak belirlenemeyen muğlak bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Birçok disiplinde farklı şekilde yorumlanabilen ve geçmiş ile günümüz arasında önemli farklılıkları bulunan bu kavram, geleneksel ve modern toplumlarda kendine özgü temel standartlar oluşturabilmektedir.

3.2.1. Mahremiyet Olgusu

Mahremiyet kelimesi bir kavram ve bir anlam olarak günlük hayatta sıklıkla kullanılan bir kelimedir. Anlam olarak Türk Dil Kurumu tarafından "Başka insanlar tarafından gözetlenmeme ya da rahatsız edilmeme hali ya da koşulu." ve "Toplumsal ilginin dışında olma durumu" olarak tanımlanan bu kavram aynı zamanda "gizlilik" kelimesiyle de karşılanabilmektedir (Artuç 2015: s. 7).

Mahremiyet köken olarak incelendiğinde ise kelimenin Arapça olduğu ve kök itibarı ile "haram" ya da "men etmek, mahrum etmek, mümkün olmamak, el sürmemek, herhangi bir şeyi terk etmek, kişinin namusunu koruduğu yakınları, saygı gösterilecek

şey, kadın ve kendileriyle evlenmenin haram olduğu yakın akraba" anlamlarda kullanıldığı görülmektedir (Bağlı 2011: s. 184-185).

Sosyal bilimler alanında birçok alanda kullanım alanına sahip bu kavram farklı disiplinlerde farklı olarak tanımlanabilmektedir. Bu durum kavramın farklı olarak yorumlanmasına neden olmakta ve "mahrem" "mahremiyet" tanımlarını farklılaştırabilmektedir. Örneğin dini duyguların yansımalarını somutlaştırma ihtiyacı duyan Batı Dünya'sı için güzel sanatlar ilk olarak dini figürleri tasvir eden bir sanat olarak ortaya çıkmıştır (Bağlı 2011: s. 206-207). Bu durumun tam aksine İslam dünyasında güzel sanatlara karşı mahremiyeti ihlal ettiği gerekçesiyle önyargılı bir bakış açısı gözlemlenmiştir. Daha çok insan uzuvlarının kişisel mahremiyet ile ilişkilendirilmesi, bu kavramın daha birçok alanda kullanılmasına zemin hazırlamıştır.

Genel anlamda "mahremiyet" kelimesinin kullanım alanı incelendiğinde, bu kavramın literatürde farklı tanımlamalar ile kullanıldığı görülmektedir. Bu durumun yaşanmasında; devlet, ekonomi, popüler kültür ve tıp gibi dış kuvvetlerin artan ve önüne geçilemeyen etkisi gün geçtikçe gücünü hissettirmektedir. Bu gücün kaynağında batı dünyasının geliştirdiği "modernleşme" ve bu durumun bir karşı sonucu olarak ortaya çıkan postmodern sürecin yansımaları da etkili olmaktadır (Karagülle 2015: s. 37).

3.2.2. Mahremiyetin Farklı Yorumları

Günümüz mahremiyet olgusu incelendiğinde eskiye göre önemli farklılıkların yaşandığı söylenebilmektedir. Bunun nedeni günümüzde hızla gelişen teknolojiye bağlı olarak iletişimde yaşanan devrimsel değişikliklerdir. İletişim teknolojisindeki bu değişimler insanların daha önceki mahremiyet algısı ile günümüz mahremiyet algısı arasında ciddi değişimlerin yaşanmasına neden olmuştur. Böylece eski tarihlerdeki mahremiyet algısıyla günümüz mahremiyet algısı arasında önemli farklılıklar meydana gelmiştir. Bu farklı mahremiyet anlayışları, mekânsal, görsel ve kültürel olarak yorumlanabileceği gibi davranışsal ve psikolojik mahremiyet olarak da yorumlanabilir.

3.2.2.1. Mekânsal Boyutta Mahremiyet

Mahremiyet olgusu, kişilerinden davranışlarından ayrı tutulamayan bir durumdur. Mekânsal bir yapı içerisinde yapılan eylemler en mahrem olandan en az mahrem olana doğru indirgenebilir. Bazı eylemler hayata geçirilirken içinde bulunulan topluluktan

çekinilirken, bazı eylemlerin hayata geçirilmesinde toplulukta olmanın bir etkisi bulunmamaktadır (Kennedy 1966: s. 28).

Mekânsal anlamda mahremiyet incelendiğinde özellikle içinde yaşanılan konutun ön plana çıktığını söylenebilmektedir. Bu anlamda konut içerisinde yaşayan ailelerde mahremiyet sorunun ortadan kaldırılması için birtakım disiplinler geliştirilmiştir. Bunun nedeni içinde yaşanılan mekâna konuk ağırlandığında mevcut mahremiyet düzeyinin aynı şekilde devamının sağlanmasının istenmesidir. Mimari açıdan ortaya çıkabilecek bu sorunsalın çözümüne dair birtakım çözümler hayata geçirilmiştir. Örneğin Le Corbusier, kendi odasında lavabo, küvet ve wc'yi herhangi bir bölücü kullanmadan odanın içerisinde tasarlamıştır (Rana 1993: s. 42) (Şekil 3.16).

Şekil 3.17. Le Corbusier açık plan tasarımı

URL 15: https://tr.pinterest.com/pin/488640628312165364/?autologin=true (Erişim Tarihi:18.03.2019, 23:48)

Mimari açıdan açık planlı konutlarda salon, mutfak, yemek ve yatak odası bölümlerinin giriş kapısına yakın olması, diğer insanlara da yakın olması anlamına gelmektedir. Dışarıdan içerisi görünmemesi için Avrupa'nın bazı bölgelerinde ve Amerika'da geceleri perdeler kapatılmamaktadır. Sorun, az çok bir mahremiyetin, aile bireylerinin ve saygınlığının nerede olumsuz yönde etkilemeye başlayacağı sorunudur (Rana 1993: s. 43).

Konutlarda disiplin olarak uygulanan mahremiyet uygulamaları ebeveyn, çocuk, ya da konuk arasında olabilmektedir. Aile için mahremiyet alanı olarak görülen konutlar, dışarıya karşı korunması gereken bir mahrem alan olarak görülebilmektedir. Dışarıdan içeriye karşı olabilecek bir mahremiyet ihlali karşısında ise birtakım izolasyonlar hayata geçirilebilmektedir. Örnek olarak geleneksel Türk evlerinde misafir için ayrılan ve genel anlamda kullanılmayan misafir odalarının mevcudiyeti gösterilebilir. Oturma mekanlarının dışarıdan gelen misafirlere karşı ayrıştırılması mekânsal alandaki mahremiyetin dışarıya karşı korunacağı anlamı taşıdığını söylemek mümkündür.

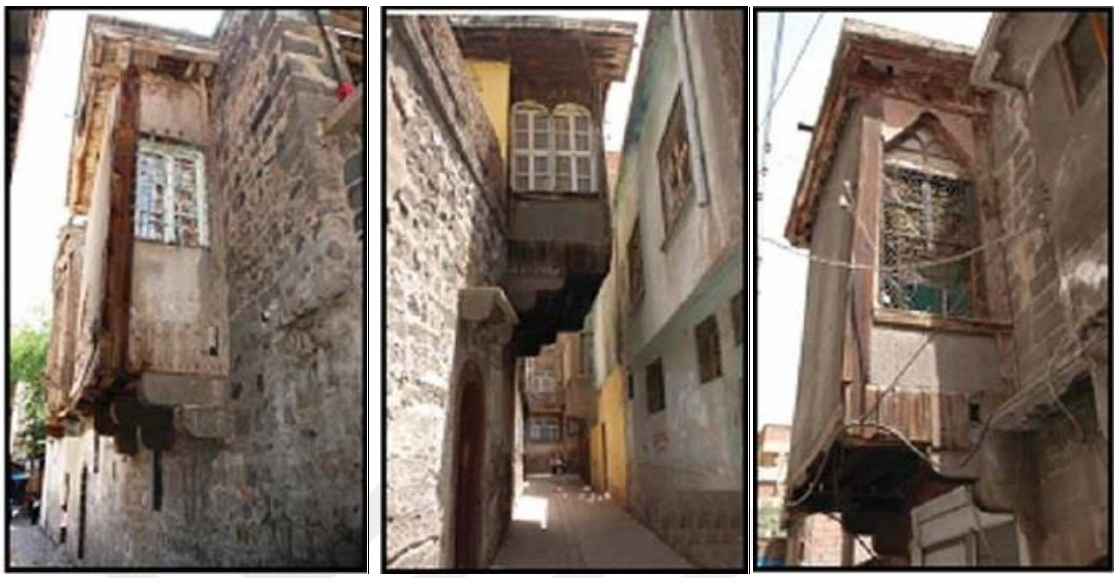
Mekânsal boyutta anlamlandırılan ve kendine özgü karakteristik özellikler taşıyan bu mahremiyet olgusu diğerleri tarafından görünmemek ya da diğerlerin görmemesi için tasarlanan mekanları oluşturmaktadır. Günümüz mimarisinde mahremiyet anlayışının değişmesine paralel olarak mekânsal anlamda farklı mahremiyet olgularına hitap eden yapılara rastlamak mümkündür.

3.2.2.2. Görsel Korunma ve Görsel Hakimiyet Açısından Mahremiyet

Kültürden kültüre ve toplumdan topluma farklılık gösteren mahremiyet kavramı, anlayış olarak da farklı yorumlanmakta ve uygulanmaktadır. Aynı kültür düzeyinde yaşayan insanların mahremiyet anlayışlarının farklılaşması ve özellikle de özel alan kavramının daha fazla işler hale gelmesiyle, bireysel mahremiyet daha fazla ön plana çıkmaktadır. Bireylerin yaşam alanlarını psikolojik ve sosyolojik olarak kendi mahremiyet düzeylerine göre sınırlamaları, mimari olarak da kendini hissettirmekte ve bu durum aynı amaçlı mimari eserlerde bile farklı mahremiyet anlayışlarına göre şekillenebilmektedir. Burada gösterilebilecek en iyi örnek ise konutlardır. Toplu olarak inşa edilen konutların yanı sıra bireysel olarak yapılan konutlar, bireylerin mahremiyet anlayışlarına göre şekillenmektir. Toplum olarak daha muhafazakâr yapıya sahip olan bölgelerde görsel korunma sağlayabilmek için yapı opaklaştırılmakta ve durum ise yapıda bulunması gereken pencerelerin, görsel korunma sağlamak için daha küçük veya daha yukarı yapılmasına neden olmaktadır.

Geleneksel Türk evlerinde, konut sahiplerinin birbirlerinin mahremiyetlerine olan saygılarını ortaya koymak anlayışı ile pencerenin geniş yüzü, karşı komşuyu görmemesi için ya sağır tutulup göz hizasının üstünde pencerelerle aydınlatılmış ya da pencereler

ahşap kafeslerle kapatılarak içerinin dışarıdan görülmesi engellenmiştir (Göğebakan 2015: s. 52) (Şekil 3.17).

Şekil 3.18. Diyarbakır evlerinde ahşap kafesli cumba pencereleri

URL 16: https://docplayer.biz.tr/4519123-Medeniyetler-mirasi-diyarbakir-mimarisi.htmlv (Erişim Tarihi: 26.06.2019, 21:30)

Eski tip evlerde sıklıkla karşılaşılabilen bu durum, konutların yola bakan cephesinin büyük bölümünü yüksek ve sağır avlu duvarları oluşmasına neden olmakta ve zemin kat seviyesindeki sokağa bakan dış duvarların opak bir şekilde yapılandırılmasına neden olmaktadır. Böylelikle görsel korunma ve görsel mahremiyet sağlanarak ailenin mahremiyet hassasiyeti giderilmiş olmaktadır.

3.2.2.3. Mahremiyetin Davranışsal Görünümü

Mahremiyet olgusu toplumların davranış, tutum ve örüntülerini biçimlendiren en temel değer ölçütü olarak kabul edilmektedir. Bu olgu üzerinde, birçok faktör belirleyici bir rol oynamakla birlikte, özellikle toplumların değer sistemi ve normları gibi geleneksel yapıyı biçimlendiren temel etkenler ön sırada yer almaktadır. Toplumsal yapının zamanın gereksinimlerine uymak adına değişmesi ve bu değişiminde davranışlara yansımasıyla birlikte mahremiyet olgusunda da önemli değişikler meydana gelmiştir.

Mahremiyet olgusunun toplumsal yapı içinde zamanla nasıl farklılaştığı, gündelik yaşamdaki ilişkiler, iletişimde kullanılan dil ve kıyafet kodları ve kişisel davranışlar gibi değişkenler üzerinden gözlemlenebilir. Gündelik yaşamın ritmi, insanlar arası ilişkilerin

seyri, komşuluk ilişkileri, iş arkadaşlıkları ve daha birçok unsur sosyal alanda gözlem konusu olabilir. Bu değişimi anlamak açısından iki temel olguya değinmek gerekmektedir. Bunlardan birincisi toplumsal yapının içinde bireyin önem kazanmasına neden olan modernite süreci, ikincisi ise yaşam tarzının etrafında örgütlendiği tüketim kültürüdür (Olgun 2012: s. 2).

Mahremiyet kavramının davranışsal anlamda değişmesinin temelinde yaşam tarzlarında yaşanan değişimler gösterilebilir. Bu temel yaklaşımın değişimi ile birlikte insanların neler yaptıklarını, niçin yaptıklarını ve bunu yapmalarının kendileri ve başkaları için ne anlama geldiği anlaşılmış olur (Chaney 1999, s. 32). Özellikle yaşam tarzının tüketim kültürüne göre belirlenmesi ve bireyin var olduğunu ifade etme şekli davranışsal mahremiyetin sergilenmesi açısından farklılıkların yaşanmasına neden olabilmektedir. Bireyin vücudunun, giysilerinin, konuşmasının, boş zamanlarını değerlendirme şeklinin, yeme içme tercihlerinin ve bunun gibi diğer seçimlerinin tüketicinin bireysel zevk ve stil duygusu hakkında fikir veren ve mahremiyet algısına etki eden unsurlar olarak değerlendirilebilir (Bocock 1997: s. 26).

Daha önceleri düşünce, davranış ve tutumlar üzerinde belirleyici temel referans toplumsal yapı ve değer sistemi iken, gelişen teknoloji ve iletişim ağı ile birlikte kültür algıları üzerinden mahremiyet olgusu ve davranışlarında da belirgin bir değişim yaşandığı söylenebilir. Değişen algı ile birlikte önceden katı olarak nitelendirilen mahremiyet olgusunda da yumuşamalar meydana gelmiş ve bu yumuşama ile birlikte mimari yapılarda da bu olguya yönelik yenilikler yaşanmaya başlamıştır. Özellikle mahremiyet davranışının değişimine paralel olarak inşa edilen eserlerde geleneksel toplumlarda görülen opak mahremiyet anlayışı değişen mahremiyet davranışları neticesinde daha şeffaf bir mahremiyet anlayışını ortaya çıkarmıştır.

3.2.2.4. Mahremiyetin Kültüre Yansımaları

Kamusal alan ile özel alan arasındaki ayrımın ortaya çıkmasıyla birlikte mahremiyet kavramı toplumlarda daha fazla ön plana çıkmaya başlamıştır. Bunun yanında modernleşme süreciyle beraber bireyselliğin daha fazla önemsenmeye başlanması, mahremiyetin de toplumsal düzeyden bireysel düzeye indirgenmesine olanak sağlamıştır. Geleneksel ve modern toplumlarda farklı mahremiyet anlayışlarının hâkim olması bu durumun bireysel düzeyde işlenmesi, mahremiyet kavramının toplumsal ve

bireysel olarak incelenmesinin önünü açmıştır. Özellikle iletişim teknolojisinin yaygınlaşmasıyla birlikte, belli bir coğrafyaya, belli bir bölgeye hâkim olan mahremiyet olgusu farklı toplumlar ve farklı kültürlerle etkileşim sürecine girerek yeni bir boyut kazanmaya başlamıştır (Karagülle 2015: s. 6).

Mahremiyetin kültür ile doğrudan ilişkisi mahrem alanın kültürel olarak şekillenmesine olanak sağlamıştır. Mahremiyet alanının sınırlarının belirlenmesinde içinde bulunulan kültürel kavrayış önem taşımaktadır. Kültürel kavrayış, ahlaki değerler ve normlarla birlikte var olduğu için, mahrem de ahlaki normlarla birlikte var olmaktadır. Bu sebeple ahlakla alakalı olan değerlendirmeler, mahrem olanın da ne olduğu ya da ne olmadığı hususunda bilgi vermektedir (Yılmaz 2011: s. 64). Kişiler ya da gruplar mahremiyetin faydasına veya mahremiyet ihlalinin tehlikesi hakkında farklı fikirler ileri sürebilmektedirler. Sonuç olarak mahremiyet, kullanımına ya da anlamına göre işgal edilen veya korunması gereken bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Philips 2004: s. 48).

Mahremiyet kavramının farklı kültürlerde farklı olarak algılandığı ve bu algı sonucunda farklı mimari yapıların meydana geldiğini söylenebilir. Buradan hareketle Doğu ve Batı kültürlerinde ‘mahremiyet olgusunun dönüşümü hakkında keskin farklılıklar ve karşıtlıklar olduğundan bahsedilebilmektedir. Batı kültüründeki mahremiyet inşası dokunulmazlık üzerine kurulmuşken; Doğu kültüründeki mahremiyetin görünmezlik üzerine inşa edildiği görülmektedir (Demir 2013: s. 19).

3.2.2.5. Mahremiyetin Psikolojik Görünümü

Doğal bir güdü olarak mahremiyet ihtiyacı, modern öncesi toplumlarda da görülmüştür. Bugünkü anlamda sosyal bir olgu olarak mahrem alan-kamusal alan ayrımının, modern toplumlarda ortaya çıktığı söylenebilir. Geleneksel toplum yapısından modern topluma geçişle birlikte, bireyden, bireysel özgürlüklerden ve bireyin özel hayat veya mahrem alanından söz edilmeye başlanmış ve özel yaşam-kamusal yaşam ayrımı belirginlik kazanmıştır. Modern endüstriyel toplumların ortaya çıkmasıyla; giderek artan kentleşme, şehir hayatının anonimliği, çalışma ve yaşama alanlarındaki hareketlilik, dinsel otoritelerin ve değerlerin bireyler üzerinde etkilerinin zayıflaması, çekirdek aileler halinde kendine ait evlerde oturma gibi faktörler, bireyler için eskiye göre

kıyaslanamayacak ölçüde, fiziksel ve psikolojik mahremiyet konumları yaratmıştır (Yüksel 2003: s. 106).

Psikolojik mahremiyet, insanların, bilişsel ve duygusal girdi ve çıktılarını, değer oluşturma ve düşüncelerin kiminle ve hangi koşullarda paylaşılacağını veya özel bilginin açıklanacağını kontrol edebilmeleridir. Bu özelliğe bağlı olarak, psikolojik mahremiyet insan gelişimini geliştirebilir veya sınırlandırabilir (Sarı 2012: s. 55).

Psikolojik mahremiyet mimari açıdan düşünüldüğünde, bireysel özgürlüklerin ve özel hayatın korunduğu bireylerin kendilerini güvende hissettikleri ortamların yaratıldığı mimari mekanlar olarak tanımlanabilir. Bu tanımdan hareketle psikolojik anlamda mahremiyette birinci öncelik, mimari yapıda kişisel güven hissiyatının yaratılmasıdır. Bu güven hissiyatı ile birlikte bilişsel ve duygusal girdi çıktıları, mimari yapı ile kontrol altına alınabilmekte ve mimari yapı psikolojik anlamda bireylerde mahremiyet güvencesi yaratabilmektedir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde anketlerden elde edilen veriler ve gözlemsel izlenimler sonucunda şeffaflık kavramının Müslüman, Süryani ve Yezidi evlerine yansımaları aktarılmıştır. Ayrıca farklı etnik grupların evlerinde mahremiyet anlayışları çerçevesinde şekillenen şeffaflık yansımaları, anket verilerine göre oluşturulan grafik ve tablolarla da desteklenerek karşılaştırılmıştır.

4.1. Mahremiyet Olgusunun Şeffaflık Açısından Midyat Geleneksel Evlerine Yansımaları

Farklı etnik yapı ve farklı kültürden birçok topluluğu içinde barındıran Midyat ilçesinde yapılan analizler sonucunda geleneksel konut mimarisi incelenmiştir. Tasarım sürecinde çok önemli bir yere sahip olan şeffaflık kavramının mahremiyet olgusu açısından farklı etnik gruplara ait Geleneksel Midyat Evleri`ne nasıl yansıdığını tespit etmek için; 20 Süryani, 20 Müslüman, 6 Yezidi olmak üzere toplam 46 konutta inceleme yapılmıştır. Her konuttan bir kadın ve bir erkekle görüşme yapılarak, 40 Süryani 40 Müslüman ve 12 Yezidi olmak üzere toplam 92 kişiye anket uygulanmıştır. Çalışmada her etnik gruptan eşit sayıda olmak üzere 20 evin incelenmesi hedeflenmiştir. Ancak, Midyat'taki tüm Yezidi köylerine gidilmesine rağmen toplam 6 Yezidi evinin bölgede aktif olarak yaşadığı görülmüştür. Dolayısıyla Yezidilere ait 6 evde inceleme yapılabilmiştir. Midyat merkez Akçakaya ve Işıklar mahallelerinde 20 Müslüman ve 20 Süryani evi incelenmiştir. Evlerin analizleri gözlemsel izlenimler ve anket sonuçları verileri değerlendirilerek belirlenmiştir.

Etnik grupların cinsiyet bakımından dengeli olup olmadığın test edilmesinde Ki-kare testi kullanılmıştır. Yapılan test sonucunda etnik köken grupları cinsiyet bakımından dengeli olduğu görülmüştür (P=1,000).

Çizelge 4.1. Etnik Gruplara Ait Cinsiyet Dağılım Tablosu

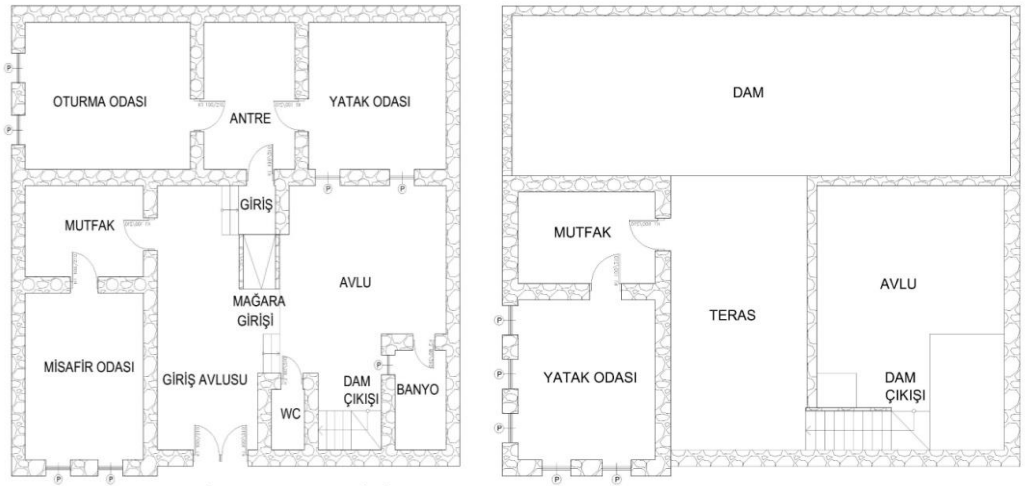
		Süryani (n=40)		**Müslüman (n=40)**		**Yezidi (n=12)**			
		Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**	**Ki-kare**	**P**
Cinsiyet	Kadın	20	50,0	20	50,0	6	50,0	0,000	1,000
	Erkek	20	50,0	20	50,0	6	50,0		

4.1.1. Şeffaflık Kavramına Ait Yansımaların Müslüman Evlerinde İncelenmesi

Müslümanlarla ilgili yapılan saha çalışmasında 15 ev Işıklar Mahallesi'nde, 5 ev Akçakaya Mahallesi'nde olmak üzere toplam 20 geleneksel ev incelenmiştir. 20 geleneksel eve ait analizler görsel analiz ve anket değerlendirmesi olarak aşağıdaki gibi belirlenmiştir (Şekil 4.1-Şekil 4.20 ve Çizelge 4.1-Çizelge 4.20).

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 1	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ 1. KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

SOL YAN GÖRÜNÜŞ

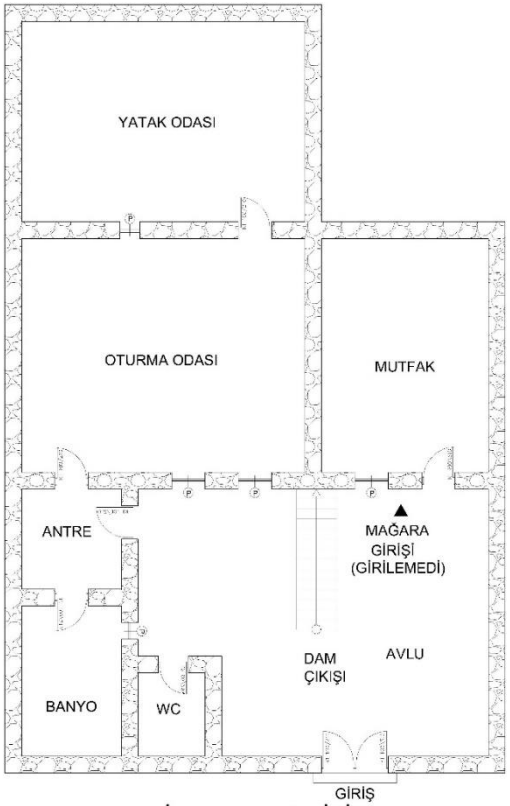
Şekil 4.1. 1 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.2. 1 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. Şen Sok. No: 29
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katı mağara depo olarak, zemin katı ve 1. katı yaşama birimleri olarak kullanılmaktadır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında; mekanlarda tek cephede bulunan pencerelerin mekana ışık alma açısından yetersiz olduğu, ayrıca mutfak biriminde hiç pencere olmadığı gözlemlenmiştir. Buna ek olarak kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı (opak olduğu) söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa bakan cephelerinde pencereler bulunmakta olup yapı sokaktan tamamen soyutlanmamıştır. Ancak avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Müslümanlarda dini inanış ve kültürel yaşam tarzının etkisiyle planlamada üç bölümlü konut biçimlenmesi gözlemlenmiştir. Yapı, misafirin ağırlanabileceği mekan, ailenin günlük oturduğu mekan ve uyumak için ayrılan mekanlardan oluşmaktadır. Mutfak ve ıslak hacimler misafir odasıyla konum olarak ilişkilendirilmiştir. Misafir mutfak ve ıslak hacimleri kullanırken aile yaşamına dahil olmamaktadır. Mekansal organizasyonla ev halkının misafirlere karşı mahremiyeti sağlanmıştır. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Müslüman evlerinin aynı bölgede yaşayan Süryanilere göre avlu kapılarının açık olduğu ya da yabancılara kapıların daha rahat açıldığı gözlemlenmiştir. Yapının sokağa bakan cephelerinde pencerelerin olmasına rağmen, Müslüman dini inanışın etkisiyle perde vb. öğeler kullanılmaktadır. Dini inanışın gerekliliğinden dolayı her ne kadar görsel mahremiyet sağlamak için perde vb. öğeler kullanılmış olsa da güvenlik açısından bir tedirginlikleri olmadığından dış dünyayla yapı arasında etkileşimin daha rahat olduğu gözlemlenmiştir. Bununla birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 2	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	1 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

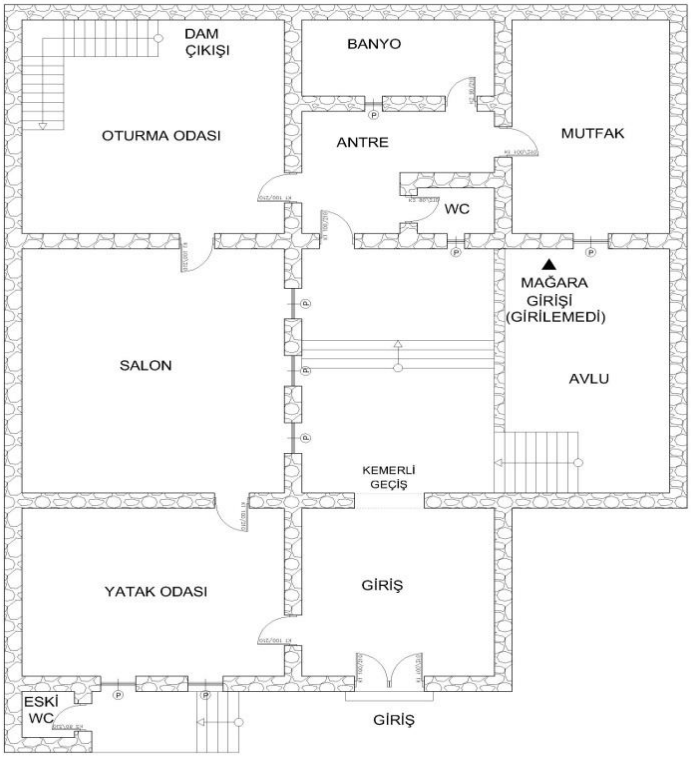
Şekil 4.2. 2 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.3. 2 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. 208.Sok. No.33
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katı mağara depo olarak, zemin katı yaşama birimleri olarak kullanılmaktadır. Yaşam birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında; pencerelerin avluya baktığı, yatak odası penceresinin oturma odasına açıldığı yapının sokağa açılan penceresi bulunmadığı gözlemlenmiştir. Buna ek olarak kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak şeffaf olmadığı (opak olduğu) söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapının yapımında masif malzeme kullanılmıştır. Havalandırma ve ışık için yapılan pencereler dışında yapımında şeffaf malzeme kullanılmadığı görülmüştür Yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa bakan cephelerinde pencere bulunmamakta olup yüksek avlu duvarıyla yapı sokaktan tamamen soyutlanmıştır. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Mutfak, banyo ve wc avluda bulunmaktadır. Oturma odasından yatak odasına geçildiği görülmektedir. Misafirin ev yaşamına kısmen dahil olduğu anlaşılmaktadır. Mekansal organizasyonla ev halkı misafirlerden tamamen soyutlanmamıştır. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde, yapının kültürel şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Müslüman evlerinin aynı bölgede yaşayan Süryanilere göre avlu kapılarının açık olduğu ya da yabancılara kapıların daha rahat açıldığı gözlemlenmiştir. Yapının sokağa bakan cephelerinde pencere olmasa da güvenlik açısından bir tedirginlikleri olmadığı dış dünyayla yapı arasında etkileşimin daha rahat olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 3	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

AVLU

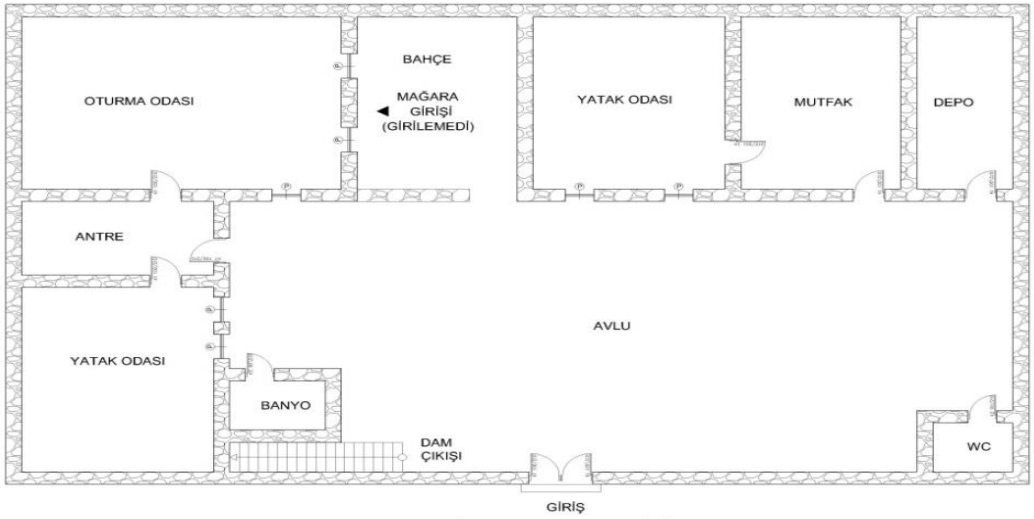
Şekil 4.3. 3 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.4. 3 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 126 Sok. No.68
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katı mağara depo olarak, zemin katı yaşama birimleri olarak kullanılmaktadır. Yaşam birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında; pencerelerin genelde avluya açıldığı, sokak cephesine penceresi olan mekanın yatak odası olarak kullanıldığı görülmüştür. Buna ek olarak kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara dayanarak yapının görsel olarak yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapımında masif malzeme kullanılmıştır. Havalandırma ve ışık sağlamak için yapılan pencereler dışında yapıda şeffaf malzeme kullanılmadığı görülmüştür Yapısal boyutta yapının şeffaf olmadığı (opak olduğu) söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa penceresi olan mekanın yatak odası olarak kullanıldığı, söz konusu pencerelerin perde ile kapatma ihtiyacı hissedildiği, avlunun giriş koridoruyla sokaktan uzaklaştırıldığı, böylelikle gündelik yaşamın sokaktan soyutlandığı gözlemlenmiştir. Kullanıcılarla yapılan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Müslümanlarda dini inanış ve kültürel yaşam tarzının etkisiyle planlamada üç bölümlü konut biçimlenmesi gözlemlenmiştir. Yapı, misafirin ağırlanabileceği mekan, ailenin günlük oturduğu mekan ve uyumak için ayrılan mekanlardan oluşmaktadır. Mutfak ve ıslak hacimler misafir odasıyla konum olarak ilişkilendirilememiştir. Misafir mutfak ve ıslak hacimleri kullanırken aile yaşamına dahil olmaktadır. Misafir ağırlanacağı salonu ve ıslak hacimleri kullanma sırasında ev halkına ait mekanlara dahil olduğu gözlemlenmiştir. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde; kullanıcıların yapının mekan organizasyonundan memnun olmadığı, misafirin ev halkına ait mekanlara dahil olunmasından rahatsız olunduğu anlaşılmıştır. Yapılan inceleme ve gözlemler sonucu yapının kültürel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının gündelik yaşamının sokaktan soyutlandığı, ancak aynı bölgede yaşayan diğer etnik gruplara göre dış kapının daha yabancılara daha rahat açıldığı, iletişimin daha kolay olduğu gözlemlenmiştir. Dini inanış ve mahremiyet olgularının etkisiyle kapalı bir yaşam sürdürme ihtiyacı olmalarına rağmen güvenlik açısından bir tedirginlikleri olmadığından, dış dünyayla yapı arasında etkileşimin daha rahat olduğu söylenebilir. Yapılan gözlemler ve kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 4	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

AVLUDAN GÖRÜNÜŞLER

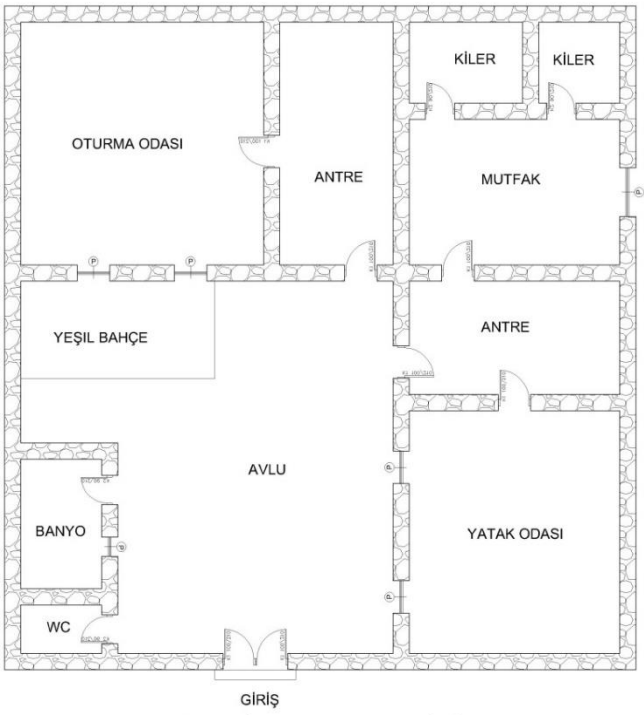
Şekil 4.4. 4 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.5. 4 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 138 Sok. No.6
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara bulunduğu ancak kullanılmadığı, zemin katı yaşama birimleri olarak kullanılmaktadır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında; yapının tüm pencerelerinin avluya açıldığı sokağa hiç pencere açılmadığı görülmüştür. Yapı avlusu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Buna ek olarak kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak şeffaf olmadığı (opak olduğu) söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı (opak olduğu) söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa bakan cephelerinde pencere bulunmamaktadır. Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda misafir ağırlamak için ayrı bir mekan bulunmadığı, yapılan anketlerde konutta yaşayan kişi sayısına bağlı olarak böyle bir mekan ayrılamadığı ancak böyle bir mekan ihtiyacı olduğu anlaşılmıştır. Yapıdaki mekanlar avluya açıldığından misafir mutfak ve ıslak hacimleri kullanırken aile yaşamına dahil olmadığı görülmüştür. Mekansal organizasyonla ev halkının misafirlere karşı mahremiyeti kısmen sağlanmıştır. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının mahremiyet olgusunun gerekliliğine göre sokaktan tamamen soyutlandığı ancak güvenlik açısından bir tedirginlikleri olmadığından dış dünyayla yapı arasında etkileşimin daha rahat olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 5	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	3 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN CEPHE

ÖN GÖRÜNÜŞ

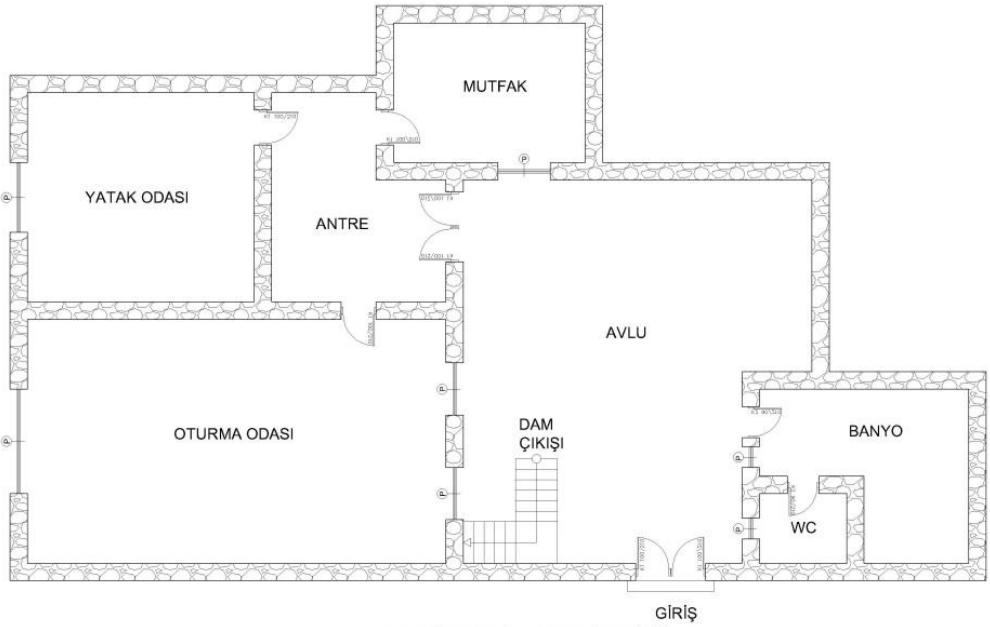
Şekil 4.5. 5 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.6. 5 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. 209 Sok. No.13
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapı tek katlıdır. Yaşam birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında; yaşam birimlerindeki pencerelerin avluya açıldığı sokak cephesinde sadece mutfak penceresi olduğu, mekanlara ait pencerelerin sayı ve boyut olarak yeterli olduğu görülmüştür. Buna ek olarak kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı belirlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı (opak olduğu) söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının yaşam birimlerindeki pencerelerin avluya açıldığı sokak cephesinde sadece mutfak penceresi olduğu, avlunun yüksek duvarla sokaktan soyutlandığı görülmüştür. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda ıslak hacimler avluda yer almaktadır. Oturma için kullanılan mekan diğer mekanlarla ilişkilendirilmediği, misafirin aile yaşamına dahil olmadığı söylenebilir. Mekansal organizasyonla ev halkının misafirlere karşı mahremiyeti sağlanmıştır. Yapılan gözlemler ve kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapı sokağa penceresi olmamasıyla yüksek avlu duvarıyla kapalı bir izlenim vermektedir. Ancak yapı kullanıcılarının, aynı bölgede yaşayan diğer etnik gruplara göre yabancılara karşı kapıları daha rahat açtığı, daha az tedirgin olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıları dini inanışlarının gerekliliği nedeniyle daha kapalı bir yaşam sürdürdüğü ancak güvenlik tedirginlikleri olmadığından sosyal ilişkilerinin daha güçlü olduğu görülmüştür. Kullanıcılarla yapılan anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verilen cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 6	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	3 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

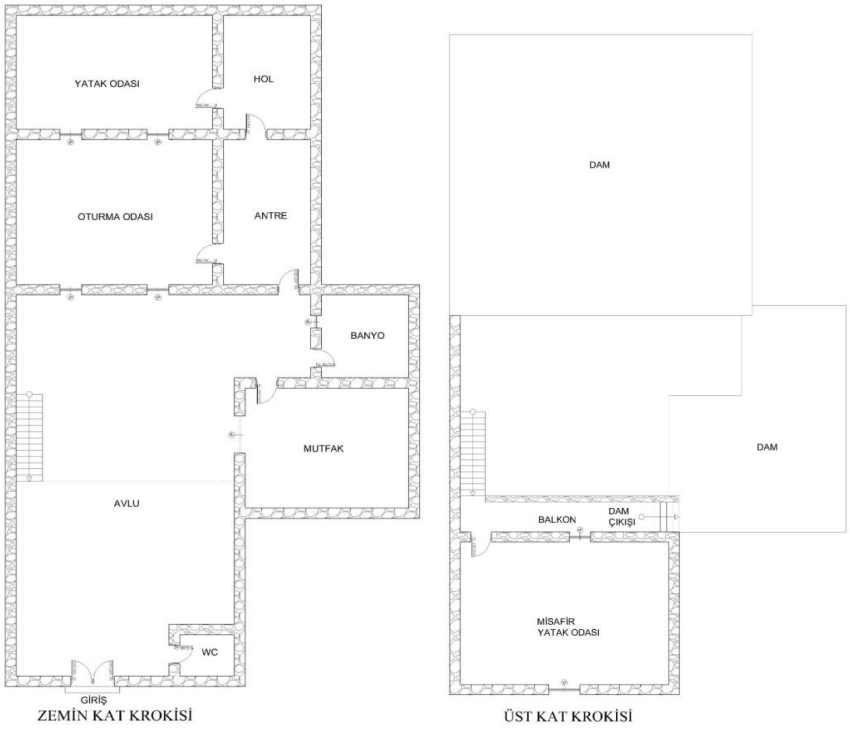
Şekil 4.6. 6 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.7. 6 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. 212 Sok. No.1
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapı tek katlıdır. Mekanlardaki pencerelerin hem avlu hem sokak cephesine açılmaktadır. Yaşam birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında; pencerelerin mekana ışık alma açısından yeteri olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapımında masif malzeme kullanılmıştır. Havalandırma ve ışık sağlamak için açılan pencereler dışında yapımında şeffaf malzeme kullanılmadığı görülmüştür Yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı (opak olduğu) söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yüksek duvarla avlunun sokaktan soyutlanmış olduğu, ancak yapının sokağa açılan pencerelerinin olduğu yapının tamamen soyutlanmadığı gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Oturma odası, yatak odası ve mutfak mekanları antre ile birbiriyle ilişkilendirilmiştir. Islak hacimler avluda bulunmaktadır. Misafir ve ev yaşamının birbirinde tamamen soyutlanmadığı görülmüştür. Yapılan gözlemler ve kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Dini inanış ve mahremiyet algısının etkisiyle avlu yaşamı sokaktan soyutlanmış, sokağa açılan pencereler perde ile örtülmüştür. Ancak diğer etnik gruplara göre yabancılarla iletişimin daha kolay olduğu, güvenlik açısından tedirginlik hissedilmediği görülmüştür. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 7	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

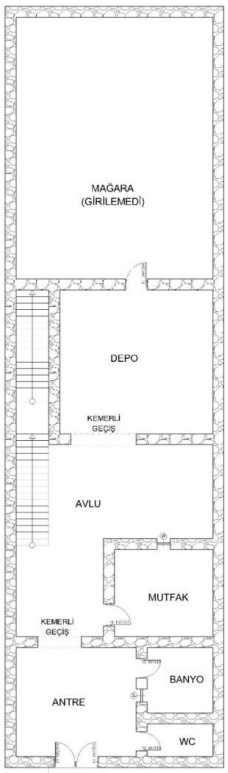
Şekil 4.7. 7 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.8. 7 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

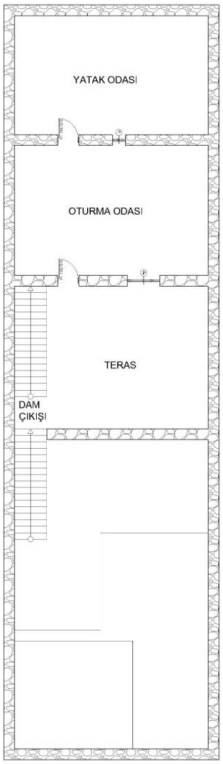
GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 138. Sok No:11
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının zemin katında oturma odası, yatak odası, mutfak, banyo ve wc bulunmaktadır. Yapının 1. Katında ise misafir odası bulunmaktadır. Yapıda sadece misafir odasının sokak cephesine penceresi bulunmaktadır. Yatak odasının penceresi oturma odasına diğer birimlere ait pencereler ise avlu cephesine açılmaktadır. Yaşam birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında; pencerelerin mekana ışık ve hava alma açısından yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin sadece ışık sağlamak ve havalandırma amacıyla kullanılan pencereler dışında yapı malzemesi olarak kullanılmadığı görülmüştür. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının zemin katındaki yaşama birimleri avluyla etkileşim içinde olup, avlu masif ve yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Ancak yapının 1. Katındaki misafir odasının sokak cephesine penceresi bulunmakta olup yapının sokaktan tamamen soyutlanmadığı gözlemlenmiştir. Kullanıcılara sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapının zemin katında gündelik yaşama birimleri 1. Katında ise misafir odası bulunmakta olup mekansal organizasyonla ev halkının misafirlere karşı mahremiyeti sağlanmıştır. Mutfak ve ıslak hacimler avluda bulunmakta olup konum olarak misafir odasıyla ilişkilendirilmiştir. Misafir mutfak ve ıslak hacimleri kullanırken aile yaşamına dahil olmamaktadır. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Avlunun yüksek duvarla çevrilmesiyle yapının yaşama birimlerinin bulunduğu zemin kat sokaktan soyutlanmıştır. Dini inanışın gerekliliğinden dolayı her ne kadar yapıda kapalı bir yaşam olsa da güvenlik açısından bir tedirginlikleri olmadığından dış dünyayla yapı arasında etkileşimin olduğu gözlemlenmiştir. Müslüman evlerinin aynı bölgede yaşayan Süryanilere göre avlu kapılarının açık olduğu ya da yabancılara kapıların daha rahat açıldığı gözlemlenmiştir. Bu gözlemlerle birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 8	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	1 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

1. KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

AVLU GİRİŞİ

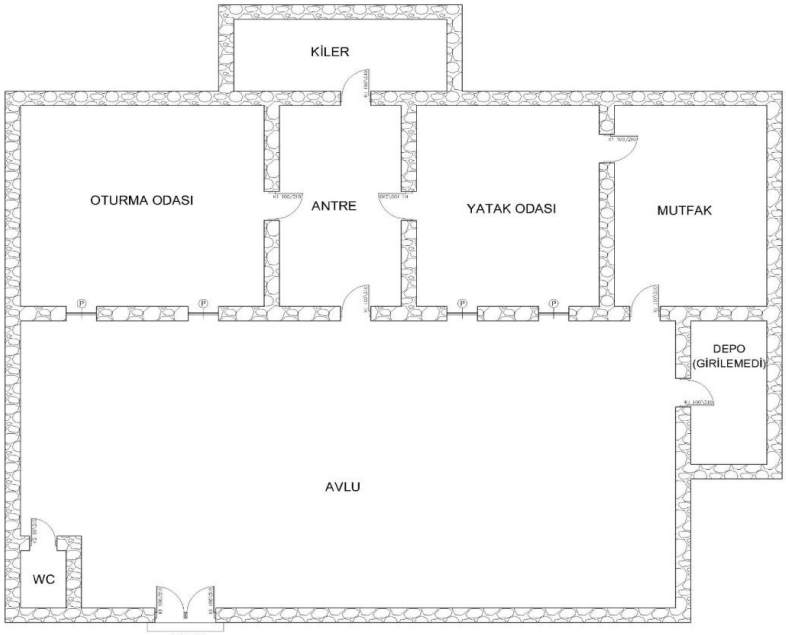
Şekil 4.8. 8 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.9. 8 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. 208 Sok. No: 16-A
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının zemin katında depo, mağara, mutfak, banyo ve wc bulunmaktadır. Mutfak ve banyonun pencereleri sadece avluya açılmaktadır. Oturma odası ve yatak odası 1. Katta bulunmakta olup terasa açılmaktadırlar. Avluya terastan merdivenle ulaşılmaktadır. Yatak odasının penceresi oturma odasına açılmakta olup doğal hava ve ışık almamaktadır. Oturma odasına ait pencere teras cephesine açılmaktadır. Yapıdaki mekanlarda bulunan pencerelerin mekana ışık alma açısından yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak opak (şeffaf olmadığı) olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı yöresel taş ile yapılmış olup yapı yapımında pencerelerdeki cam malzeme dışında şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı (opak olduğu) söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapıdaki pencereler teras ve avluya açılmış olup sokak cephesine açılan pencere bulunmamaktadır. Avlu masif ve yüksek duvarla çevrilmiş olup ev yaşamı sokaktan tamamen soyutlanmıştır. Kullanıcılara sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda bulunan oturma odası ve yatak odası birbiriyle bağlantılı olup bu birimlere geçiş için koridor bulunmamaktadır. Misafirler için mekan oluşturulmamıştır. Islak hacimler zemin katta avluda bulunmakta olup misafirler ile ortak kullanılmaktadır. Ev yaşamının misafirlerden soyutlanmadığı anlaşılmaktadır. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapı sokaktan soyutlanmış olup içe dönük bir yaşam sunmaktadır. Ancak aynı bölgede yaşayan Süryanilere göre avlu kapılarının yabancılara daha rahat açıldığı, dış dünyayla yapı arasında etkileşimin daha rahat olduğu, terasın komşulara çok yakın olmasına rağmen kullanmakta tedirginlik yaşanmadığı gözlemlenmiştir. Bununla birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 9	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	1 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN CEPHE

AVLU GİRİŞİ

AVLUDAN GÖRÜNTÜLER

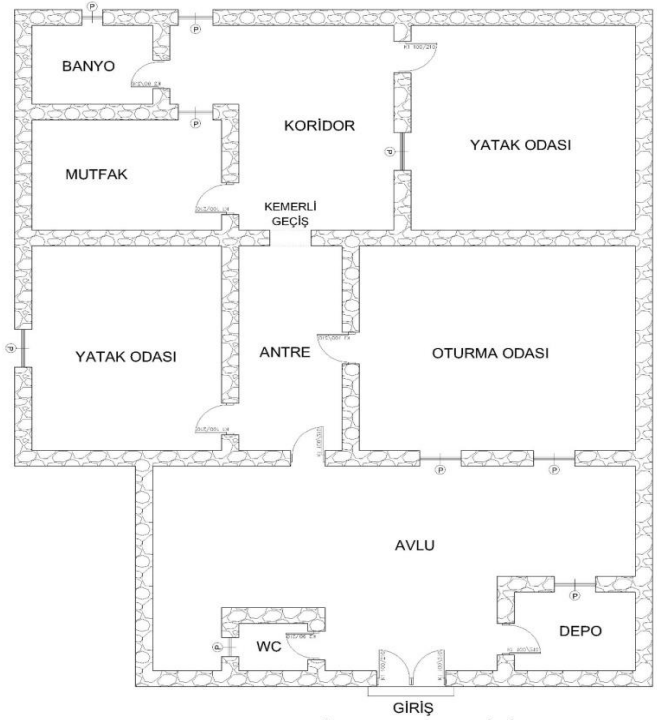
Şekil 4.9. 9 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.10. 9 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. Gölbaşı Sok. No: 15
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapı tek katlıdır. Yapıda banyo bulunmadığından mutfak banyo amaçlı da kullanılmaktadır. Oturma odası ve yatak odasına ait pencereler avluya açılmaktadır, diğer mekanlarda pencere bulunmamaktadır. Pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında bulunduğu mekanların hava ve ışık ihtiyacı açısından yeterli oldukları görülmüştür. Buna ek olarak kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin sadece pencere yapımı amacıyla kullanıldığı, yapı malzemesi olarak kullanılmadığı görülmüştür. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı (opak olduğu) söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa bakan cephelerinde pencereler bulunmamaktadır. Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapının oturma ve yatak odası bulunmaktadır. Misafirlerin ağırlanması için başka mekan bulunmamaktadır. Yatak odası oturma biriminden antre ile ayrılmıştır. Mutfak ve wc avluya açılmakta olup, mekansal organizasyonla misafirler ev yaşamından tamamen soyutlanmamıştır. Misafirlerin ortak mekanları kullanırken aile bireylerinin rahatsızlık duymadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapı avlu duvarıyla sokaktan soyutlanmıştır. Ancak dış dünyayla etkileşim kopuk değildir, aynı bölgede yaşayan Süryanilere göre avlu kapılarının yabancılara kapıların daha rahat açıldığı, avlunun görsel olarak komşulardan soyutlanmadığı görülmüştür. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 10	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

AVLU GİRİŞİNDEN GÖRÜNÜŞLER

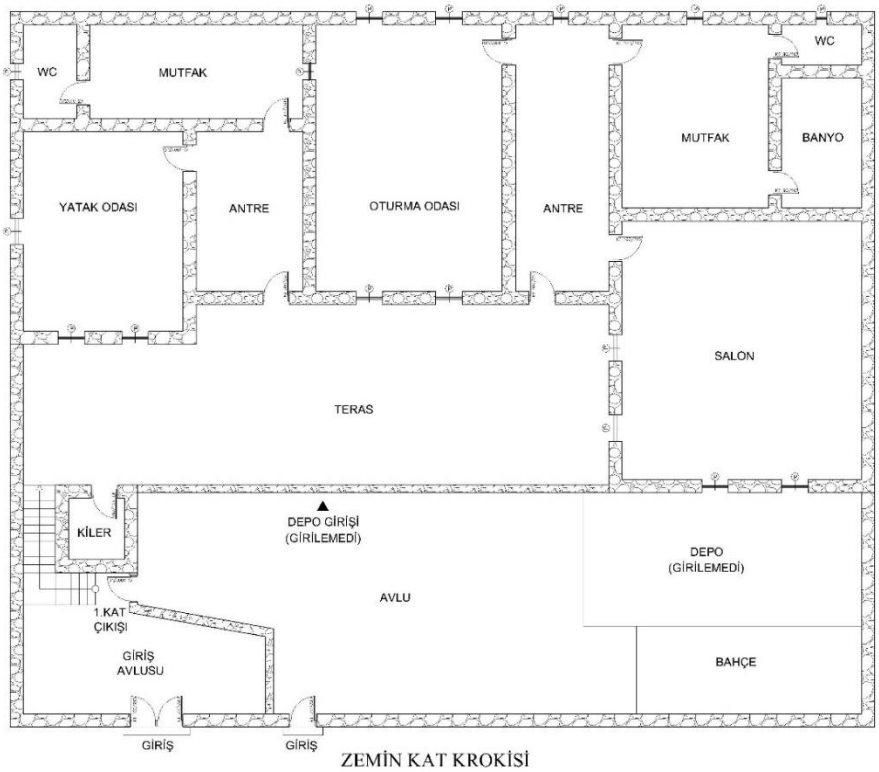
Şekil 4.10. 10 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.11. 10 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. 209 Sok. No: 3
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapı tek katlı ve avluludur. Oturma odasındaki pencereler avlu cephesine açılırken diğer mekanlardaki pencereler ya komşu parsele ya da koridora açılmaktadır. Yapının sokak cephesine penceresi bulunmamaktadır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında; oturma odası haricindeki mekanlarda bulunan pencerelerin mekana ışık alma açısından yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, pencere yapımında kullanılan cam malzemesi dışında başka şeffaf malzeme kullanılmadığı, yapı duvar ve döşemelerinde yöresel taş malzeme kullanıldığı görülmüştür. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının avlu cephesine açılan pencereleri olsa bile avlu yüksek ve sağır duvarla sokaktan tamamen soyutlanmıştır. Komşu parsellere küçük pencereler açılmış olsa da yapının dış dünyayla etkileşimi bulunmamaktadır. İçe dönük bir yaşam sunmaktadır. Ayrıca kullanıcılarla yapılan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıdaki mekanlara koridor ve antreyle bağlantı sağlanmıştır. Misafir için başka mekan bulunmamaktadır, misafir oturma odası ve ıslak hacimleri kullanırken aile yaşamına dahil olmaktadır. Mekansal organizasyonla misafirler ev yaşamından soyutlanmamıştır. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapı sokaktan soyutlanmış olup içe dönük bir yaşam sunmaktadır. Komşu parsellere açılan pencereler mahremiyet ihtiyaçları nedeniyle perdeyle örtülmektedir. Ancak yabancılara karşı iletişimde tedirgin olmadıkları, aynı bölgede yaşayan Süryanilere göre avlu kapılarının yabancılara daha rahat açıldığı gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 11	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

SOL YAN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

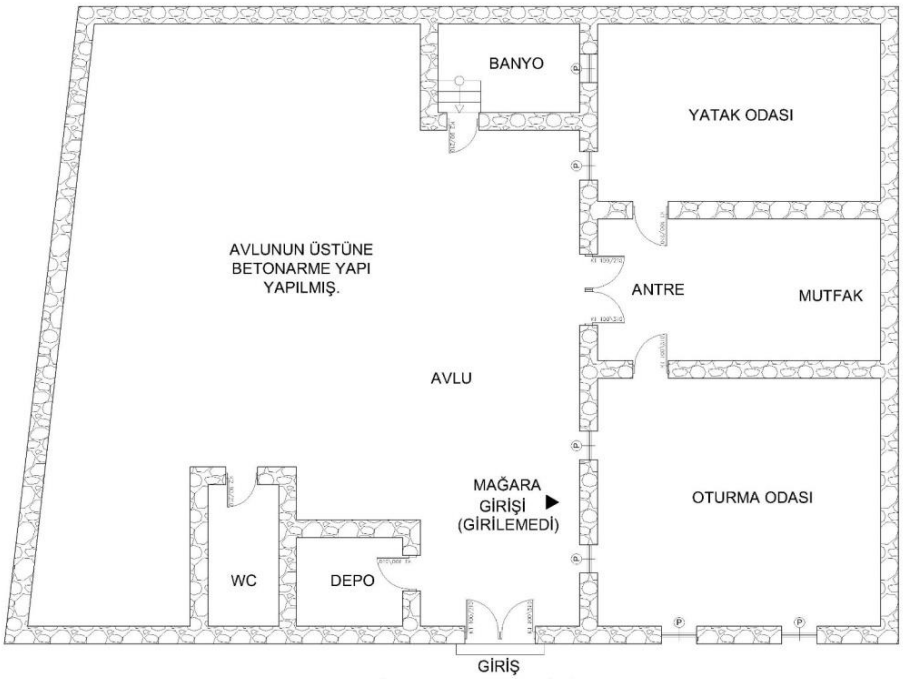
Şekil 4.11. 11 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.12. 11 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. 223 Sok. No: 3
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının zemin katında depo bulunmaktadır(girilemedi). Yaşama birimleri 1. katta bulunmakta olup teras ile bağlantılıdır. Yapıdaki ıslak hacimlerde ve mutfakta bulunan pencereler küçüktür. Ancak mekanlardaki pencere boyut ve sayılarına bakıldığına hava ve ışık alma açısından yeterli oldukları gözlemlenmiştir. Buna ek olarak kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Pencereler genelde terasa açılmaktadır. Yapıda yaşama birimleri üst katta yer almakta olup sokak cephesine bakan pencereler sokakla etkileşim halinde değillerdir. Sokak cephelerinde sağır duvar bulunmaktadır. Kullanıcılara sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapı organizasyon açısından incelendiğinde misafirler için aile yaşamından tamamen soyutlanarak planlanan mekanlar görülmüştür. Misafir mutfak ve ıslak hacimleri kullanırken aile yaşamına dahil olmamaktadır. Mekansal organizasyonla ev halkının misafirlere karşı mahremiyeti sağlanmıştır. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Konut aile yaşamı mahremiyeti açısından kapalı bir yapıya sahip olmasına rağmen, terasların komşular tarafından görülmesinden rahatsızlık duyulmadığı, yabancı insanlara karşı diğer toplumlara göre iletişime daha açık oldukları gözlemlenmiştir. Bununla birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 12	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

SOL YAN GÖRÜNÜŞ

AVLU CEPHELERİ

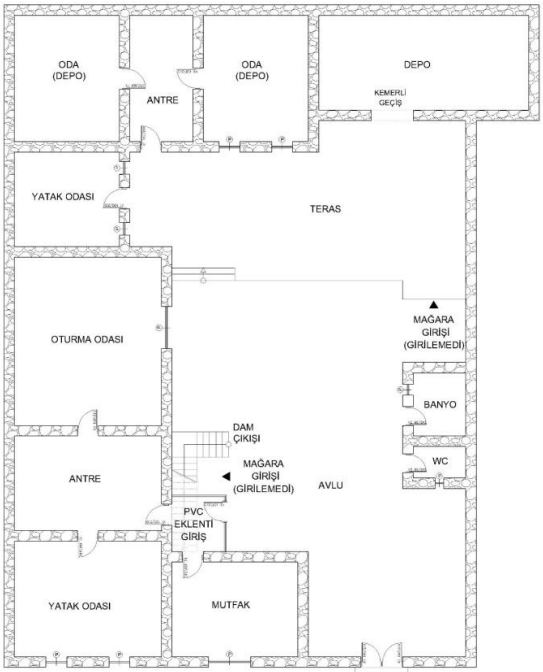
Şekil 4.12. 12 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.13. 12 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. 229. Sok. No: 17
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katı mağara depo olarak kullanılmaktadır. Yaşama birimleri zemin katta yer almaktadır. Yatak odası ve mutfak birimlerinde pencere bulunmadığı, oturma odasının hem sokak hem avlu cephesine pencereleri açıldığı, hava ve ışık ihtiyaçlarını karşılamak açısından yapıdaki pencereler incelendiğinde sadece oturma odasında yeterli olduğu görülmüştür. Buna ek olarak kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Diğer konutlarda gözlemlendiği gibi, yapı masif yöresel taş kullanılarak yapılmıştır. Yapı yapımında hava ve ışık ihtiyacı amacıyla yapılan pencereler dışında başka şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının hem sokak cephesinde hem avlu cephesinde pencereler bulunmakta olup yapı sokaktan tamamen soyutlanmamıştır. Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Kullanıcılara sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda oturma ve uyuma olarak iki bölüm bulunmaktadır. Mutfak antrede bulunmakta olup mekanlarla etkileşim halindedir. Misafir konuttaki mekanları kullanırken aile yaşamına dahil olmaktadır. Ev halkı ile misafir birbirinden soyutlanmamıştır. Konut kullanıcılarının bu durumdan rahatsız olmadıkları anlaşılmıştır. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Sokak cephesine açılan pencereler görsel mahremiyet ihtiyacından perdeler ile kapatılmaktadır. Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Ancak dış dünyayla etkileşimin kapalı olmadığı, güvenlik açısından tedirginlik yaşanmadığından yabancılarla iletişimin daha rahat olduğu görülmüştür. Bununla birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 13	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

AVLUDAN GÖRÜNÜŞLER

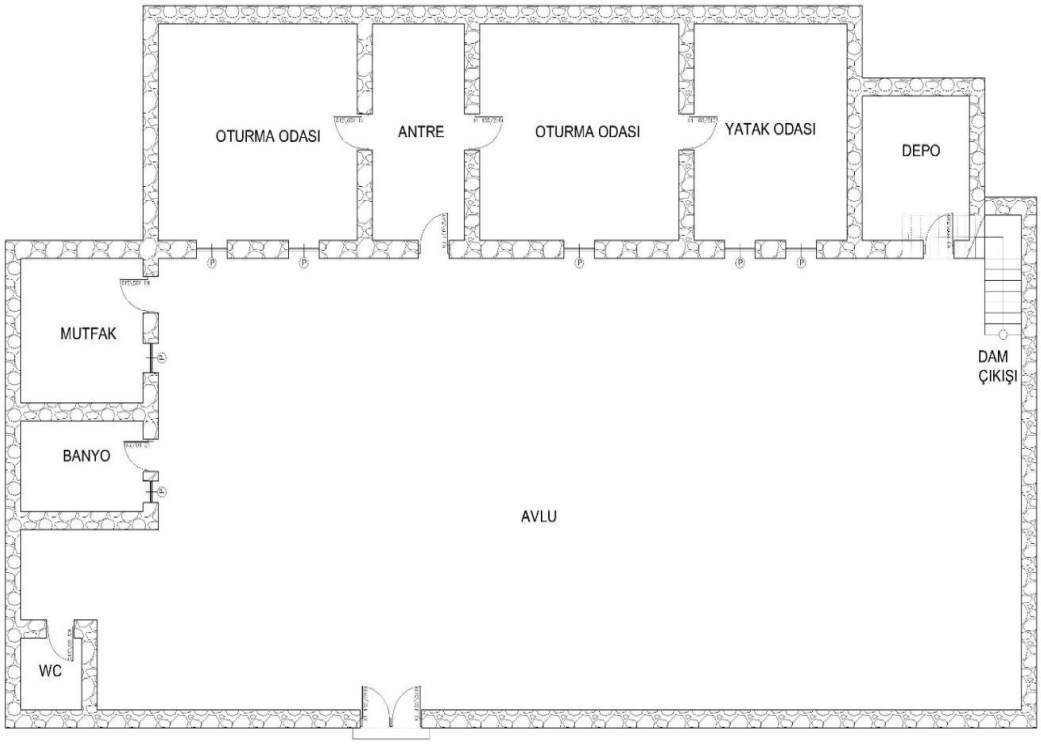
Şekil 4.13. 13 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.14. 13 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. Gölbaşı Sok. No: 13
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara bulunmaktadır. Yapı tek katlı olup yaşama birimleri avluyla etkileşim halindedir. Yapının hem sokak cephesine hem avlu cephesine pencere açılmaktadır. Mekanlardaki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında yeterli olduğu görülmüştür. Yapı kalabalık aile yapısına uygun yapıldığından birçok mekan bulunmaktadır. Ancak günümüzde ihtiyaç duyulmayan mekanlar depo amaçlı kullanılmaktadır. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Diğer evlerde de görüldüğü gibi; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmamıştır. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Yapısal boyutta bakıldığında yapının opak olduğu belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Avlunun sokak cephesi yüksek duvarla kapatılmasına rağmen, sokak cephesine açılan pencerelerin boyut ve sayısına bakıldığında yapının tamamen soyutlanmadığı görülmüştür. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda misafirleri ağırlamak amaçlı mekan bulunmamaktadır. Mekan organizasyonu oturma ve uyuma olarak düzenlenmiştir. Yapıya gelen misafirler aile yaşamıyla etkileşim halindedir. Aile bireylerinin misafirlerle ortak mekan kullanımında rahatsızlık duymadıkları görülmüştür. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Müslüman evlerinin aynı bölgede yaşayan Süryanilere göre avlu kapılarının açık olduğu ya da yabancılara kapıların daha rahat açıldığı gözlemlenmiştir. Yapının sokağa bakan cephelerinde pencerelerin olmasına rağmen, Müslüman dini inanışın etkisiyle perde vb. öğeler kullanılmaktadır. Dini inanışın gerekliliğinden dolayı her ne kadar görsel mahremiyet sağlamak için perde vb. öğeler kullanılmış olsa da güvenlik açısından bir tedirginlikleri olmadığından dış dünyayla yapı arasında etkileşimin daha rahat olduğu gözlemlenmiştir. Bununla birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 14	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	1 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

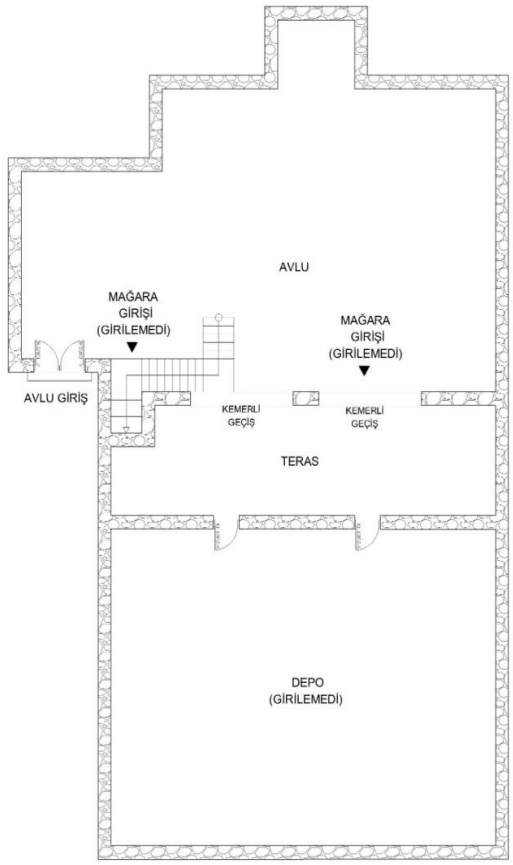
Şekil 4.14. 14 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.15. 14 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

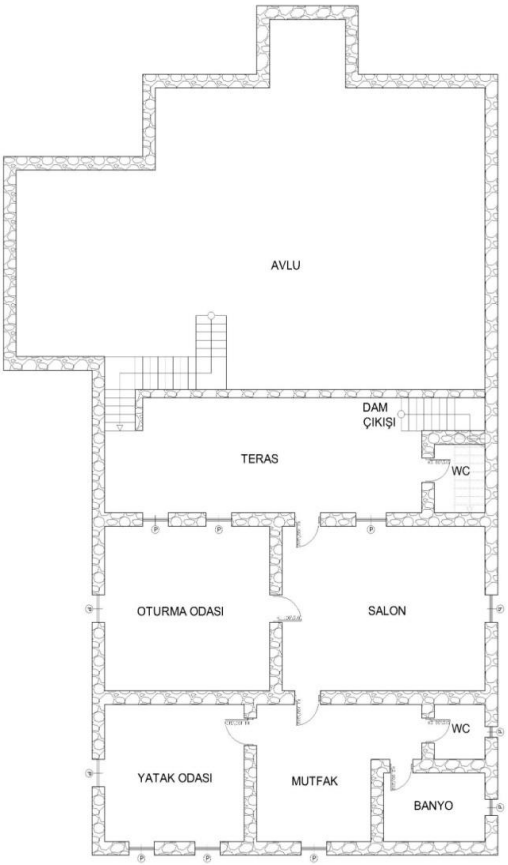
GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. Akgün Sok. No: 1
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapı tek katlıdır. Mutfak, depo, banyo ve wc avluya açılmaktadır. Yapıda yatak odası sonradan iki bölüme ayrılıp oturma ve yatak odasına dönüştürülmüştür. Yapıda iki ayrı oturma birimi bulunmaktadır. Mekanlarda bulunan pencereler avlu cephesine açılmaktadır. Pencereler sayıca yeterli olsa bile boyutlarının küçük olması sebebiyle mekanların ışık ve hava ihtiyacını karşılamadığı görülmüştür. Ayrıca kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa bakan cephelerinde pencereler bulunmamaktadır. Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Müslümanlarda dini inanış ve kültürel yaşam tarzının etkisiyle planlamada üç bölümlü konut biçimlenmesi gözlemlenmiştir. Yapı, misafirin ağırlanabileceği mekan, ailenin günlük oturduğu mekan ve uyumak için ayrılan mekanlardan oluşmaktadır. Yapıda mevcutta yatak odası olan birim oturma + yatak odasına dönüştürülerek bu ihtiyaca cevap verilmiştir. Mutfak ve ıslak hacimler avluda bulunmaktadır. Misafir mutfak ve ıslak hacimleri kullanırken aile yaşamına dahil olmamaktadır. Mekansal organizasyonla ev halkının misafirlere karşı mahremiyeti sağlanmıştır. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapı sokaktan avlu duvarıyla soyutlanmış olsa bile, güvenlik açısından bir tedirginlikleri olmadığından dış dünyayla yapı arasında etkileşimin daha rahat olduğu gözlemlenmiştir. Müslüman evlerinin aynı bölgede yaşayan Süryanilere göre avlu kapılarının açık olduğu ya da yabancılara kapıların daha rahat açıldığı gözlemlenmiştir. Bununla birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 15	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	AYRIK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	4 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

1. KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

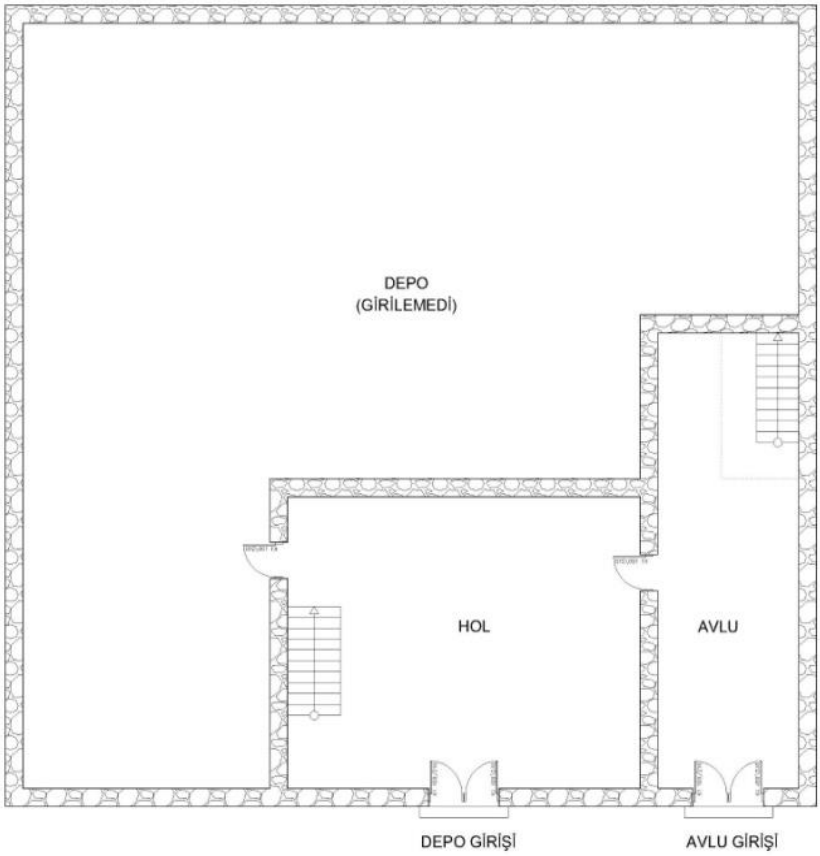
Şekil 4.15. 15 Nolu Müslüman Evi

Çizelge 4.16. 15 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. Gölbaşı Sok. No: 11
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara, zemin katında depo bulunmaktadır. Yaşama birimleri 1. katta yer almaktadır. Bu birimlerdeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında; mekanların hava ve ışık ihtiyacını karşıladığı görülmüştür. Kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, yapımında masif malzeme kullanılmıştır. Pencere yapımında kullanılan cam malzemesi dışında şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Yapının sokağa bakan cephelerinde pencereler bulunmakta olup yapı sokaktan tamamen soyutlanmamıştır. Ancak yaşam birimleri yapının 1. Katında yer almakta olup yapı sokakla direk etkileşimde bulunmamaktadır. Kullanıcılara sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda ailenin günlük oturmak ve uyumak için ayrılan mekanlarının yanı sıra misafirin ağırlanabileceği mekan bulunmaktadır. Mekansal organizasyonla ev halkının misafirlere karşı mahremiyeti sağlanmıştır olup tamamen soyutlanmamıştır.. Ancak misafir mutfak ve ıslak hacimleri kullanırken aile yaşamına dahil olmaktadır. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapı yaşam birimleri 1. Katta yer almasına rağmen pencereler demir korkuluklarla kapatılmıştır. Avlu sokaktan soyutlanmıştır. Konut yaşamı içe dönük ve kapalı olsa da güvenlik açısından bir tedirginlikleri olmadığından dış dünyayla yapı arasında etkileşimin rahat olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 16	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

Şekil 4.16. 16 nolu Müslüman evi

1. KAT KROKİSİ

AVLU CEPHESİ

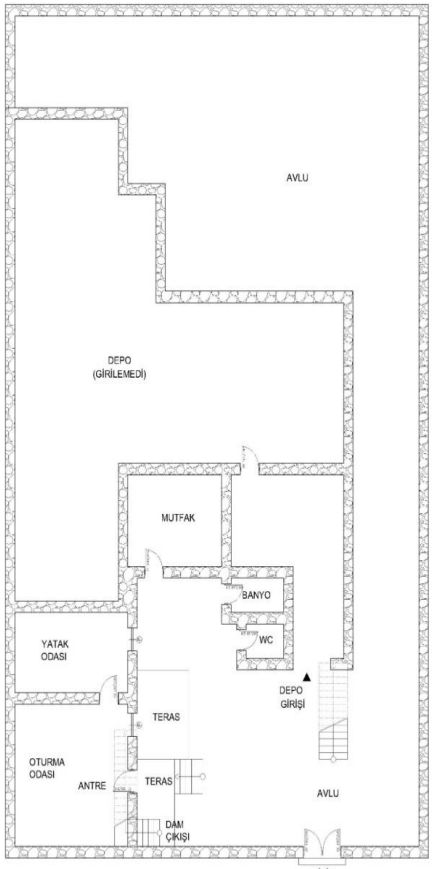
Şekil 4.16. 16 nolu Müslüman evi (devamı)

Çizelge 4.17. 16 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

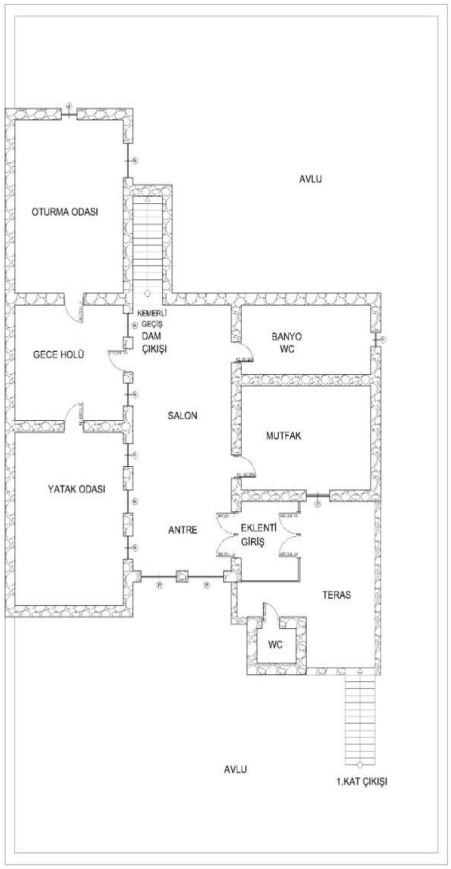
GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 126 Sok. No: 64
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının zemin katında avlu, depo ve giriş holü bulunmaktadır. Yapıda yaşama birimleri 1. katta yer almakta olup 1. kattan sokağa açılan ikinci giriş mevcuttur. Yapıda hem sokak cephesine hem teras cephesine açılan pencereler bulunmaktadır. Söz konusu pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında mekanların hava ve ışık alması konusunda yeterli olduğu görülmüştür. Buna ek olarak kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa bakan cephelerinde pencereler bulunmakta olup yapı sokaktan tamamen soyutlanmamıştır. Ancak avlu yüksek duvarla, teras bitki öğeleri kullanılarak sokaktan soyutlanmıştır. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda misafirin ağırlanması için ek bir mekan oluşturulmamıştır. Ancak oturma birimi avlu haricinde bir antre ile direk sokağa açılmaktadır. Böylelikle yabancı misafirler aile yaşamına dahil edilmeden kabul edilebilirler. Oturma birimine hizmet eden banyo, wc ve mutfak haricinde terasta aile bireylerine hizmet eden asıl mutfak ve wc bulunmaktadır. Misafir mutfak ve ıslak hacimleri kullanırken aile yaşamına dahil olmamaktadır. Böylelikle mekansal organizasyonla ev halkının misafirlere karşı mahremiyeti sağlanmıştır. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa bakan cephelerinde pencerelerin olmasına rağmen, Müslüman dini inanışın etkisiyle perde vb. öğeler kullanılmaktadır. Güvenlik endişesi ile pencereler demir korkuluklarla kapatılmıştır. Yapıda iki giriş bulunmakta olup yabancılar ev yaşamına dahil edilmeden oturma birimine kabul edilirler. Kapı açılmadan sokak cephesine bakan pencerelerden kontrol edildiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından opak (şeffaf olmadığı) olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 17	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	3 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

1. KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

SOL YAN GÖRÜNÜŞ

ZEMİN KAT GİRİŞ

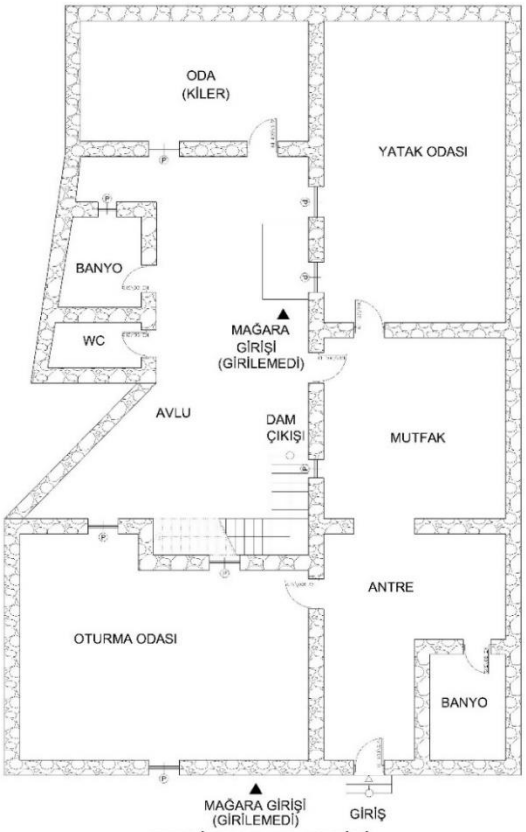
Şekil 4.17. 17 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.18. 17 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. Şen Sok. No: 11
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının zemin katında avlu, depo, yatak odası, oturma odası, mutfak ve ıslak hacimler yer almaktadır. Yapının 1. katında yatak odası, oturma odası, mutfak, banyo ve wc haricinde misafirlerin ağırlandığı salon bulunmaktadır. Yapının sokak cephesine açılan penceresi bulunmamaktadır. 1. katta hol ve yatak odasının pencereleri antreye (salona) açılmaktadır. Zemin katta mutfak, banyo ve wc de pencere bulunmamaktadır. Ayrıca mevcut pencerelerin zemin kattaki birimlerde ve 1. kattaki hol ile yatak odasında mekana ışık alma açısından yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Buna ek olarak kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde yöresel taş kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla pencere yapımında kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa bakan cephelerinde pencereler bulunmamaktadır. Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapının hem zemin katında hem de 1. Katında yaşam birimleri mevcuttur. Ancak misafirleri ağırlamak için 1. Katta ayrı bir mekan (salon) oluşturulmuştur. Mutfak ve ıslak hacimler misafir odasıyla konum olarak ilişkilendirilmiştir. Ailenin misafir varken kullanabileceği başka ıslak hacim ve mutfak mevcuttur. Ayrıca aynı katta bulunan diğer birimler gece holü ile salondan ayrılmıştır. Mekansal organizasyonla ev halkının misafirlere karşı mahremiyeti sağlanmıştır. Bu gözlemlere ve kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının sokak cephesine penceresi bulunmamasına rağmen pencerelerin demir korkuluklarla kapatılmıştır. Avlu duvarıyla yapı sokaktan soyutlanmasına rağmen güvenlik açısından bir tedirginlikleri olmadığından dış dünyayla yapı arasında etkileşimin daha rahattır. Aynı bölgede yaşayan Süryanilere göre avlu kapılarının açık olduğu ya da yabancılara kapıların daha rahat açıldığı gözlemlenmiştir. Bununla birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 18	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	1 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	BAHÇE YOK

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

AVLU CEPHESİ

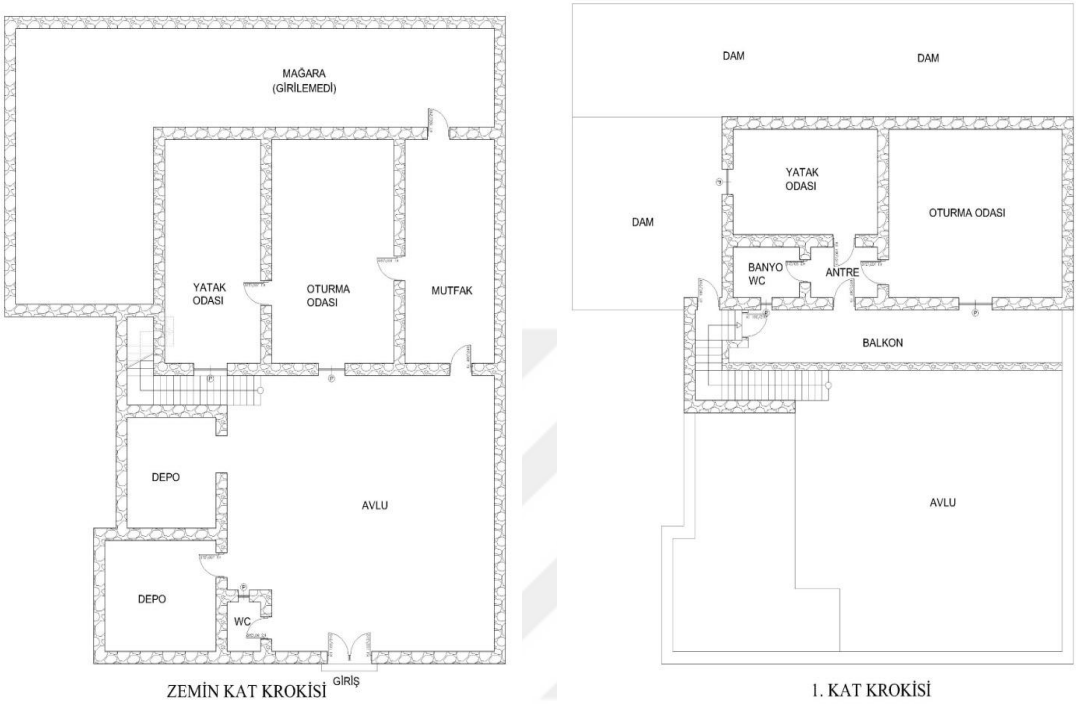
Şekil 4.18. 18 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.19. 18 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 119 Sok. No: 2
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara(depo), zemin katında yaşama birimleri bulunmaktadır. Yaşam birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında; sokak cephesine yalnız bir pencere açıldığı, diğer pencerelerin avlu cephesine açıldığı, mutfak ve banyo biriminde hiç pencere olmadığı, pencerelerin mekana ışık ve hava alma açısından yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Buna ek olarak kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı (opak) söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa bakan cephesinde sadece bir pencere bulunmakta olup yapı sokaktan tamamen soyutlanmamıştır. Avlu yapı girişinde değil birimler arasında yer almakta olup sokakla bağlantısı bulunmamaktadır. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda misafirin ağırlanabileceği ayrı bir mekan bulunmamaktadır. Oturma odası antre il girişe bağlanmaktadır. Misafir mutfak ve ıslak hacimleri kullanırken aile yaşamına dahil olup ev yaşamından soyutlanmamıştır. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Sokak cephesine açılan pencerenin görsel mahremiyeti açısından dini inanışın etkisiyle perde vb. öğeler kullanılmaktadır. Pencerelerin çoğu avluya açılıyor olsa da güvenlik açısından bir tedirginlikleri olduğundan demir parmaklıklarla kapatılmıştır. Yapı kapalı ve içe dönük bir yaşam sunmasına rağmen aynı bölgede yaşayan Süryanilere göre kapıların yabancılara daha rahat açıldığı gözlemlenmiştir Bununla birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 19	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	1 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

1. KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

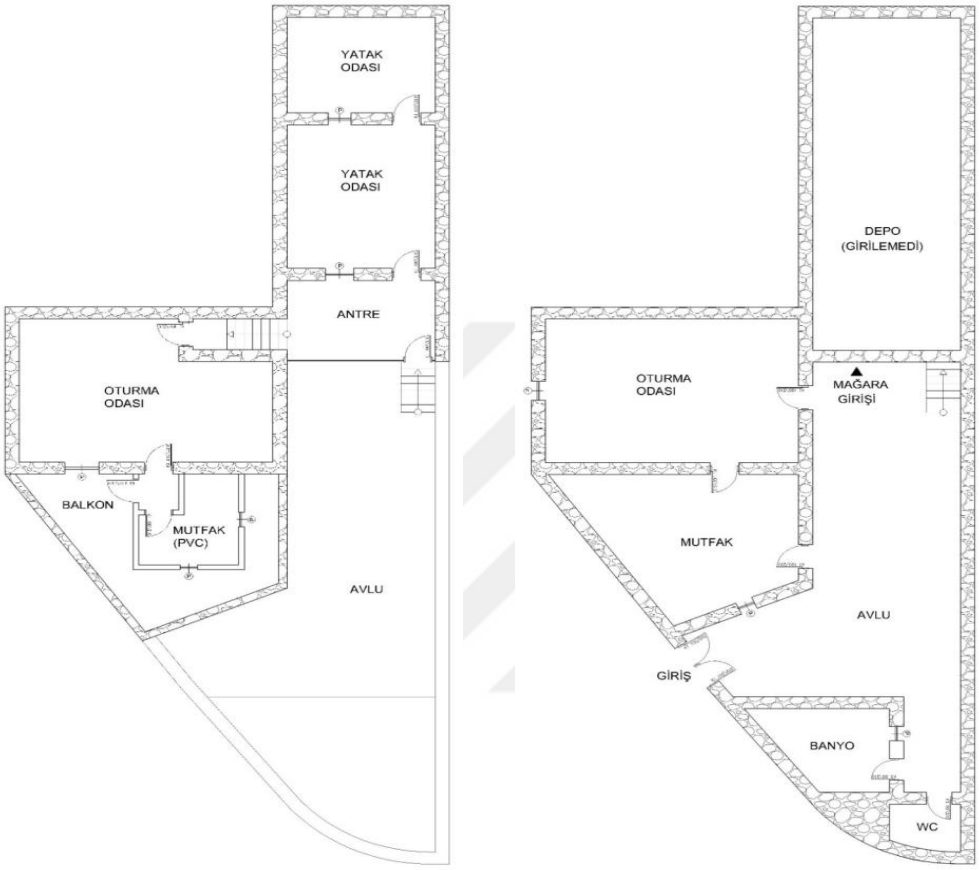
Şekil 4.19. 19 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.20. 19 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. 227 Sok. No: 3
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapı iki katlı olup hem zemin katta hem 1. katta yaşama birimleri bulunmaktadır. Yapının sokağa açılan cephesi bulunmamaktadır. Pencereler zemin katta avlu 1. katta terasa açılmaktadır. Yaşam birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında; mekanlarda tek cephede bulunan pencerelerin mekana ışık alma açısından yetersiz olduğu, ayrıca mutfak ve depo birimlerinde hiç pencere olmadığı gözlemlenmiştir. Kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak şeffaf olmadığı (opak olduğu) söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapımında masif malzeme kullanılmıştır. Havalandırma ve ışık için yapılan pencereler dışında yapı yapımında şeffaf malzeme kullanılmadığı görülmüştür Yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa bakan cephesi bulunmamakta olup, pencereler avlu cephesine açılmaktadır. Ancak avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda misafirin ağırlanabileceği ayrı mekan bulunmamaktadır. Misafir mutfak ve ıslak hacimleri kullanırken aile yaşamına dahil olmaktadır. Misafir ev yaşamından soyutlanmamıştır. Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapı avlu duvarıyla sokaktan soyutlanmıştır. Pencereler avluda bulanmasına rağmen güvenlik açısından oluşan tedirginlik nedeniyle demir korkuluklarla kapatılmıştır. Yapıda içe dönük yaşam olmasına rağmen aynı bölgede yaşayan Süryanilere göre yabancılara kapıların daha rahat açıldığı, dış dünyayla yapı arasında etkileşimin daha rahat olduğu gözlemlenmiştir. Bununla birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	MÜSLÜMAN 20	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	YOK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

1. KAT KROKİSİ ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

Şekil 4.20. 20 nolu Müslüman evi

Çizelge 4.21. 20 nolu Müslüman evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

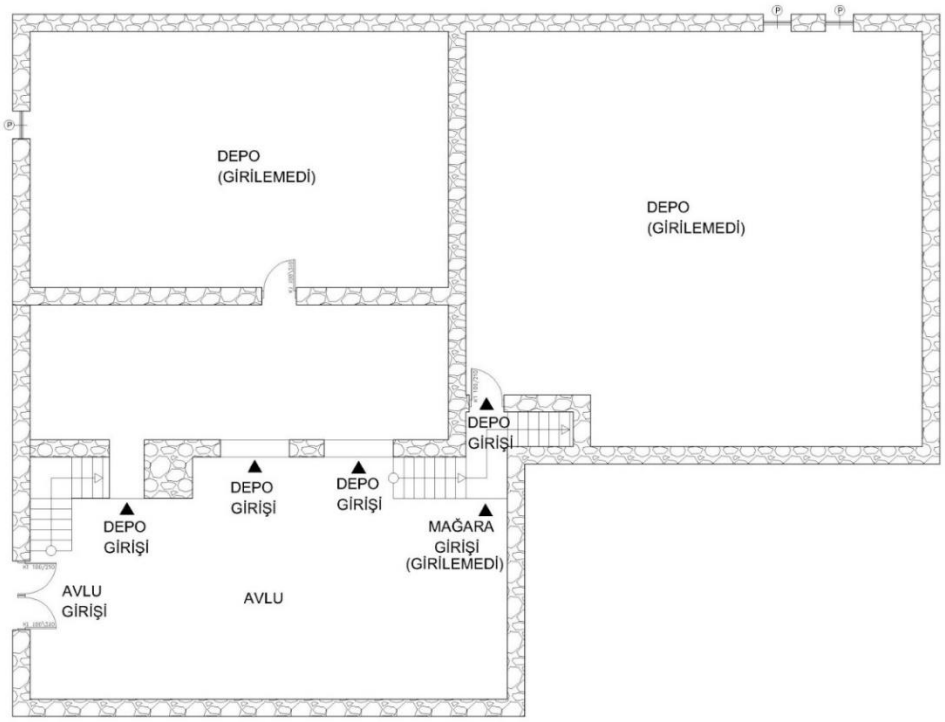
GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. 208 Sok. No: 16
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara, zemin katında oturma odası, mutfak, banyo, wc ve depo, 1. katında ise oturma odası, mutfak ve yatak odaları bulunmaktadır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında; mekanlarda tek cephede bulunan pencerelerin mekana ışık alma açısından yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Buna ek olarak kullanıcıların, anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında yapının görsel olarak opak olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapımında masif malzeme kullanılmıştır. Pencere yapımında kullanılan cam malzemesi dışında şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapı doluluk boşluk oranı açısından incelendiğinde yapı boşluklarının yani pencerelerin sayı ve boyutlarının yetersiz olduğu, ayrıca mevcut pencerelerin çoğu avlu cephesine açılmaktadır. Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Yapının sokaktan izlenimi ve kullanıcıların anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Misafirler zemin katta bulunan oturma odasında ağırlanıp 1. Katta bulunan ev yaşamına dahil edilmemektedir. Mutfak ve ıslak hacimler avluda bulunmaktadır. Misafir mutfak ve ıslak hacimleri kullanırken aile yaşamına dahil olmamaktadır. Mekansal organizasyonla ev halkının misafirlere karşı mahremiyeti sağlanmıştır. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapının kültürel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapı görsel ve algısal olarak opak bir izlenim vermektedir. Yapının sokağa bakan cephesinde bulunan pencerede Müslüman dini inanışın etkisiyle perde vb. öğeler kullanılarak görsel mahremiyet sağlanmaktadır. Ancak güvenlik açısından bir tedirginlikleri olmadığından dış dünyayla yapı arasında etkileşimin daha rahat olduğu aynı bölgede yaşayan Süryanilere göre yabancılara kapıların daha rahat açıldığı gözlemlenmiştir. Bununla birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının psikolojik şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.

4.1.2. Şeffaflık Kavramına Ait Yansımaların Süryani Evlerinde İncelenmesi

Süryanilerle ilgili yapılan saha çalışmasında 15 ev Akçakaya Mahallesi'nde, 5 ev Işıklar Mahallesi'nde olmak üzere toplam 20 geleneksel ev incelenmiştir. 20 geleneksel eve ait analizler görsel analiz ve anket değerlendirmesi olarak aşağıdaki gibi belirlenmiştir (Şekil 4.21-Şekil 4.40 ve Çizelge 4.20-Çizelge 4.40).

	Yapı Adı	SÜRYANİ 1	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	AYRIK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	3 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

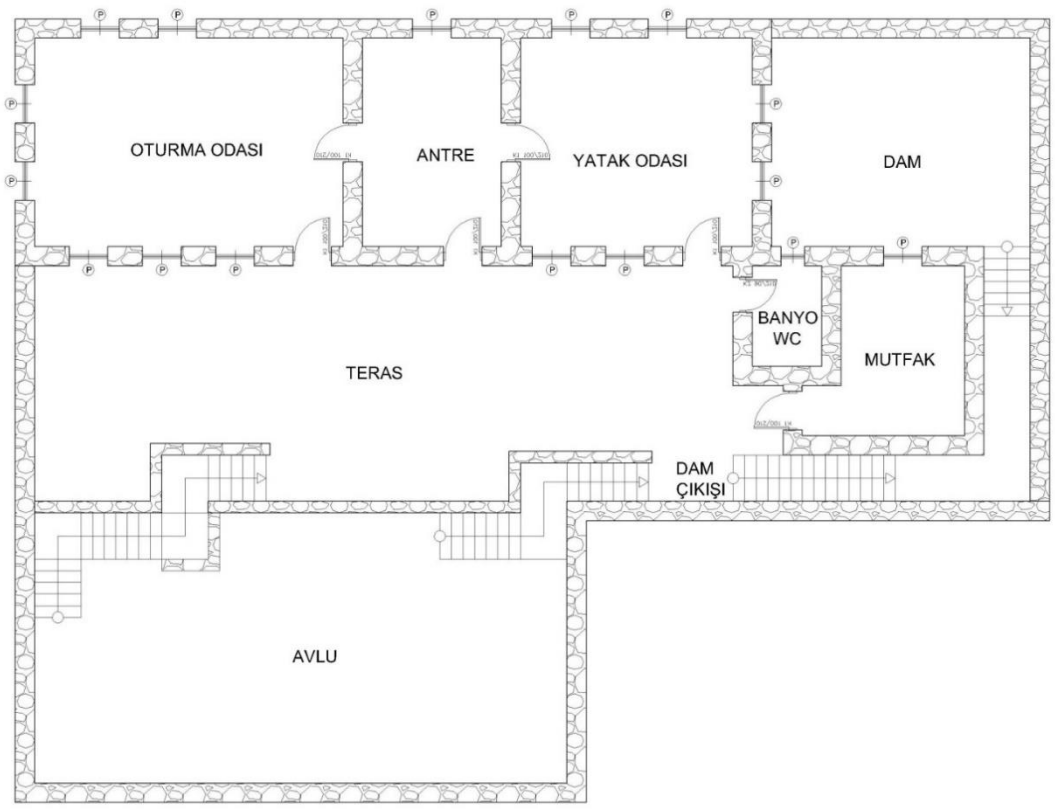

ÖN GÖRÜNÜŞ

SOL YAN GÖRÜNÜŞ

Şekil 4.21. 1 nolu Süryani evi

1. KAT KROKİSİ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

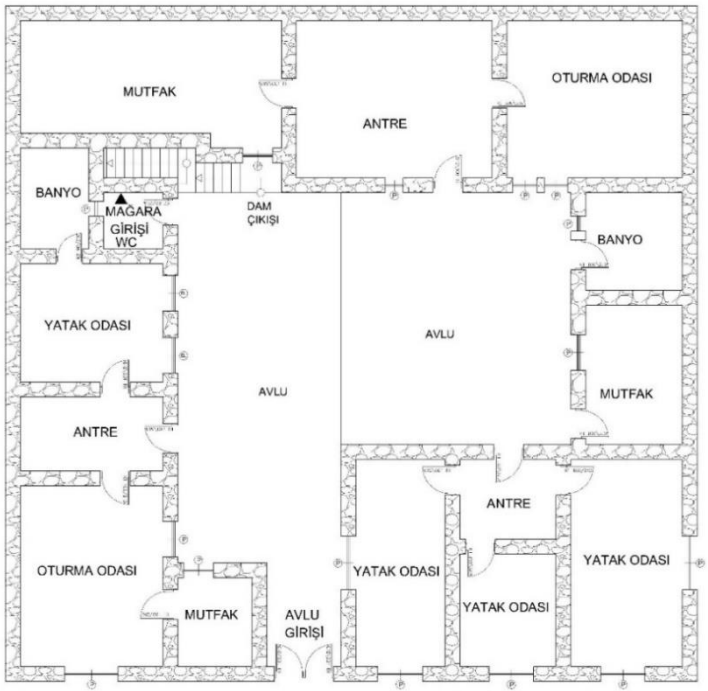
Şekil 4.21. 1 nolu Süryani evi (devamı)

Çizelge 4.22. 1 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. Şen Sok. No: 9
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katı mağara (girilemedi), zemin katı ahır ve depo olarak kullanılmaktadır. Yapıda yaşama birimleri üst katta yer almaktadır. Bu birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında aynı sokakta bulunan Müslüman evine göre daha çok sayıda ve daha büyük boyutta pencerelerin olduğu gözlemlenmiş olup, kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, avlulu olup dışa dönük (avlu ve terastaki yaşam komşular tarafından görülebilmektedir.) bir yaşam sunmaktadır. Mekanlardaki pencerelerin üst katta yer alması ve avluyu sokaktan ayıran duvarın yüksek ve sağır olmasından dolayı yapı planlama ve yaşam tarzı açısından şeffaf bir işleve sahip olmasına rağmen, söz konusu duvardan dolayı yapı sokaktan bakıldığında algısal olarak opak bir izlenim vermektedir. Ayrıca kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Süryanilerde kapalı yaşam tarzı (kadın-erkek mekanları ayırma kültürü) olmadığından dolayı yapı planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Islak hacimler ve mutfak terasta bulunmaktadır. Yapıya gelen misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullandığı ve aile bireylerinin bu durumdan rahatsızlık duymadığı gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapı görsel olarak şeffaf olmasına rağmen, üst katta ve avluya bakan terasta bulunan pencerelerin demir korkuluklarla kapatıldığı, kapı çalındığında Süryanice konuşulmadığı takdirde kapının açılmadığı görülmüştür. Süryanilerin bu bölgede azınlık olmalarından dolayı güvenlik açısından bu tarz önlemler alma ihtiyacı duydukları düşünülmektedir. Dış dünyayla yapı arasındaki etkileşimin aynı sokakta bulunan Müslüman evlerine göre daha zor olduğu gözlemlenmiştir. Bu verilerle birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 2	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

SOL YAN GÖRÜNÜŞ

AVLUDAN GÖRÜNÜŞLER

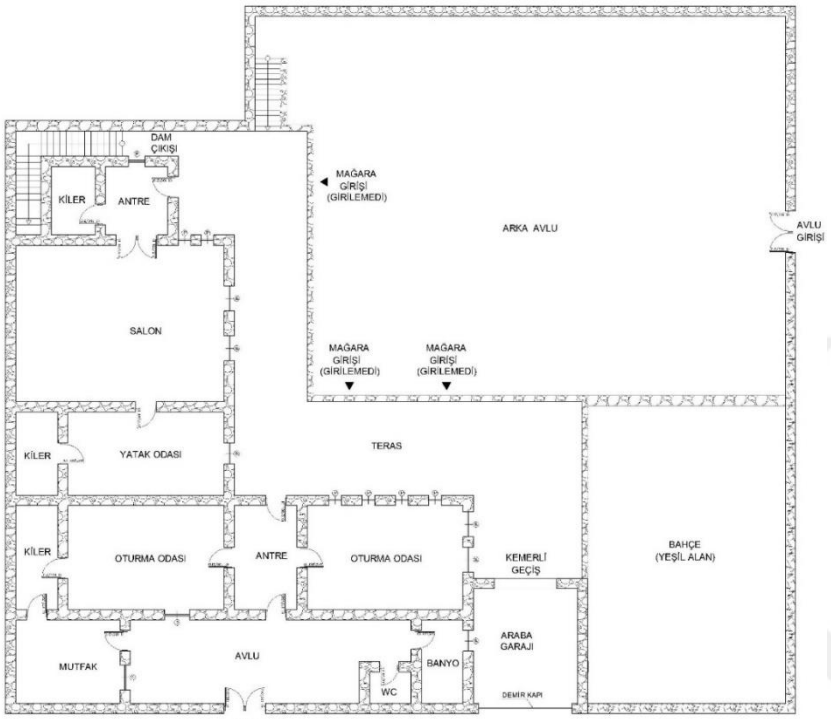
Şekil 4.22. 2 nolu Süryani evi

Çizelge 4.23. 2 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 111. Sok. No. 21
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrumunda mağara bulunmaktadır. Kullanılmayan bu mağaraya girilememiştir. Yapı tek katlı ve tüm yaşama birimleri zemin katta olup avluyla ilişkilendirilmişlerdir. Yapının pencereleri sokağa ve avluya açılmaktadır. Yaşam birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında ışık ve havalandırma açısından yeterli olduğu görülmüştür. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapıda havalandırma ve ışık alma amacıyla yapılan pencereler dışında yapının tamamen masif taş duvarlarla imal edildiği, yapı yapımında şeffaf malzeme kullanılmadığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapıda sokak cephesine açılan pencereler olsa dahi pencerelerin çoğu sokak yerine avluya açılmaktadır. Ayrıca avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Ayrıca kullanıcılara avlu ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapı planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Islak hacimler ve mutfak avluda bulunmaktadır. Gelen misafir aile yaşamından soyutlanmamaktadır. Kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde yapıya gelen misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullandığı ve aile bireylerinin bu durumdan rahatsızlık duymadığı anlaşılmıştır. Yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa penceresi olan mekanların genelde yatak odası olarak kullanıldığı ve bu pencerelerin demir korkulukla kapatıldığı, gündelik yaşama ait mekanların avluyla ilişkilendirildiği görülmüştür. Ancak avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmış olup, Süryani olmayan yabancılara karşı tedirgin olup kapıların açılmadığı gözlemlenmiştir. Aynı bölgede yaşayan müslümalara göre yapı kullanıcılarının dış dünyayla iletişime daha kapalıdırlar. Bu verilerle birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 3	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	3 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

AVLUDAN GÖRÜNÜŞ

AVLU CEPHELERİ

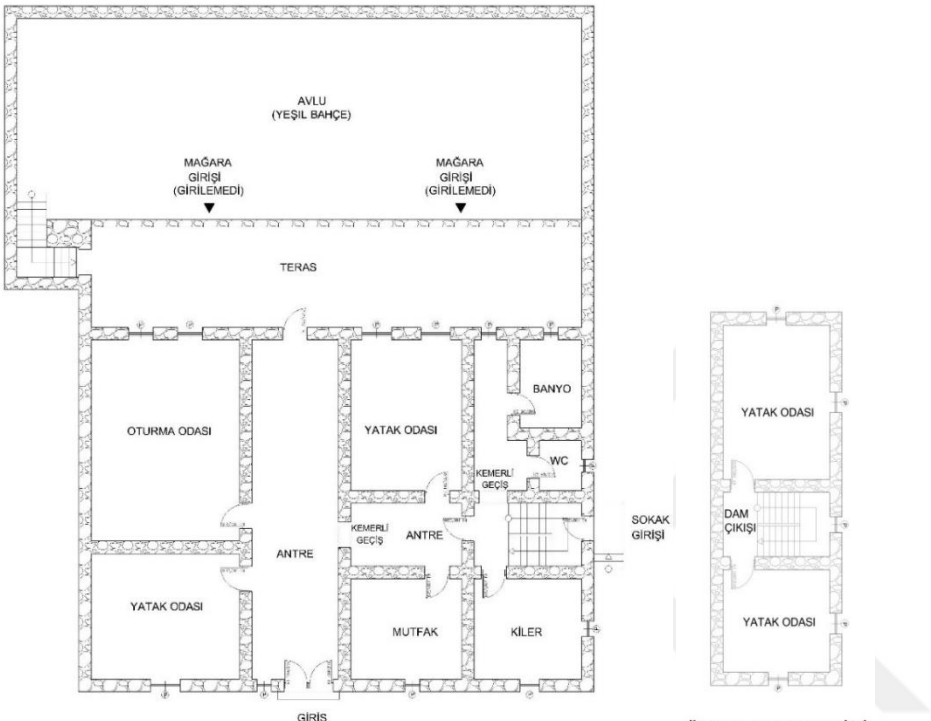
Şekil 4.23. 3 nolu Süryani evi

Çizelge 4.24. 3 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 126 Sok. No.44
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapı eğimden dolayı iki girişlidir. Alt giriş avluya açılmakta olup, asıl yapı kapısı 1. katta sokağa açılan kapıdır. Yapının zemin katında avlu ve depo olarak kullanılan mağaralar bulunmaktadır, 1. Katta ise yaşam birimleri yer almaktadır. Yapının sokak cephesine hiç penceresi yoktur. Tüm pencereler avluya bakan terasa açılmaktadır. Yapıda bulunan pencereler sayı ve boyut olarak mekanların hava ve ışık alma açısından yeterli olduğu görülmüştür. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapıda pencere yapımı dışında cam veya başka şeffaf malzeme kullanılmadığı, yapı yapımında yöresel taş malzeme kullanıldığı görülmüştür. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapıdaki pencereler sayı ve boyut olarak yeterlidir. Ancak pencerelerin sokağa açılmadığı tüm pencerelerin avlu cephesine açıldığı, avlunun yüksek duvarla sokaktan soyutlandığı görülmüştür. Ayrıca kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda yapılan inceleme ve kullanıcılarla yapılan görüşmeler neticesinde; Süryanilerin dini inanış ve mahremiyet yapıları gereği kadın erkek ayrımı yapılmadığı, misafirlerin aile yaşamından soyutlanmadığı anlaşılmıştır Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Süryanilerin kapalı bir toplum olmamasına, misafirperver toplum olmalarına rağmen güvenlik açısından tedirgin oldukları, yabancılara kapıların açılmadığı iletişime kapalı oldukları görülmüştür. Aynı zamanda yapı pencerelerinin sokağa açılmamasına rağmen demir korkuluklarla kapatıldığı gözlemlenmiştir. Bu verilerle birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 4	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	3 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

ÜST KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

BAHÇEDEN GÖRÜNÜŞ

TERASTAN GÖRÜNÜŞ

SOL YAN GÖRÜNÜŞ

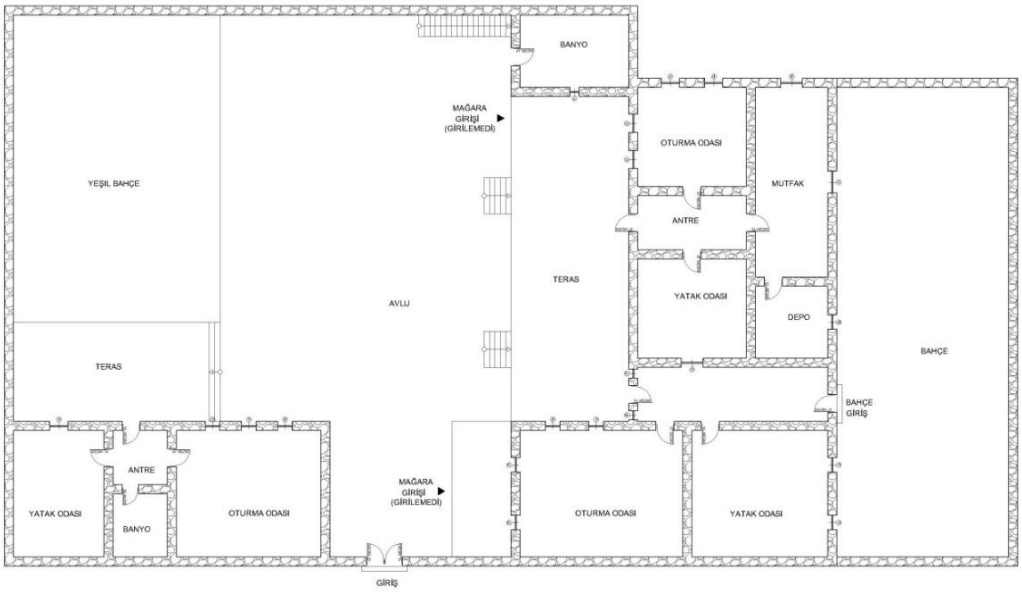
Şekil 4.24. 4 nolu Süryani evi

Çizelge 4.25. 4 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 113 Sok. No.6
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara(girilemedi) ve avlu(bahçe) bulunmaktadır. Yapı girişi zemin katta sokağa açılmaktadır. Yaşama birimleri zemin katta yer almakta, 1. katta ise sadece yatak odaları bulunmaktadır. Yapıdaki pencerelerin mekanların ışık alma ve havalandırma ihtiyacı açısından yeterli olduğu görülmüştür. Ayrıca kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı yapımında masif yöresel taş kullanılmıştır. Yapıdaki pencerelerin yapımında kullanılan cam dışında herhangi bir şeffaf malzeme kullanılmadığı gözlemlenmiştir. Yapısal boyutta bakıldığında yapının, opak olduğu belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapıda hem sokak cephesine hem avlu cephesine pencere açılmasına rağmen, sokağa açılan pencereler avluya açılan pencerelere göre daha küçük boyutta ve sayıca daha azdır. Dış kapı direkt sokağa açılmaktadır. Ancak yaşama birimleri teras ve avlu cephesiyle etkileşim halindedir. Gündelik yaşam sokak cephesinden soyutlanmıştır. Kullanıcıların sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapı antresinin aynı zamanda oturma amaçlı kullanıldığı, misafirleri ağırlamak için ayrı mekan kullanılmadığı, misafirlerin aile yaşamından soyutlanmadığı, kadın erkek için mekan ayırma ihtiyacı olmadığı gözlemlenmiştir. Yapı kullanıcılarının yapılan anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının giriş kapısının avlu ve ya koridor olmadan direk sokağa açıldığı, yapı kullanıcılarının misafirperver ve davetkar oldukları gözlemlenmiştir. Bu verilerle birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 5	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	3 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

YAN GÖRÜNÜŞ

AVLUDAN GÖRÜNÜŞLER

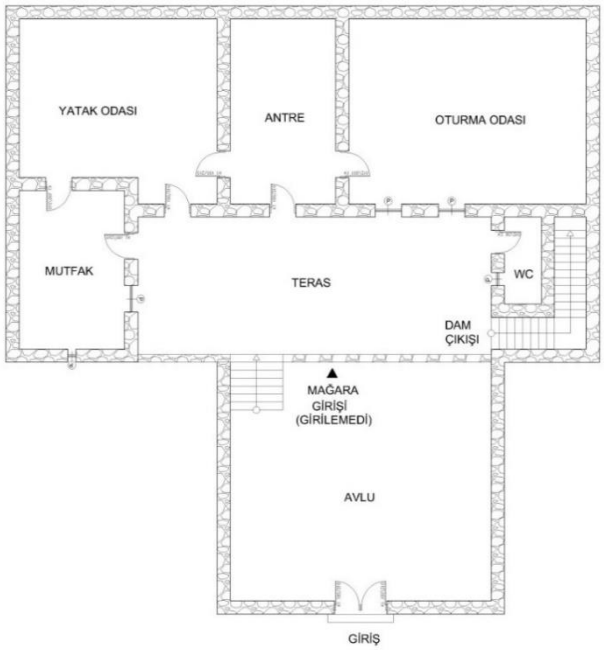
Şekil 4.25. 5 nolu Süryani evi

Çizelge 4.26. 5 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 129 Sok. No.4
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katı mağara (girilemedi), zemin katında yaşam birimleri yer almaktadır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında mekanların ışık ve hava ihtiyacı yönünden yeterli olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapıda pencerelerin avluya açıldığı, sokak cephesinde pencere bulunmadığı, avlunun yüksek duvarla sokaktan soyutlandığı gözlemlenmiştir. Ayrıca kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Kalabalık aile yapısının ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla birçok mekan bulunduğu, ancak misafirler için ayrı mekan kullanılmadığı gözlemlenmiştir. Dini inanış ve mahremiyet anlayışlarından dolayı kadın-erkek mekanlarını ayırma ihtiyaçları olmadığı, misafirin aile yaşamından soyutlanmadığı anlaşılmıştır. Kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa açılan penceresi olmadığı, bahçe ve avlunun sokaktan yüksek duvarlarla soyutlandığı buna rağmen pencerelerin demir korkulukla kapatıldığı görülmüştür. Süryanice konuşulmadığı takdirde kapının yabancılara açılmadığı görülmüştür. Süryanilerin bu bölgede azınlık olmalarından dolayı güvenlik açısından bu tarz önlemler alma ihtiyacı duydukları düşünülmektedir. Bu verilerle birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 6	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	1 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

AVLUDAN GÖRÜNÜŞLER

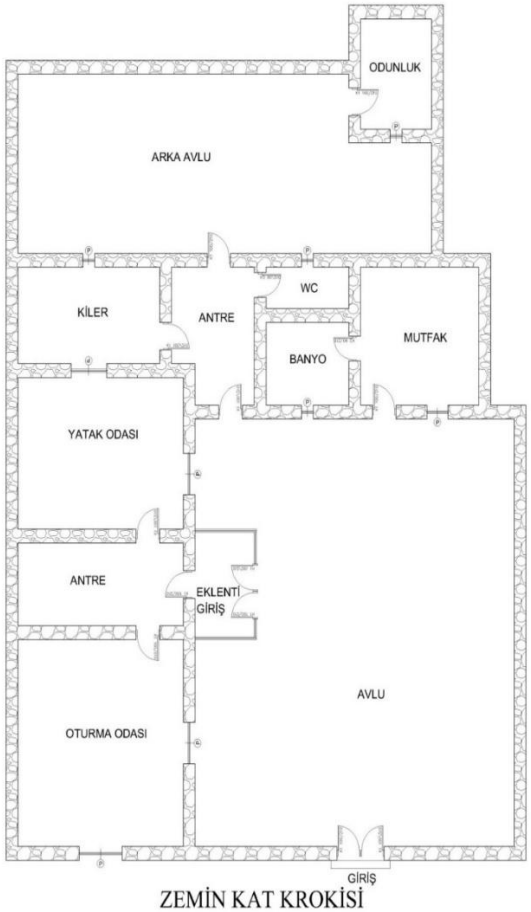
Şekil 4.26. 6 nolu Süryani evi

Çizelge 4.27. 6 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. Şen Caddesi No.11
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katı mağara (girilemedi), zemin katında yaşam birimleri yer almaktadır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında mekanların hava ve ışık alma konusunda yetersin olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanılmıştır. Yapı yapımında şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokak cephesine hiçbir pencere açılmamaktadır. Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlandığından, sokaktan bakıldığında algısal olarak opak bir izlenim vermektedir. Ayrıca kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Süryanilerde kapalı yaşam tarzı yoktur. Yapı planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Yapıya gelen misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullandığı, misafirler aile yaşamından soyutlanmadığı, kadın-erkek mekanları ayırma ihtiyacı olmadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Kültürel olarak açık bir yapıya sahip olmalarına rağmen, konut sokaktan tamamen soyutlanmıştır. Pencereler avluya açılmasına rağmen demir korkuluklarla kapatılmıştır. Süryanice bilmeyen yabancılara güvenlik nedeniyle kapıların açılmadığı (açıldığı takdirde tedirginlik yaşandığı) gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 7	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

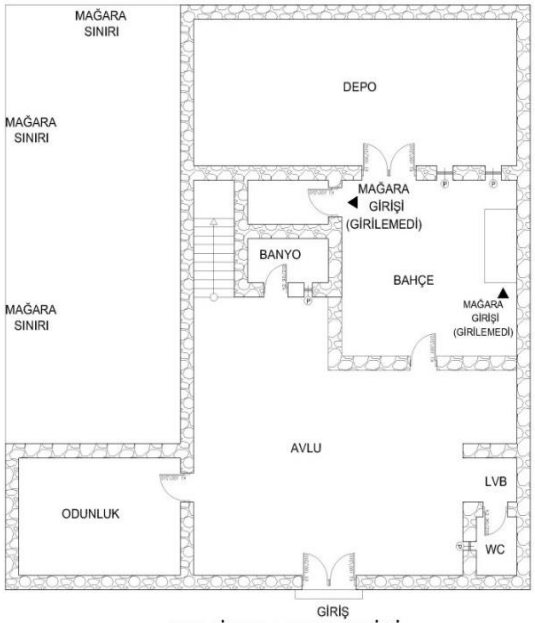
Şekil 4.27. 7 nolu Süryani evi

Çizelge 4.28. 7 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

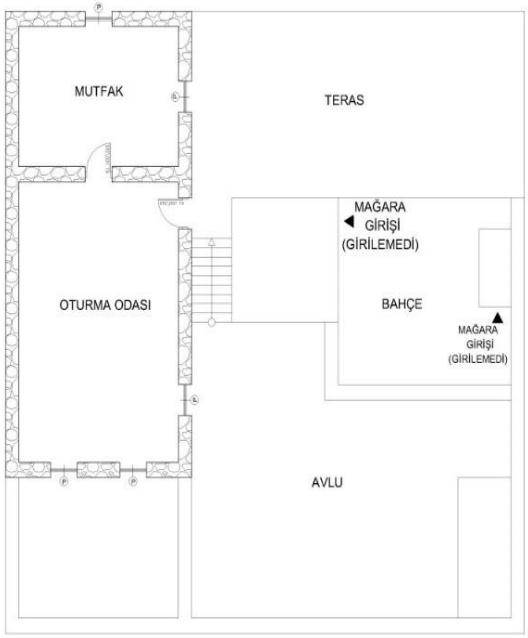
GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. Şen Caddesi No.17
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapı tek katlı ve çift avluludur. Giriş avlusu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Yapının hem sokak hem avlu cephesine penceresi açılmaktadır. Yaşam birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında mekanların hava ve ışık alma konusunda yeterli olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, yapımında malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanılmıştır. Yapıda pencere yapımında cam malzeme kullanılmış olup, yapı yapımında şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanılmıştır. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlandığından, sokaktan bakıldığında algısal olarak opak bir izlenim vermektedir. Ancak yapının sokak cephesine penceresi bulunmakta olup yapı tamamen soyutlanmamıştır. Ayrıca kullanıcılara anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapı planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluştuğu, kadın-erkek mekanları ayırma ihtiyacı olmadığı gözlemlenmiştir. Yapıya gelen misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullanmakta olup misafirler aile yaşamından soyutlanmamaktadır. Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa açılan penceresinin olması gerekenden daha yüksek olup, yapı ile sokak etkileşimi sağlamadığı, pencerenin demir korkulukla kapatıldığı görülmüştür. Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Süryanice bilmeyen yabancılara güvenlik nedeniyle kapıların açılmadığı (açıldığı takdirde tedirginlik yaşandığı) gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 8	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	3 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

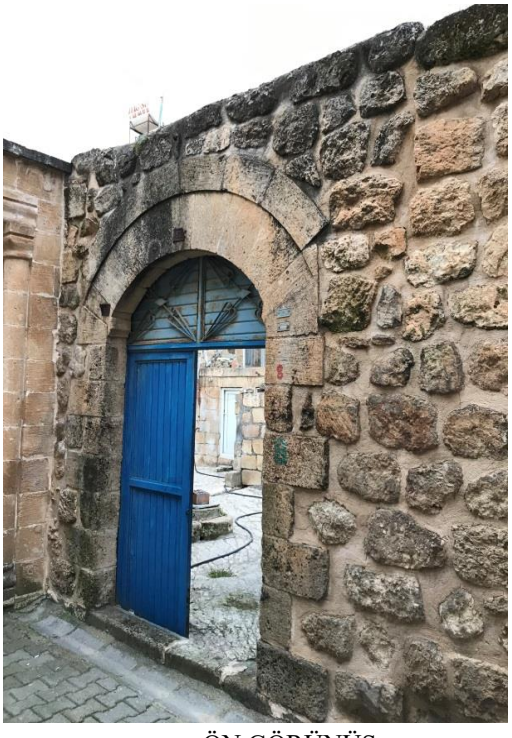

ZEMİN KAT KROKİSİ

1. KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

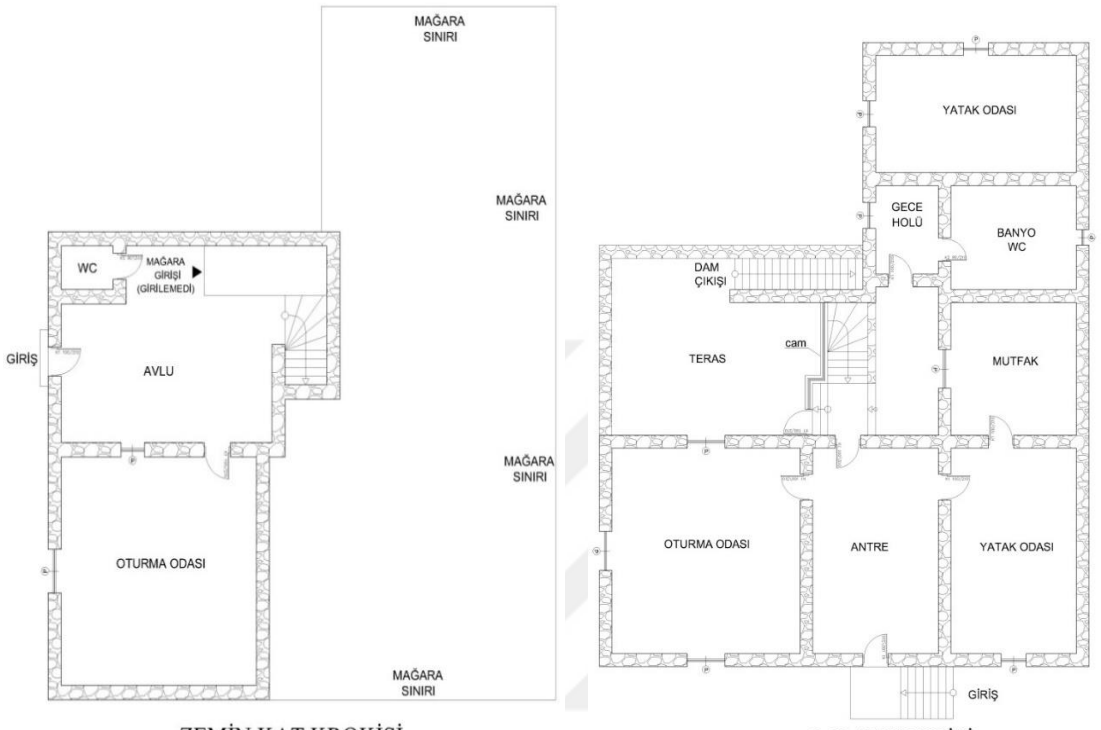
Şekil 4.28. 8 nolu Süryani evi

Çizelge 4.29. 8 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 115 Sok. No.8
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının zemin katında avlu, odunluk, depo, mağara, banyo ve wc bulunmaktadır. 1. katında ise oturma odası, mutfak ve teras bulunmaktadır. Yaşam birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında mekanların hava ve ışık alma konusunda yeterli olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı yapımında yöresel taş kullanılmıştır. Pencere imalatı için kullanılan cam malzemesi dışında yapı yapımında şeffaf malzeme bulunmamaktadır. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının avlu ve komşu parsellere bakan cephelerinde pencere bulunmakta olup, sokak cephesine hiçbir pencere açılmamaktadır. Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Ayrıca kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Süryanilerde kapalı yaşam tarzı yoktur. Islak hacimler avluda yer almaktadır. Üst katta yer alan oturma odası ve mutfak etkileşim halindedir. Misafirlerin ev yaşamından soyutlanmadığı, kadınlar-erkekler için ayrı mekan ihtiyacı olmadığı görülmüştür. Yapılan gözlemler ile kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının sokak cephesine bakan penceresi olmamasına rağmen tüm pencereler demir korkuluklarla kapatılmıştır. Yabancılara karşı bölgede bulunan Müslümanlara göre daha kapalı oldukları, yabancılarla iletişimde tedirginlik yaşandığı gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 9	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ — 1. KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

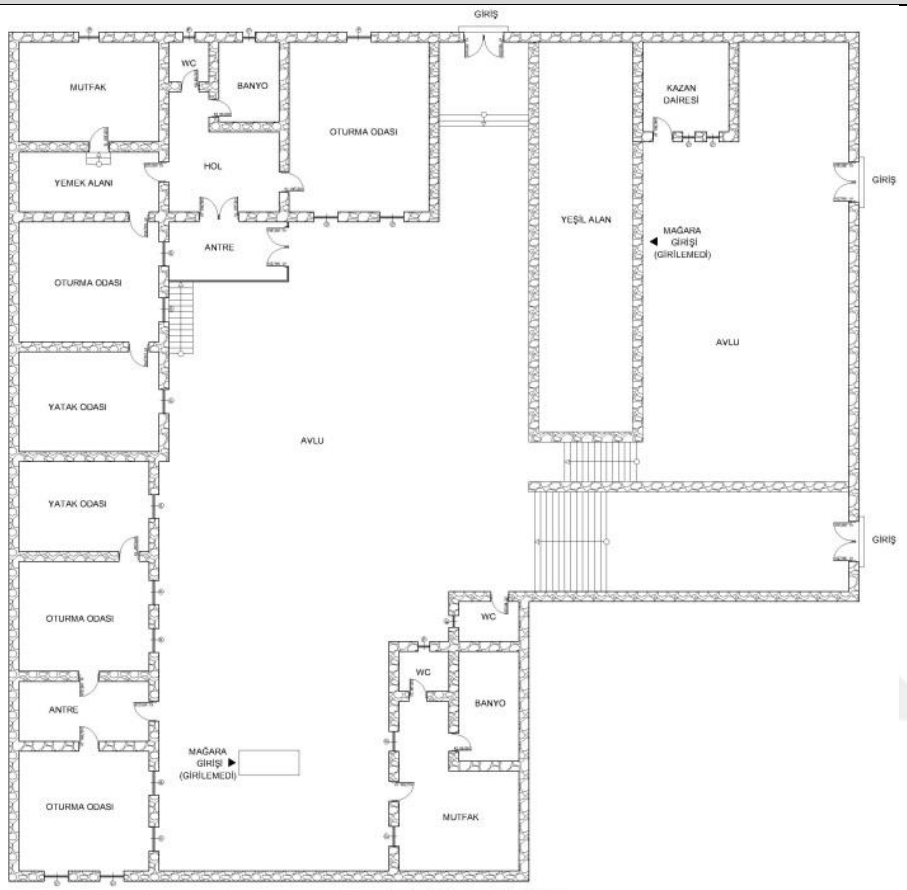
Şekil 4.29. 9 nolu Süryani evi

Çizelge 4.30. 9 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 138 Sok. No.23
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara bulunmaktadır. Avlu girişi zemin katta bulunmakta olup, bu katta oturma odası ve wc bulunmaktadır. Yapının diğer yaşama birimleri 1. katta yer almakta olup ayrıca 1. katta sokağa direkt açılan bir giriş mevcuttur. Yapıda mekanların hava ve ışık almasını sağlayan pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında yeterli olduğu görülmüştür. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Diğer konutlarda olduğu gibi; yapı, yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı görülmüştür. Yapı yapımında şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, opak olduğu belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının hem sokak cephesine hem avlu cephesine pencere açılmaktadır. Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmış olsa da, asıl yaşam birimlerinin yer aldığı 1. kattaki giriş kapısı direk sokağa açılmaktadır. Böylelikle yapı dışarıdan şeffaf bir algı vermektedir. Ayrıca kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapının 1. katında asıl yaşam birimleri yer almakta olup, zemin katta bulunan oturma odasında misafir ağırlanmaktadır. Mekansal organizasyonla misafir alanı ve ev yaşamı birbirinden ayrılmıştır. Ancak ıslak hacim ve mutfak gibi birimlerin misafir tarafından kullanılmasında, misafir ev yaşamına dahil olmaktadır. Misafir aile yaşamından tamamen soyutlanmamıştır. Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Konut, yapısal olarak sokaktan soyutlanmamıştır. Ancak sokak cephelerindeki pencereler güvenlik nedeniyle demir korkulukla kapatılmıştır. Süryanice bilmeyen yabancılara güvenlik nedeniyle kapıların açılmadığı (açıldığı takdirde tedirginlik yaşandığı), aynı bölgede yaşayan Müslüman evlerine göre yapının dış dünyaya daha kapalı olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 10	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	3 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

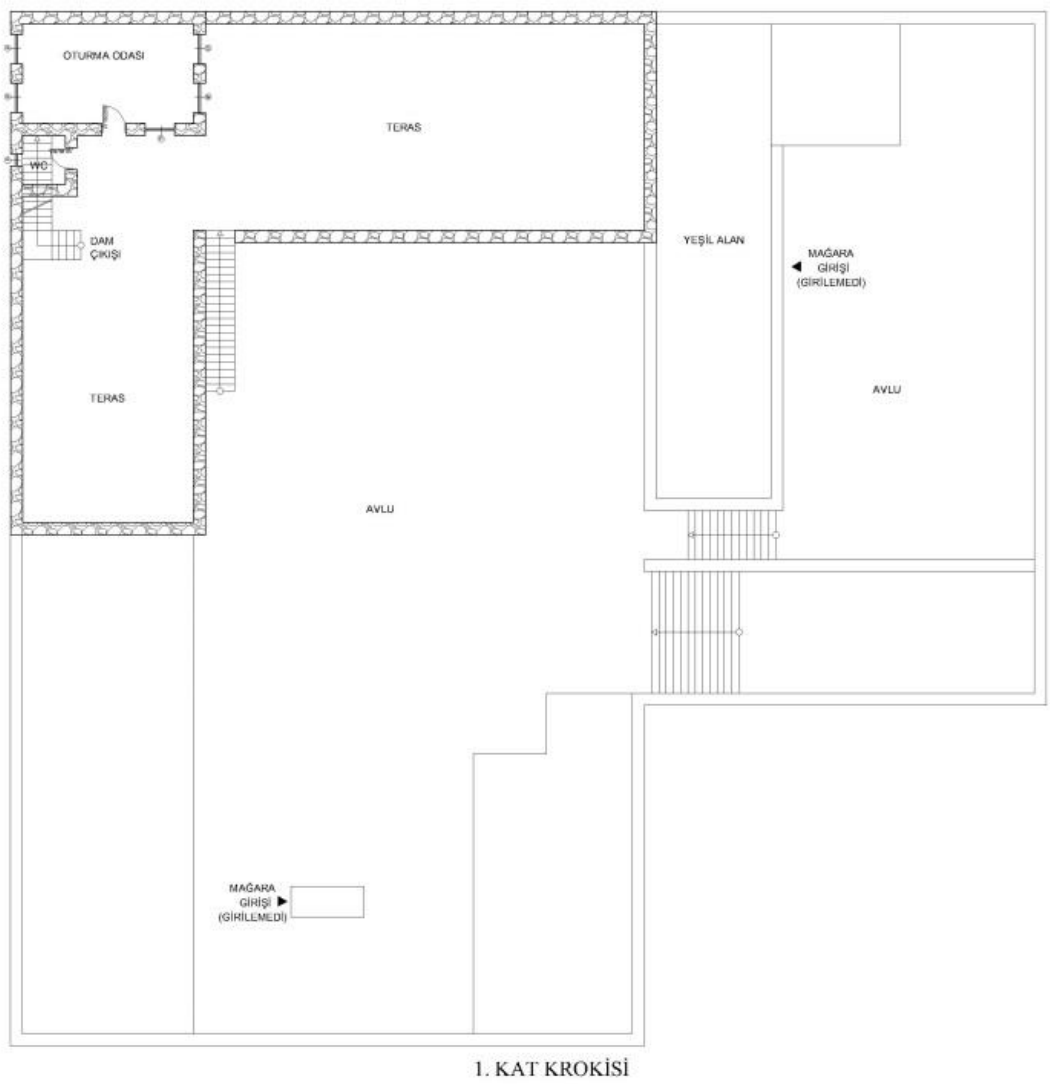
GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

Şekil 4.30. 10 nolu Süryani evi

1. KAT KROKİSİ

ÖN CEPHE

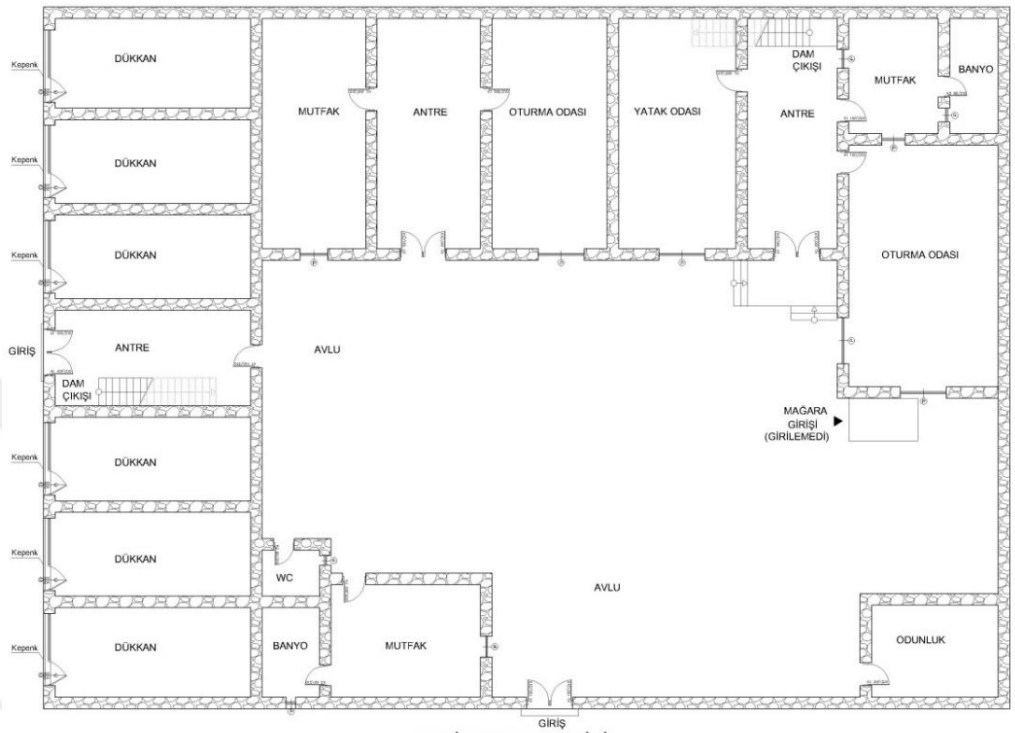
Şekil 4.30. 10 nolu Süryani evi (devamı)

Çizelge 4.31. 10 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 117 Sok. No.3
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katı mağara (girilemedi), zemin katında kalabalık aile yapısının ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılmış birçok yaşam birimi yer almaktadır. Yapının 1. katında oturma odası ve teras yer almaktadır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında mekanların hava ve ışık alma konusunda yeterli olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı diğer geleneksel konutlarda olduğu gibi masif taş malzeme kullanılarak yapılmıştır. Yapı yapımında mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla yapılan pencereler dışında cam malzeme vb. şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının opak olduğu belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokakla etkileşimi olan cephede bulunan pencerelerin, avlu cephesinde bulunan pencerelerine nazaran daha az sayıda ve daha küçük boyutta olduğu görülmüştür. Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Ayrıca kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda birçok mekan bulunmaktadır. Ancak yapı planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullanmakta olup misafirler aile yaşamından soyutlanmamıştır. Kadın-erkek mekanları ayırma ihtiyacı olmadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Yapıda içe dönük bir yaşam mevcuttur. Sokak cephesinden yapıya gelene bakılmakta olup yabancılara kapının açılmadığı, açıldığında tedirgin olunduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 11	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

AVLUDAN GÖRÜNÜŞ

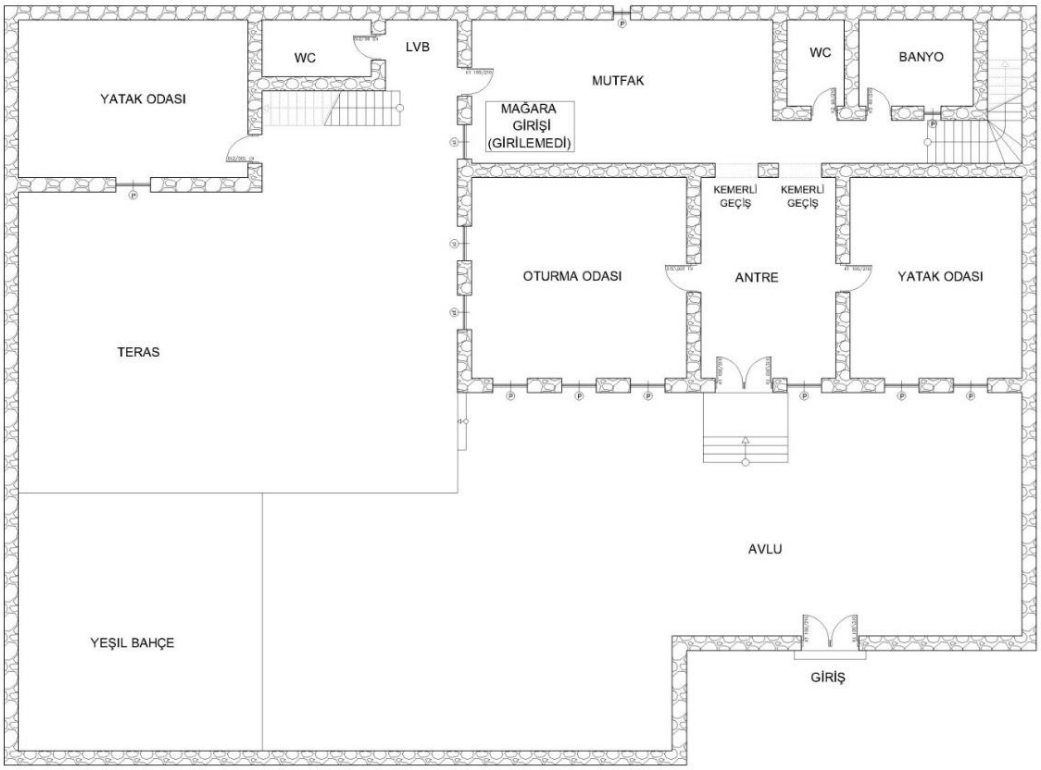
Şekil 4.31. 11 nolu Süryani evi

Çizelge 4.32. 11 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. Kocamanoğlu Caddesi No.92
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara bulunmaktadır. Yapının caddeye bakan cephesinde dükkanlar bulunmaktadır. Yapının sokak cephesine penceresi bulunmamaktadır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında mekanların hava ve ışık alma konusunda yeterli olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. Sorularına. verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, yapımında yöreye özgü taş malzeme kullanılmıştır. Mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla yapılan pencereler dışında cam malzeme vb. şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı (opak) söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yaşam birimlerinin tüm pencereleri avluya bakmakta olup, avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Ayrıca kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapı kalabalık ailelerin ihtiyacını karşılamak amacıyla birçok birimden oluşmaktadır. Ancak yapıda misafirleri ağırlamak için ayrı mekan bulunmamaktadır. Misafirler aile bireyleri ile aynı mekanları kullanmakta olup aile yaşamından soyutlanmamıştır. Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Kültürel olarak açık bir yapıya sahip olmalarına rağmen, konut sokaktan tamamen soyutlanmıştır. Pencereler avluya açılmasına rağmen demir korkuluklarla kapatılmıştır. Süryanice bilmeyen yabancılara güvenlik nedeniyle kapıların açılmadığı (açıldığı takdirde tedirginlik yaşandığı)gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 12	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

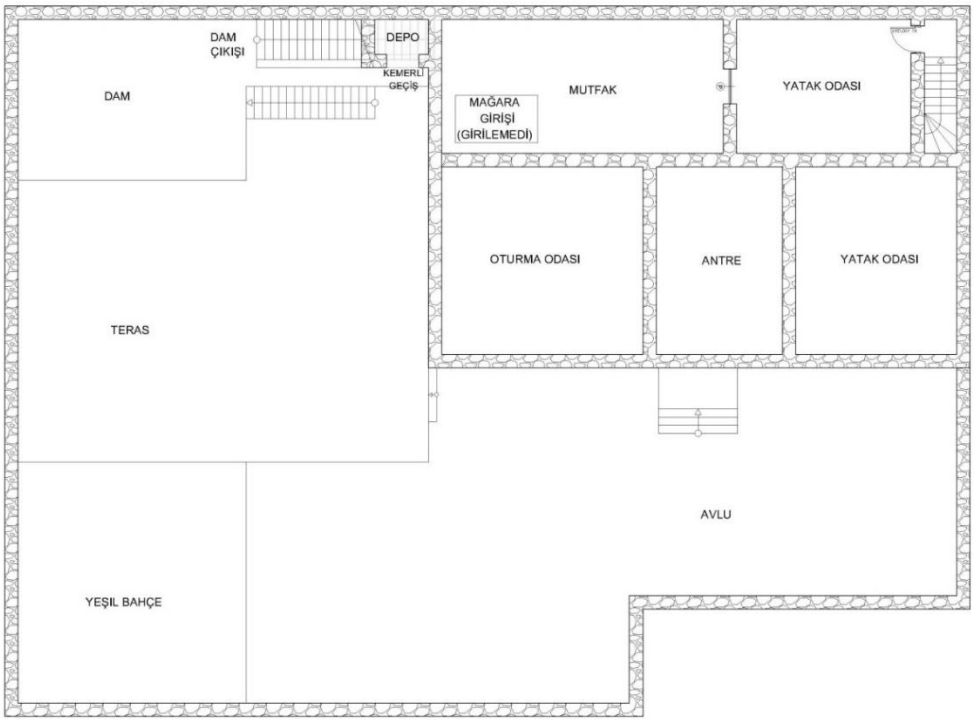
ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN CEPHE

Şekil 4.32. 12 nolu Süryani evi

1. KAT KROKİSİ

ÖN GÖRÜNÜŞ

AVLU GÖRÜNÜŞÜ

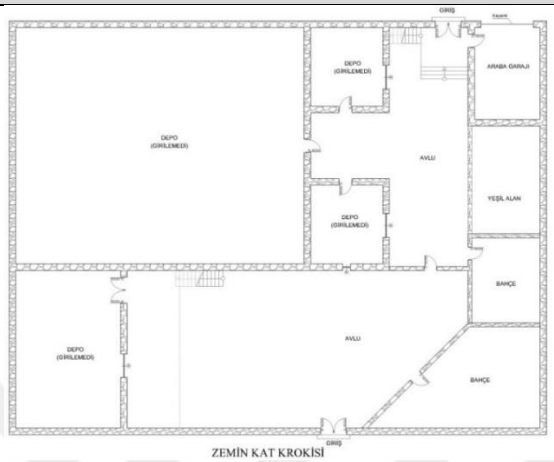
Şekil 4.32. 12 nolu Süryani evi (devamı)

Çizelge 4.33. 12 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

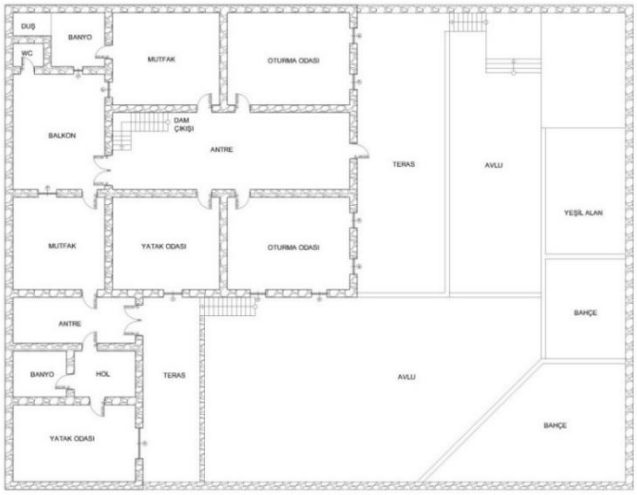
GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 117 Sokak. No.10
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının yaşama birimleri zemin katta yer almakta olup, 1. katta bir yatak odası bulunmaktadır. Yapının pencereleri avlu cephesine açılmaktadır. Mekanlardaki pencerelerin, mekanların yeterli hava ve ışık alma açısından yeterli sayı ve boyutta oldukları görülmüştür. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, yapımında malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanılmıştır. Yapıda pencere yapımında cam malzeme kullanılmış olup, yapı yapımında şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanılmıştır. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokak cephesine penceresi bulunmamaktadır. Ayrıca avlu yüksek duvar ve bahçe kapısıyla sokaktan tamamen soyutlanmıştır. Yapının sokak cephesindeki izlenimi ve kullanıcıların anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapı planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Yapıda misafirleri ağırlamak amacıyla başka bir mekan organize edilmemiştir. Misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullanmaktadır. Misafirler aile yaşamından soyutlanmamıştır. Kadın-erkek mekanları ayırma ihtiyacı olmadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının sokak cephesine bakan penceresi olmamasına rağmen tüm pencereler demir korkuluklarla kapatılmıştır. Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Yabancılarla iletişimde tedirginlik yaşandığı, aynı bölgede bulunan Müslümanlara göre dış dünyayla iletişimde daha kapalı oldukları gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 13	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	3 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

1. KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

SAĞ YAN CEPHE

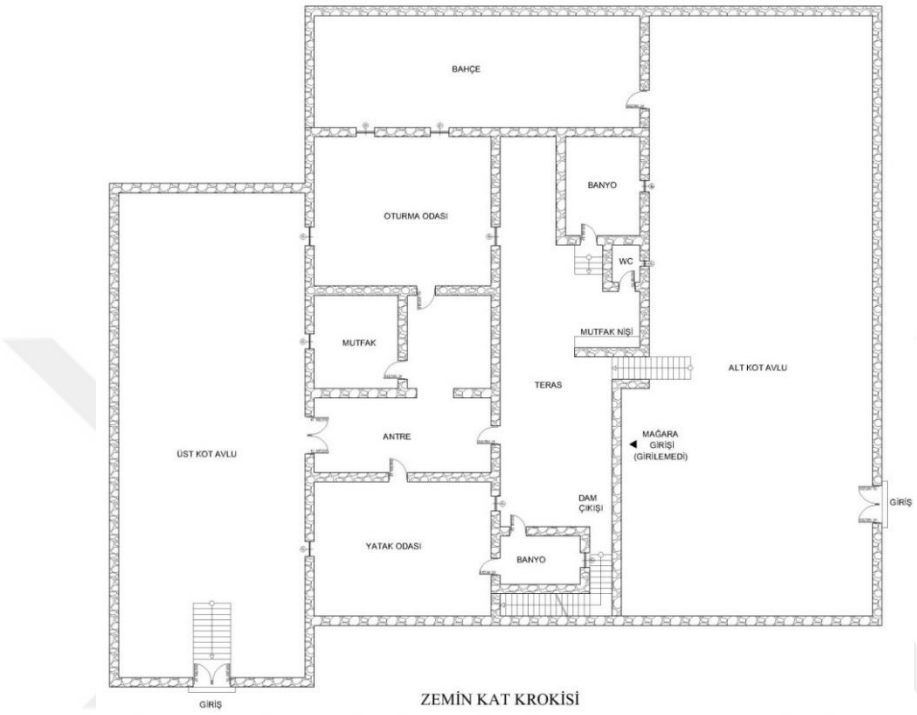
Şekil 4.33. 13 nolu Süryani evi

Çizelge 4.34. 13 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 141 Sokak. No.17
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının zemin katında avlu, depo ve garaj bulunmaktadır. Yaşama birimleri 1. katta yer almaktadır. Yapıdaki pencereler avlu ve terasa açılmakta olup sokak cephesinde hiç pencere bulunmamaktadır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında mekanların hava ve ışık alma konusunda yeterli olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı diğer geleneksel konutlarda olduğu gibi masif taş malzeme kullanılarak yapılmıştır. Yapı yapımında mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla yapılan pencereler dışında cam malzeme vb. şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokak cephesine penceresi bulunmamak olup sokak cephesi tamamen doludur. Avlu yüksek duvarla sokaktan tamamen soyutlanmıştır. Ayrıca kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda birden fazla oturma odası ve yatak odası mevcut olup, misafir için ayrılan bir mekan bulunmamaktadır. Misafirler aile bireyleri ile aynı mekanları kullanmaktadır. Ayrıca mutfak ve diğer ıslak hacimleri kullanırken ev yaşamına dahil olmaktadır. Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde aile bireylerinin misafirle ortak birimleri kullanmakta bir rahatsızlık yaşamadığı anlaşılmıştır. Yapılan gözlemler ve anket sonuçlarına dayanarak yapının kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının sokak cephesinde penceresi bulunmamasına rağmen, tüm pencereler korkulukla kapatılmıştır. Yapıda içe dönük bir yaşam mevcuttur. Avlu ve yapı sağır duvarlarla sokaktan soyutlanmıştır. Süryanice konuşulmadığı takdirde kapının açılmadığı , Süryanilerin bu bölgede azınlık olmalarından dolayı güvenlik açısından bu tarz önlemler alma ihtiyacı duydukları düşünülmektedir. Dış dünyayla yapı arasındaki etkileşimin aynı sokakta bulunan Müslüman evlerine göre daha zor olduğu gözlemlenmiştir. Bu verilerle birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 14	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	3 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÜSTAVLU CEPHESİ

ALT AVLU CEPHESİ

ÜSTAVLU GİRİŞİ

ALT AVLU GİRİŞİ

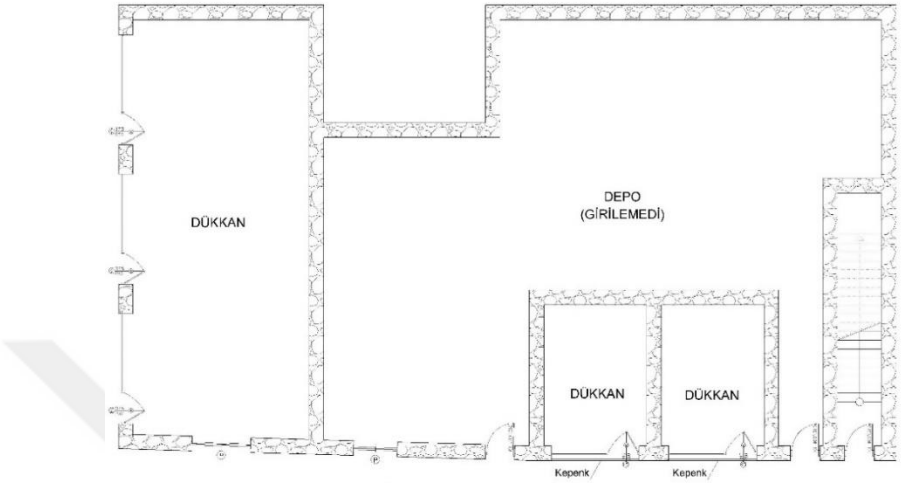
Şekil 4.34. 14 nolu Süryani evi

Çizelge 4.35. 14 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

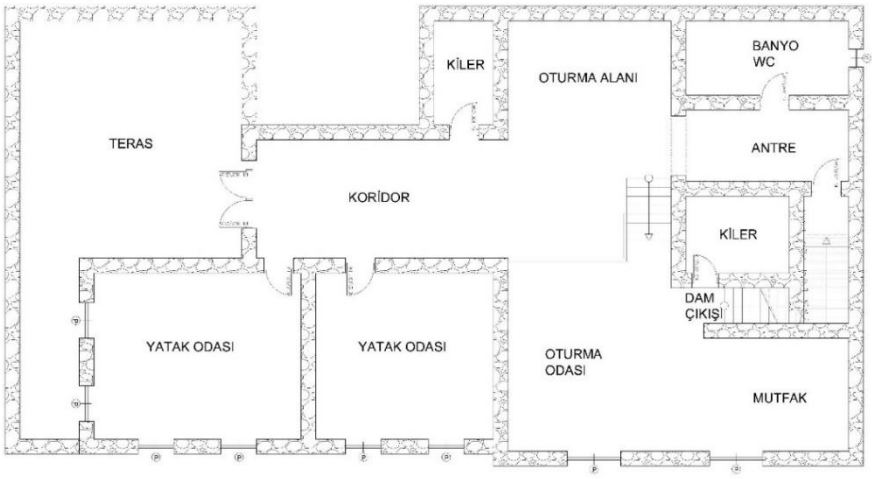
GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 128 Sokak. No.52
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bulunduğu arazinin sahip olduğu eğimden dolayı, yapının hem alt kotta hem üst kotta avlu ve girişi bulunmaktadır. Yapının alt kotunda mağaralar bulunmakta olup yaşama birimleri üst kotta yer almaktadır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında, pencere sayılarının yeterli olmasına rağmen boyutlarının küçük olması nedeniyle mekanların hava ve ışık alma konusunda yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, yapımında yöreye özgü taş malzeme kullanılmıştır. Mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla yapılan pencereler dışında cam malzeme vb. şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının alt kotundaki avlu, yüksek bahçe duvarıyla sokaktan soyutlanmıştır. Ancak üst kattaki avlu duvarı yüksek olmayıp avlu ve yapı cephesi sokaktan soyutlanmamıştır. Yapılan gözlemler ve kullanıcıların anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda oturma odası ve yatak odası bulunmakta olup, antrede, banyo ve wc terasta bulunmaktadır. Misafir ağırlamak amacıyla başka bir mekan organize edilmemiştir. Misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullanmakta olup misafirler aile yaşamından soyutlanmamıştır. Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının üst kotunda bulunan asıl yapı girişi sokaktan soyutlanmamıştır. Bahçe kapısının açık olduğu, dış dünyayla iletişimin rahat olup yabancılara kapının açıldığında tedirgin olunmadığı gözlemlenmiştir. Gözlemler ve kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 15	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	BAHÇE YOK

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

1. KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN CEPHE

SAĞ YAN CEPHE

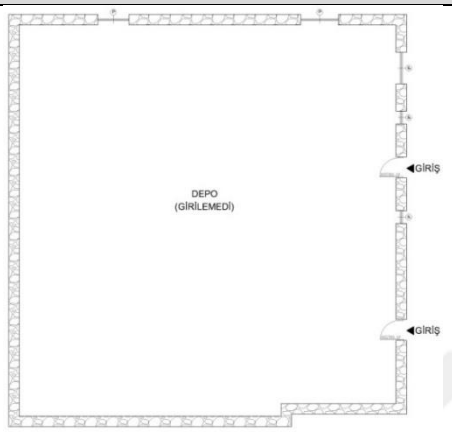
Şekil 4.35. 15 nolu Süryani evi

Çizelge 4.36. 15 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

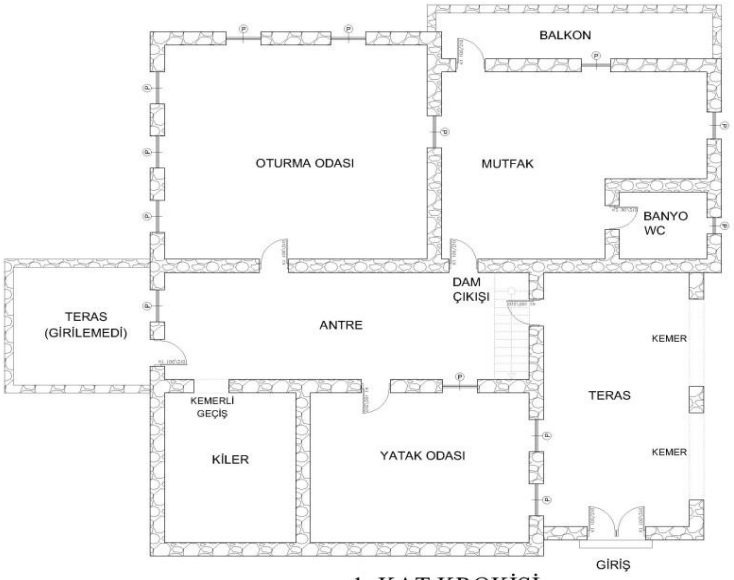
GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 104. Sokak. No.7
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının zemin katında depo, dükkanlar ve yapı girişi bulunmaktadır. Yapıda yaşama birimleri 1. katta yer almaktadır. Yapıda avlu bulunmamaktadır. Yapının tüm pencereleri sokağa bakan cephede bulunmaktadır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında, mekanların çoğunda hava ve ışık alma açısından pencerelerin yeterli olduğu, sadece alt kottaki oturma alanında hiç pencere olmadığı gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı masif taş malzeme kullanılarak yapılmıştır. Yapıda mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla yapılan pencereler dışında cam malzeme vb. şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, opak olduğu belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokak cephesine pencereleri bulunduğu ancak bu pencerelerin üst katta yer aldığı ve sokakla etkileşimi bulunmadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca kullanıcıların anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapı planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Misafirler aile bireyleri ile aynı mekanları kullanmakta olup misafirlerin aile yaşamından soyutlanmadığı, kadın-erkek mekanları ayırma ihtiyacı olmadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa bakan cephesinde yer alan pencereler sokaktan yüksek olmasına rağmen demir korkuluklarla kapatılmıştır. Sokak cephesinden yapıya gelene bakılmakta olup yabancılara kapının açılmadığı, açıldığında tedirgin olunduğu gözlemlenmiştir. Dış dünyayla yapı arasındaki etkileşimin aynı sokakta bulunan Müslüman evlerine göre daha zor olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 16	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	3 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

1. KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN CEPHE

SOL YAN CEPHE

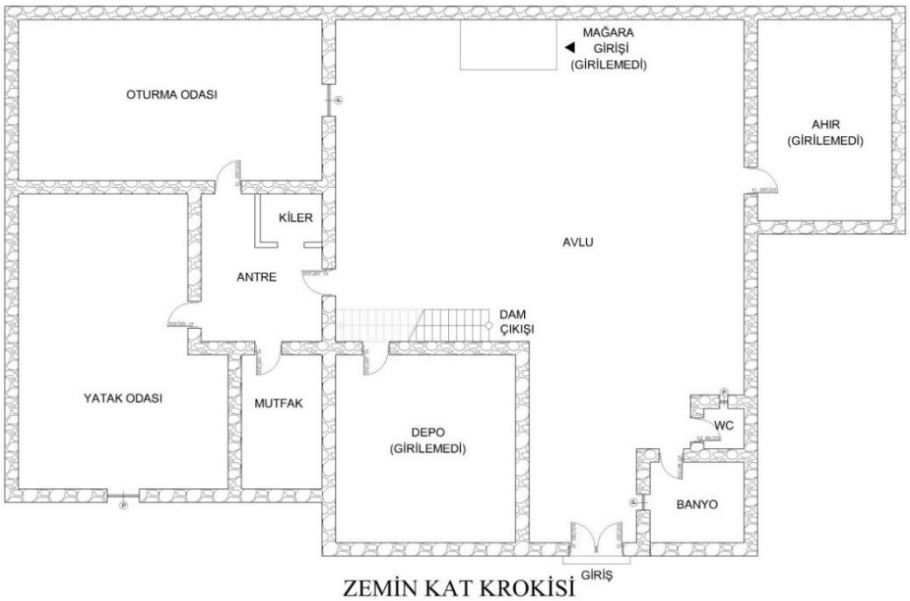
Şekil 4.36. 16 nolu Süryani evi

Çizelge 4.37. 16 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. Cumhuriyet Caddesi No.9
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının zemin katı depo olarak kullanılmaktadır. Yaşama birimleri ve asıl yapı girişi 1. katta bulunmaktadır. Yapıdaki pencereler hem sokak cephesine hem avlu cephesine açılmaktadır. Pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında bulunduklar mekanların hava ve ışık alma konusunda yeterli olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı diğer geleneksel konutlarda olduğu gibi masif taş malzeme kullanılarak yapılmıştır. Yapı yapımında mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla yapılan pencereler dışında cam malzeme vb. şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokak cephesine pencerelerinin bulunduğu, yapının sokaktan soyutlanmadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda gündelik yaşama birimlerinden başka misafir için ayrı bir mekan bulunmamaktadır. Kadın-erkek mekanları ayırma ihtiyacı olmadığı, aile bireyleri ve misafirler aynı mekanları kullanmakta olup misafir aile yaşamından soyutlanmamıştır. Kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapı girişi sokaktan soyutlanmamış olup dış dünyayla etkileşim sağlanmaktadır. Yapı balkonu sokakla etkileşim halinde olup aile bireylerinin bu durumdan rahatsız olmadığı gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 17	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

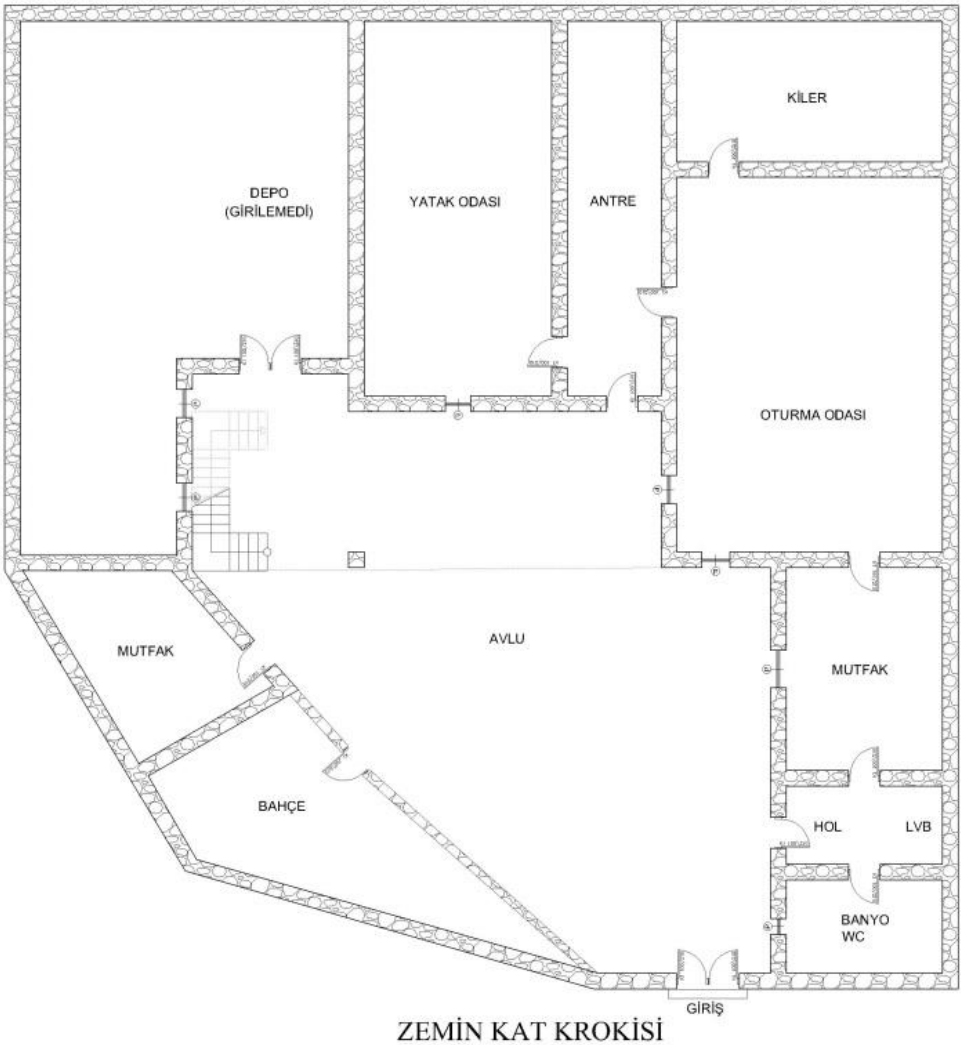
Şekil 4.37. 17 nolu Süryani evi

Çizelge 4.38. 17 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. 213. Sok. No.15
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara bulunmaktadır. Yaşam birimleri zemin katta yer almaktadır. Yapıda oturma odası, yatak odası ve mutfak bulunmakta olup antre ile avluya bağlanmaktadır. Depo, ahır, banyo ve wc direkt avluya açılmaktadırlar. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında mekanların hava ve ışık alma konusunda yetersiz olduğu, mutfak biriminde pencere bulunmadığı gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	İncelenen diğer konutlarda olduğu gibi, yapı masif taş malzeme kullanılarak yapılmıştır. Yapı yapımında mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla yapılan pencereler dışında cam malzeme vb. şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının opak olduğu belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokak cephesinde bir pencerenin bulunduğu ancak bu pencere boyut olarak çok küçük olup korkulukla kapatılmış olup sokakla etkileşimi bulunmamaktadır. Avlu yüksek duvar ve bahçe kapısıyla sokaktan soyutlanmıştır. Ayrıca kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapı planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Mutfak antrede bulunmakta olup bu birimlere hizmet etmektedir. Islak hacimler avluda bulunmaktadır. Yapıda mekanlar kadın ve erkeklere ayrı düzenlenmemiştir. Misafirler için mekan oluşturulmamıştır. Misafirler aile bireyleri ile aynı mekanları kullanmakta olup misafirler aile yaşamından soyutlanmamıştır. Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmasına rağmen avluda bulunan pencere demir korkulukla kapatılmıştır. Yapıda içe dönük bir yaşam mevcuttur. Süryanice konuşulmadığı takdirde kapının açılmadığı, Süryanilerin bu bölgede azınlık olmalarından dolayı güvenlik açısından bu tarz önlemler alma ihtiyacı duydukları düşünülmektedir. Dış dünyayla yapı arasındaki etkileşimin aynı sokakta bulunan Müslüman evlerine göre daha zor olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 18	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

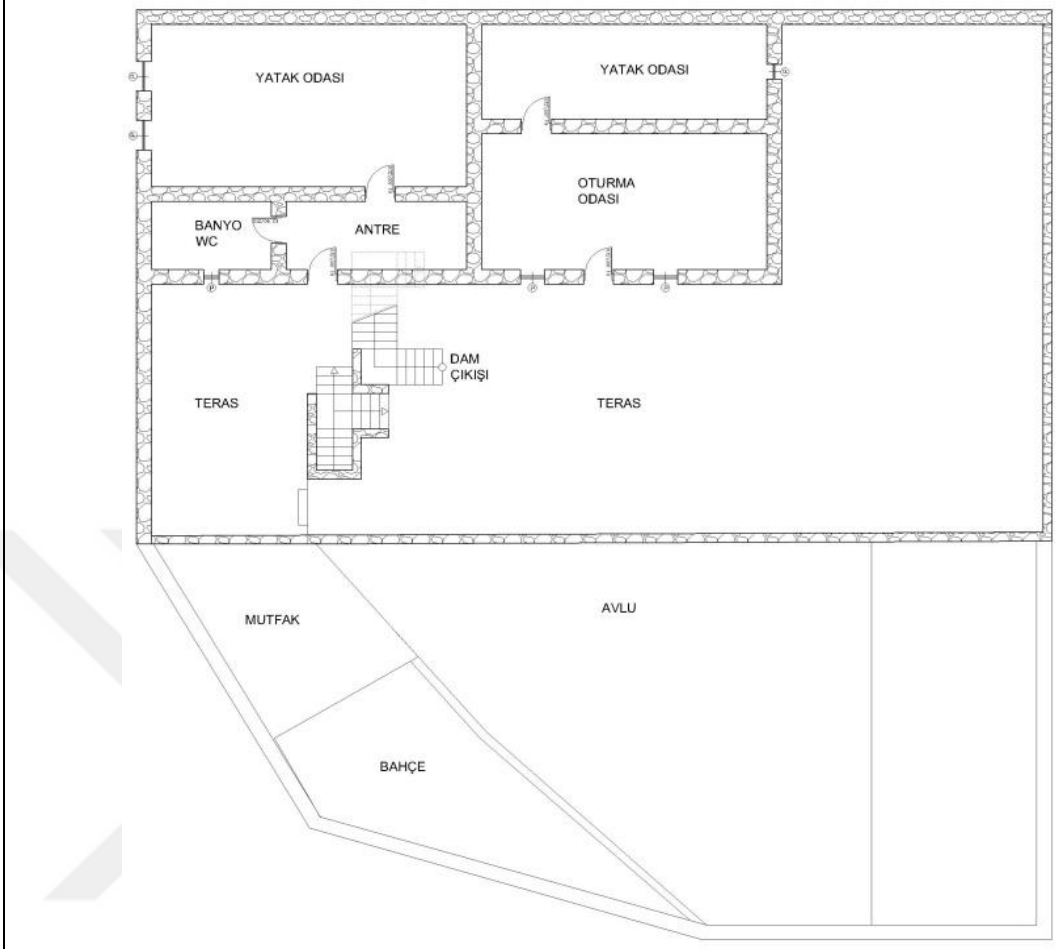

ÖN CEPHE

ÜST KAT CEPHE

Şekil 4.38. 18 nolu Süryani evi

1. KAT KROKİSİ

AVLU GİRİŞİ

EKLENTİ YAPI

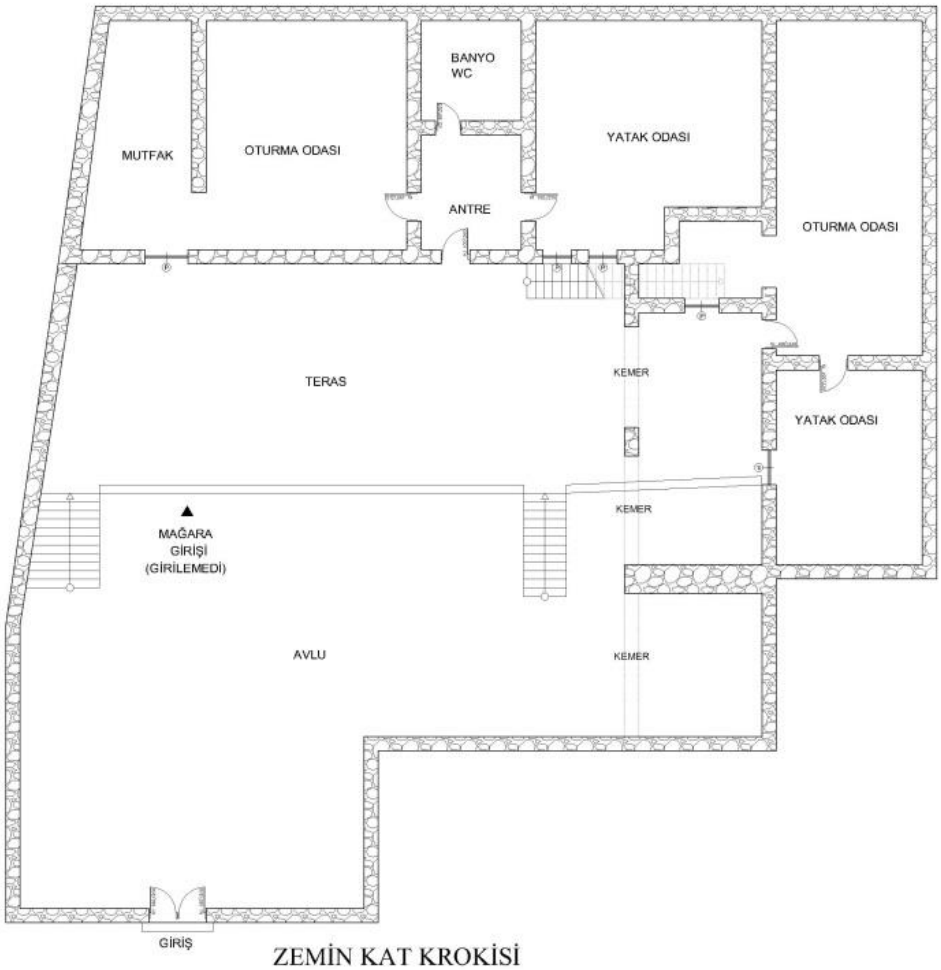
Şekil 4.38. 18 nolu Süryani evi (devamı)

Çizelge 4.39. 18 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Işıklar Mah. 208. Sok. No.13
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapı iki katlı olup hem zemin katında hem üst katında yaşama birimleri bulunmaktadır. Yapının pencereleri komşu parsele, terasa ve avluya açılmakta olup sokak cephesinde pencere bulunmamaktadır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayıları yeterli olmasına rağmen boyutlarının küçük olması nedeniyle mekanların hava ve ışık alma ihtiyacını karşılamadığı gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokak cephesinde pencere bulunmadığı, avlunun yüksek duvar ve yüksek bahçe kapısıyla sokaktan soyutlandığı gözlemlenmiştir. Ayrıca kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapı kalabalık aile yapısına cevap vermek amacıyla birçok birimden oluşmaktadır. Ancak misafirler veya kadın-erkek için ayrı mekan organizasyonu yapılmamıştır. Kadın-erkek beraber oturmakta, misafirler aile bireyleri ile aynı mekanları kullanmaktadırlar. Misafirler aile yaşamından soyutlanmadığı görülmüştür. Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının sokak cephesine penceresi bulunmamasına rağmen tüm pencereler güvenlik nedeniyle demir korkuluklarla kapatılmıştır. Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmış olup, dış dünyayla yapı arasındaki etkileşim aynı sokakta bulunan Müslüman evlerine göre daha zordur. Süryanice konuşulmadığı takdirde kapının açılmadığı,açıldığı takdirde tedirgin oldukları gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 19	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

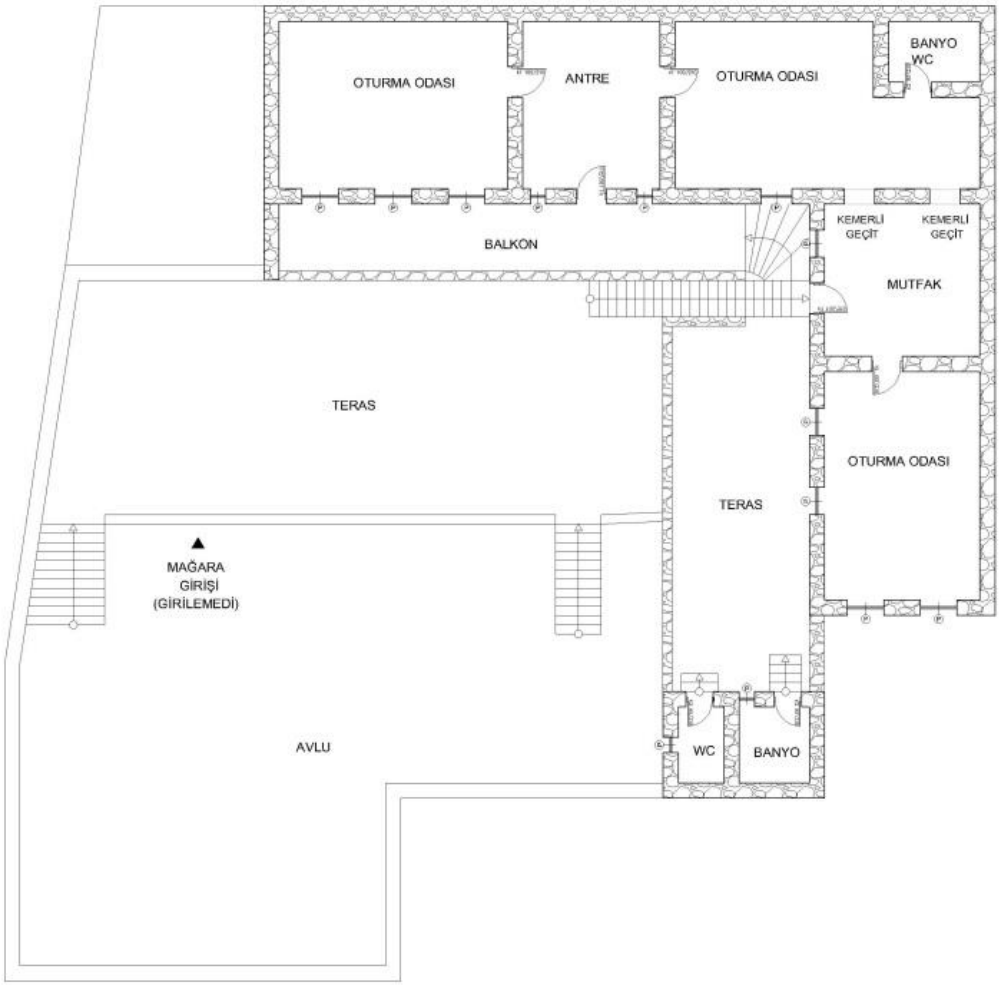

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

Şekil 4.39. 19 nolu Süryani evi

1. KAT KROKİSİ

AVLUDAN GÖRÜNÜŞLER

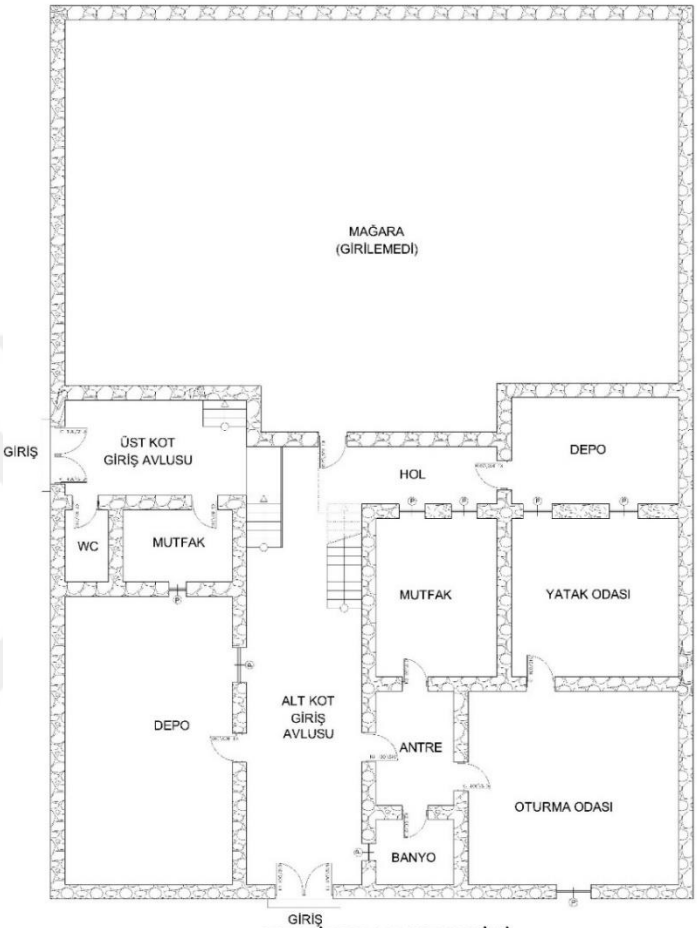
Şekil 4.39. 19 nolu Süryani evi (devamı)

Çizelge 4.40. 19 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. Cumhuriyet Caddesi No.12
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara bulunmaktadır. Yaşam birimleri hem zemin katta hem 1. katta yer almaktadır. Yaşam birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında mekanların hava ve ışık alma konusunda 1. kattaki pencerelerin yeterli olduğu ancak zemin kattaki pencerelerin yetersiz olduğu görülmüştür. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı diğer geleneksel konutlarda olduğu gibi masif taş malzeme kullanılarak yapılmıştır. Yapı yapımında mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla yapılan pencereler dışında cam malzeme vb. şeffaf malzeme kullanılmamıştır. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yapının sokağa cephesi bulunmamakta olup avlu cephesine bakmaktadır. Avlu yüksek duvarla çevrili olup yapı sokaktan soyutlanmıştır. Ayrıca kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yapıda birçok mekan bulunmaktadır. Ancak yapı planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluşmakta olup misafirler için ayrı mekan organizasyonu bulunmamaktadır. Misafirler aile bireyleri ile aynı mekanları kullanmaktadır. Misafirler aile yaşamından soyutlanmamıştır. Kadın-erkek mekanları ayırma ihtiyacı olmadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmış olup yapıda içe dönük bir yaşam mevcuttur. Tüm pencereler avlu cephesinde olmasına rağmen pencereler demir korkulukla kapatılmıştır. Süryanice konuşmayan yabancılara kapının açılmadığı, açıldığında tedirgin olunduğu, aynı bölgede yaşayan Müslüman evlerine göre dış dünyayla etkileşimin daha zor olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	SÜRYANİ 20	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	YOK
	Cephe Sayısı	3 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

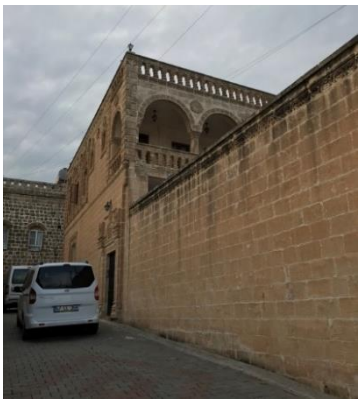
KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

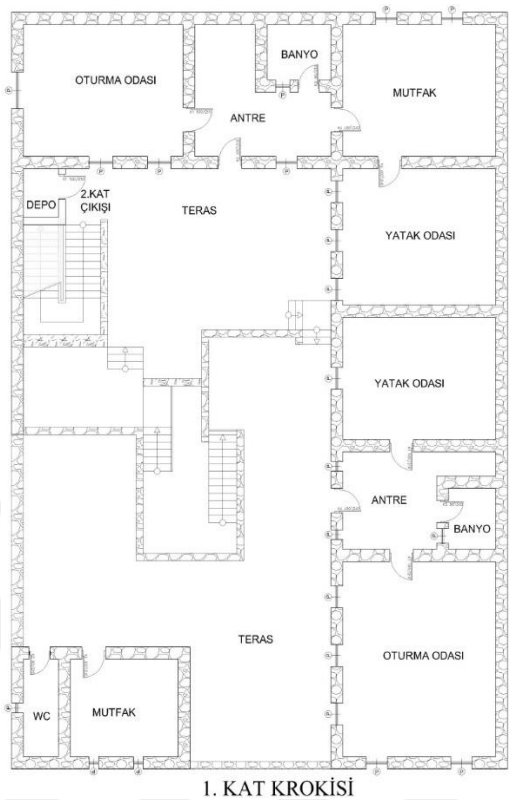
GÖRSELLER

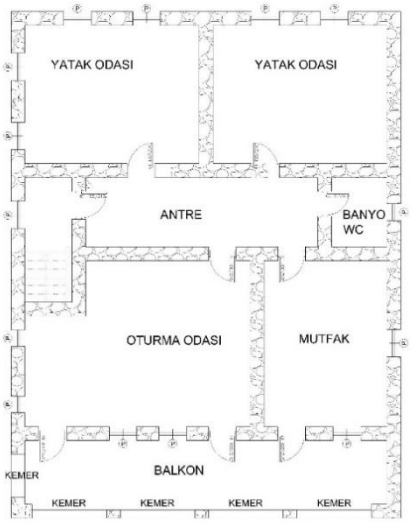

ÖN GÖRÜNÜŞLER

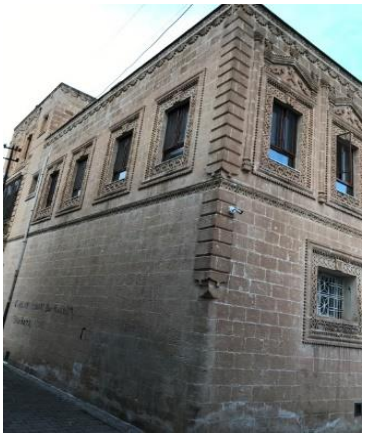
Şekil 4.40. 20 nolu Süryani evi

1. KAT KROKİSİ

2. KAT KROKİSİ

SOKAK CEPHESİ

ÖN CEPHE

Şekil 4.40. 20 nolu Süryani evi (devamı)

Çizelge 4.41. 20 nolu Süryani evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

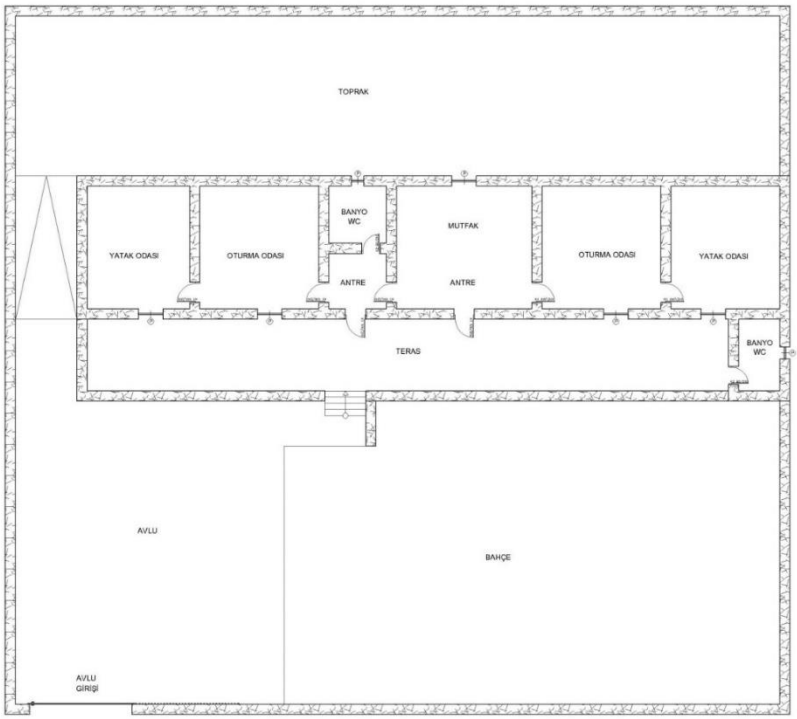
GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Akçakaya Mah. 117 Sokak. No.10
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara bulunmaktadır. Yapı kalabalık aile yapısına uygun olarak yapılmış olup, zemin kat, 1. kat ve 2 katta yaşama birimleri bulunmaktadır. Yapının hem sokak cephesine hem avlu cephesine pencereleri bulunmaktadır. Yaşam birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında mekanların hava ve ışık alma konusunda yeterli olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapı, yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı (opak olduğu) belirlenmiştir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Avlu yüksek duvarla sokaktan soyutlanmıştır. Yapının sokak cephesine pencereleri bulunmaktadır. Ancak sokakla etkileşimi olan zemin katın sokağa bakan pencereleri boyut olarak daha küçük olup sayı olarak daha az olduğu, sokakla etkileşimi olmayan üst katlardaki pencerelerin daha büyük ve daha çok olduğu görülmüştür. Ayrıca kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Süryanilerde kapalı yaşam tarzı (kadın-erkek mekanları ayırma kültürü) olmadığından dolayı yapı planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Misafirler için ayrı mekan bulunmamaktadır. Yapıya gelen misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullandığı ve aile bireylerinin bu durumdan rahatsızlık duymadığı gözlemlenmiştir. Kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapı sokaktan tamamen soyutlanmasa bile yüksek avlu duvarıyla ev yaşamı sokaktan ayrılmıştır. Kapı çalındığında Süryanice konuşulmadığı takdirde kapının açılmadığı görülmüştür. Süryanilerin bu bölgede azınlık olmalarından dolayı güvenlik açısından bu tarz önlemler alma ihtiyacı duydukları düşünülmektedir. Dış dünyayla yapı arasındaki etkileşimin aynı sokakta bulunan Müslüman evlerine göre daha zor olduğu gözlemlenmiştir. Bu verilerle birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

4.1.3. Şeffaflık Kavramına Ait Yansımaların Yezidi Evlerinde İncelenmesi

Yezidilerle ilgili yapılan saha çalışmasında, Xerabya (Yenice), Bacıné (Güven), Taqa (Oyuklu), Kefnas (Çayırlı), Deyvanke (Çayırlı köyü mezrası) ve Koçané (Koçan) köylerine gidilmiştir. Ancak sadece 2 ev Kefnas (Çayırlı) köyü, 3 ev Xerabya (Yenice) köyü, 1 ev Koçané (Koçan) köyünde olmak üzere toplam 6 geleneksel ev incelenmiştir. 6 geleneksel eve ait analizler görsel analiz ve anket değerlendirmesi olarak aşağıdaki gibi belirlenmiştir (Şekil 4.41-Şekil 4.46 ve Çizelge 4.41-Çizelge 4.46).

	Yapı Adı	YEZİDİ 1	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	AYRIK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	4 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

SOL YAN CEPHE

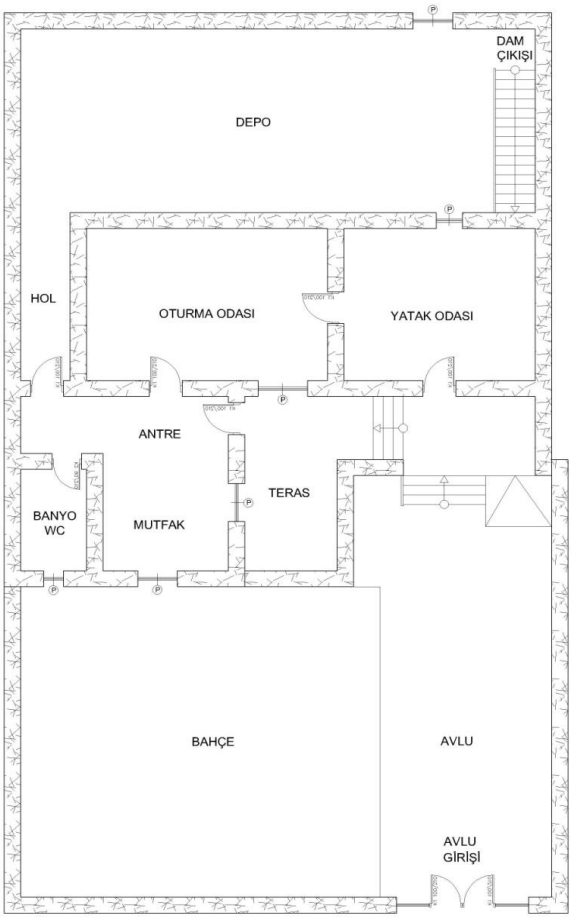
Şekil 4.41. 1 nolu Yezidi evi

Çizelge 4.42. 1 nolu Yezidi evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Kefnas (Çayırlı) Köyü No: 12
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapı, eğimli arazide arka cephesi toprağa gömülü bir şekilde yapılmıştır. Bodrum katı yoktur. Yaşam birimleri zemin katta yer almaktadır. Yaşama birimlerindeki pencereler ön cephe boyunca uzanan terasa bakmaktadır. Arka ve yan cephede bulunan ıslak hacimlerin pencereleri havalandırma amacıyla açılmış olup, küçük boyutlu ve daha yukarıda yapılmıştır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında, aynı bölgede yaşayan diğer etnik grupların evlerine göre daha az sayıda ve daha küçük boyutta pencerelerin kullanıldığı gözlemlenmiş olup, kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alınarak yapının, görsel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Tüm evlerde görüldüğü gibi yapı, yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı (opak olduğu) söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Etnik kimlikleri ve dini inanışlarından kaynaklı olarak Yezidiler bölgede azınlık olarak ve özellikle de Müslümanların dini baskısından dolayı içe dönük ve kapalı bir şekilde yaşamlarını sürdürmektedir. Bu durum konutlarının tasarımında ve biçimlenmesinde de etkili olmuştur. Yapı, köy yerleşim biriminde yer almasına ve yüksek olmayan avlu duvarıyla çevrili olmasına rağmen içe dönük bir yaşam sunmaktadır. Mekanlardaki pencerelerin boyutları ve sayılarına bakıldığında, bütün yaşama mekanlarının ön cepheye bakan ve her mekanda sadece bir adet küçük boyutlu bir pencerenin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yezidilerde yaşam tarzı olarak kadın-erkek mekanlarını ayırma kültürü olmadığından yapı, planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Aile bireyleri, kadın-erkek aynı mekanda oturup aynı mekanda yemek yiyip aynı mekanda uyumaktadır. Dini inanışlarından dolayı ve diğer etnik gruplar tarafından dışlandıkları için kendi dindaşları dışında pek misafir ağırlamamaktadırlar. Ancak misafir olduğunda da aile bireyleri, misafirler kadın-erkek hep beraber yaşamaktadırlar. Islak hacimler ve mutfak konutun içinde bulunmaktadır. Yapıya gelen misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullandığı ve aile bireylerinin bu durumdan rahatsızlık duymadığı gözlemlenmiş olup, kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapıda avluya bakan terasta bulunan pencerelerin demir korkuluklarla kapatıldığı, kapı çalındığında kendi dindaşları dışında kimseye güvenmedikleri için kapının açılmadığı görülmüştür. Kendilerinden olmayan diğer etnik gruplara ait bütün bireylere karşı korku ve kuşku duymaktadırlar. Günümüzde bu bölgede yok denecek kadar azalan Yezidilerin, etnik kimlikleri ve dini inanışlarından dolayı azınlık oldukları için, güvenlik açısından bu tarz önlemler alma ihtiyacı duydukları düşünülmektedir. Dış dünyayla yapı arasındaki etkileşimin aynı bölgede bulunan Müslüman evlerine ve Süryani evlerine göre daha zor olduğu gözlemlenmiştir. Bu verilerle birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	YEZİDİ 2	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİ

GÖRSELLER

ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN CEPHE

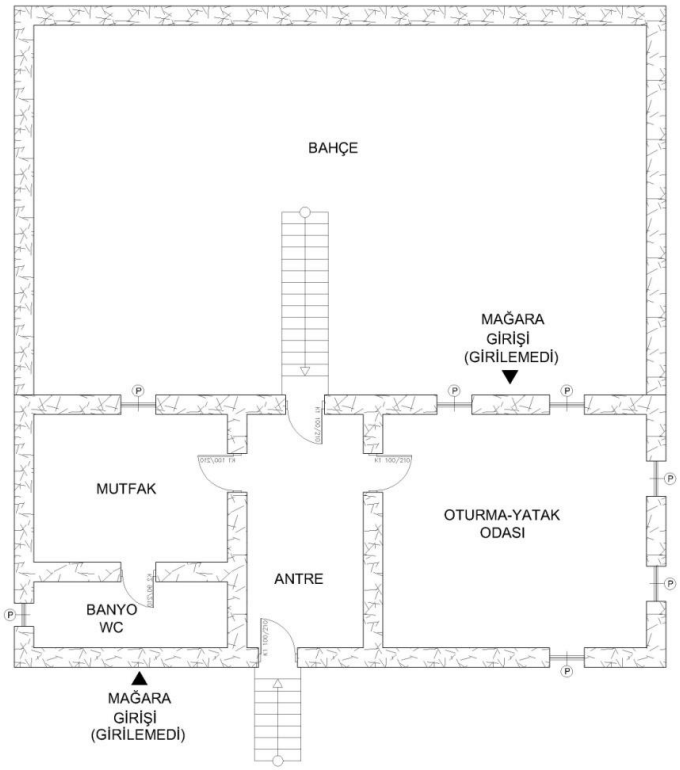
Şekil 4.42. 2 nolu Yezidi evi

Çizelge 4.43. 2 nolu Yezidi evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Kefnas (Çayırlı) Köyü No: 8
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapı, bitişik nizam şeklinde yapılmış olup yanlara bakan iki cephede hiç pencere bulunmamaktadır ve yapı mevcuttur. Yapının bodrum katı yoktur. Yaşam birimleri zemin katta yer almaktadır. Yaşama birimlerindeki pencereler terasa ve bahçeye bakmaktadır. Bu birimlerdeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında, mekanlar için yetersiz sayıda ve boyutta olduğu gözlemlenmiştir. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Tüm evlerde görüldüğü gibi yapı, üretiminde kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana gün ışığı alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Dolayısıyla yapısal boyutta bakıldığında yapının, şeffaf olmadığı (opak olduğu) söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Etnik kimlikleri ve dini inanışlarından kaynaklı olarak Yezidiler bölgede azınlık olarak ve özellikle de Müslümanların dini baskısından dolayı içe dönük ve kapalı bir şekilde yaşamlarını sürdürmektedir. Bu durum konutlarının tasarımında ve biçimlenmesinde de etkili olmuştur. Yapı, köy yerleşim biriminde yer almasına ve yüksek olmayan avlu duvarıyla çevrili olmasına rağmen içe dönük bir yaşam sunmaktadır. Mekanlardaki pencerelerin boyutları ve sayılarına bakıldığında, bütün yaşama mekanlarının ön cepheye bakan ve her mekanda sadece bir adet küçük boyutlu bir pencerenin kullanıldığı ya da mekanda sadece havalandırma amaçlı başka bir mekana açılan bir adet pencerenin olduğu gözlemlenmiştir. Yapıdaki doluluk-boşluk (pencere oranı) oranı incelendiğinde, yapının iki cephesinin sağır duvarla kapalı olduğu ve ön cephedeki pencereler oran olarak az olduğundan yapı, dışarıdan bakıldığında algısal olarak opak bir izlenim vermektedir. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yezidilerde yaşam tarzı olarak kadın-erkek mekanlarını ayırma kültürü olmadığından yapı, planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluşmakta olup birbiriyle ilişkilendirilmiştir. Aile bireyleri, kadın-erkek aynı mekanda oturup aynı mekanda yemek yiyip aynı mekanda uyumaktadır. Dini inanışlarından dolayı ve diğer etnik gruplar tarafından dışlandıkları için kendi dindaşları dışında pek misafir ağırlamamaktadırlar. Ancak misafir olduğunda da aile bireyleri, misafirler kadın-erkek hep beraber yaşamaktadırlar. Islak hacimler ve mutfak konutun içinde bulunmaktadır. Yapıya gelen misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullandığı ve aile bireylerinin bu durumdan rahatsızlık duymadığı gözlemlenmiş olup, kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapıda pencere sayısının az olduğu, bazı pencerelerin depoya açıldığı, bahçe ve terasa bakan pencerelerin korkulukla kapatıldığı, kapı çalındığında kendi dindaşları dışında kimseye güvenmedikleri için kapının açılmadığı görülmüştür. Kendilerinden olmayan diğer etnik gruplara ait bütün bireylere karşı korku ve kuşku duymaktadırlar. Günümüzde bu bölgede yok denecek kadar azalan Yezidilerin, etnik kimlikleri ve dini inanışlarından dolayı azınlık oldukları için, güvenlik açısından bu tarz önlemler alma ihtiyacı duydukları düşünülmektedir. Dış dünyayla yapı arasındaki etkileşimin aynı bölgede bulunan Müslüman ve Süryani evlerine göre daha zor olduğu gözlemlenmiştir. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	YEZİDİ 3	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	AYRIK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	4 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

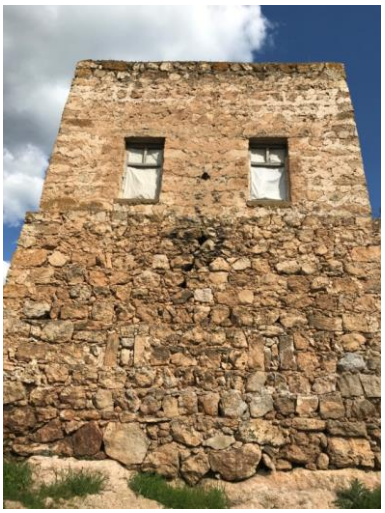

ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN CEPHE

SOL YAN CEPHE

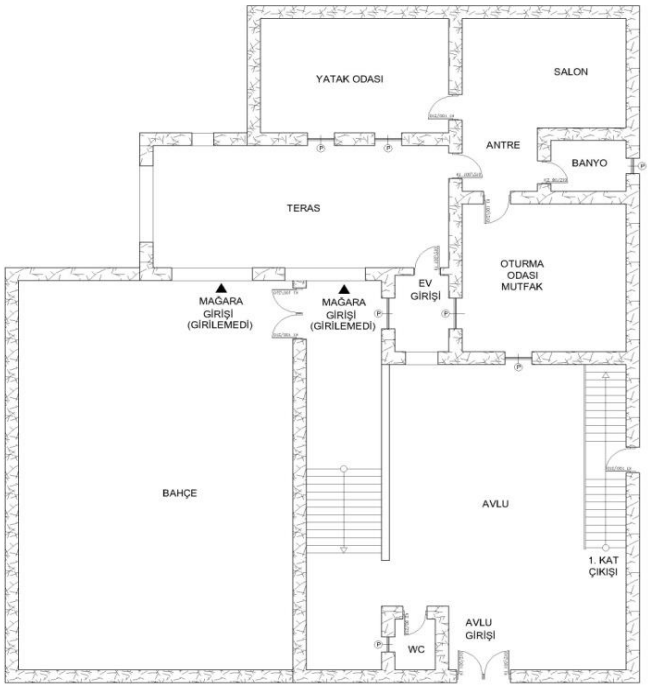
Şekil 4.43. 3 nolu Yezidi evi

Çizelge 4.44. 3 nolu Yezidi evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Xerabya (Yenice) Köyü No:8
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara bulunmaktadır. Yaşam birimleri zemin katta yer almaktadır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı olarak yeterli olsa da boyutlarının küçük ve yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Yapı, dışarıdan bakıldığında görsel açıdan arka bahçe ve yamaca bakan yan cephede şeffaf bir izlenim verse de ön cephe ve köy içine bakan yan cephede opak bir izlenim vermektedir. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcılara uygulanan anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Tüm evlerde görüldüğü gibi yapımında; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı görülmektedir. Cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin sadece mekana ışık alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Dolayısıyla yapısal boyutta yapının, şeffaf olmadığı söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Etnik kimlikleri ve dini inanışlarından kaynaklı olarak Yezidiler bölgede azınlık olarak ve özellikle de Müslümanların dini baskısından dolayı içe dönük ve kapalı bir şekilde yaşamlarını sürdürmektedir. Bu durum konutlarının tasarımında ve biçimlenmesinde de etkili olmuştur. Yapı, köy yerleşim biriminde yer almasına ve ön cephesinde avlusu olmayıp ana giriş kapısı direkt sokağa açılmasına rağmen içe dönük bir yaşam sunmaktadır. Yapıdaki doluluk-boşluk (pencere oranı) oranı incelendiğinde, pencereler oran olarak az olduğundan yapı, dışarıdan bakıldığında algısal olarak opak bir izlenim vermektedir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yezidilerde yaşam tarzı olarak kadın-erkek mekanlarını ayırma kültürü olmadığından yapıda planlama olarak oturma ve uyuma aynı bölümden oluşmaktadır. Aile bireyleri, kadın-erkek aynı mekânda oturup aynı mekânda yemek yiyip aynı mekânda uyumaktadır. Dini inanışlarından dolayı ve diğer etnik gruplar tarafından dışlandıkları için kendi dindaşları dışında pek misafir ağırlamamaktadırlar. Yapıya gelen misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullandığı ve aile bireylerinin bu durumdan rahatsızlık duymadığı gözlemlenmiş olup, kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapıda pencerelerin, boyut ve yükseklik olarak sokakla ilişkilendirilmediği, yapının asıl cephesinin arka bahçeye ve yamaca bakan cepheye yönlendirildiği, kapı çalındığında kendi dindaşları dışında kimseye güvenmedikleri için kapının açılmadığı görülmüştür. Kendilerinden olmayan diğer etnik gruplara ait bütün bireylere karşı korku ve kuşku duymaları nedeniyle güvenlik açısından bu tarz önlemler alma ihtiyacı duydukları düşünülmektedir. Bu gözlemlerle birlikte kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

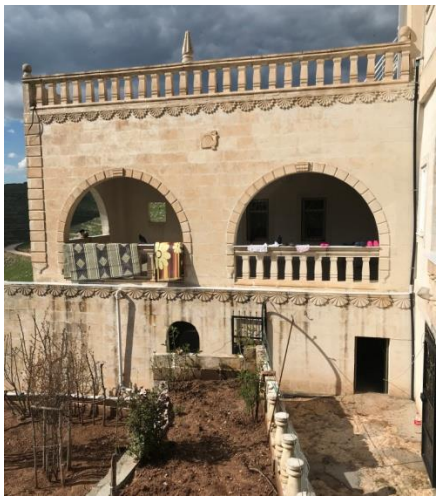
	Yapı Adı	YEZİDİ 4	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	AYRIK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	4 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

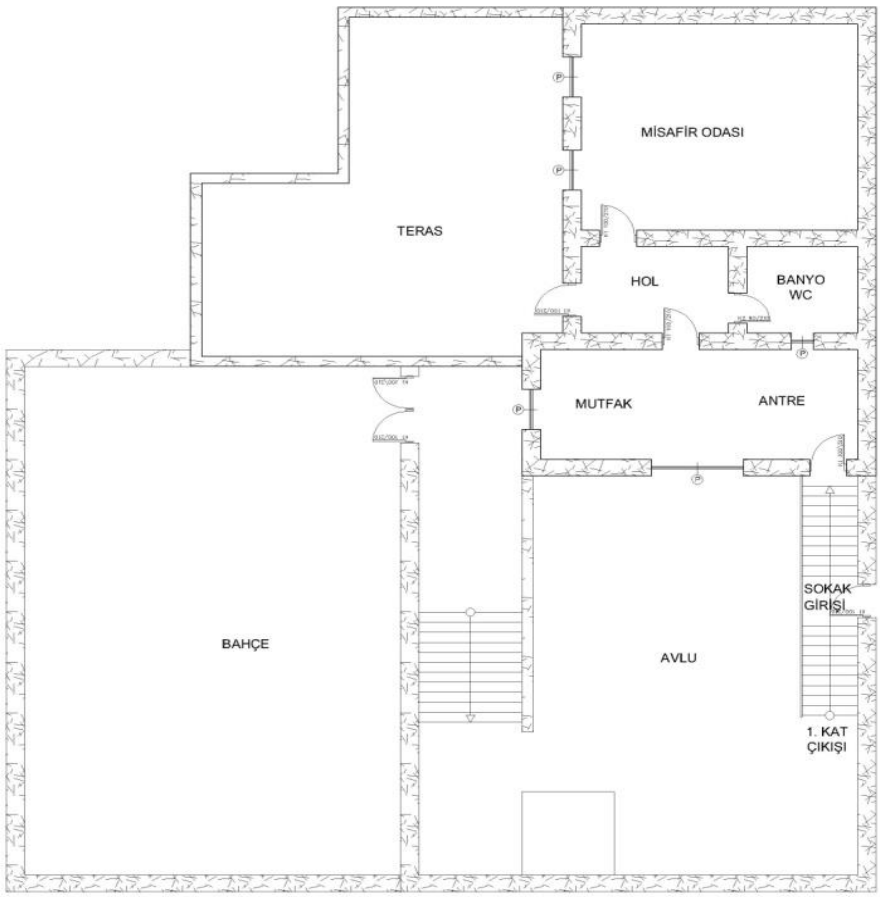
ZEMİN KAT KROKİSİ

GÖRSELLER

ÖN CEPHE

1. KAT KROKİSİ

SAĞ YAN CEPHE

SOL YAN CEPHE

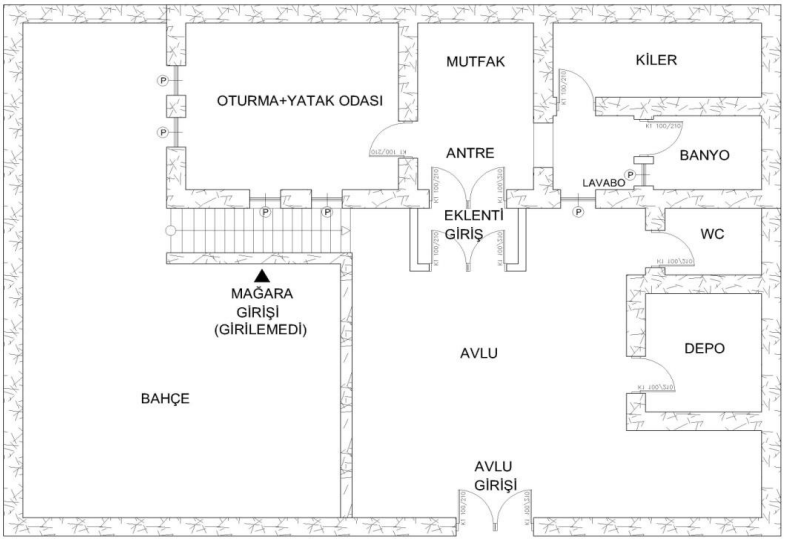
Şekil 4.44. 4 nolu Yezidi evi (devamı)

Çizelge 4.45. 4 nolu Yezidi evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Xerabya (Yenice) Köyü No:10
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara bulunmaktadır. Yaşama birimleri zemin katta ve 1. katta yer almaktadır. Yapının sokağa bakan cephelerinin sağır olduğu, yapıdaki pencerelerin avlu, bahçe ve yamaç cephesine açıldığı, yüksek avlu duvarıyla ev yaşamının sokaktan tamamen soyutlandığı gözlemlenmiştir. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında mekanlar için yetersiz sayıda ve boyutta olduğu görülmüştür. Yapı, dışarıdan bakıldığında görsel açıdan avluya bakan cephede ve yamaca bakan cephede şeffaf bir izlenim verse de köy içine bakan diğer iki cephede tamamıyla opak bir izlenim vermektedir. Bu verilere ek olarak kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından yarı şeffaf olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapımında duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Dolayısıyla yapısal boyutta yapının, şeffaf olmadığı söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Etnik kimlikleri ve dini inanışlarından kaynaklı olarak Yezidiler bölgede azınlık olarak ve özellikle de Müslümanların dini baskısından dolayı içe dönük ve kapalı bir şekilde yaşamlarını sürdürmektedir. Bu durum konutlarının tasarımında ve biçimlenmesinde de etkili olmuştur. Yapı, köy yerleşim biriminde yer almasına rağmen yüksek avlu duvarıyla çevrili olup içe dönük bir yaşam sunmaktadır. Mekanlardaki pencerelerin boyutları ve sayılarına bakıldığında, bütün yaşama mekanlarındaki pencerelerin avlu cephesi veya yamaç cephesine açıldığı ve bazı mekanlarda hiç pencere olmadığı gözlemlenmiştir. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Oturma odası ve mutfağın birleştirildiği, salon, yatak odası ve banyo mekanlarının birbiriyle bağlantılı mahaller olduğu görülmüştür. 1. katta misafir odası ve ilgili ıslak hacimler bulunmaktadır ancak yapılan anket ve görüşmelerde kalabalık misafirlere mekan ihtiyacından yapıldığı, mahremiyet açısından oluşan ihtiyaç olmadığı anlaşılmıştır. Yapıya gelen misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullandığı ve aile bireylerinin bu durumdan rahatsızlık duymadığı gözlemlenmiş olup, kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapının bulunduğu sokaklara hiç penceresin olmadığı, avlu ve bahçenin yüksek duvarlarla kapatıldığı, yamaç cephesine bakan pencerelerin yüksek olarak konumlandırıldığı görülmüştür. Güvenlik nedeniyle kapının tanınmayan kişilere açılmadığı, içe dönük bir yaşam tarzının olduğu gözlemlenmiştir. Dış dünyayla yapı arasındaki etkileşimin aynı bölgede bulunan Müslüman evlerine ve Süryani evlerine göre daha zor olduğu gözlemlenmiştir. Bu gözlemlerle beraber kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	YEZİDİ 5	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	BİTİŞİK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	2 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ

KAT KROKİLERİ

ZEMİN KAT KROKİSİ

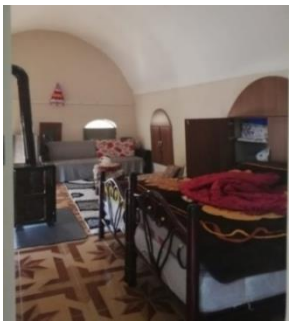
GÖRSELLER

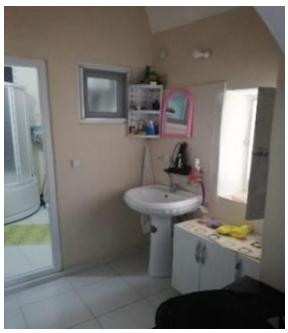

ÖN CEPHE

ÖN CEPHE

İÇ MEKAN GÖRÜNÜŞLER

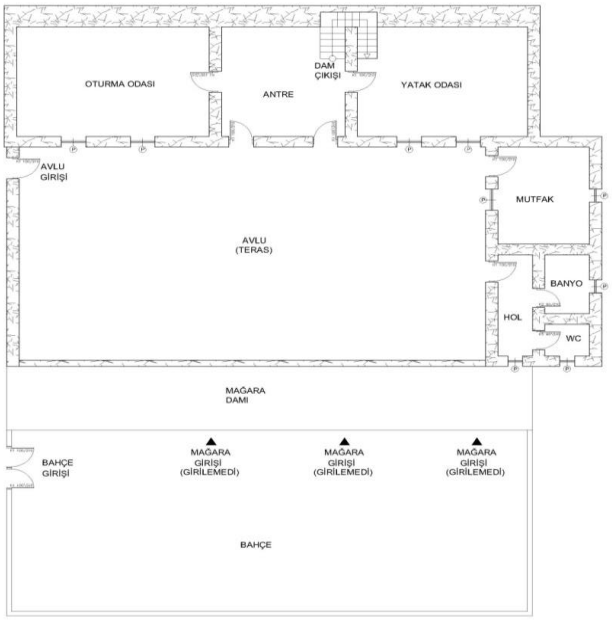
ÖN GÖRÜNÜŞ

Şekil 4.45. 5 nolu Yezidi evi

Çizelge 4.46. 5 nolu Yezidi evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Xerabya (Yenice) Köyü No:11
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara bulunmaktadır. Yaşam birimleri zemin katta yer almaktadır. Avlu yüksek duvarla çevrilmiş olup sokak cephesine pencere açılmamaktadır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında, mekanlar için yetersiz sayıda ve boyutta olduğu ayrıca bazı mekanlarda hiç pencere olmadığı gözlemlenmiştir. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 7, 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, görsel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Yapımında kullanılan yapı malzemeleri açısından incelendiğinde; duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı görülmektedir. Cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Yapısal boyutta bakıldığında yapının, opak olduğu söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	.Yapı, köy yerleşim biriminde yer almasına rağmen yüksek avlu duvarıyla çevrili olup içe dönük bir yaşam sunmaktadır. Pencereler avlu ve yan cephede bulunan bahçeye bakmaktadır. Sokak cephesi ve köy içine bakan cephesi yüksek ve sağır duvarlarıyla algısal olarak opak bir izlenim vermektedir. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yezidilerle yaşam tarzı olarak kadın-erkek mekanlarını ayırma ihtiyacı hissetmedikleri anlaşılmıştır. Yapıda oturma ve uyuma aynı mekanda olup mutfak ve ıslak hacimler evin içinde diğer mekanlarla bağlantılı bir şekilde konumlanmıştır. Aile bireyleri kadın-erkek aynı mekanda yaşamlarını sürdürmektedir. Yabancı misafirler pek ağırlanmamaktadır gelen misafir olduğunda da aile bireyleri, misafirler kadın-erkek hep beraber yaşamaktadırlar. Yapıya gelen misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullandığı ve aile bireylerinin bu durumdan rahatsızlık duymadığı gözlemlenmiş olup, kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapıda sokağa pencere açılmadığı, avlu ve bahçeye açılmış olmasına rağmen pencerelerin boyut olarak küçük ve demir korkulukla kapatıldığı, dış kapı ve çevre duvarının ciddi yükseklikte olduğu görülmüştür. Kendilerinden olmayan diğer etnik gruplara ait bütün bireylere karşı korku ve kuşku duymaktadırlar. Günümüzde bu bölgede yok denecek kadar azalan Yezidilerin, etnik kimlikleri ve dini inanışlarından dolayı azınlık oldukları için, güvenlik açısından bu tarz önlemler alma ihtiyacı duydukları düşünülmektedir. Dış dünyayla yapı arasındaki etkileşimin aynı bölgede bulunan Müslüman evlerine ve Süryani evlerine göre daha zor olduğu gözlemlenmiştir. Kapının yabancılara açılmadığı, açılması halinde tedirginlik yaşandığı görülmüş olup, kullanıcıların yapılan anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da bakıldığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

	Yapı Adı	YEZİDİ 6	Yapı Tipi	YIĞMA YAPI
	Yapı Nizamı	AYRIK NİZAM	Pencere Koruması	DEMİR KORKULUK
	Cephe Sayısı	4 CEPHE	Bahçe Duvar Malzemesi	YÖRESEL TAŞ
KAT KROKİLERİ				

ZEMİN KAT KROKİ

GÖRSELLER

ÖN CEPHE

ARKA CEPHE

SAĞ YAN CEPHE

AVLUDAN GÖRÜNÜŞLER

Şekil 4.46. 6 nolu Yezidi evi

Çizelge 4.47. 6 nolu Yezidi evi gözleme dayalı şeffaflık analizi

GÖZLEME DAYALI ŞEFFAFLIK ANALİZİ	
YAPI ADRESİ	Koçané (Koçan) Köyü No:1
GÖRSEL ŞEFFAFLIK	Yapının bodrum katında mağara bulunmaktadır. Yaşama birimleri zemin katta yer almaktadır. Bu birimlere ait pencereler terasa bakmakta olup demir korkuluklarla kapatılmıştır. Mutfak ve ıslak hacimlere ait yan cephelere açılan pencereler küçük boyutlu olup havalandırma amaçlıdır. Yaşama birimlerindeki pencerelerin sayı ve boyutlarına bakıldığında, pencereler sayı olarak yeterli olsa da boyutlarının küçük ve yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Yapının avluya bakan cephesi şeffaf bir izlenim verse de dışarıdan bakıldığında görsel açıdan köy içine bakan diğer üç cephesi tamamıyla opak bir izlenim vermektedir. Bu gözlemlere ek olarak kullanıcıların anketin 7., 10. ve 14. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, görsel şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
YAPISAL ŞEFFAFLIK	Diğer evlerde görüldüğü gibi yapımında duvar ve döşemelerde malzeme olarak daha çok masif malzemelerin kullanıldığı, cam vb. ışığı geçirebilen şeffaf malzemelerin kullanılmadığı görülmüştür. Mekanlarda bulunan pencerelerin mekana ışık alma ve mekanı havalandırma amacıyla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bundan dolayı yapısal boyutta bakıldığında yapının, opak olduğu söylenebilir.
ALGISAL ŞEFFAFLIK	Yaşama mekanlarındaki pencerelere bakıldığında, bütün pencerelerin ön cepheye (terasa) açıldığı gözlemlenmiştir. Yapıdaki doluluk-boşluk (pencere oranı) oranı incelendiğinde, yapının iki cephesinin sağır duvarla kapalı olması ve ön cephedeki pencerelerin oran olarak az olmasından dolayı yapı dışarıdan bakıldığında algısal olarak opak bir izlenim vermektedir. Kullanıcılara avlu girişi ve pencere boyutlarıyla ilgili sorulan anketin 9. ve 13. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, algısal şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.
KÜLTÜREL ŞEFFAFLIK	Yezidilerde yaşam tarzı olarak kadın-erkek mekanlarını ayırma kültürü olmadığından yapı, planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Aile bireyleri, kadın-erkek aynı mekanda oturup aynı mekanda yemek yiyip aynı mekanda uyumaktadır. Misafir olduğunda aile bireyleri, misafirler kadın-erkek hep beraber yaşamaktadırlar. Islak hacimler ve mutfak konutun dışında bulunmaktadır. Islak hacimler, mutfak ve yaşam mekanları terasla bağlantı olarak birbiriyle ilişkilendirilmiştir. Yapıya gelen misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullandığı ve aile bireylerinin bu durumdan rahatsızlık duymadığı gözlemlenmiş olup, kullanıcıların anketin 1., 2., 4., 6., 8. ve 15. sorularına verdikleri cevaplar da incelendiğinde yapının, kültürel şeffaflık açısından şeffaf olduğu söylenebilir.
PSİKOLOJİK ŞEFFAFLIK	Yapıdaki pencerelerin terasa açılmış olup demir korkulukla kapatıldığı (Havalandırma amaçlı küçük pencereler yan cepheye bakmaktadır.), kapı çalındığında kendi dindaşları dışında kimseye güvenmedikleri için kapının açılmadığı görülmüştür. Kendilerinden olmayan diğer etnik gruplara ait bütün bireylere karşı korku ve kuşku duymaktadırlar. Günümüzde bu bölgede yok denecek kadar azalan Yezidilerin, etnik kimlikleri ve dini inanışlarından dolayı azınlık oldukları için, güvenlik açısından bu tarz önlemler alma ihtiyacı duydukları düşünülmektedir. (Söz konusu köyde 2 yezidi evi bulunmakta olup 1 aile aktif olarak köyde yaşamaktadır.). Bu gözlemlerle beraber kullanıcıların anketin 3., 5., 11. ve 12. sorularına verdikleri cevaplar da dikkate alındığında yapının, psikolojik şeffaflık açısından opak olduğu söylenebilir.

4.1.4. Müslüman, Süryani ve Yezidi Evlerinin Şeffaflık Açısından Karşılaştırılması

Çalışma kapsamında, 40 Süryani 40 Müslüman ve 12 Yezidi olmak üzere toplam 92 kişiye anket uygulanmıştır. Anket sorularının yanıtlarına ait dağılım kontrolü Shaphiro Wilk testi ile yapılmıştır. Bu durum normal dağılımın belirlenmesi aşamasında kullanılmıştır. Normal olmayan dağılımın 3 etnik grup arasında karşılaştırılmasında ise Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Bu aşamada önemli oranda normal dağılımı olmayan grupların yanıt karşılaştırmaları Dunn çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. Tanımlayıcı istatistik olarak skorlar için ortalama±standart sapma, cinsiyet ve etnik kimlikler için ise sayı ve % değerleri verilmiştir. İstatistiksel analizler için SPSS for Windows version 24.0 paket programı kullanılmış ve P<0.05 istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Etnik grupların karşılaştırılmasında değerlendirmeler iki aşamada gerçekleştirilmiştir.

4.1.4.1. Kruskal Wallis Testine Ait Değerlendirme

Çizelge 4.48. Kruskal Wallis Değerlendirme Tablosu

Sorular	Süryani (n=40)(Ortalama±SS)	Müslüman (n=40) (Ortalama± SS)	Yezidi (n=12) (Ortalama± SS)	Ki-kare	P
Apartman dairesinde yaşamak yerine içinde yaşadığınız evin aile yapınıza ve ailedeki birey sayısına uygun olmasının rolü var mıdır?	4,73 ± 0,88	4,18 ± 1,26	4,92 ± 0,29	9,824	0,001*
Yaşam tarzınız ve mahremiyet açısından evinizdeodalar, wc, mutfak, avlu gibi yerlerin düzeninden memnun musunuz?	4,13 ± 1,16	3,08 ± 1,4	4,58 ± 0,67	19,398	0,001*
Eviniz sizin için yeterince mahrem midir?	4,63 ± 0,93	4,68 ± 0,66	4,83 ± 0,39	0,416	0,812
Ev içinde kadın ve erkeklere ait ayrı odaların olması sizin için ne kadar önemli?	1,58 ± 1,26	4,35 ± 1,25	1,17 ± 0,39	50,431	0,001*
Evinizde planlama açısından gündüz bölümü ve gece bölümü ayrımı var	1,9 ± 1,26	4,15 ± 0,8	1,08 ± 0,29	54,903	0,001*

mı? Evinize gelen yabancı misafirleri antrede karşılarken aile bireylerinin gece bölümü mahremiyetinin korunması sizin için önemli midir?					
Evinize gelen misafirlerin (kadın-erkek) aile bireyleriyle ortak mekanları (oturma-wc-mutfak) kullanması sizi rahatsız ediyor mu?	1,05 ± 0,22	2,78 ± 1,29	1 ± 0	55,349	0,001*
Misafiriniz varken,aile bireylerinin rahatça kullanabilmeleri açısından mutfak ve ıslak hacimler, oturma odası ve salon gibi odalardan yeterince uzak mı?	3,93 ± 1,16	3,4 ± 1,48	3,42 ± 1,38	2,876	0,237
Evinize gelen misafirleri ayrı bir odada ağırlama ihtiyacı duyuyor musunuz?	2,1 ± 1,48	4,68 ± 0,76	2,58 ± 1,62	44,448	0,001*
Evinizin ana giriş kapısının direkt sokağa açılması yerine avluya açılması sizin için önemli midir?	4,56 ± 0,94	4,75 ± 0,93	4,58 ± 1	3,059	0,217
Evinizin pencere, kapı, balkonlarının veya avluluysa avlu duvarının sokaktan geçen insanlara karşı görsel açıdan mahrem olup olmaması sizin için ne kadar önemli?	3,68 ± 1,21	4,13 ± 1,11	2,75 ± 1,42	10,287	0,006*
Pencerelerinizin sokağa açılması psikolojik olarak sizi tedirgin ediyor mu?	3,23 ± 1,42	4,05 ± 1,32	3,5 ± 1,38	8,415	0,015*
Sokağa açılan pencerelerden evin içinin görülmemesi için panjur veya kalın perde kullanma ihtiyacı duyuyor musunuz?	3,95 ± 1,22	4,73 ± 0,55	3,58 ± 1,51	13,355	0,001*
Sokağa açılan pencerelerinizin büyük ya da küçük olması mahremiyetinizi etkiliyor mu?	2,33 ± 1,65	1,78 ± 1,21	2 ± 1,21	2,705	0,259

Avlu ve teraslarınızı kullanırken, komşularınız tarafından görülüyor olmanız, sizi rahatsız ediyor mu?	2,25 ± 1,45	2,33 ± 1,59	1,67 ± 0,89	1,282	0,527
Evinizde ibadet için özel mekan ve bölümlerin olması sizin için önemli midir?	1,1 ± 0,63	1,53 ± 0,91	1,08 ± 0,29	10,327	0,006*

*0,05 düzeyinde anlamlı; Kruskal Wallis testi. SS: Standart sapma.

4.1.4.2. Dunn Çoklu Karşılaştırma Testine Ait Değerlendirme

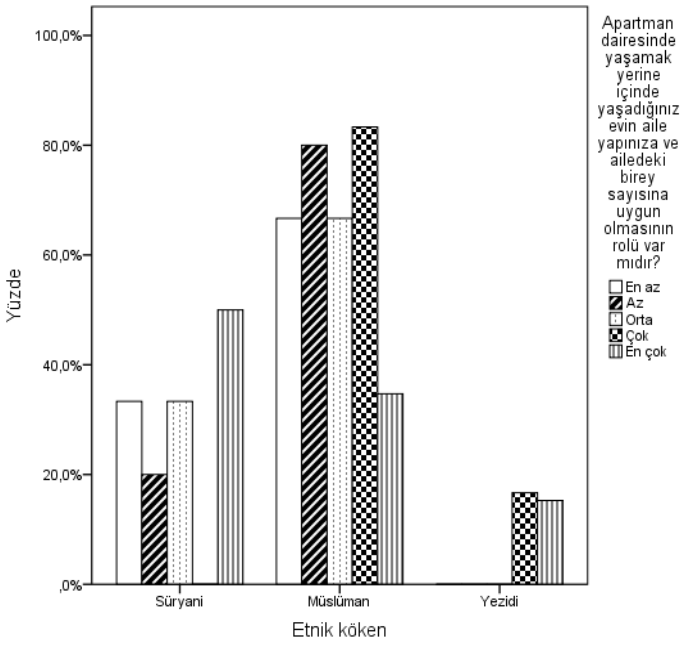
3 farklı etnik grup arasında puanlar bakımından Kruskal Wallis testine göre anlamlı fark bulunanlar için çoklu karşılaştırma testi yaparak farkın hangi etnik gruplar arasında olduğu incelenmiştir.

İstatistiki olarak anlamlı bulunmayan P değerleri için çoklu karşılaştırma yapılması gerekmediği için sonuçları anlamlı bulunmayan 3., 7., 9., 13. ve 14. sorularına verilen cevaplarda çoklu karşılaştırma testi yapılmamıştır.

Örneğin, **Eviniz sizin için yeterince mahrem midir?** sorusu bakımından etnik kimlikler arasında anlamlı farklılık yoktur (P=0,812). Bulunan değerin P>0.05 olması nedeniyle çoklu karşılaştırmaya gerek kalmamıştır.

Aşağıda anlamlı fark bulunan sorular için alt grup karşılaştırmaları açıklanmaktadır.

Apartman dairesinde yaşamak yerine içinde yaşadığınız evin aile yapınıza ve ailedeki birey sayısına uygun olmasının rolü var mıdır?

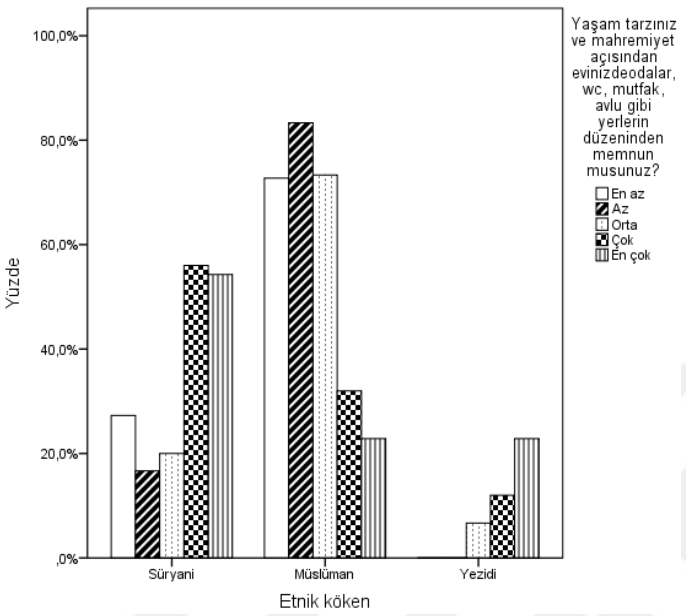

Etnik kimlikler	P
Müslüman-Süryani	0,004*
Müslüman-Yezidi	0,028*
Süryani-Yezidi	0,798

Şekil 4.47. 1 nolu soru analizi

Yapılan anket sonuçlarından elde edilen verilere bağlı olarak bu soruda en çok rolü olduğunu ifade eden kullanıcıların %50 kadarı Süryani, %34,7 kadarı Müslüman, %15,3 kadarı Yezidi iken, en az rolü olduğunu söyleyenler ise %33,3 Süryani, %66,7 Müslüman oranındadır. Dolayısıyla bu soruya verilen puanlar Müslümanlarda Süryani (P=0,004) ve Yezidilere (P=0,028) göre anlamlı düşüktür. Buna karşın Süryani ve Yezidiler arasında anlamlı fark bulunmamıştır (P=0,798) (bkz. Şekil 4.47).

Yaşam tarzınız ve mahremiyet açısından evinizde odalar, wc, mutfak, avlu gibi yerlerin düzeninden memnun musunuz?

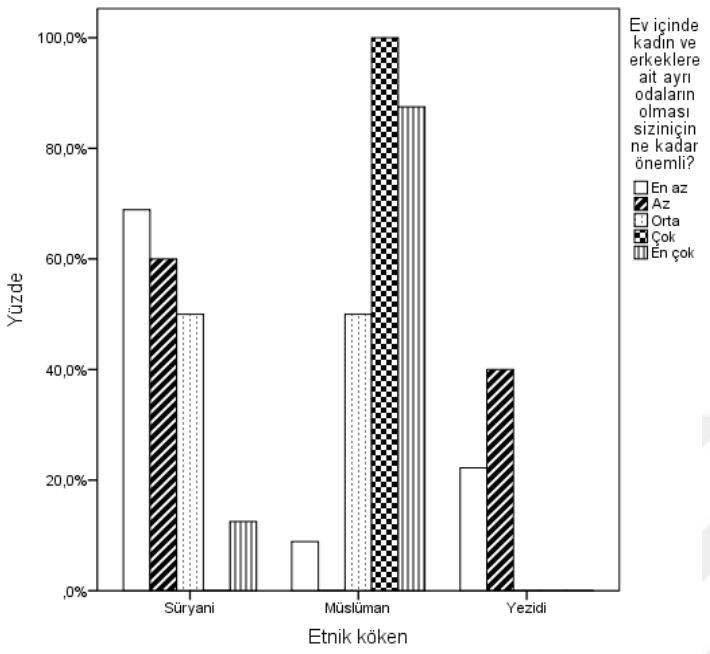

Etnik kimlikler	P
Müslüman-Süryani	0,001*
Müslüman-Yezidi	0,001*
Süryani-Yezidi	0,271

Şekil 4.48. 2 nolu soru analizi

Yapılan anket sonuçlarından elde edilen verilere bağlı olarak bu soruya en çok memnun cevabını veren kullanıcılar arasında; Süryani oranı %54,3, Müslüman oranı %22,9, Yezidi oranı ise %22,9 olmuştur. En az önemli cevabını verenler ise Süryaniler %27,3, Müslümanlar %72,7, Yezidiler %0 oranında olacak şekilde görüşlerini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla bu soruya verilen puanlar Müslümanlarda Süryani (P=0,001) ve Yezidilere (P=0,001) göre anlamlı düşüktür. Buna karşın Süryani ve Yezidiler arasında anlamlı fark bulunmamıştır (P=0,271) (bkz. Şekil 4.48).

Ev içinde kadın ve erkeklere ait ayrı odaların olması sizin için ne kadar önemli?

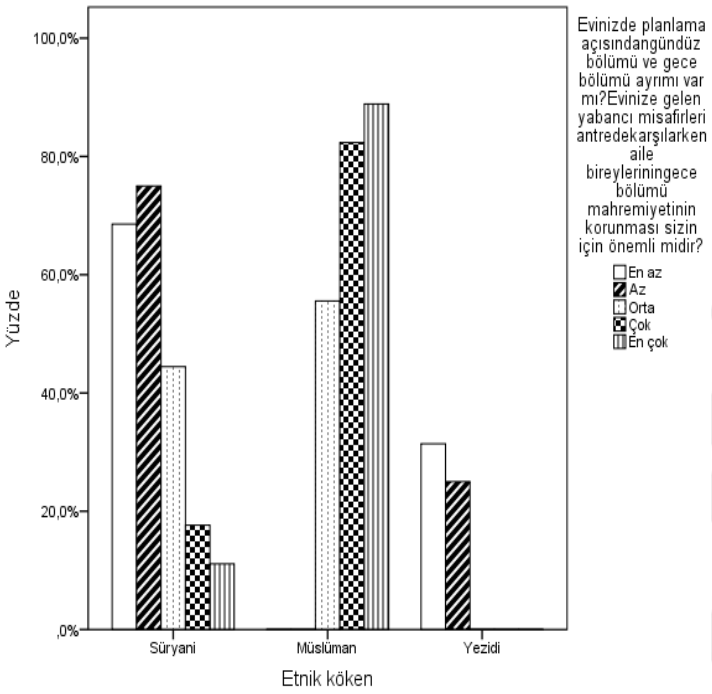

Etnik kimlikler	P
Yezidi-Süryani	0,574
Yezidi-Müslüman	0,001*
Süryani-Müslüman	0,001*

Şekil 4.49. 3 nolu soru analizi

Yapılan anket sonuçlarından elde edilen verilere bağlı olarak bu soruda en çok önemli cevabını veren kullanıcılar arasında Süryani oranı %12,5, Müslüman oranı %87,5, Yezidi oranı ise % 0 olmuştur. En az önemli cevabını verenler ise Süryaniler %68,9, Müslümanlar %8,9, Yezidiler %22,2 oranında olacak şekilde görüşlerini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla bu soruya verilen puanlar Müslümanlarda Süryani (P=0,001) ve Yezidilere (P=0,001) göre anlamlı yüksektir. Buna karşın Süryani ve Yezidiler arasında anlamlı fark bulunmamıştır (P=0,574) (bkz. Şekil 4.49).

Evinizde planlama açısından gündüz bölümü ve gece bölümü ayrımı var mı? Evinize gelen yabancı misafirleri antrede karşılarken aile bireylerinin gece bölümü mahremiyetinin korunması sizin için önemli midir?

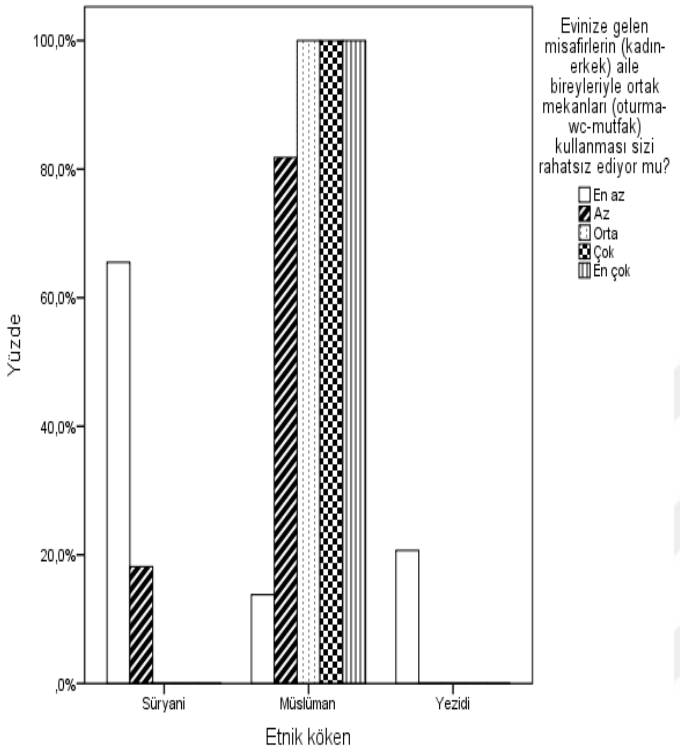

Etnik kimlikler	P
Yezidi-Süryani	0,129
Yezidi-Müslüman	0,001*
Süryani-Müslüman	0,001*

Şekil 4.50. 4 nolu soru analizi

Yapılan anket sonuçlarından elde edilen verilere bağlı olarak bu soruda en çok önemli olduğunu ifade eden kullanıcılardan %11,1'i Süryani, %88,9'u Müslüman iken, en az önemli cevabını verenlerin ise %68,6'i Süryani, %31,4'ü Yezidi olmuştur. Dolayısıyla bu soruya verilen puanlar Müslümanlarda Süryani (P=0,001) ve Yezidilere (P=0,001) göre anlamlı yüksektir. Buna karşın Süryani ve Yezidiler arasında anlamlı fark bulunmamıştır (P=0,574) (bkz. Şekil 4.50.).

Evinize gelen misafirlerin (kadın-erkek) aile bireyleriyle ortak mekanları (oturma-wc-mutfak) kullanması sizi rahatsız ediyor mu?

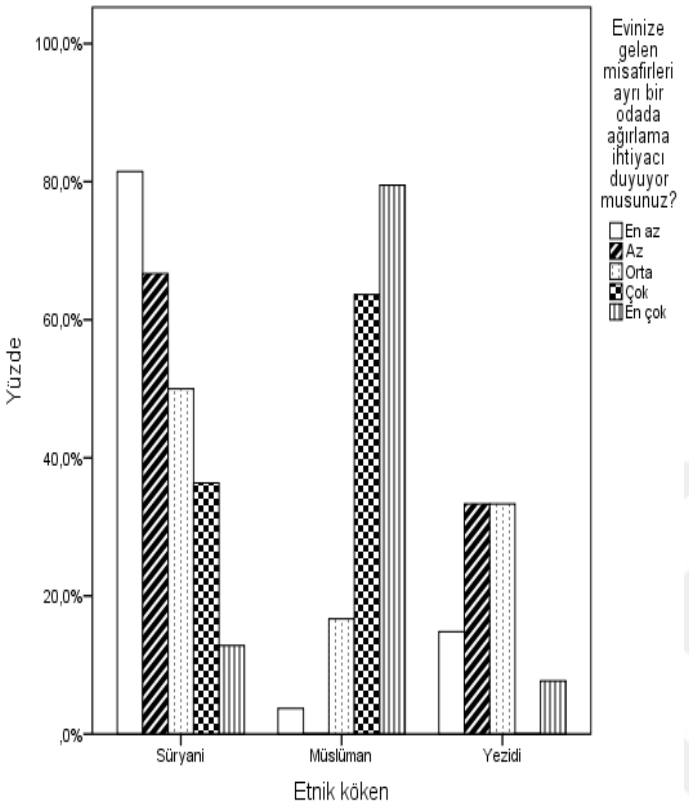

Etnik kimlikler	P
Yezidi-Süryani	0,820
Yezidi-Müslüman	0,001*
Süryani-Müslüman	0,001*

Şekil 4.51. 5 nolu soru analizi

Yapılan anket sonuçlarından elde edilen verilere bağlı olarak bu soruda en çok rahatsız ediyor tercihinde bulunan kullanıcıların %100'ü Müslüman'dır. En az rahatsız ediyor tercihini belirtmiş kullanıcılar ise %65,5 Süryani, %13,8 Müslüman, %20,7 Yezidi oranında olmuştur. Dolayısıyla bu soruya verilen puanlar Müslümanlarda Süryani (P=0,001) ve Yezidilere (P=0,001) göre anlamlı yüksektir. Buna karşın Süryani ve Yezidiler arasında anlamlı fark bulunmamıştır (P=0,820) (bkz. Şekil 4.51.).

Evinize gelen misafirleri ayrı bir odada ağırlama ihtiyacı duyuyor musunuz?

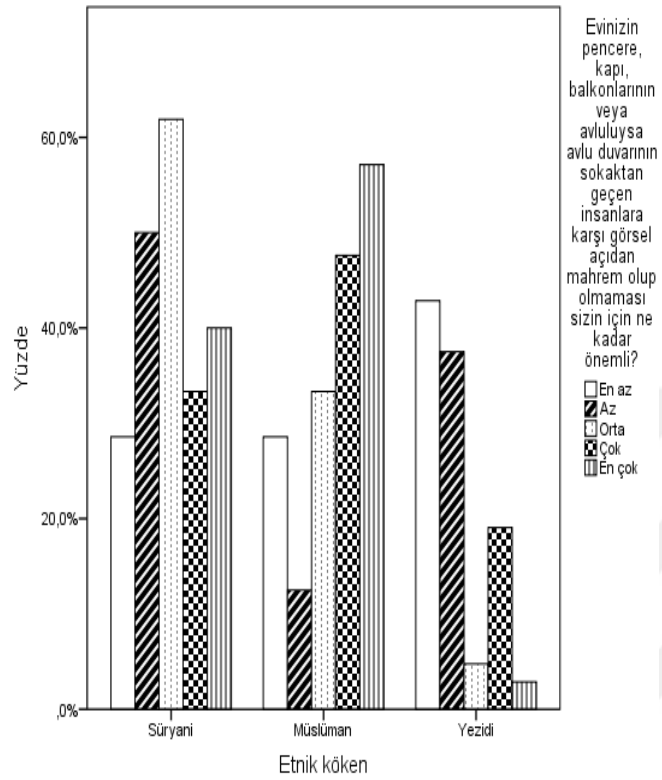

Etnik kimlikler	P
Süryani-Yezidi	0,329
Süryani-Müslüman	0,000
Yezidi-Müslüman	0,001

Şekil 4.52. 6 nolu soru analizi

Yapılan anket sonuçlarından elde edilen verilere bağlı olarak bu soruda en az ihtiyaç duyduğunu belirten kullanıcıların oranı %81,5'i Süryani, %3,7'si Müslüman %14,8'i Yezidi iken en çok ihtiyaç duyduklarını ifade eden kullanıcıların ise %12,8'i Süryani, %79,5'i Müslüman, %7,7'si Yezidi olmuştur. Dolayısıyla bu soruya verilen puanlar Müslümanlarda Süryani (P=0,001) ve Yezidilere (P=0,001) göre anlamlı yüksektir. Buna karşın Süryani ve Yezidiler arasında anlamlı fark bulunmamıştır (P=0,329) (bkz. Şekil 4.52.).

Evinizin pencere, kapı, balkonlarının veya avluluysa avlu duvarının sokaktan geçen insanlara karşı görsel açıdan mahrem olup olmaması sizin için ne kadar önemli?

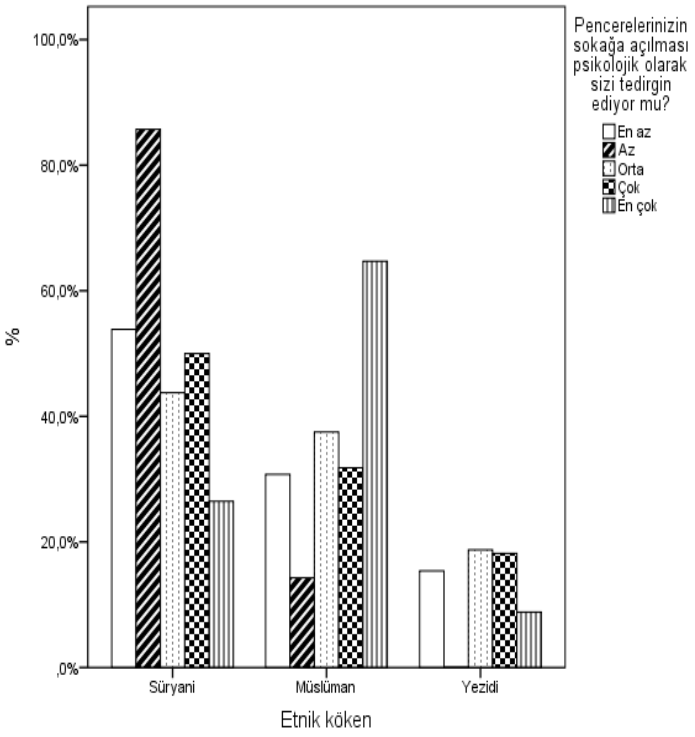

Etnik kimlikler	P
Yezidi-Süryani	0,053
Yezidi-Müslüman	0,002
Süryani-Müslüman	0,080

Şekil 4.53. 7 nolu soru analizi

Yapılan anket sonuçlarından elde edilen verilere bağlı olarak bu soruda en az önemli olduğunu belirten kullanıcıların %28,6'i Süryani, %28,6'sı Müslüman, 42,9'u Yezidi iken, en çok önemli olduğunu ifade edenlerin oranı ise %40 Süryani, %57,1 Müslüman, %2,9 Yezidi şeklinde olmuştur. Dolayısıyla, bu soruya verilen puanlar Müslümanlarda Yezidilere (P=0,002) göre anlamlı yüksektir. Buna karşın Süryani ve Müslümanlar (P=0,080) ile Süryani ve Yezidiler arasında anlamlı fark bulunmamıştır (P=0,053) (bkz. Şekil 4.53.).

Pencerelerinizin sokağa açılması psikolojik olarak sizi tedirgin ediyor mu?

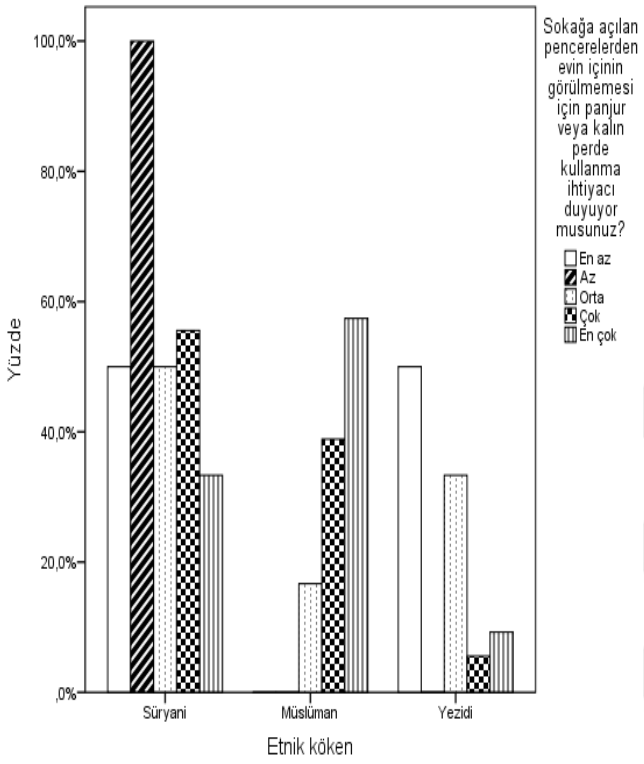

Etnik kimlikler	P
Süryani-Yezidi	0,621
Süryani-Müslüman	0,004
Yezidi-Müslüman	0,148

Şekil 4.54. 8 nolu soru analizi

Yapılan anket sonuçlarından elde edilen verilere bağlı olarak bu soruda en çok tedirgin olduklarını ifade eden kullanıcıların %26,5'i Süryani, %64,7'si Müslüman %8,8'i Yezidi iken, en az tedirgin olduklarını belirten kullanıcıların oranı ise %53,8'i Süryani, %30,8'i Müslüman %15,4'ü Yezidi şeklinde olmuştur. Dolayısıyla bu soruya verilen puanlar Müslümanlarda Süryanilere göre anlamlı yüksektir (P=0,004). Diğer etnik gruplar arasında anlamlı farklılık gözlenmemiştir (bkz. Şekil 4.54).

Sokağa açılan pencerelerden evin içinin görülmemesi için panjur veya kalın perde kullanma ihtiyacı duyuyor musunuz?

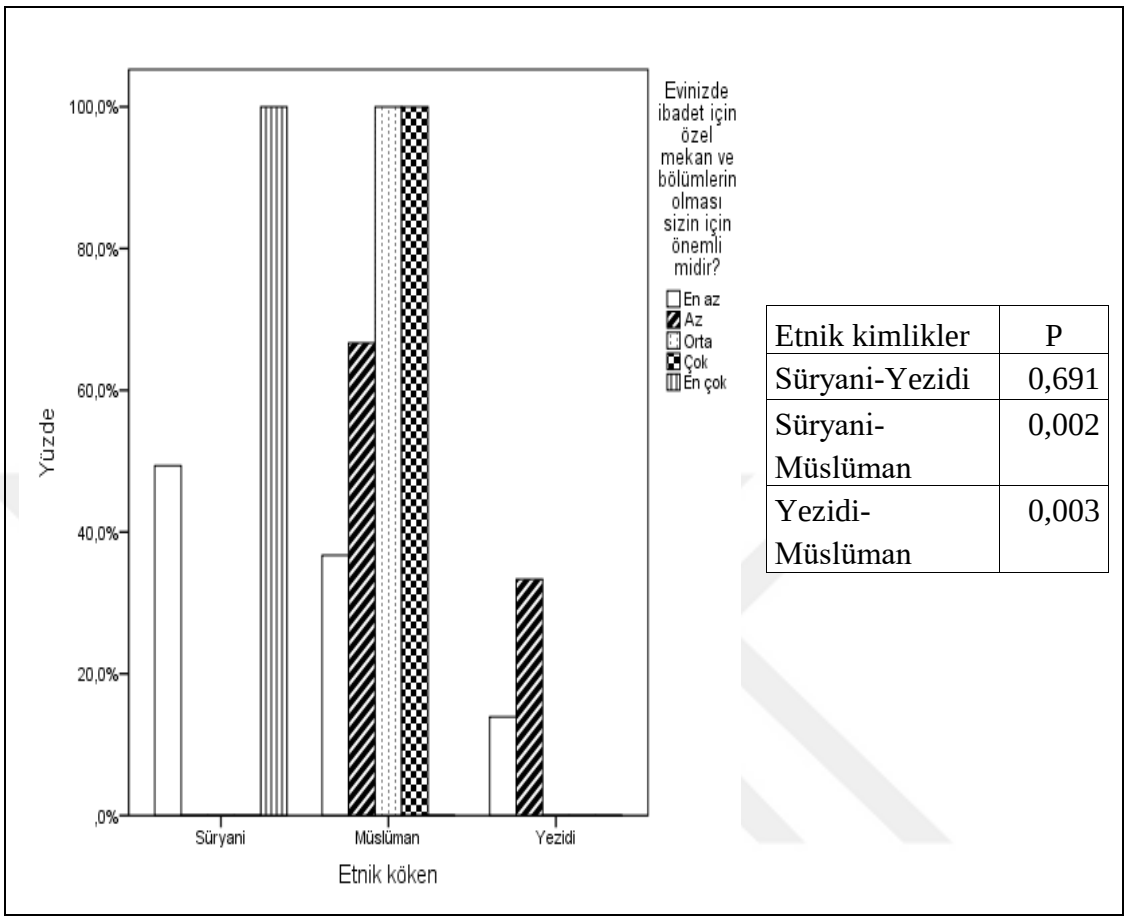

Etnik kimlikler	P
Yezidi-Süryani	0,538
Yezidi-Müslüman	0,006
Süryani-Müslüman	0,001

Şekil 4.55. 9 nolu soru analizi

Yapılan anket sonuçlarından elde edilen verilere bağlı olarak bu soruda en çok ihtiyaç duyduklarını ifade eden kullanıcıların oranı %33,3 Süryani, %57,4 Müslüman, %9,3 Yezidi iken, en az ihtiyaç duyduklarını belirten kullanıcıların ise %50'si Süryani, %50'si Yezidi olmuştur. Dolayısıyla, bu soruya verilen puanlar Müslümanlarda Süryani (P=0,001) ve Yezidilere (P=0,006) göre anlamlı yüksektir. Buna karşın Süryani ve Yezidiler arasında anlamlı fark bulunmamıştır (P=0,538) (bkz. Şekil4.55.).

Evinizde ibadet için özel mekan ve bölümlerin olması sizin için önemli midir?

Etnik kimlikler	P
Süryani-Yezidi	0,691
Süryani-Müslüman	0,002
Yezidi-Müslüman	0,003

Şekil 4.56. 10 nolu soru analizi

Yapılan anket sonuçlarından elde edilen verilere bağlı olarak bu soruda en az önemlidir cevabını veren kullanıcıların %49,4'ü Süryani, %36,7'si Müslüman, %13,9'u Yezidi iken, en çok önemlidir diyen kullanıcıların %100'ü Süryani'dir, Dolayısıyla bu soruya verilen puanlar Müslümanlarda Süryanilere (P=0,002) ve Yezidilere (P=0,003) göre anlamlı yüksektir. Buna karşın Süryani ve Yezidiler arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır (P=0,691) (bkz. Şekil 4.56).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Toplumlar sahip olduğu sosyo-ekonomik yapı, sosyo-kültürel yapı ve dini inanışa göre şekillenen birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Her toplumun dini inancı, yaşam tarzı ve kültürel öğeleri birbirinden farklıdır. Bu farklılıklar nedeniyle her toplumda mahremiyet anlayışı da değişkenlik göstermektedir. Toplumdan topluma değişkenlik gösteren bu mahremiyet olgusu mimari yapılaşmada şeffaflık kavramının da değişkenlik göstermesine neden olmuştur. Bu değişkenlikler neticesinde mimarinin biçimlenmesini etkileyen şeffaflık kavramı, değişen dünya koşulları ve çağın ihtiyaçlarına uygun olarak kullanıcıyı yönlendirmekte aynı zamanda kullanıcıya işlevsel ve simgesel mesajlar vermektedir. Kullanıcıda düz anlam ve yan anlamlar çağrıştıran şeffaflık kavramı, mimari yapıların kullanıcı tarafından algılanması ve yorumlanmasında önemli bir tasarım kriteri olmaya başlamıştır.

Toplumsal yaşam ve sosyal yaşantının bir gereği olarak birbirleriyle karşılıklı ilişki ve iletişim kuran insanlar bu ilişkilerin etkisiyle yaşadıkları çevreyi ve mekanları oluşturarak bu mekanları tanımlamaktadırlar. İnsanlar mekanları oluştururken inançlarını, yaşam tarzlarını ve kültürlerini göz ardı edemezler. Çünkü içinde yaşayacakları mekanın biçimlenmesi bu kavramların etkisiyle şekillenen mahremiyet anlayışlarına uygun olarak yapılmalıdır.

Mekan oluşumunda pek çok parametre vardır. Çalışmada mahremiyet olgusu çerçevesinde şekillenen şeffaflık kavramının mekanın biçimlenmesindeki rolü ele alınmıştır. Şeffaflık kavramı fiziksel boyutlarının yanı sıra, kültürel, psikolojik ve algısal boyutları da dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Konut biçimlenmesinde, tasarım kriterlerine ek olarak insanlara ait inanç ve kültürün etkisiyle şekillenen yaşam tarzları da dikkate alınmalıdır. İnsanların yaşam tarzları, inançları ve kültürleri içinde yaşayacakları mekanın hem plan kurgusuna hem de yapının dış dünyayla olan ilişkisine yansımaktadır. Konutların mimari biçimlenişi insanların sahip oldukları mahremiyet olgusuna cevap vermelidir. Dolayısıyla bir konuttaki şeffaflık ile o konutta yaşayacak olan insanların mahremiyet anlayışları paralel olarak değişmektedir.

Farklı inanç, kültür ve yaşam tarzına sahip toplumlarda mimari yapılardaki şeffaflık anlayışı; o toplumun sosyo-kültürel yapısı, yaşam tarzı ve mahremiyet olgusu

doğrultusunda değişkenlik göstermektedir. Araştırmalardan elde edilen veriler sonucunda çalışma alanı olarak seçilen; farklı etnik yapı ve farklı kültürden birçok topluluğu içinde barındıran Midyat ilçesinde incelemeler yapılmıştır. Şeffaflık kavramının Midyat'ta yaşayan farklı inanç, yaşam tarzı ve sosyo-kültürel yapıya sahip farklı etnik gruplara ait konutların mimari biçimlenişindeki etkisi incelenmiştir.

Midyat'taki farklı etnik gruplara ait mimari yapılar karşılaştırılarak; farklı mahremiyet anlayışına sahip gruplarda, şeffaflığın mimari yapıyı ne ölçüde ve nasıl etkilediği tespit edilmiştir. Yapılan tespitler sonucunda; toplumların sosyo-kültürel yapısı, dini inançları ve yaşam tarzlarının o toplumun mahremiyet olgusunu şekillendirdiği ve bu mahremiyet anlayışlarının şeffaflık açısından mimari yapının biçimlenmesinde etkili olduğu görülmüştür. İnsanların yaşam tarzı ve mahremiyet anlayışı; konutu, hem iç mekan düzenlemesinde hem de dış dünyayla olan bağlantıda yani cephelerdeki şeffaflık oranıyla etkilemiştir.

Yapılan gözlemsel analizler ve anket verilerine bağlı olarak Süryani, Müslüman ve Yezidi evleriyle ilgili tespitler aşağıdaki gibidir:

Süryanilerde kapalı yaşam tarzı (kadın-erkek mekanları ayırma kültürü) olmadığından yapı planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Islak hacimler ve mutfak terasta bulunmaktadır. Yapıya gelen misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullandığı ve aile bireylerinin bu durumdan rahatsızlık duymadığı gözlemlenmiştir. Yapı görsel olarak şeffaf olmasına rağmen, üst katta ve avluya bakan terasta bulunan pencerelerin demir korkuluklarla kapatıldığı, kapı çalındığında Süryanice konuşulmadığı takdirde kapının açılmadığı görülmüştür. Süryanilerin bu bölgede azınlık olmalarından dolayı güvenlik açısından bu tarz önlemler alma ihtiyacı duydukları düşünülmektedir. Dış dünyayla yapı arasındaki etkileşimin aynı sokakta bulunan Müslüman evlerine göre daha zor olduğu gözlemlenmiştir. Yapı, avlulu olup dışa dönük (avlu ve terastaki yaşam komşular tarafından görülebilmektedir.) bir yaşam sunmaktadır. Mekanlardaki pencerelerin üst katta yer alması ve avluyu sokaktan ayıran duvarın yüksek ve sağır olmasından dolayı yapı planlama ve yaşam tarzı açısından şeffaf bir işleve sahip olmasına rağmen, söz konusu duvardan dolayı yapı sokaktan bakıldığında algısal olarak opak bir izlenim vermektedir

Çizelge 5.1. Süryani evleri gözleme dayalı şeffaflık analizi

SÜRYANİ EVLERİ																				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Görsel Şeffaflık	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	⊙	○	○	●	○	⊙	○
Yapısal Şeffaflık	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Algısal Şeffaflık	●	⊙	●	⊙	●	●	⊙	●	○	⊙	●	●	⊙	⊙	○	○	●	●	●	⊙
Kültürel Şeffaflık	○	○	○	○	○	○	○	○	⊙	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
Psikolojik Şeffaflık	●	●	●	○	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○	●	○	●	●	●	●

●opak ⊙yarı şeffaf ○şeffaf

Müslümanlarda dini inanış ve kültürel yaşam tarzının etkisiyle planlamada üç bölümlü konut biçimlenmesi gözlemlenmiştir. Yapı, misafirin ağırlanabileceği mekan, ailenin günlük oturduğu mekan ve uyumak için ayrılan mekanlardan oluşmaktadır. Mutfak ve ıslak hacimler misafir odasıyla konum olarak ilişkilendirilmiştir. Misafir mutfak ve ıslak hacimleri kullanırken aile yaşamına dahil olmamaktadır. Etnik grubun dini inanışına uygun olarak, mekansal organizasyonla ev halkının misafirlere karşı mahremiyeti sağlanmıştır. Müslüman evlerinin aynı bölgede yaşayan Süryanilere göre avlu kapılarının açık olduğu ya da yabancılara kapıların daha rahat açıldığı gözlemlenmiştir. Yapının sokağa bakan cephelerinde pencerelerin olmasına rağmen, Müslüman dini inanışın etkisiyle perde vb. öğeler kullanılmaktadır. Dini inanışın gerekliliğinden dolayı her ne kadar görsel mahremiyet sağlamak için perde vb. öğeler kullanılmış olsa da güvenlik açısından bir tedirginlikleri olmadığından dış dünyayla yapı arasında etkileşimin daha rahat olduğu gözlemlenmiştir.

Çizelge 5.2. Müslüman evleri gözleme dayalı şeffaflık analizi

MÜSLÜMAN EVLERİ																				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Görsel Şeffaflık	⊙	●	⊙	●	○	○	⊙	●	⊙	⊙	○	⊙	⊙	⊙	○	○	⊙	⊙	●	●
Yapısal Şeffaflık	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Algısal Şeffaflık	●	●	●	●	●	⊙	⊙	●	●	●	●	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	●	●	●	●
Kültürel Şeffaflık	●	⊙	●	●	●	⊙	●	○	○	○	●	○	○	●	⊙	●	●	●	○	●
Psikolojik Şeffaflık	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	○	○	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	●	⊙	⊙	⊙	⊙

●opak ⊙yarı şeffaf ○şeffaf

Etnik kimlikleri ve dini inanışlarından kaynaklı olarak Yezidiler bölgede azınlık olarak ve özellikle de Müslümanların dini baskısından dolayı içe dönük ve kapalı bir şekilde yaşamlarını sürdürmektedir. Bu durum konutlarının tasarımında ve biçimlenmesinde de etkili olmuştur. Yezidilerde yaşam tarzı olarak kadın-erkek mekanlarını ayırma kültürü olmadığından yapı planlama olarak oturma ve uyuma olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Aile bireyleri, kadın-erkek aynı mekânda oturup aynı mekânda yemek yiyip aynı mekanda uyumaktadır. Dini inanışlarından dolayı ve diğer etnik gruplar tarafından dışlandıkları için kendi dindaşları dışında pek misafir ağırlamamaktadırlar. Ancak misafir olduğunda da aile bireyleri, misafirler kadın-erkek hep beraber yaşamaktadırlar. Islak hacimler ve mutfak konutun içinde bulunmaktadır. Yapıya gelen misafirlerin aile bireyleri ile aynı mekanları kullandığı ve aile bireylerinin bu durumdan rahatsızlık duymadığı gözlemlenmiştir. Yapılarda avlu ve terasa bakan pencereler de dahil pencerelerin demir korkuluklarla kapatıldığı, kapı çalındığında kendi dindaşları dışında kimseye güvenmedikleri için kapının açılmadığı görülmüştür. Kendilerinden olmayan diğer etnik gruplara ait bütün bireylere karşı korku ve kuşku duymaktadırlar. Kullanıcılarla yapılan anketler incelendiğinde Yezidilerin kültürel olarak şeffaf bir yaşam tarzlarının olduğu, bu özelliklerinin mekân organizasyonuna yansıdığı ancak güvenlik ihtiyacından yapı cephelerine yansımadığı görülmüştür.

Çizelge 5.3. Yezidi evleri gözleme dayalı şeffaflık analizi

YEZİDİLER EVLERİ						
	1	2	3	4	5	6
Görsel Şeffaflık	●	●	⊙	⊙	●	●
Yapısal Şeffaflık	●	●	●	●	●	●
Algısal Şeffaflık	●	●	●	●	●	●
Kültürel Şeffaflık	○	○	○	○	○	○
Psikolojik Şeffaflık	●	●	●	●	●	●

●opak ⊙yarı şeffaf ○şeffaf

Mimari biçimlenmeyi etkileyen sosyal yaşantı ve ilişkiler sürekli bir devinim halindedir. Dolayısıyla bu devinimden mimarlık ve mimarlığa ait olan kavramlar da etkilenmekte olup gün geçtikçe mimari yapılar değişerek yeniden şekillenmektedir. Şeffaflık kavramı, mimari yapıların tasarlanmasında mimarların kullandığı önemli argümanlardan biri olduğu için yaşamın ve dolayısıyla mimarlığın uğradığı bu değişimlerden etkilenmiştir. Geçmişte yapılan tüm geleneksel Yezidi evlerinin güvenlik nedeniyle opak cephelere sahip olduğu görülmüştür. Ancak günümüzde değişen dünya koşullarıyla birlikte aynı köyde yeni yapılan modern Yezidi evlerinin cephelerinin daha şeffaf olduğu, güvenlik faktörü olmayınca kültürel şeffaflığın yapı cephesine daha iyi yansıdığı görülmüştür.

Midyat merkez ve köylerinde bulunan bu farklı etnik gruplara ait geleneksel konutlarda yaşayanlarla anketler yapılıp evlerin krokileri çizilmiştir. Yapılan analizler sonucunda kültürlere göre mahremiyet olgusunun değişken olduğu, bu değişkenliklerin konut yapılarının gerek mekan organizasyonunu gerek şeffaflık açısından cephe düzenini etkilediği görülmüştür.

Çizelge 5.4. Müslüman, Süryani ve Yezidi evleri gözleme dayalı şeffaflık analizi

	MÜSLÜMAN			SÜRYANİ			YEZİDİ		
	Opak	Yarı Şeffaf	Şeffaf	Opak	Yarı Şeffaf	Şeffaf	Opak	Yarı Şeffaf	Şeffaf
Görsel Şeffaflık	5	9	6	1	2	17	4	2	-
Yapısal Şeffaflık	20	-	-	20	-	-	6	-	-
Algısal Şeffaflık	13	7	-	10	7	3	-	6	-
Kültürel Şeffaflık	11	3	6	-	1	19	-	6	-
Psikolojik Şeffaflık	1	17	2	17	-	3	6	-	-

Yapılan çalışma ve elde edilen izlenimler sonucunda şunlar söylenebilir.

- Mimari yapı tasarlanırken kullanıcı konforunun sağlanması açısından konut; içinde yaşayacak olan insanların yaşam tarzı ve inançları göz önünde bulundurularak tasarlanmalıdır.
- Tasarlanacak yeni yapılarda şeffaflık kavramı, sadece fiziksel etmenlerle değil, kültürle de yoğrularak değerlendirilmelidir.
- Geleneksel Süryani konutunda yaşamaya başlayan Müslüman aile misafirlere ayrı mekan ihtiyacından dolayı mekanları kendi içinde ayırdığı gözlemlenmiştir. Buna dayanarak; mimari mekan organizasyonu kullanıcının kültürel şeffaflığı dikkate alınarak yapılmalıdır.
- Süryani ve Yezidi ailelerle yapılan anket ve mekan organizasyonları incelendiğinde kültürel olarak şeffaf toplumlar oldukları, ancak yapı cephelerinde görsel açıdan bu şeffaflığı yansıtmadığı görülmüştür. Kullanıcılarla yapılan anket sonuçlarına bakıldığında insanların kültürlerini yansıtan yapılarda yaşamalarının kullanıcı konforu ve memnuniyeti açısından çok önemli olduğu ve tasarımlarda bu durumun dikkate alınması gerektiği anlaşılmıştır.

- Yapı tasarımında, diğer tasarım parametrelerinin yanı sıra güvenlik kavramının da etkileyici bir faktör olduğu anlaşılmıştır ve yapı tasarlanırken kullanıcıda güvenlik endişesi oluşmamasını sağlamak için yapıyı tamamen opaklaştırmak yerine şeffaflık oranı (doluluk-boşluk) dikkate alınarak modern tarzda önlemler alınmalıdır.
- Müslüman toplumunun diğer etnik gruplara nazaran güvenlik açısından tedirginliği olmadığı halde, sokağa açılan pencereleri avluya bakan pencerelere göre daha fazla perde, panjur gibi öğelerle kapatma ihtiyacı hissettiği görülmüştür. Buradan hareketle tasarımlarda kültürün yanı sıra dini inanış ve psikolojik şeffaflığın da göz önünde bulundurulması gerektiği söylenebilir.

Sonuç olarak toplumların sahip olduğu dini inanış, etnik köken ve sosyo-kültürel yapıları yaşam tarzlarını doğrudan etkiler. Kullanıcıların yaşam tarzı da mimari yapının biçimlenmesinde doğrudan etkili olduğu için tasarımlarda kültür ve inanç kavramları dikkate alınarak tasarım yapılmalıdır. Bu şekilde tasarlanacak yapılarda kullanıcılar sosyolojik ve psikolojik açıdan daha mutlu ve daha konforlu bir şekilde yaşamlarını sürdürecekleri, toplumsal refah düzeyinin de buna paralel olarak artacağı düşünülmektedir.

6. KAYNAKLAR

Akcan, E. (2000). Cam: Cinsel Kimlik: Makine-Maison de Verre- Camın Sşmgeleri ve Deneyimsel Saydamlık. ***Domus Dergisi***, *4*, 78-82.

Aksugur , N., ve Aksugür, E. (1979). . Mekan Algılamasında Ses Etkeni, Tasarım ve İnsan Bilimleri, der. Z. Ertürk,. Trabzon: KTÜ İnşaaat Mimarlık Fakültesi Yayını.

Albal, U. (1997). Mimarlık ve Algılama: Özne- Nesne Diyalektiğine Analitik Bir Yaklaşım. İstanbul: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Apak, N. H. (2004). Geleneksel Türk Evi Planlamasında İklim Faktörü: Edirne Evleri ve Mardin Evleri İle İlgili Bir Karşılaştırma. Gebze: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü.

Artuç , M. (2015). "Mahremiyet Açısından Birey ve Devlet İlişkisi" Aydın: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Asımgil, B. (2006). Geçmişten Günümüze Şeffaf Mimari Uygulamalarda Tarihsel Yorumlar. ***Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi***, *6*(1), 67-80.

Aydınlı, S. (1986). Mekansal Değerlendirmede Algısal Yargılara Dayalı Bir Model. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Üniversitesi Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, .

Aytıs, S., ve Göker, M. (2010). Mimari Yapılarda Saydamlık ve Mekan Tasarımında Işık Kontrolü. ***Tasarım Kuram Dergisi*** **(**9-10), 82-92.

Bağlı, M. (2011). Modern Bilinç ve Mahremiyet (Cilt 19). . İstanbul: Yarın Yayıncılık.

Bağlı, M. (2011). Modern Bilinç ve Mahremiyet, I. Baskı. İstanbul: İstanbul Matbaacılık.

Bekleyen, A., Dalkılıç, N., ve Özen, N. (2014). Geleneksel Mardin Evi'nin Mekânsal ve Isısal Konfor Özellikleri. ***TÜBAV Bilim***, *7*(4), 28-44.

Bilgin, İ. (1997). Mimaride Dışavurumculuk, . İstanbul: Eczacubaşı Sanat Ansiklopedisi Cilt , Yem Yayınevi.

Bocock, R. (1997). Tüketim. Ankara: Dost Kitapevi.

Büyükçam, S. F., ve Zorlu, T. (2018). Güneydoğu Anadolu Bölgesi Geleneksel Konutlarında Mahremiyet. ***The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC***, *8*(2), 422-436.

Chaney, D. (1999). Yaşam Tarzları. Ankara: Dost Kitapevi.

Ching, F. D. (1996). Architecture Form, Space and Order. New York: VRN.

Condras, U. (1991). 20. Yüzyıl Mimarisinde Program ve Manifestolar, Çev: S. Yavuz. Ankara: Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları.

Daher, A. (2018). Mimarlıkta Mahremiyet Kavramının Kültürlerarası Karşılaştırmalı Değerlendirmesi. İstanbul: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversites, Mühendislik Ve Fen Bilimleri Enstitüsü.

Dalkılıç , N. (2008). Geleneksel Konutlarda Kullanıcı-Mekân İlişkisi: Midyat Örneği . ***Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi,*** 17-33.

Dalkılıç, N., ve Aksulu, I. (2004). Midyat Geleneksel Kent Dokusu ve Evleri Üzerine Bir İnceleme. ***Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi****, 19,* 313-326.

Dinç, E. (2015). Geleneksel Mardin Mimarisinde Kullanılan Malzeme Ve Uygulanan Yapım Tekniklerinin Günümüz Restorasyon Uygulamalarında Sürdürülebilirliğinin İncelenmesi. Diyarbakır: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Elmalı, D. (2005). Mimaride Saydamlık-Opkalık Kavramları ve Cephelerin Algılanmasına Etkileri. Trabzon: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Elmalı, Ş. D. (2009). Mimarlıkta Algılama Ve Anlamlandırma (Düzanlam/Yananlam) Bağlamında Saydamlık Ve Opaklık. Trabzom: Yayınlanmış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Erdönmez, M. E. (1999). Maddede Geçirgenlik-Şeffaflık. İstanbul Teknik Üniversitesi: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.

Eroğlu , Y. (2003). Mimarlık ve Şeffaflık. İstanbul: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Ertürk, S. (1984). Mimari Mekanın Algılanması Üzerine Deneysel Bir Çalışma. Trabzo Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü

Gezer, H. (2008). Mekan ve Mekanın Algılanması. ***Mimarlıkta Malzeme,*** 33-42.

Göğebakan , Y. (2015). Karakteristik Bir Değer Olan Geleneksel Türk Evi'Nin Oluşumunu Belirleyen Unsurlar Ve Bu Evlerin Genel Özellikleri. ***İnönü Üniversitesi Kültür Ve Sanat Dergisi,*** 41-55.

Göker, M., ve Aytıs, S. (2010). Mimari Yapılarda Saydamlık ve Mekan Tasarımında Işık Kontrolü. ***Tasarım+Kuram*** **(**9-10), 82-92.

Güngör, İ. H. (2005). Görsel Sanatlar ve Mimarlık İçin Temel Tasarımı, 3. *Baskı.* İstanbul: Esen Ofset .

Halifeoğlu, M. F., ve Dalkılıç, N. (2006). Mardin-Savur Geleneksel Kent Dokusu Ve Evleri . *Uludağ* ***Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi,*** 93-113.

İleriye, M. U. (2007). Mimarlıkta Saydamlık Düşüncesi. İstanbul: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

İmamoğlu, V. (1979,). Psikoloji-Mimarlık İlişkisi Üzerine, Tasarım ve İnsan Bilimleri, der. Z. Ertürk, KTÜ İnşaat-Mimarlık Fakültesi Yayını,. KTÜ İnşaat-Mimarlık Fakültesi Yayını,, 34-38.

İnceoğlu , M. (2010). Tutum Algı İletişim. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayın evi.

İzgi, U. (1999). Mimarlıkta Süreç Kavramlar-İlişkiler. İstanbul: YEM Yayınları.

Karagülle, A. E. (2015). Günümüzde Değişen Mahremiyetalgısının Sosyal Ağlar Bağlamında İncelenmesi. İstanbul: Yayınlamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karagülle, C. (2009). Yerel Verilerin Konut Tasarım Sürecinde Değerlendirilmesi: Mardin Örneği. İstanbul,: Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Karakaş, B. (2011). Süryani Kırsal Mimarisi Üzerġne Bir Araştırma: Midyat- Haberli (Basibirn) Köyü Örneği. Diyarbakır: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Kennedy, R. W. (1966). The House And The Art of its Design. New York: Fifth Printing Reinhold Publishing Corparation.

Konçe, G. (2014). Sanatta Mahremiyet Alanı Olarak "Oda" *Kavramı.* İstanbul: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Mendelhall, M., Punnett, B., ve Ricks, D. (1995). Global Management. Oxford: Blackwell Publications.

Mutlu, B. (1996). Mimarlık Tarihi Ders Notları, *Birinci Basım.* İstanbul: Mengitan Matbaacılık.

Olgun, G. (2012). Toplumsal Değişme ve Mahremiyet Algısı. https://www.academia.edu/31576983/TOPLUMSAL_DE%C4%9E%C4%B0%C5%9EME_VE_MAHREM%C4%B0YET_ALGISI_1.

Özarman, Ö. (2012). Site İçindeki Müstakil Konut Bahçelerinde Görsel Mahremiyet: Trabzon Örneği. Trabzon: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Öztekin, H., ve Öztekin, A. (2010). Modernleşme-Mahremiyet İlişkisi Ve Siber Mekânda Mahremiyetin Aleniyete Dönüşmesi. ***e-Journal of New World Sciences Academy****, 5*(4), 526-540.

Philips, D. J. (2004). *Privacy Policy and Pets: The Influence of Policy Regimes on The Development and Social Implications of Privacy Enhancing Technologies* . Finland: Sage Publigations.

Rana , S. K. (1993). *Kültürel Değişim Süreci İçerisinde Türk Konutlarının Mahremiyet Açısından İncelenmesi.* Eskişehir: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Rowe, C., ve Slutzky, R. (1997). Transparency, Birkhauser. Basel: Birkhauser, Switzwerland.

Sarı, Ö. (2012). Türkiye'De Facebook Kullanıcılarının Mahremiyet Algısı Ve Kimlik İnşası Üzerine Bir Çalışma . Ankara: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyaşl Bilimler Enstitüsü.

Savaş, A. (1993). Screenplay; an İnquiry İnto The Doublesideness Of Facade. USA: Cambridge, MA.

Şengül, B. A. (2017). Mardin'De Kültürlerarası Yaşam: Konut Mimarisi Bağlamında Bir Değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 7-60.

Şimşek, N. (2013). Mardin Geleneksel Konutlarında Değişimin Mekan Dizimi Yöntemiyle İrdelenmesi. İstanbul: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Üniversitesi.

URL 1: https://www.arkitektuel.com/dessau-bauhaus/ (Erişim Tarihi: 02.03.2019, 21:53)

URL 2: https://artchist.wordpress.com/2016/11/03/villa-stein-in-garches-by-le-corbusier/villa-stein-in-garches-by-le-corbusier-7-2/ (Erişim Tarihi: 26.03.2019, 21:14)

URL 3: https://www.generativedesign.com/tesi/016/scamb.htm (Erişim Tarihi: 22.03.2019, 21:20)

URL 4: https://www.icmimarlikdergisi.com/2017/11/24/yari-saydam-bir-konut-projesi-h102/ (Erişim Tarihi: 15.03.2019, 13:02)

URL 5: http://informadik.blogspot.com/2014/08/yaratc-cam-virtuozu-louis-comfort.html (Erişim Tarihi: 04.04.2019, 00:13)

URL 6: http://www.e-skop.com/skopbulten/bruno-taut-bir-utopya-duskunu/2260 (Erişim Tarihi: 04.03.2019, 16:54)

URL 7: https://www.germany.travel/cn/towns-cities-culture/unesco-world-heritage/gallery-berlinmuseum-island.html (Erişim Tarihi: 18.12.2018, 18:58)

URL 8: https://tr.wikipedia.org/wiki/Stonehenge (Erişim Tarihi: 07.01.2019, 10:25)

URL 9: https://yoldaolmak.com/hatsepsut-deir-el-bahari-teb.html (Erişim Tarihi 21.02.2019, 21:35)

URL 10: https://islamansiklopedisi.org.tr/suleymaniye-camii-ve-kulliyesi (Erişim Tarihi:27.02.2019, 19:30

URL 11: https://innovationonthewalls.com/frank-lloyd-wright-ve-mimari-eserleri/ (Erişim Tarihi: 01.03.2019, 11:12)

URL 12: http://modathecenter.blogspot.com/2014/06/new-york-cam-ev.html (Erişim Tarihi: 22.02.2019, 21:36)

URL 13: https://www.klook.com/id/activity/3994-pompidou-center-museum-ticket-paris/ (Erişim Tarihi:05.03.2019, 21:32)

URL 14: http://architecturalmoleskine.blogspot.com/2011/11/fumihiko-maki-spiral-building.html (Erişim Tarihi: 16.03.2019, 21:26)

URL 15: https://tr.pinterest.com/pin/488640628312165364/?autologin=true (Erişim Tarihi:18.03.2019, 23:48)

URL 16: https://docplayer.biz.tr/4519123-Medeniyetler-mirasi-diyarbakir-mimarisi.htmlv (Erişim Tarih: 26.06.2019, 21:30)

Yılmaz, S. (2011). Her İletişim Mahremiyet İhlalidir ve Her Mahremiyet İhlalinin Bir Haber Değeri Vardır. H. Köse içinde, Medya Mahrem Medyada Mahremiyet Olgusu ve Transparan Bir Yaşamdan Parçalar. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Zorlu, T., ve Keskin, K. (2017). Kültür-Konut Etkileşiminde Mahremiyet Olgusu: Geleneksel Urfa-Akçaabat/Ortamahalle Evleri Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Analiz . Online Journal of Art and Design, 72-89.

EKLER

EK 1. Anket Formu

FARKLI ETNİK GRUPLARA AİT KONUT MİMARİSİNDE "ŞEFFAFLIK" KAVRAMININ "MAHREMİYET OLGUSU" AÇISINDAN İNCELENMESİ: "GELENEKSEL MİDYAT EVLERİ ÖRNEĞİ"

Problem: Midyat ilçesindeki Geleneksel Midyat Evleri`nin şeffaflık açısından kullanıcılarının mahremiyet ölçütlerine uygun olup olmadığına ve kültürlerine uygun olarak tasarlanıp tasarlanmadığına yönelik sorunlar söz konusudur. Günümüzde şeffaflık kavramının mahremiyet ile örtüştürülmediği üretimlerin çok olması, kullanıcıların bu durumdan memnuniyetsizliği, bunun kültürle ilişkisinin bilinmediği ve bunu gösterebilmek gerektiği düşünülmektedir.

Anketin amacı: Farklı kültüre ve yaşam tarzına sahip toplumlarda mimari yapılardaki şeffaflık anlayışı: o toplumun sosyo-kültürel yapısı, yaşam tarzı ve mahremiyet olgusu doğrultusunda değişkenlik göstermektedir. Çalışmada bu değişkenliklerin, Midyat'ta yaşayan farklı etnik gruplara ait Geleneksel Midyat Evleri`ne, ne şekilde ve nasıl yansıdığını tespit etmek hedeflenmektedir.

ANKET FORMU

Anket uygulanan kişinin cinsiyeti?	Kadın ( )	Erkek ( )

Ev sahibinin mensup olduğu etnik köken?	Süryani ( )	Müslüman ( )	Yezidi ( )

	1 (EN AZ)	2 (AZ)	3 (ORTA)	4 (ÇOK)	5 (EN ÇOK)
1. Apartman dairesinde yaşamak yerine içinde yaşadığınız evin aile yapınıza ve ailedeki birey sayısına uygun olmasının rolü var mıdır?					
2. Yaşam tarzınız ve mahremiyet açısından evinizde odalar, wc, mutfak, avlu gibi yerlerin düzeninden memnun musunuz?					
3. Eviniz sizin için yeterince mahrem midir?					

4. Ev içinde kadın ve erkeklere ait ayrı odaların olması sizin için ne kadar önemli?					
5. Evinizde planlama açısından gündüz bölümü ve gece bölümü ayrımı var mı? Evinize gelen yabancı misafirleri antrede karşılarken aile bireylerinin gece bölümü mahremiyetinin korunması sizin için önemli midir?					
6.Evinize gelen misafirlerin (kadın-erkek) aile bireyleriyle ortak mekanları (oturma-wc-mutfak) kullanması sizi rahatsız ediyor mu?					
7. Misafiriniz varken, aile bireylerinin rahatça kullanabilmeleri açısından mutfak ve ıslak hacimler, oturma odası ve salon gibi odalardan yeterince uzak mı?					
8. Evinize gelen misafirleri ayrı bir odada ağırlama ihtiyacı duyuyor musunuz?					
9. Evinizin ana giriş kapısının direkt sokağa açılması yerine avluya açılması sizin için önemli midir?					
10. Evinizin pencere, kapı, balkonlarının veya avluluysa avlu duvarının sokaktan geçen insanlara karşı görsel açıdan mahrem olup olmaması sizin için ne kadar önemli?					
11. Pencerelerinizin sokağa açılması psikolojik olarak sizi tedirgin ediyor mu?					
12. Sokağa açılan pencerelerden evin içinin görülmemesi için panjur veya kalın perde kullanma ihtiyacı duyuyor musunuz?					
13. Sokağa açılan pencerelerinizin büyük ya da küçük olması mahremiyetinizi etkiliyor mu?					
14. Avlu ve teraslarınızı kullanırken, komşularınız tarafından görülüyor olmanız, sizi rahatsız ediyor mu?					
15. Evinizde ibadet için özel mekan ve bölümlerin olması sizin için önemli midir?					

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı : Mehmet Akif KUYUMCU

Uyruğu : T.C

Doğum Yeri : Batman

Doğum Tarihi :20.01.1990

Medeni Durum : Evli

E-mail : akifab@hotmail.com

Cep : 0 505 871 39 50

EĞİTİM

2015- 2019 Yüksek lisans	DİCLE ÜNİVERSİTESİ (DİYARBAKIR) Mimarlık Yüksek Lisans Eğitimi
2009- 2014 Lisans	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ (ADANA) Mimarlık Lisans Eğitimi
2004 -2008 Lise	BATMAN YABANCI DİL AĞIRLIKLI LİSE

İŞ DENEYİM

2012	İSTANBUL/ GALATA ÇATILARI ÇALIŞTAYI
2014 – 2015	BAYSAL MİMARLIK BÜROSU (Mimari Tasarım-Uygulama)
2016 – DEVAM	MAK MİMARLIK BÜROSU (İş yeri sahibi, Mimar)

YABANCI DİL

İngilizce

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEZ İNTİHAL FORMU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
ADI VE SOYADI	M. AKİF KUYUMCU
ÖĞRENCİ NO	15808006
EĞİTİM – ÖĞRETİM YILI	2018-2019
YARIYIL	☐ Güz ☒ Bahar
ANABİLİM DALI	MİMARLIK
PROGRAM	Yüksek Lisans
TEZ KONUSU	FARKLI ETNİK GRUPLARA AİT KONUT MİMARİSİNDE "ŞEFFAFLIK" KAVRAMININ "MAHREMİYET OLGUSU" AÇISINDAN İNCELENMESİ: "GELENEKSEL MİDYAT EVLERİ ÖRNEĞİ"
İNTİHAL RAPORU BİLGİLERİ	
RAPOR TÜRÜ	Tez Savunma Sınavı Sonrası
SAYFA SAYISI	205
BENZERLİK ORANI	%11
RAPORLAMA TARİHİ	02/07/ 2019

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın kapak sayfası, giriş, ana bölümler, sonuç ve tartışma kısımlarından oluşan toplam 205 sayfalık kısmına ilişkin, 02/07/2019tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından *TURNITIN* adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan intihal raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 11 'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

☐Kabul/Onay sayfaları hariç,
☐Kaynakça hariç
☐Alıntılar hariç/dâhil
☒Diğer

Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Programlarda Tez Çalışması İntihal Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

M. Akif KUYUMCU
02.07.2019

Prof. Dr. F. Demet AYKAL
Tez Danışmanı
02.07.2019

Doç. Dr. D. Türkan KEJANLI
Mimarlık Anabilim Dalı Başkanı
02.07.2019

Formdaki bilgiler bilgisayar ortamında doldurulmalıdır. El yazısı ile doldurulan formlar geçersiz sayılmaktadır.